

Talousarvio 2018

Taloussuunnitelma 2018 – 2022

Asukkaita 38 885

Toimintamenot 264,0 milj. euroa

Velkaa 2 824 euroa/asukas

sis. kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen luvut

SISÄLTÖ

TUUSULAN KUNTASTRATEGIA

Kuntastrategia 2018–2021	2
Vuoden 2018 tavoitteet, toimenpiteet ja toteutusohjelmat	3
Strategian seuranta	14

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA .....

17

TALOUSARVION TALOUSPERUSTEET

Taloudelliset lähtökohdat ja toimintaympäristö	22
Verotulojen kehitys	24
Valtionosuudet	25
Konserniohjauksen periaatteet ja omistajapoliittiset tavoitteet	25
Talousarvion sitovuus	26

KÄYTTÖTALOUS

Käyttötalous yhteensä	30
Keskeisiä muutoksia kuntalaisten palvelussa ja palvelutuotannossa	31
Yhteenvedo määrärahoista ja tuloarvioista	35
Talousarvion lukuohje	37

Yleisjohto- ja konsernipalvelut	38
Kunnanviraston johto	44
Henkilöstö- ja tukipalvelut	45
Hallinto	47
Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus	49
Talous ja tietohallinto	54
Sosiaali- ja terveystoimi	56
Sosiaalipalvelut	64
Terveyspalvelut	67
Sairaalapalvelut	70
Vanhus- ja vammaispalvelut	73
Kehittämisen ja hallintopalvelut	76
Kasvatus- ja sivistystoimi	78
Kehittämisen ja hallintoyksikkö	86
Kasvun ja oppimisen palvelut	88
Kulttuuripalvelut	93
Vapaa-aikapalvelut	95
Kuntakehityksen ja tekniikan toimiala	98
Kuntakehitys	105
Rykmentinpuisto	107
Kuntasuunnittelu	108
Toimialan hallinto- ja asiakaspalvelu	111
Rakennusvalvonta	112
Ympäristövastuut	113
Yhdyskuntatekniikka	115
Tilakeskus	117
Henkilöstö	119
Henkilöstösuunnitelma	121

INVESTOINNIT .....

126

VESIHUOLTOLAITOS – kunnallinen liikelaitos 2018 .....

137

TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Tuloslaskelma	145
Rahoituslaskelma	146

KUNTA JA VESIHUOLTOLAITOS YHTEENSÄ	
Tuloslaskelmayhdistely	150
Rahoituslaskelmayhdistely	151
VÄESTÖSUUNNITE 2017 – 2041	152
LIITTEET	
Kohderahoitteisia tehtäviä suorittavien yksiköiden talousarvotiedot tiliryhmittäin	
Ruokapalvelut	162
Tilakeskus	163
Rykmentinpuisto	164
Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut	165
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	166
Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue	167
Vuokra-asuntorahasto	168
TYTÄRYHTIÖT	169
TILIVELVOLLISET JA TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET	
Tilivelvolliset	178
Vuoden 2018 talousarvion täytäntöönpanosääntö	179

Talousarvio 2018

Tuloslaskelma, yhteenveto

1000 €	TP2016	E 2017 OVK 2	TA 2018	E2017 ja TA 2018 muutos-%
Myyntivoitot	7 114	8 478	11 951	+ 40,6
Toimintatulot	66 440	63 489	62 641	- 1,3
Toimintamenot	- 257 137	- 260 003	- 263 689	+ 1,4
Toimintakate	- 183 387	-188 036	-189 013	+ 0,5
Verotulot	176 514	176 328	179 763	+ 1,9
Valtionosuudet	23 061	23 248	23 183	- 0,3
Vuosikate	16 538	11 674	14 032	
Tilikauden yli-/alijäämä	3 764	- 1 942	384	

Talousarvion luvuissa mukana peruskunta ml. vesilaitos ilman konserni - ja osakkuusyhtiöitä sekä yhteisyehtisöjä. Toimintatuloissa ja -menoissa mukana sisäiset erät. Laskelma ei sisällä kunnan ja vesilaitoksen välisiä eliminointi- ja oikaisukirjauksia

ME TEEMME YHDESSÄ UUTTA TUUSULAA – PORMESTARIOHJELMASTA KOHTI KUNTASTRATEGIAA 2018-2021

Tuusulan kunta päätti johtamisjärjestelmänsä uudistamisesta vuonna 2016 ja siirtyi pormestarimalliin valtuustokauden vaihtuessa 1.6.2017. Tuusulan strategia uudistetaan valtuustokauden vaihduttua ja johtamisjärjestelmän vaihdoksen myötä uuden strategian pohjana toimii pormestariohjelma, joka valmistui toukokuussa 2017.

Uutta strategiaa on rakennettu osallistavassa prosessissa, joka käynnistyi jo vuonna 2016. Strategiaa on valmisteltu yhteistyössä asukkaiden, kunnan henkilöstön, luottamushenkilöiden ja sidosryhmien kanssa. Tämän työn pohjalta strategiaperusta päivitetään valtuustokaudelle 2017 - 2021. Uudesta strategiaperustasta päätetään valtuustossa joulukuussa 2017 ja strategiakokonaisuudesta maaliskuussa 2018.

Tuusulan strategiaperusta sisältää vision, toimintatavat ja päämäärät. Strategiaperustaa täydentävät valtuustokaudelle asetettavat tavoitteet, indikaattorit sekä strategiset ohjelmat ja projektit.

Strategiaa toteutetaan kuntatasoisilla kehitysohjelmilla sekä toimiala- ja tulosaluetasoisilla toimintasuunnitelmilla ja projekteilla. Kehitysohjelmat sekä niitä toteuttavat projektit toteutetaan Tuusulan projekti- ja ohjelmajohtamisen mallin mukaisesti.

Strategia ohjaa talousarviokehityksen ja taloussuunnitelman valmistelua sekä talousarvioon liittyvien tavoitteiden laadintaa. Tällä strategian uudistamiskierroksella työskentely ja strategian valmistuminen painottui syksyyn ja tämän vuoksi

vuoden 2018 tavoitteiden laadinnan pohjana on toiminut pormestariohjelma.

Vuoden 2018 tavoitteet, toimenpiteet ja toteutusohjelmat

Pormestariohjelma valtuustokaudelle 2017-2021 julkaistiin toukokuussa 2017. Pormestariohjelmassa on kuvattu millainen Uusi Tuusula on sekä mihin suuntaan ja miten kuntaa kehitetään.

Pormestariohjelman pohjalta ryhdyttiin miettimään toimenpiteitä, joita ohjelmassa tehdyt linjaukset edellyttävät toteutuakseen. Miten pormestariohjelma muuttuu todeksi vuonna 2018 - entä sitä seuraavina vuosina tällä valtuustokaudella? Pormestariohjelman linjausten pohjalta ryhdyttiin valmistelevaan kunnan vuoden 2018 tavoitteita ja toimenpiteitä. Valmistelu tapahtui yhdessä toimialojen johtoryhmien ja kunnan johtoryhmän kanssa touko-lokakuun välisenä aikana. Näin varmistettiin, että tulosalueiden käyttösuunnitelmat ovat linjassa kunnan yhteisten tavoitteiden kanssa. Luonnokset tavoitteiksi olivat kunnanhallituksen kommentoitavana elokuun seminaarissa ja lautakuntien kommentoitavana syyskuussa osana talousarviokäsittelyä.

Vuositavoitteet ja toimenpiteet rakentuvat pormestariohjelman päämäärien ja uuden Tuusulan rakentamisen ympärille.

ME TEEMME YHDESSÄ UUTTA TUUSULAA

– PORMESTARIOHJELMASTA KOHTI KUNTASTRATEGIAA 2018-2021

Vuositavoitteet, toimenpiteet ja toteutusohjelmat 2018

PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018
1. Uusi Tuusula on kulttuuri-muutos	1.1 Lisäämme asukkaiden osallisuutta ja asukaslähtöisyyttä avoimella sekä moderneja vaikuttamis- ja osallistumismuotoja hyödyntävällä toiminnalla	<ul style="list-style-type: none"> Vakiinnutamme kehittämisverkostojen toiminnan ja tuemme kuntalaisten omaehtoisia toteutuksia Vahvistamme kunnan asiakaslähtöistä kehittämistä osallisuuden mallia ja menetelmäpakkia jalkauttaen, hyödyntäen ja toimintatapoja jatkuvasti kehittäen Perustamme asukasraateja ja hyödynnämme kokemusasiantuntijoita kunnan toiminnan ja palveluiden kehittämisessä Tutkimme asukasbarometriä käyttöönottoa Kokeilemme ja otamme käyttöön uusia sähköisiä osallisuuden työkaluja Osallistumme osallistuvan budjetoinnin tutkimushankkeeseen ja luomme kuntaan oman osallistuvan budjetoinnin toimintatavan Teemme palvelulupauksen kunnan palvelutason varmistamiseksi Otamme käyttöön kunnan uudistetun some-ohjeistuksen Otamme asukkaat mukaan kunnan turvallisuussuunnitteluun
	1.2 Otamme rohkeita askeleita viestinnässä, markkinoinnissa ja kokeilutoiminnassa	<ul style="list-style-type: none"> Uudistamme kunnan brändin Hyödynnämme työntekijä- ja asukaslähtöisyyttä kunnan brändin vahvistamisessa Hyödynnämme markkinoinnissa yhä enemmän Tuusulan sijaintia lentokentän läheisyydessä Panostamme tonttimarkkinointiin tavoitellen näkyvyyttä alueellisissa ja valtakunnallisissa medioissa Suoramarkkinoimme tontteja rakennusliikkeille ja toimijoille. Parannamme kunnan työnantajakuva kehittämällä uusia rekrytointimateriaaleja ja uusia verkkomedioita hyödyntämällä. Tuemme toimialarajat ylittävien ketterien kokeilujen ja projektien toteutusta sekä yhteistyötä eri tahojen välillä
	1.3 Vahvistamme ja lisäämme vuorovaikutteisuutta ja yhteistyötä mm. kumppanuussopimuksin yrittäjien, järjestöjen ja kuntalaisaktiivien kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Kehitämme kunnan vapaaehtoistoimintaa ja sen koordinoitua Selvitämme kuntatasolla tilojen, avustusten ja mahdollisten muiden tukimuotojen hallinnoinnin, pelisäännöt ja myöntämisen perusteet Yhdenmukaistamme harrastuspaikkojen maksut Kokeilemme yhteisöllisen tilankäytön toimintamallia Kellokoskitalolla ja palkkaamme kouluisännän
	1.4 Otamme käyttöön sähköisen vuorovaikutuksen ja työntekeksen alustat, jotka mahdollistavat viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden, kuntalaisten ja muiden osallisten yhteistyön	<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnämme CaseM-sähköistä asianhallinnan järjestelmää maksimaalisesti ja sujuvoitamme sähköisiä kokouksia Etenemme vaiheittain kohti sähköistä arkistointia Uudistamme ja pilotoimme digitaalisia toimintatapoja sisäisessä työnteossa ja luottamuselinten toiminnassa
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018
2. Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat	2.1 Järjestämme ja tuotamme kuntalaisten palvelut asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti uudistamalla toimintatapoja ja palveluiden tuottamistapoja digitalisaation keinoin	<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnämme Suomi.fi – palveluiden tarjoamia mahdollisuuksia Otamme käyttöön sähköisiä lomakkeita kuntalaisten asiointiin helpottamiseksi Avaamme keskitetyn asiakaspalvelupisteen Hyrylässä ja luomme sähköiset palvelut huomioiden toimintamallin, joka avulla se palvelee kaikissa kuntakeskuksissa.

<p>keskiössä (kuntalaiset arvostavat hyviä palveluita)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Laajennamme verkkomaksun käyttöönottoa ja laadimme suunnitelman mobiilimaksamisen ja verkkokaupan käyttöönotosta ja toteutamme ne suunnitelman pohjalta • Tarjoamme asukkaille mahdollisuuksia digi-taitojen kasvattamiseen. Kansalaisopisto perehdyttää kurseillaan etenkin ikäihmisiä monipuolisesti tietotekniikan ja älylaitteiden käyttöön sekä digitaaliseen asiointiin. • Jatkamme museokokoelmien digitointia tavoitteena saavutettavuus ja parempi näyttely-, opetus- ja yleisötoiminta. • Kehitämme verkkokirjastoa ja kirjaston sähköisiä aineistoja • Panostamme varhaiskasvatuksessa Diggaa mun digimatka-hankkeeseen. Kasvatamme digiosaamista koulutuksin, otamme käyttöön uutta laitteistoa sekä digitaalisen kasvun kansion ja varhaiskasvatussuunnitelman. • Valmistaudumme käyttöönottamaan Apotti – asiakas- ja potilastietojärjestelmän
	<p>2.2 Panostamme ennaltaehkäisevään toimintaan, jossa liikunta, kulttuuri ja yhdessä tekeminen ovat keskiössä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnistämme alueellisesti maksuttomia harrastekerhoja yhteistyössä seurojen ja yhdistysten kanssa • Kehitämme avointa kerhotoimintaa perhekeskuksissa ja kouluissa • Kehitämme kansalaisopiston toimintaa aktivoijana ja yhteisöllisyyden luojana opetushallituksen hankerahan voimin • Edistämme urheilukeskuksen monitoimihallihanketta ja määritämme kunnan roolin hankkeessa
	<p>2.3 Häivytämme kuntarajoja palveluissa ja yhteistyössä naapurikuntien kanssa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Olemme osallisia ja aktiivisia Helsingin seudun ja Kuuma-alueen kuntayhteistyössä palveluiden kehittämisessä • Ylläpidämme Vesilaitoksen varautumistoimia yhteistyössä naapurikuntien kanssa • Kehitämme vastaanottoa saatuun saatavuuden parantamiseksi mm. valinnanvapauskokeilun ja kotisairaalakokeilun avulla • Tuemme erityisryhmiä mm. avustajakeskustoiminnan käynnistyksestä 2018
	<p>2.4 Korostamme lähipalveluiden merkitystä kunnan palveluverkossa myös tulevaisuudessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lisäämme Tuusulaan kehitysvammaisten asumispalvelua omana toimintana käynnistämällä kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisyksikön • Toteutamme Kellokosken lähiliikunta- ja harrastuspaikan • Kehitämme uusia tapoja tuottaa lähipalveluita liikkuvana toimintana tai sähköisenä palveluna
	<p>2.5 Varmistamme sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden sote-maakuntauudistuksessa yhtenä kunnan menestystekijänä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnistämme sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluiden järjestämistehtävän toteuttamisen Keski-Uudenmaan sote- kuntayhtymässä
	<p>2.6 Varmistamme Tuusulassa matalan kynnyksen peruspalveluihin ja palvelut ovat kaikille kuntalaisille tasavertaiset.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yhtenäistämme palveluiden kriteerit Keski-Uudellamaalla järjestyttämällä palvelutuotantoa heikentämättä palvelukokonaisuutta ja palvelun saatavuutta • Vahvistamme lapsiperheiden varhaisen tuen palveluita mm toimialarajat ylittävän perhekeskustoimintamallin avulla • Vahvistamme kotiin vietävillä tuetun asumisen palveluilla asiakkaan omaa aktiivisuutta ja itsenäistä selviytymistä kehitysvammapalveluissa, vanhuspalveluissa ja päihde ja mielen-terveyspalveluissa • Siirrämme opiskeluhuoltolain mukaiset psykologi- ja kuraattori-palvelut osaksi kasvatus- ja sivistystoimea. Huomioimme siirron yhteydessä lakimuutoksen vaikutukset kuraattori- ja psykologi-palveluihin ja vahvistamme oppilaan tuen organisoitua.
	<p>2.7 Huolehdimme kaikkien oikeudesta arvokkaaseen vanhuuteen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Juurrutamme asiakasarvoa korostavaa toimintakulttuuria koulutamalla, seuraamalla asiakaskokemusta, ja muuttamalla toimintatapoja Riihikodossa, kotiuttamis- ja arviointiyksikössä ja kotihoidossa. • Uudistamme kotihoidon toimintamallia siten että kotihoidon henkilöstön ajankäyttö tehostuu ja asiakaskohtainen välitön työ-aika lisääntyy. Yhteistyössä K6-kuntien kanssa aloitetaan virtuaalikotihoito -projekti, jonka avulla löydetään asiakastarpeita, joihin voidaan vastata kuvallisella etäohjauksella. Koko

		<p>kotona asumista tukeva henkilöstö (kotihoito, kotiuttamis- ja arvioityksikkö, Riihikodin lyhytaikaisyksikkö) koulutetaan Kunnan Hoitaja -koulutuksella, jonka tuottaa keinoja / tukea kuntouttavaan hoitotyöhön.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvaamme omaishoitajille vapaavuorokaudet ja monipuolisen sijaishoidon. • Tuemme omaishoitajien jaksamista säännöllisillä terveystarkastuksilla ja kuntoutuksella (Kiljava) • Turvaamme ikäihmisten asumisen omassa kodissa tai kodinomaisesti tutussa ympäristössä käynnistämällä valtuustokaudella uusimuotoista ja yhteisöllistä asumiskokeilua mm ryhmäasumista Jokelassa ja Kellokoskella, myös suunnittelemalla yhteistyössä yhteistyökumppanien kanssa. • Huolehdimme riittävästä palveluasumispaikkojen määrästä kaikissa kuntakeskuksissa • Tehostamme kotiutumista ja tuemme kotona asumista vanhuspalveluissa. Uudistamme Kotiutus- ja arviointiyksikön sekä lyhytaikaisyksikön ja kotihoiton toimintamallit • Lisäämme omaishoitoa ja perhehoitoa palvelujen järjestämistapana vanhus- ja vammaispalveluissa. Osallistumme STM:n Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa – hankkeeseen • Luomme vaihtoehtoisia palvelumalleja yhdessä Tuusulan kunnan ja Yrjö ja Hanna-säätiön kanssa • Kehitämme ikäihmisten kulttuurisen hyvinvoinnin palveluita ja osallisuutta vanhustyön hankkeessa vuosina 2018-2021 • Järjestämme yhteistyössä järjestöjen kanssa toimintamuotoja, joilla mm yksinäisyyttä voidaan lievittää ja pitää ikäihmiset henkisesti ja fyysisesti vireinä sekä sosiaalisesti aktiivisina.
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA TOTEUTUSOHJELMAT 2018
3. Muuttotappiosta vahvaan kasvuun ja vakaaseen talouteen	3.1 Vahvistamme ja tasapainotamme kunnan taloutta	<ul style="list-style-type: none"> • Pidämme toimintamenojen kasvun suunnittelukaudella enintään 1 % / vuosi • Kasvatamme kunnan yhteisöverotulojen kehittymistä aktiivisella elinkeinopolitiikalla: yhteisöverotulojen kasvu on yli 5,0% vuodessa koko taloussuunnitelmakauden ajan • Tehostamme ja yhtenäistämme edelleen kunnan hankintaprosesseja mm. luomalla yhtenäisen toimintamallin ja asiakirjat • Tehostamme sähköisen Clouidia-hankinta- ja kilpailutusjärjestelmän käyttöä siten, että kaikki hankinnat kilpailutetaan järjestelmällä • Päivitämme kunnan hankintaohjeet ja varmistamme hankintaosaamisen.
	3.2 Olemme kilpailukykyisiä verotuksen, taksojen ja maksujen osalta naapurikuntiin nähden	
	3.3 Hillitsemme velkaantumisvahtia	<ul style="list-style-type: none"> • Hidastamme kunnan velkaantumistahtia; teemme suunnitelman 10 vuoden investointiohjelmasta ja jatkamme kunnan kiinteistöjen realisointia. • Kokeilemme uusia, perinteisestä budjettirahoituksesta poikkeavia toteutus- ja rahoitusmuotoja investointien toteutukseen.
	3.4 Mahdollistamme asukasluvun sekä työpaikkoja tuovien yritysten määrän kasvun ja kasvatamme maanmyyntituloja	<ul style="list-style-type: none"> • Painotamme työpaikkaintensiivisyyttä työpaikka-alueiden tonttien luovutuksessa kasvattaaksemme kunnan työpaikkaomavaraisuutta • Ensimmäiset realisointiprojektin asemakaavat valmistuvat. Valmisteltavat asemakaavat päätetään kaavoituksen työohjelmassa • Teemme raakamaahankintaa naapurikuntien tapaan kohtuullisella hintatasolla, mikä toisaalta kasvattaa mahdollista tuottoa sekä pitää tontinmyyntihintatason maltillisena. Keskitymme tonttituotannon kannalta merkittävimpiin hankkeisiin ottaen huomioon hankkeiden aikatauluriskit esim. maanomistukseen liittyen.

		<ul style="list-style-type: none"> • Laadimme kaavoitussuunnitelman yleiskaava 2040:n tai sen valmisteluvaiheen aineiston mukaisesti • Kaavoitamme ja ohjaamme asuntorakentamista siten, että voimme toteuttaa eri talotyyppejä eri rahoitusmalleja käyttäen erilaisille asukasryhmille. • Toimimme joustavasti resursoinnin osalta ja teemme lisäpanostuksia kesken budjettikauden, mikäli tämä edistää akuuttiin tonttipulaan vastaamista.
	3.5 Tuemme kunnan kasvua joukkoliikenteeseen panostamalla	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelemme kuntalaisia paremmin palvelevat joukkoliikenteen linjastot vuosien 2017 ja 2018 aikana yhteistyössä HSL:n ja asukkaiden kanssa. Pidämme tärkeänä asiakaskokemuksen ja asiakasymmärryksen korostumista palveluiden suunnittelussa. • Viestimme kunnan tavoitteista ja tarpeista HSL:n suuntaan ja pyrimme vaikuttamaan heidän suunnitteluperiaatteisiin. • Keskitymme voimakkaammin vaihdollisten joukkoliikennematkojen sujuvuuteen, jotta voimme varmistaa laadukkaat, sujuvat ja turvalliset vaihtoyhteydet ja –paikat. • Tutkimme Ruskeasannan aseman mahdollista käyttöönottoa yhdessä HSL:n kanssa. • Markkinoimme aktiivisesti joukkoliikenteen mahdollisuuksia yhteistyössä HSL:n kanssa ja kasvatamme sekä nykyisten asiakkaiden joukkoliikenteen käyttöä että uusien asiakkaiden määrää. • Ohjaamme liikenteen kasvun joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn. Maankäytön tiivistyminen edesauttaa kestävien kulkumuotojen toimivuutta ja edistää niiden kilpailukykyä. • Edistämme yhteistyössä HSL:n, kuntien ja valtion kanssa liityntä-pysäköintipaikkojen toteuttamista polkupyörille ja henkilöautoille raideliikenteen asemille ja muihin joukkoliikenteen solmupisteisiin. • Lisäämme vähäpäästöisen liikenteen osuutta joukkoliikenteessä kunnan kestävän kehityksen-arvon mukaisesti
	3.6 Parannamme Tuusulan sisäistä liikennettä käyttäen uusia älysovel-luspohjaisia malleja, liikkumisen palveluna (MAAS)-toimintamalleja ja kutsuohjatun liikenteen mahdollisuuksia kaikenikäisten liikkumisen mahdollistamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme uusia liikkumisen tapoja yhteistyössä HSL-kuntayhtymän kanssa työmatkaliikenteeseen, kunnan keskusten väliseen liikenteeseen, poikittaisliikenteeseen ja rajojen yli naapurikuntiin liikkumiseen mm. syöttöliikenteenä asemille • Pilotoimme liikkumisen palveluna (MaaS) HSL:n tai muun kumppanin kanssa • Suunnittelemme ja toteutamme liikkumisen ekosysteemin Hyrylän alueelle. Myöhemmässä vaiheessa teemme suunnitelmat Kellokosken, Jokelan ja haja-asutusalueiden osalta
	3.7 Tuemme kylien täydennysrakentamista ja luomme samalla edellytyksiä tämänhetkisten asukkaiden liikenneyhteyksien parantamiselle	
	3.8 Pyrimme vaikuttamaan siihen, että raideliikenteen vuoroja lisätään pääradalle (lisäraideparin valmistuttua) ja lakkautetut seisakkeet palautetaan – asiakaspohjan laajentaminen	
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA TOTEUTUSOHJELMAT 2018
4. Tehokas kaavoitus ja linjakas maapolitiikka ovat kasvun perusta	4.1 Edistämme kunnan kasvua mahdollistamalla monipuolisen asumisen ja vireän elinkeinotoiminnan	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjoamme kunnan tyhjänä olevia kiinteistöjä pop up- ja väliaikaistointiin • Kokoamme luettelon kunnan vapaista kiinteistöistä, niiden elin-kaaresta ja luomme kriteeristön ja hinnaston luovutuksen perusteista • Tuemme ja olemme mukana synnyttämässä uudenlaista yrittäjyyttä ja toimimme kokeilualustana esimerkiksi hackathoneissa • Toimimme pilottialustana yrityksille. Kehitämme mm. tilojen ajanvarausohjelmaa yhteistyössä

<p>4.2 Jatkamme kunnan maapolitiikassa nykyisellä maapoliittisella ohjelmalla</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hiomme maapoliittisen ohjelman muotoiluja saadun palautteen perusteella. Viestimme, että mahdolliset muutokset eivät tuo olennaisia muutoksia itse maapolitiikkaan eikä maan hintatason voi olettaa nousevan.
<p>4.3 Jatkamme raakamaan hankintaa kasvu- ja täydennysrakentamisalueilta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Panostamme erityisesti yleiskaava 2040:ssa osoitettuihin ensimmäisen kauden alueisiin maanhankinnan osalta. • Sovimme maanhankintaneuvotteluille ajallisen takarajan, jonka jälkeen sovelletaan MRL:n mahdollistamaa keinovalikoimaa maa-kauppojen toteutumiseksi
<p>4.4 Tehostamme kaavoitusta resursseja lisäämällä ja toimintaa kehittämällä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme toimintaa ohjelmoiden aiempaa paremmin kaavahankkeen vaiheet sekä lähtötietoselvitysten laatimisen että kuntakehityksen ja tekniikan toimialan sisäisen ja toimialojen välisen yhteistyön osalta. • Merkittävistä kaavahankkeista tehdään projektisuunnitelma
<p>4.5 Selvitämme ja parannamme kylien täydennysrakentamisen edellytyksiä yleiskaavatyön yhteydessä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uudistamme osayleiskaavojen mitoitusta ja rakennusjärjestystä, sillä yleiskaava 2040 on edelleen taajamien ulkopuolisilta alueilta hyvin yleispiirteinen.
<p>4.6 Laitamme alulle Itäisen ohikulkutien työpaikkarakentamisen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laadimme Sulan työpaikka-alueen asemakaavan ja myymme ensimmäiset tontit alueelta • Laadimme Rykmentinpuisto III –asemakaavan käyden markkinavuoropuhelua sijoittajien kanssa hankkeista • Teemme kohteista mielenkiintoisia työpaikka-alueiden brändäyksen avulla. • Suunnittelemme alueet yhdessä investoijien ja alueelle sijoittuvien yritysten kanssa.
<p>4.7 Keskitämme kunnan kasvun pääasiassa keskusta-alueille samalla panostaen merkittävästi elinympäristön laatuun</p>	<p>Hyrylä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiivistämme Hyrylää ja sen kaupallisia palveluja ja kehitämme keskustaa Tuusulanväylän molemmin puolin häivyttämällä tien jakava vaikutusta • Panostamme Hyrylän nykyisen keskustan viihtyvyyteen ja siisteyteen niin ympäristöä parantamalla kuin toimintaa, tapahtumia synnyttämällä yhteistyössä asukkaiden ja yhteisöjen kanssa. • Edistämme Hyrylän keskustan asemakaavoitusta joko hankekaavoitukseksi tai kunnan omistamien kiinteistöjen osalta mahdollisuuksien mukaan asemakaavamuutoksia tehden määräyksiltään väljiksi, jolloin tontinluovutuskilpailuissa esitetyt ratkaisut voidaan toteuttaa muuttamatta asemakaavaa. • Hyväksymme Suutarintien asemakaavan muutoksen. • Valmistelemme entisen seurakuntakeskuksen tontin ja vanhan ostoskeskuksen alueen tontin asemakaavan muutoksia. • Valmistelemme kirjaston viereisen alikulun uusimisen suunnitelmia ja käymme neuvottelut ELY-keskuksen kanssa sopien toteutuksesta. Teemme päätöksen hankkeen jatkosta selvitettyämme kansirakenteen toteutusmahdollisuuden ja -tarpeen. • Ratkaisemme Hyrylässä vanhan paloaseman (puretaan 2018), Hyrylän ostoskeskuksen ja toriympäristön ja Tuuskodon alueen tulevan käytön. • Hyväksymme Hyrylän keskustan yleissuunnitelman. • Hyväksymme uuden kunnantalon toteutusmallin. <p>Jokela</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme Jokelaa puutarhakaupunki-idean pohjalta niin, että asemaseudun ympäristö saadaan rakentumaan ottaen mukaan lampien vesielementit ja niiden virkistyskäyttö. Säilytämme lampien ranta-alueet virkistysalueina. <p>Kellokoski</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme Kellokoskea yhteen sovittaen sairaala-alueen ja keskustan kehittämisen ja liitämme siihen Keravanjoen virkistyskäytön parantamisen. • Jatkamme neuvotteluja Ruukin pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamiseksi kiinteistön omistajan ja valtion viranomaisen kesken.

	<p>4.8 Parannamme Tuusulanjärven ja Tuusulanjoen virkistyskäyttöä ulkoilureitin ja tekemällä uimarannat molemmille puolille järveä huomioiden Tuusulanjoelle tehdyt uimapaikat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edistämme maakuntajärvemme Tuusulanjärven sekä Tuusulanjoen virkistyskäyttöä, sen saavutettavuutta ja roolia vetovoiman rakentamisessa Tuusulanjärven kulttuuriyhteisöineen. • Nostamme Tuusulanjärven kehittämisen yhdeksi uuden kuntastrategian kehittämisohjelmista • Otamme huomioon vesistöjen merkityksen tärkeänä osana keskuksen vetovoimatekijöitä. • Laadimme rantojen kehittämisen yleissuunnitelman ja Tuusulanjärven ja –joen virkistyskäyttöä lisäävät hankkeet toteutetaan laadittavan yleissuunnitelman mukaisesti. • Tuusulanjärven eteläpään rantareitit (sekä läntinen että itäinen) suunnitellaan vuonna 2018 ja toteutukset käynnistyvät • Jatkamme työskentelyä ranta-alueiden suunnittelun ohjausryhmässä tai uuden kehittämisohjelman mukaisella ryhmällä. • Varaudumme Sarvikallion kehittämissuunnitelman toteutukseen yhteistyössä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen kanssa
	<p>4.9 Etsimme aktiivisesti tapoja, joilla uudisrakentamisen ja kasvun tarpeet sopeutetaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja maisemaan niin, että sekä vanha että uusi saavat lisäarvoa toisistaan</p>	
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA TOTEUTUSOHJELMAT 2018
5. Vireä yritystoiminta tuo työtä, hyvinvointia ja uusia asukkaita	<p>5.1 Rakennamme Tuusulan elinvoiman ja hyvinvoinnin perustan vireälle, elinvoimaiselle yritystoiminnalle</p>	
	<p>5.2 Kasvatamme kunnan työpaikkomavaraisuutta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asemakaavoitamme yleiskaava 2040:ssa osoitettuja työpaikka-alueita ml. Sulan työpaikka-alue ja Rykmentinpuisto III • Laajennamme Kelatien tp-alueita • Edistämme voimakkaasti Focus-alueen kaavoitusta ja toteutusta
	<p>5.3 Hyödynnämme yhä paremmin Helsinki-Vantaan lentokentän läheisyyden tuomat mahdollisuudet ja rakennamme Focus-alueita osaksi tulevaisuuden lentokenttäkaupunkia ja työpaikkakeskittymää</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hyväksymme Focus-liikekeskuksen asemakaavan • Edistämme voimakkaasti Focus-osayleiskaavan alueiden asemakaavoitusta maanhankinnan onnistuttua. Maanhankinta tehdään tehokkaasti ja taloudellisesti. Alueella aloitetaan louhinnat tonttien ja Kehä IV:n toteuttamiseksi. • Brändäämme ja konseptoimme Focus-alueen
	<p>5.4 Tarjoamme lentokentän työntekijöille luontaisen asuinpaikan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnämme markkinoinnissa yhä enemmän Tuusulan sijaintia lentokentän läheisyydessä ja teemme kohdennettua markkinointia lentokentän ympäristössä työssä käyville
	<p>5.5 Varmistamme yritystoiminnan suotuisan kasvun kaavoittamalla Tuusulaan työpaikka-alueita, etenkin Etelä-Tuusulaan, jossa yritystonttipula on pahin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laadimme Sulan työpaikka-alueen, Rykmentinpuisto III – työpaikka-alueen ja Kelatien laajennuksen asemakaavat.
	<p>5.6 Selvitämme mahdollisuudet lisätä lähitoimittajien käyttöä hankinnoissamme lainsäädännön (mm Hankintalaki) suomin keinoin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edistämme lähihankintoja ja selvitämme mahdollisuudet lisätä lähitoimittajien käyttöä sekä päivitämme kunnan hankintaohjeet.
	<p>5.7 Parannamme matkailun mahdollisuuksia tärkeänä osana tulevaisuuden elinkeinotoimintaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Parannamme matkailun mahdollisuuksia erityisesti Tuusulanjärven ympäristössä. • Luomalla edellytyksiä matkailun suotuisalle kehitykselle luomme samanaikaisesti kuntalaisille uusia vapaa-ajan virkistysmahdollisuuksia.
	<p>5.8 Varmistamme kunnan hyvän imagon, riittävän työpaikkatonttitarjonnan sekä osaavan työvoiman asumisen mahdollisuudet kunnassa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Huolehdimme, että omakotitontteja on riittävästi tarjolla Etelä-Tuusulassa, Jokelassa ja Kellokoskella. • Määrittelemme yleiskaavassa asumisen kasvusuunnat, josta nostamme hankkeita kaavoitussuunnitelmaan ja kaavoitamme monipuolista asuntotarjontaa.

		<ul style="list-style-type: none"> • Panostamme Kellokosken ja Hyrylän AO-tontteja tuottaviin kaavoihin – valmistellen Joenranta-asemakaavaa ja saaden Häriskiven asemakaava hyväksytyä valtuustossa. • Lisäämme vuokra-asuntotuotannon osuutta mm. rakentamalla Aran pitkän korkotuen avulla kohtuuhintaisia asuntoja.
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA TOTEUTUSOHJELMAT 2018
6. Kasvatus ja koulutus on uuden kunnan keskeinen painopistealue	6.1 Toteutamme laadukkaita varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen palveluita, jotka osaltaan tukevat lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia	<ul style="list-style-type: none"> • Määrittelemme mitä asiakaslähtöisyys tarkoittaa varhaiskasvatuksen palveluiden saatavuuden, saavutettavuuden ja riittävyyden sekä palvelutarjonnan ja –käytön näkökulmista • Vahvistamme henkilöstön osaamista monikulttuurisuuden kohtaamisessa • Yhteensovitamme kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluita. Mitoitamme palvelut alueellisesti riittävälle tasolle. • Laadimme selvityksen palvelusetelin käytöstä. • Panostamme palveluohjauksen kattavuuteen varhaiskasvatuksessa • Huomioimme uuden strategian linjaukset taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmatyössä • Selvitämme kielipainotteisen peruskouluopetuksen ja varhaiskasvatuksen käynnistämistä
	6.2 Kehitämme palveluita asiakaslähtöisesti ja turvaamme pienet ryhmäkoot	<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteenamme on, että päiväkotien 3-6v. lapsiryhmissä samanaikaisesti läsnä olevien lasten määrä on 1/7 suhdeluvun mukainen. Lähipäiväkotiin pääsemisen mahdollistamiseksi sijoituksia voidaan tehdä enintään 1/8 suhdeluvun mukaan. Tämän tavoitteen toteutumista seurataan kevään 2018 aikana. • Päivitämme Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman vuoden 2018 aikana. • Panostamme ennalta ehkäisevän toiminnan kehittämiseen. Lisäämme erityisopettajien ja oppilaanohjaajien määrää • Toteutamme opetussuunnitelmaa painopisteinä yhteisöllisyys sekä arviointi. <ul style="list-style-type: none"> • otamme käyttöön Wilman- arviointityökalun • otamme yhteisöllisyyteen liittyvät yksikkökohtaiset tavoitteet osaksi työsuunnitelmia • järjestämme koulujen yhteisen Veso- päivän • Tuemme tieto- ja viestintätekniikan käyttöönottoa kokeilemalla Chromebook –laitteita, joiden avulla voidaan hillitä laitekustannusten kasvua. • Muutamme osa-aikaisia tehtäviä kokoaikaiseksi ja otamme käyttöön tv-taitotasotavoitteet koko kunnassa.
	6.3 Vahvistamme perheiden varhaisen tuen palveluita ja lisäämme erityisen tuen resursseja	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistamme varhaiskasvatuksen, neuvolan ja lastensuojelun kanssa yhteisiä käytänteitä perheiden ja huoltajien tarpeiden tunnistamiseksi sekä ohjaamiseksi. <ul style="list-style-type: none"> • Kokeilemme 3v.-tarkastusten tekemistä päiväkodissa yhteistyössä varhaiskasvatuksen, neuvolan ja perheneuvolan kanssa. • Lisäämme yhteistyötä perhevalmennusten toteuttamisessa • Lisäämme pedagogisen johtajuuden osaamista ja sen kehittämistä uuden varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseksi. Muodostamme koulutuskalenterin henkilöstön osaamistarpeet huomioiden. • Kehitämme Perhekeskustyötä ja aloitamme Mainingissa jokapäiväisen avoimen toiminnan syksyllä 2017. Kartoitamme yhteistyön lisäämistä kolmannen sektorin kanssa.
	6.4 Kehitämme varhaiskasvatusta ja sen eri muotoja	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme selvityksen maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymisestä valtuustokauden aikana. <ul style="list-style-type: none"> • Kartoitamme 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen vaikutukset talouteen kaudelle 2019-2020. Tarkastelemme maksutuottoja ja uuden asiakasmaksulain vaikutuksia. • Muutamme kerhojen toiminnan maksuttomaksi syksystä 2018

	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tulevat uudistukset. Uudistuksia tulossa vuoden 2018 aikana, mahdollisesti jo 1.1.2018 alkaen. Muutosten tekemiseen varataan resurssia. Huoltajia tiedotetaan uudistuksista. Uudistusten lisäksi toteutetaan indeksikorotustarkistukset 1.8.2018. Palautamme perheiden subjektiivisen oikeuden saada lapsilleen päivähoitopaikan syksystä 2019 alkaen. <ul style="list-style-type: none"> Selvitämme mitä vaikutuksia oikeuden palautuksella on Kehitämme ja edistämme avointa varhaiskasvatusta ja kerhotoimintaa. Lisäämme kerhotoiminnan paikkoja kysynnän mukaan. Pyrimme valtuustokauden aikana saavuttamaan valtakunnallisen tavoitteen nostaa varhaiskasvatukseen osallistumisastetta 3-5-vuotiaiden lasten osalta (Suomessa 73,8% kun muissa Pohjoismaissa se on 95%.)
6.5 Rakennamme Monion tällä valtuustokaudella ja sen käyttöönottoa hyödynnetään asuntomessujen sekä muussa kunnan markkinoinnissa ja viestinnässä.	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelemme Moniota rakennuksen ja toimintojen osalta. Käynnistämme Monion rakentamisen <ul style="list-style-type: none"> Monion käyttöönoton yhteydessä tilojen yhteiskäyttö ja yhteistyö tehostuu kansalaisopiston, lukion, taiteen perusopetuksen oppilaitosten sekä kansalaistoiminnan ja muiden toimijoiden osalta.
6.6 Luovumme Hyrylän koulukeskuksesta 2020-luvulla.	
6.7 Teemme vaalikauden aikana yläkoulu-uudistussuunnitelmat Hyökkälän – ja Riihikallion yläkoulujen laajentamiseksi ja Rykmentinpuiston yhtenäiskoulun aikataulutuksen.	<ul style="list-style-type: none"> Teemme yläkoulu-uudistussuunnitelmat Hyökkälän – ja Riihikallion yläkoulujen laajentamiseksi ja Rykmentinpuiston yhtenäiskoulun aikataulutuksen Teemme Hyökkälän ja Riihikallion koulujen hankesuunnitelmat sekä arvioimme Rykmentinpuiston yhtenäiskoulun kustannuksia, aikataulua sekä kapasiteettia. Näiden selvitysten pohjalta päätetään miten palveluverkon osalta edetään.
6.8 Varmistamme puhtaan sisäilman kunnan kiinteistöissä. Tuusula asettaa nollatoleranssin sisäilmaongelmille. Havaittuihin ongelmiin puututaan ripeästi.	<ul style="list-style-type: none"> Varmistamme sisäilma-asioiden sujuvan käsittelyn ja avoimuuden sekä ratkaisun tarkastelemalla prosesseja, oirekartoitusten toteutusta, raporttien julkaisua ja kohde/yksikkökohtaisia työryhmiä sekä viestintää ja suunnittelua. Teemme päätökset tarvittavista korjaus- tai korvausinvestoinneista kiinteistöjen osalta ja ryhdymme tarvittaviin toimenpiteisiin Teemme tarvittavat kiinteistöjen kuntotutkimukset, jotta voimme tehdä päätöksiä kouluverkostamme, joilla voi olla vaikutusta investointiohjelmaan 2018-2022.
6.9 Laadimme oppilasmäärään ja koulu kiinteistöjen kuntoon liittyvät periaatteet.	
6.10 Emme tee muutoksia kouluverkkoon. Alakoulujen tulee olla lähikouluja ja sen vuoksi niitä ei vaalikauden aikana suljeta - Poikkeuksena mahdolliset sisäilmaongelmat tai oppilasmäärän merkittävä lasku.	
6.11 Turvaamme ruotsinkielisen alakouluopetuksen Tuusulassa.	
6.12 Kehitämme Tuusulan lukiota ja yhteistyötä eri tahojen kanssa <ul style="list-style-type: none"> Kehitämme Tuusulan lukion toimintaa, kurssitarjontaa ja kolmen toimipisteen yhteistyötä nykyistä vetovoimaisemmaksi. Kehitämme Tuusulan lukion kolmea toimipistettä laadukkaan ja monipuolisen kurssitarjonnan lukioksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Selvitämme IB-lukion ja englanninkielisen opetuksen mahdollisuudet Monion yhteyteen.

	<ul style="list-style-type: none"> Lisäämme kansainvälisyyttä mm selvittämällä IB-linjan saamisen Tuusulan lukioon ja teemme tarvittavan hakemuksen, jos linjan saaminen näyttää mahdolliselta. Tuemme tavoitteellisen urheilun tai muun harrastamisen ja opiskelun yhteensovittamista lukiossa mahdollistamalla joustavia opiskelujärjestelyjä. 	
	6.13 Tiivistämme yhteistyötä koulutuskuntayhtymä Keudan ja kolmannen sektorin kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> Selvitämme uusia oppilaistoyhteistyömahdollisuuksia ennakoivan rekrytoinnin tueksi.
	6.14 Turvaamme nuorisotyön resurssit ja turvaamme nuorisotyön resurssit ja varmistamme Hyrylään toiminnan lisäksi tiloja, jotka ovat yhteiskäyttöisiä muiden toimijoiden kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> Lisäämme alueellisen nuorisotyön kokoontumispaikkoja ja tapahdumia yhteistyössä 3. sektorin ja tulosalueiden kanssa
	6.15 Selkeytämme nuorisotakuun toimivuutta. Perusopetuksen jälkeen jokaiselle nuorelle taataan joko jatkokoulutuspaikka tai jatkokoulutukseen/työhön suuntaamiseen valmentavaa toimintaa.	<ul style="list-style-type: none"> Lisäämme mahdollisuuksia löytää nuorelle sopiva jatkokoulutuspaikka opinto-ohjaukseen ja erityisen tuen kehittämiseen panostamalla.
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA TOTEUTUSOHJELMAT 2018
7. Kulttuuri on osa Tuusulan identiteettiä	7.1 Vahvistamme Tuusulan imagoa kulttuurikuntana	<ul style="list-style-type: none"> Selvitämme mahdollisuudet käynnistää kulttuurikaveri tai -luotsitoiminnan Teemme varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman yhteistyössä. <ul style="list-style-type: none"> Korostamme kulttuurin merkitystä varhaiskasvatuksessa vuosina 2018-2019. Teemme yhteistyötä kulttuuripalveluiden kanssa Tutustumme lapset omaan kulttuuriseen lähiympäristöön varhaiskasvatuksesta alkaen. Kokeilemme uusia työkaluja kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuksessa Käynnistämme lukion kulttuurikasvatussuunnitelman luomisen yhteistyössä vuonna 2019 Kehitämme museoiden yleisötyötä rekrytoimalla yleisötyön ammuenssin Laadimme taideohjelman Rykmentinpuiston lisäksi myös Tuusulan muille alueille
	7.2 Tuotamme kuntalaisille hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä monipuolisella kulttuuritarjonnalla edistään samalla kunnan elinvoimaisuutta	<ul style="list-style-type: none"> Turvaamme kulttuuripalveluiden toimintaresurssit ja pyrimme lisäämään niitä maltillisesti leikkauksia edeltävälle tasolle toiminnan painopisteitä uudistaen Tuotamme laadukkaita ja helposti saavutettavia kulttuuritapahtumia ja -palveluita. Kehitämme verkostoyhteistyötä ja yhdessä tekemisen mallia kulttuuritoiminnassa Edistämme Tuusulan tapahtumatuotantoa elinvoiman rakentajana
	7.3 Kehitämme kirjastoista matalan kynnyksen kulttuuri- ja kohtaamispaikkoja	<ul style="list-style-type: none"> Kehitämme kirjastojen tapahtumatointaa uuden kirjastolain hengessä. Aloitamme kirjastoissa erityisryhmien (mm. maahanmuuttajat) palvelutarpeiden kartoittamisen ja palveluiden kehittämisen.

	7.4 Tuemme yhdistysten ja yhteisöjen kulttuurityötä avustuksilla	<ul style="list-style-type: none"> Tuemme kuntalaisten omaehtoista toimintaa
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA TOTEUTUSOHJELMAT 2018
8. Kestävä kehitys ja luonto ovat yhteisiä arvojamme	8.1 Määrittelemme luonnonsuojelulliset tavoitteet pohjavesien, luonnonympäristöjen ja suojelualueiden osalta	
	8.2 Teemme ohjelman luonnonsuojelualueiden perustamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Haemme ELY:stä Suomi 100 – juhlavuoden kunniaksi osoitettujen luonnonsuojelualueiden perustamista vuonna 2017 jo valittujen kohteiden osalta. Tämän jälkeen selvitämme muiden potentiaalisten kohteiden suojelemista.
	8.3 Puhdistamme Kellokosken Ruukin alueen pilaantuneet maat yhdessä valtion ja kiinteistön omistajan kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Edistämme vuonna 2016 aloitettuja neuvotteluja kiinteistönomistajan ja valtion kanssa
	8.4 Jatkamme energiatehokkuusohjelmaa	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme kunnanhallitukseen hyväksymää energiatehokkuusohjelmaa. Toimintasuunnitelman tavoitteet eivät saa vaarantaa terveellistä sisäilmaa.
	8.5 Suosimme uusiutuvan energian käyttöä kaikessa uudisrakentamisessa ja lämmitysjärjestelmien saneerauksissa	
	8.6 Vahvistamme kestävän kehityksen ja luontoarvojen toteutumista kunnan ja asukkaiden toiminnassa	<ul style="list-style-type: none"> Aloitamme uuden luontopainotteisen esiopetusryhmän vuonna 2018 Vahvistamme lasten luontosuhdetta varhaiskasvatuksen toiminnassa kiinnittäen huomiota luontoon oppimisympäristönä, sen esteettiseen kokemiseen ja kestävän kehityksen –ajatuksen juurruttamiseen. Huomioimme hankinnoissa ympäristöystävällisyyden, luontoarvot ja kestävän kehityksen mm. kuljetusten ja toimitusaikojen osalta Hyödynnämme yhä enemmän monitoimilaitteita ja vähennämme tulostamista Jatkamme led valoihin siirtymistä kunnan kiinteistöissä ja katuvalaistuksessa
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA TOTEUTUSOHJELMAT 2018
9. Kohti uutta kuntaa ja maakuntaa	9.1 Valmistelemme uuden kunnan rakentamista, maakuntahallintoon siirtymistä ja sote-tehtävien siirtoa yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Rakennamme uuden kunnan prosesseja ja organisaatiota ja kehitämme uuden kunnan hallinto- ja tukipalveluita <ul style="list-style-type: none"> Prosessien ja organisaation uudistamista jatketaan vuonna 2018 tukipalveluiden uudistuksella. Hallinnon ja tukipalveluiden uudistus on käynnistetty vuonna 2017 ja se otetaan asteittain käyttöön. Viimeiset osat otetaan käyttöön viimeistään 31.12.2018 (taloushallinnon kehittäminen, päätöksenteon tuki ja HR-palvelut) Selvitämme ruokapalveluiden seudullisia yhteistyömuotoja ja teemme päätökset asiassa. Jatkamme neuvotteluja naapurikuntien kanssa ja pyrimme päätöksiin 12/2018 mennessä osana uuden kunnan tukipalveluiden rakentamista Arvioimme perustietotekniikkapalveluiden järjestämistapaa uudessa kunnassa Valmistelemme Kuuden Sote-kuntayhtymän käyttöönottoa yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa Kehitämme luottamushenkilö- ja viranhaltijaorganisaation toimintakulttuuria Vahvistamme esimiesten muutosjohtamisosaamista

	<ul style="list-style-type: none"> • Varmistamme riittävän tiedottamisen henkilöstölle muutokseen liittyvissä asioissa.
9.2 Olemme reilu ja oikeudenmukainen työnantaja	<ul style="list-style-type: none"> • Tarkennamme kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. • Hyödynnämme tarvittaessa nimetöntä rekrytointia tasa-arvoisen rekrytointien varmistamiseksi.
9.3 Huolehdimme työntekijöiden koulutuksesta ja ammatillisesta kasvusta sekä terveellisestä ja turvallisesta työympäristöstä	<ul style="list-style-type: none"> • Huolehdimme työntekijöiden turvallisesta työympäristöstä ja panostamme sisäilma-asioiden viestintään • Uudistamme sisäilmaprosesseja ja luomme toimintamallin havaittujen sisäilmaongelmien ratkaisuuksiin • Tavoittelemme palvelun paranemista ja kustannusten hallinta seudullisen työterveyshuollon myötä • Jatkamme suoriutumiseen perustuvan palkitsemisen kehittämistä • Hyödynnämme työhyvinvointiohjelmaa osana kunnan työhyvinvointijohtamista. <ul style="list-style-type: none"> • Luomme edellytykset työyhteisöjen työhyvinvointikorttikoulutuksille sisäisten korttikouluttajien avulla.
9.4 Häivytämme kuntarajoja palveluissa ja toiminnassamme ja yhteistyö naapurikuntien kanssa on arkea	<ul style="list-style-type: none"> • Olemme osallisia ja aktiivisia Helsingin seudun ja KUUMA-alueen yhteistyössä ja alueen kehittämisessä • Tuomme esiin tuusulalaiset näkemykset metropolialueen asioissa sekä maakunnan että eduskunnan suuntaan. • Lisäämme arjen yhteistyötä KUUMA-kuntien kanssa
9.5 Teemme kuntaliitosselvityksen Järvenpään kanssa vaalikauden aikana, johon myös Kerava voi halutessaan liittyä.	
9.6 Olemme aktiivisesti mukana Kuuma-kuntien yhteisessä sote-valmistelussa	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikutamme aktiivisesti Maakuntahallinnon valmistelussa ja KUUMA-yhteisössä edunvalvontaa painottaen
9.7 Turvaamme palveluiden määrällisen ja laadullisen tason sotesiirtävävaiheeseen asti	<ul style="list-style-type: none"> • Huolehdimme, että siirto maakuntaan tapahtuu niin, että kaikista asukkaista huolehditaan ja varmistamme erilaisista elämänhallinnan vaikeuksista kärsiville tarvittavan ja riittävän tuen
9.8 Puramme yhteistyötä haittaavat siilot ja raja-aidat hallinnossamme ja toiminnassamme.	<ul style="list-style-type: none"> • Organisoimme hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden johtamisen • Laadimme terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen toimintasuunnitelman palvelukokonaisuuden käynnistämiseksi • Vahvistamme hyvinvointitiedolla johtamisen edellytyksiä kunnassa • Vahvistamme henkilöstön osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia ja jatkamme esimiesvalmennuksia • Käynnistämme ja vakiinnutamme keskitetyn taloushallinnon toiminnan • Uudistamme tiedon- ja asiakastiedonhallintaa sekä teemme asiakastiedonhallinnan linjaukset • Varmistamme uuden tietosuojasetuksen mukaiset toimintatapojen sujuvan käyttöönoton • Jatkamme digitaalisten työvälineiden ja työskentelytapojen hyödyntämistä • Hyödynnämme kattavasti Kuntaria toiminnan, talouden ja henkilöstön johtamisessa ja kehitämme järjestelmää mm. talous- ja toimintasuunnitelman laadinnan työvälineeksi • Uudistamme varautumisen johtamisen toimintamallin ja otamme sen käyttöön

STRATEGIAN SEURANTA

Strategian toteutumista seurataan vuosittavoitteiden, niihin liitettyjen toimenpiteiden ja toteutusohjelmien etenemisen sekä ohjelma- ja projektisalkun seurannan avulla.

Tavoitteiden toteutumista arvioidaan kunkin toimenpiteen kohdalla asteikolla 1–5 ja etenemisestä raportoidaan osavuosikatsausten ja toimintakertomuksen yhteydessä kuntatasoisena kokonaiskuvana. Lisäksi lautakunnat seuraavat

Kestävä kehitys ja luonto

Yhteistyö ja osallisuus

Talous

Kansainvälisyys

Väestö

Hyvinvointi ja onnellisuus

Indikaattoreiden muutoksen seuraaminen auttaa arvioimaan, miten strategiassa asetetut päämäärät ovat edenneet valtuustokauden aikana. Koko valtuustokauden ajan tarkasteltavia indikaattoreita seurataan vuosittain toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen sekä osin myös osavuosikatsausten yhteydessä. Valtuustokauden viimeisenä vuotena tehdään kokonaisarvio indikaattoreiden kehityksestä.

Indikaattorit vuonna 2018

Tavoitteet ja talousarvio vuodelle 2018 on laadittu pormestariohjelman pohjalta. Uuden strategian päämääriä tukevat indikaattorit vuosille 2019 – 2021 määritellään strategian uudistamisen yhteydessä. Vuonna 2018 seurataan indikaattoreita, jotka on koottu strategiatyön vielä ollessa kesken.

1. Väestö, osuus seudun väestönkasvusta

Tavoitteena on päästä valtuustokaudella samaan kasvuvauhtiin kuin Helsingin seutu *) keskimäärin.

Indikaattori kuvaa kunnan vetovoimaa, kilpailukykyä ja asemaa Helsingin seudulla. Väestönkasvusta seuraa verotulopohjan myönteinen kehitys. Väestön tasapainoinen ikärakenne ja edullinen huoltosuhde kertovat kunnan elinvoimasta. Nämä mahdollistavat monipuoliset palvelut.

*) Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen ja Kuuma-kunnat

omalle toimialueelleen kuuluvien vuosittavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien etenemistä.

Tuusulan kunta seuraa myös valtuustokaudelle asetettavien strategisten päämäärien edistymistä indikaattoreiden avulla. Indikaattorit valitaan siten, että ne tukevat kunnan uuden strategian toteutumista ja seuranta.

2. Yhdyskuntarakenteen kehittyminen

Tavoitteena on, että vuosina 2018 - 2021 myönnettyjen asuntojen rakennusluvista keskimäärin 95% sijoittuu asemakaava-alueille keskustoihin.

Indikaattori kuvaa yhdyskuntarakenteen eheytymistä ja sen myönteisiä seurausvaikutuksia, kuten mahdollisuuksia järjestää palvelut kustannustehokkaasti olemassa olevaa infrastruktuuria hyödyntämällä. Keskustojen tiivistyminen luo edellytykset joukkoliikenteen palvelutason parantamiselle, taajamien kaupalliselle kehittämiselle ja nykyistä monipuolisemmalle asuntotuotannolle. Tavoitteena on, että asukastiheys asemakaava-alueilla kasvaa.

3. Kunnan käytössä olevat tilat *) – (brutto) m² / asukas

Tavoitteena vähentää bruttoneliöitä/asukas keskimäärin 1 % vuodessa.

Tiivistämällä palveluverkkoamme tuemme kestävän kehityksen tavoitetta ja alennamme kiinteistökustannuksia. Palvelujen keskittäminen tukee osaltaan henkilöstön osaamisen hyödyntämistä ja tarkoituksenmukaista käyttöä. Kiinteistökustannuksia seuraamalla nähdään, paljonko palvelun järjestämisen kustannuksista kuluu kiinteistöjen hoitoon ja ylläpitoon palvelun sisällöllisen tuottamisen lisäksi.

*)Tytäryhtiöiden omistamat kiinteistöt, asuntotoimen hallinnoimat asunto-osakkeet, vuokratiloyhtiöt ja Tu-KuKi:n omistuksessa olevat asunto-osakkeet jätetään laskennasta pois.

4. Talous, toimintakate (=nettomenot) ja lainamäärä € / asukas

Näillä indikaattoreilla ohjataan, että kunta järjestää palvelut tehokkaasti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla ja että kunnan talous pysyy vakaalla pohjalla. Valtuustokauden tavoitteena on, että toiminta kasvun ja verorahoituksen kasvun välinen suhde paranee ja kunnan velkaantuminen hidastuu.

5. Asukas- ja asiakastyytyväisyyden kehittyminen

Asukas- ja asiakastyytyväisyyttä seuraamalla varmistamme, että palvelumme ovat oikein kohdennettuja, ajoitettuja ja palveluketjut toimivia. Pyrimme asiakaslähtöisiin palveluratkaisuihin osallistamalla kuntalaiset ja asiakkaat yhä enemmän kehittämistyöhön. Tavoitteena on lisätä kuntalaisten ja asiakkaiden tyytyväisyyttä kunnan tarjoamiin palveluihin.

6. Henkilöstön hyvinvointi ja sairauspoissaolot

Tavoitteenamme on vähentää sairauspoissaoloja ja parantaa työhyvinvointia sekä henkilöstön tyytyväisyyttä johtamiseen ja esimiestyöhön. Seuraamalla henkilöstökyselyn tulosten suuntaa, voimme osaltamme varmistaa oikein mitoitettua hyvinvoivan ja osaavan henkilöstön. Hyvinvoivan henkilöstön ja johtamisen avulla tuemme kunnan palvelutehtävän toteuttamista.

7. Asukkainen osallisuusaste

Äänestysaktiivisuus vaaleissa

Indikaattori mittaa kuntalaisten osallistumista poliittiseen päätöksentekoon. Poliittinen osallistuminen ja tunne siitä, että voi vaikuttaa itseä koskeviin yhteiskunnallisiin asioihin, on tärkeä hyvinvoinnin osa-alue. Edustuksellisen demokration peruslähtökohta on, että kaikki osallistuvat päätöksentekoon, sillä osallistuminen ruokkii myös vastuun tunnetta yhteiskunnasta.

Kehittämisverkostojen toimintaan ja tapahtumiin osallistuvien määrä

Yleistä osallisuutta kuvaavaa indikaattoria on haastava määrittää, sillä ihmiset osallistuvat ja vaikuttavat lukemattomilla eri tavoilla. Kehittämisverkostojen toimintaan ja tapahtumiin osallistuminen asetta mittaamalla pyritään kuvaamaan omaehtoisen osallisuuden kehittymistä kunnassa.

8. Kunnan digitalisaatioaste

Kunnan digitalisaatioasteen arviointityökalun avulla voidaan tunnistaa, kuinka hyvin kunnassa on otettu käyttöön digitaalisia palveluita tai tehty suunnitelma niiden käyttöönottoon, sekä kuinka kattavasti digitaalisten palveluiden mahdollistama potentiaali on otettu käyttöön.

9. Asukkaiden hyvinvoinnin ja onnellisuuden kehittyminen

Väestön sairastavuus (sairauspäivärahaa saaneet, sairastavuusindeksi)

Sairastavuusindeksi kuvaa suomalaisten kuntien ja alueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Jokaiselle Suomen kunnalle on laskettu rekisteritietojen avulla indeksiluku, joka kertoo, miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan keskiarvoon (= 100).

Elämänlaatunsa hyväksi kokevien osuus

Indikaattori ilmaisee elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuuden asukkaista. Elämänlaadussa on kyse yksilön arviosta elämästään siinä kulttuuri- ja arvoympäristössä, jossa hän elää, ja suhteessa hänen omiin päämääriinsä, odotuksiinsa, arvoihinsa ja muihin hänelle merkityksellisiin asioihin. Elämänlaatua arvioidaan neljällä eri ulottuvuudella (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja ympäristö). Kokonaisvaltainen kuva väestön hyvinvoinnista edellyttää eri ulottuvuuksien ja näkökulmien huomioimista.

10. Elinkeinot ja työllisyys

Yritysten määrä

Yritysten määrä kertoo yrityskannan, uusien yritysten ja lopettaneiden yritysten kehityksestä kunnan alueella.

Työpaikkaomavaraisuus

Työpaikkaomavaraisuus kertoo kunnassa sijaitsevien työpaikkojen ja kunnassa asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen (kunnassa sijaitsevat työpaikat / kunnassa asuvat työlliset *100) Tätä kutsutaan perinteiseksi työpaikkaomavaraisuudeksi. Perinteinen työpaikkaomavaraisuus voi olla yli sata prosenttia, vaikka kukaan alueella asuvasta työllisestä työvoimasta ei kävisi samalla alueella töissä.

Todellisella työpaikkaomavaraisuudella puolestaan tarkoitetaan samalla alueella työskentelevien osuutta alueen työllisestä työvoimasta. Todellinen työpaikkaomavaraisuus ei voi ylittää sataa prosenttia.

Työllisyysaste

Työllisyysaste on työllisten prosenttiosuus väestöstä. Virallinen työllisyysaste lasketaan 15-64-vuotiaiden työllisten prosenttiosuutena samanikäisestä väestöstä. Työllinen on henkilö, joka on tutkimusviikolla tehnyt ansiotyötä vähintään tunnin rahapalkkaa tai luontaisetua vastaan tai voittoa saadakseen, tai on ollut tilapäisesti poissa työstä. Tutkimusviikolla työstä pois ollut henkilö lasketaan työlliseksi, jos poissaolon syy on äitiys- tai isyysvapaa tai oma sairaus tai jos poissaolo on kestänyt alle 3 kuukautta. Työlliset voivat olla palkansaajia, yrittäjiä tai samassa kotitaloudessa asuvan perheenjäsenen yrityksessä palkatta työskenteleviä.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kunnan ja kuntakonsernin strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seuranta- ja arviointia. Käytännössä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio-, toiminnan ja talouden seuranta- ja tilinpäätösprosessiin.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat päätökset

Tuusulan valtuusto hyväksyi 31.3.2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joka sisältää periaatteet kunnanhallituksen velvollisuudesta ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimeenpanosta, lauta- ja johtokuntien velvollisuudesta valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä johtavien viranhaltijoiden velvollisuudesta toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueillaan.

Riskienhallinnan tavoitteet

Nykyinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisen malli otettiin käyttöön loppuvuodesta 2014. Vuosina 2015 - 2017 työn keskeisenä tavoitteena oli sulauttaa riskienhallinta yhä kiinteämmäksi osaksi kunnan toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden asetantaa, vakiinnuttaa riskienhallinnan uudistunut toimintamalli ja juurruttaa sitä toimialatasolta tulosalueille. Tämä työ jatkuu myös vuonna 2018.

Kuntaan kohdistuvat riskit

Osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapoja on kunta- ja toimialatasolla sekä tytäryhtiöissä tunnistettu ja arvioitu kuntaan ja sen toimintaan liittyviä riskejä. Riskeille on määritelty hallintakeinot ja toimenpiteet, joilla pyritään ennaltaehkäisemään ja pienentämään riskin todennäköisyyttä ja seurausta.

Riskiympyrälle (ks. kuva seuraavalla sivulla) on kuvattu kuntatasolla merkittävimmät riskit kuntalaisten ja kunnan hyvinvoinnin edellytysten turvaamiseen. Riskit jaotellaan strategiaan riskihin, taloudellisiin riskeihin, toiminnallisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

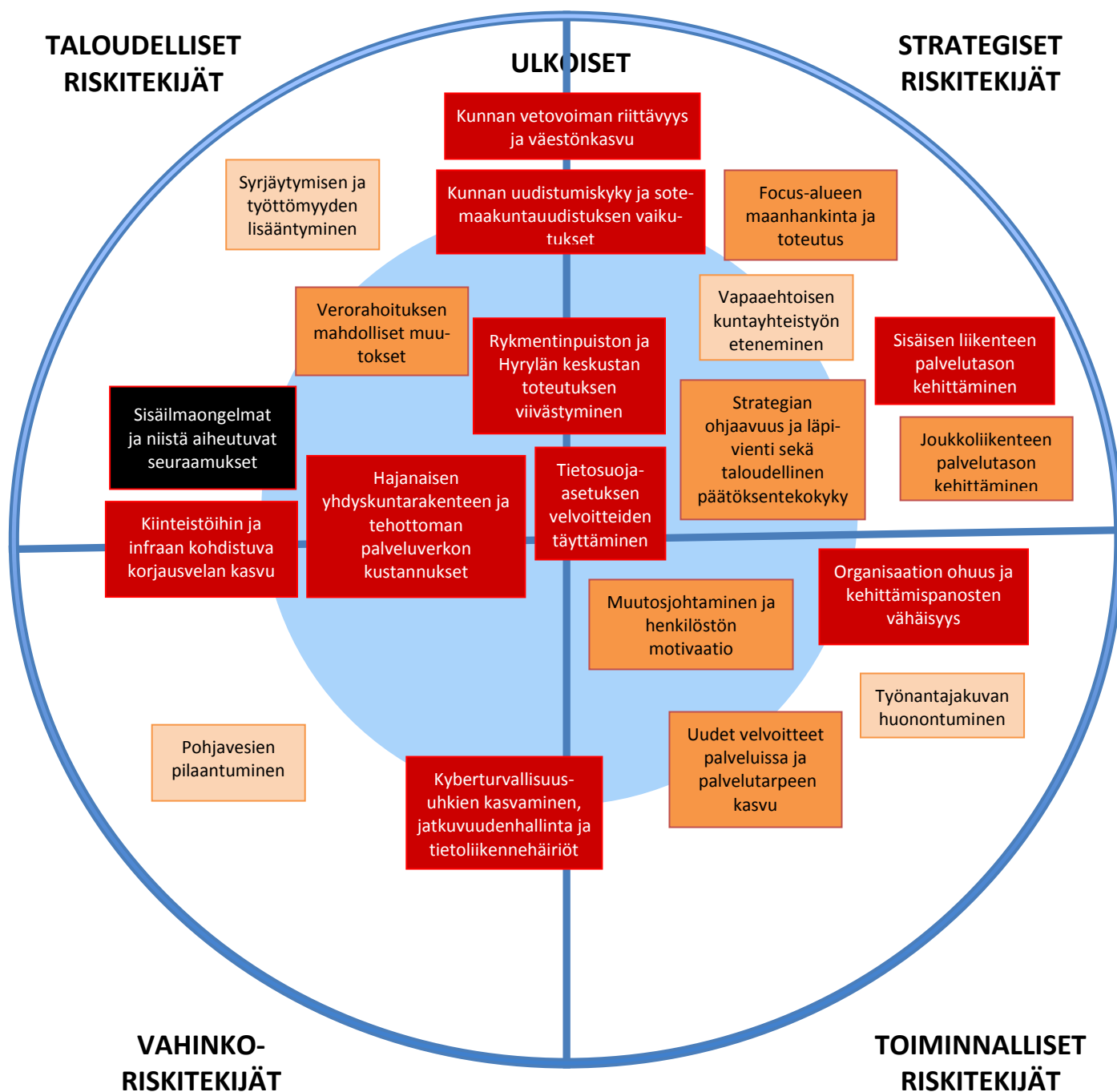
Strategiset riskit uhkaavat kunnan tavoitteiden ja strategian toteuttamista vaarantaen toiminnan edellytykset ja vision toteutumisen. Riskit liittyvät keskeisesti strategian toteuttamisen mahdollisuuksiin ja etenkin ulkoisen toimintaympäristön muutoksiin.

Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoihin taloudellisiin tekijöihin, sijoituksiin, rahoitukseen sekä rahoitusmarkkinoihin.

Toiminnalliset riskit liittyvät palvelujen jatkuvuuteen ja riippuvuuksiin, henkilöstön toimintaan ja osaamiseen, organisaation sisäisiin prosesseihin sekä asiakasprosesseihin, palvelun epäonnistumiseen, tietojärjestelmiin, sopimuksiin sekä myös väärinkäyttöihin ja muuhun lainvastaiseen toimintaan.

Vahinkoriskit ovat usein seurausta odottamattomista ja äkillisistä, monesti vakuuttamiskelpoisista, tapahtumista joista voi seurata onnettomuus, rikkoontuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

Tuusulan kunnan riskiympyrä 2018

Kohtalainen riski

Tuntuva riski

Merkittävä riski

Sietämätön riski

Riskien merkittävyyttä kuvataan neliportaisella asteikolla kohtaisesta riskistä tuntuvaan, merkittävään ja sietämättömään riskiin.

Riskit ja niiden hallinta vuonna 2018

Tehtyjen riskiarviointien perusteella kuntaan kohdistuvista riskeistä suurimpana nähdään *sisäilmaongelmat ja niistä aiheutuvat toimenpiteet*. Muut keskeiset riskit liittyvät *kunnan vetovoiman riittävyteen ja väestönkasvuun sekä Rykmentinpuiston ja Hyrylän keskustan toteutuksen viivästyminen*.

Sisäilmaongelmat ja niistä aiheutuvat seuraamukset on nostettu kunnan riskiympeyrällä sietämättömäksi riskiksi. Tuusulassa on vuoden 2017 aikana noussut esiin sisäilmaongelmia useissa kunnan omistamissa palvelukiinteistöissä. Kiinteistöt, joissa on sisäilmaongelmia, ovat uhka asukkaiden ja henkilöstön terveydelle. Sisäilmaltaan huonot tilat asettavat niin tiloissa työskentelevät lapset ja nuoret kuin henkilöstönkin alttiiksi eritasoisille oireille ja sairastumiselle. Toukokuussa 2017 hyväksytyssä pormestariohjelmassa on sisäilmaongelmille asetettu nollatoleranssi ja kunnassa on tehty ja tullaan tekemään useita toimenpiteitä ja investointeja sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi. Sisäilmaongelmista aiheutuvista mittavista investoinneista koituu kunnalle velkataakan kasvua ja hankkeiden läpivientikyvyn haasteita.

Kunnan vetovoiman riittävyys ja väestönkasvu nähdään merkittävänä riskinä Tuusulalle. Kunnan onkin huolehdittava, että kunta on vetovoimainen sekä nykyisten että uusien asukkaiden ja alueelle sijoittuvien yritysten näkökulmasta. Vuonna 2017 kunnan saama muuttovoitto ja luonnollinen väestönkasvu eivät ole olleet toivotulla tasolla. Myös uusien yritysten määrästä ja yhteisöverotulojen kehityksestä on huolehdittava. Maailmanlaajuinen kaupungistumisilmiö vaikuttaa myös Uudella maalla ja Tuusulan tulisi kyetä varmistamaan kasvunäkymänsä muuttuvassa toimintaympäristössä. Kunnan vetovoiman riittävyteen on yhä enemmän kiinnitettävä huomiota ja sen eteen on tehtävä töitä, jotta väestönkasvu ja elinvoiman kasvu saadaan kunnan tavoitteita tukevaksi. Kunnan vetovoiman riittävyys ja väestönkasvu nähdään haasteena myös Rykmentinpuiston alueen rakentamisen näkökulmasta.

Rykmentinpuiston ja Hyrylän keskustan toteutuksen viivästyminen on kunnalle merkittävä riski. Etelä-Tuusulan kehittämiseen on suunnattu ja suunnataan lähivuosina merkittäviä investointeja

ja yksi uhkakuviosta on, että alue ei houkuttele asukkaita ja lähde rakentumaan kunnan tavoitteiden mukaisesti. Alueen kehittämiseen ja rakentamiseen kiinnitettyt investoinnit muodostavat kunnalle raskaan velkataakan. Yleinen taloustilanteen kehitys ja sitä kautta alueen mahdollisten toteuttajien löytäminen aiheuttavat myös riskin Rykmentinpuiston toteutuksen etenemiselle. Riskin hallintakeinoja ovat mm. joukkoliikenteen ja liikumisratkaisujen kehittäminen, hyvä johtaminen, ennakoiva markkinointi, riittävä viestintä ja vuorovaikutus, yhteisen sitoutuminen varmistaminen toteutuksen edistämiseksi suunnitellussa aikataulussa sekä tarmokkaat toimet alueen mahdollisten toteuttajien löytämiseksi.

Yksi kunnan vetovoimaisuuden osatekijä on merkittävä riski *Sisäisen liikenteen palvelutason kehittäminen* ja tuntuva riski *joukkoliikenteen palvelutaso ja sen ylläpitäminen*. Vuonna 2017 tehtiin päätös liittyä HSL-kuntayhtymään ja tällä päätöksellä nähdään olevan vaikutusta kunnan vetovoimaan pitkällä tähtäimellä. HSL:n linjasto-suunnittelussa tulee huomioida myös kunnan sisäisen liikenteen palvelutaso ja sitä täydentämään on luotava liikkuminen palveluna ratkaisuja.

Focus-alueen maanhankinta ja toteutus on nostettu tuntuva riskiksi vuoden 2018 riskiympeyrällä. Focus-alue lentokentän pohjoispuolella on yksi kunnan vetovoimaisempia ja potentiaalisimpia alueita ja sen toteutuksen varmistamiseen tulee osoittaa riittävä keinovalikoima.

Hajanaisen yhdyskuntarakenteen ja tehottoman palveluverkon kustannukset ovat myös kunnalle merkittävä riski. Kesällä 2017 alkaneella valtuustokaudella on tehtävä linjaukset palveluverkon tulevaisuudesta. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kunnan tulopohja puolittuu samalla, kun koko nykyinen kiinteistömäärä jää kunnan omistukseen ja ylläpitoon. *Kiinteistöihin ja infraan kohdistuva korjausvelan kasvu* on keskeisiä toiminnan kustannuksia nostavia tekijöitä. Vanhenevat kiinteistöt ja ajanmukaisten toimitilojen puute voi olla uhka tuottavalle työnteolle, kuntalaisten ja henkilöstön terveydelle sekä kunnan vetovoimalle ja imagolle. Kunnassa on käynnissä merkittäviä hankkeita kunnan kiinteistöjen kohentamiseksi ja *palveluverkon kustannusten ja kiinteistöjen korjausvelan* hallitsemiseksi. Käyttötalouden (infra ja

kiinteistöt) määrärahat eivät kuitenkaan riitä kaikkiin tarvittaviin vuosikorjauksiin uudiskohteiden ja sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen korjausten ollessa etusijalla.

Uutena riskinä riskiympyrälle on nostettu *Tietosuoja-asetuksen velvoitteiden täyttäminen*, joka haastaa kunnan ripeisiin toimenpiteisiin. EU:n yleinen tietosuoja-asetus patistaa rekisterinpitäjiä ja yrityksiä tarkistamaan tietosuojakäytäntöjensä lainmukaisuuden eli tekemään käytännössä 2 vuoden siirtymäaikana 25.5.2018 mennessä ns. tietosuojan/henkilötietojen käsittelyn nykytilarvion ja analyysin vastaako rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittely- ja tietosuojakäytänteet kansallisen lainsäädännön, ja EU:n tietosuoja-asetuksen uusia vaatimuksia. Organisaatioiden tulee myös varmistaa tietoturvasa riittävyys sekä varautua ongelmatilanteisiin - myös kriisiviestintään. Uudella sääntelyllä halutaan ohjata yhteisöt ja yritykset ottamaan tietosuoja-asiat kokonaisvaltaisesti huomioon jo toimintansa suunnittelussa. Tuusulassa on osoitettava resursseja tietosuoja-asetuksen vaatimusten täyttämiseen viipymättä.

Kunnan taloudellisen toimintaympäristön riskit liittyvät etenkin *verorahoituksen mahdollisiin muutoksiin* sekä maakunta- ja sote-uudistukseen ja sen rahoitusratkaisuun. Kuntatalouden rakenteet muuttuvat, kun Maakuntauudistus ja sote-järjestämislain vaikutukset realisoituvat. Suurin osa kunnan tulopohjasta perustuu verotuloihin ja valtionosuuksiin. Kunnan tulopohja puolittuu sote- ja maakuntauudistuksen myötä 1.1.2020 alkaen, mutta suurin huolenaihe on valtionosuusjärjestelmän uudistus ja sen vaikutukset Tuusulalle. Merkittävänä riskinä nähdään kyky tuottaa palveluja tilanteessa, jossa resurssit heikkenevät ja palvelutarve samanaikaisesti pysyy ennallaan tai kasvaa. Näiden riskien hallintakeinoihin onkin kiinnitettävä huomioitava uutta Tuusulaa ja uutta kuntaa rakennettaessa.

Kunnan uudistumiskyky ja sote-maakuntauudistuksen vaikutukset nähdään riskinä etenkin henkilöstöresurssien, muutosjohtamisen, viestinnän, kiinteistöjen ja kuntatalouden sekä taseessa olevien velkojen näkökulmista. Kunnan uudistumiskyvystä murrosvaiheessa on huolehdittava muutoksen keskellä hyvän johtamisen edellytykset varmistamalla. Uuden kunnan rakentaminen ja maakuntaan siirtyvien palvelujen valmistelu sitoo

kunnan henkilöstöä useisiin eri työryhmiin ja prosessien uudistamiseen. Uudistuvien prosessien myötä myös kuntaorganisaatiota on muutettava tukemaan uusia toimintatapoja. Valmisteilla oleva ja vuoden 2018 alusta käyttöön otettava Keski-Uudenmaan sote-järjestämiskuntayhtymä työllistää ja sitoo myös kunnan valmisteluresursseja. Muutostilanteen viestintä ja tiedonkulku eri tahojen on panostettava riittävästi.

Palvelutarpeen kasvua ei nähdä yhtä merkittävänä riskinä kuin aiempina vuosina. Vanhus- ja vammaispalveluiden asiakasmäärät ovat kasvussa, mutta samalla palvelutarjontaa on kehitetty kevyempiin hoitomuotojen sekä kotiin vietävien ja kotona asumista tukevien palveluiden osalta. Varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja ei ole kuntatasoisen päätöksen perusteella nostettu. Palvelutarpeen osalta kasvua on odotettavissa yläkouluikäisten osalta, jota kasvattaa Mäntsälän kanssa tehty kuntayhteistyösopimus. Työttömyyden kasvu on taittunut. Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen tarvetta on voitu vähentää ja lisäpaikkojen tarvetta estää tuottamalla kunnan omana toimintana tukipalveluita asiakkaiden kotiin. Jälkihuoltonuorten palveluista kolme neljäs-osaa on järjestetty kunnan omana toimintana ja kustannukset asiakasta kohti ovat vähentyneet. Maahanmuuton lisääntymiseen varauduttiin kunnassa kotouttamisohjelman päivityksellä ja maahanmuuttajien vastaanottoa valmistelevassa työryhmässä. Vastaanoton vaatima resursointi korjaantui syksyllä 2016, kun maahanmuuttokoordinaattori ja pakolaisohjaaja aloittivat työnsä. Tavoite tarjota hyvä alku kunnassa Tuusulaan asetuville pakolaisille ja kehittää kunnan vastaanottopalveluita heidän tarpeidensa mukaan on onnistunut. Kunnan henkilöstöä myös koulutetaan kohtaamaan monikulttuurisuutta.

Talouden heikkenemisen seurauksena vuonna 2015 toteutetut lomautukset ja irtisanomiset nostivat *henkilöstön osaamisen ja motivaation laskun* sekä *työnantajakuvan huonontumisen* kunnan merkittäviksi riskeiksi. Näiden riskien hallitsemiseksi kunnassa käynnistettiin mm. esimiesvalmennukset johtamiskulttuurin kehittämiseksi. Myös rekrytointiprosessin ja työnantajakuvan kehittäminen käynnistettiin. Vuonna 2017 nämä riskit nähtiin tuntuvina kuntakenttään yleisesti kohdistuvien muutosten takia sekä Tuusulan osalta myös poliittisen johtamisjärjestelmän muutoksesta johtuen. Muutosprosessit

nähtiin toiminnan uhkana etenkin, mikäli niiden läpiviennissä ei riittävästi panosteta muutoksen tukeen, henkilöstön osallistamiseen ja viestintään. Vuoden 2018 riskiympyrällä *työnantajakuvan huonontuminen* on laskettu kohtalaiseksi riskiksi ja *muutosjohtaminen ja henkilöstön motivaatio* nähdään tuntuvana riskinä uuden Tuusulan rakentamiseen (uuden kunnan rakentaminen ja maakuntaan siirtyvät palvelut) liittyen.

Vapaaehtoisen kuntayhteistyön etenemisessä on eletty erilaisia vaiheita. Tuusula erkaantui kuntaliitosselvityksestä vuonna 2015 ja on sen jälkeen keskittynyt vapaaehtoisen yhteistyön mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja synergioiden saavuttamiseen. Sote- ja maakuntauudistukseen kytkeytyvän Keski-Uudenmaan sote-järjestämiskuntayhtymä toteutuu vuoden 2018 alusta.

Toukokuussa 2017 päättyneellä valtuustokaudella ovat *strategian ohjaavuus ja taloudellinen päätöksentekokyky* sekä *strategisten ja muiden hankkeiden läpivientikyky* olivat merkittäviä riskejä, jotka myös osin realisoituivat. Valtuustokauden vaihtuessa ja uuden johtamisjärjestelmän käyttöönotossa sekä strategiaa uudistettaessa on kiinnitetty huomiota yhteisten linjausten tekemiseen ja niihin sitoutumiseen. *Strategian ohjaavuus ja läpivienti sekä taloudellinen päätöksentekokyky* on varmistettava

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta raportointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana osavuosikatsauksissa. Tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kunnanhallitus antaa arvioinnin merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä selonteon konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallituksen riskiarviot ja selonteot perustuvat kuntaorganisaation, toimielinten ja tytäryhteisöjen hallitusten toimintakertomuksissaan antamiin selontekoihin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, niissä havaittuihin puutteisiin ja toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi. Selonteot perustuvat dokumentoituun arviointiaineistoon.

käynnistyneellä valtuustokaudella. Kunnan on myös yhä enemmän priorisoitava toimintaansa ja kehitystyötä ohjelma- ja projektisalkun johtamisen kautta sekä vietävä eteenpäin toimintatapojen muutosta. Henkilöstön vaihtuvuuden kautta tulisi myös ohjata resursseja suorittavasta työstä asiantuntijatyöhön ja kehittämiseen.

Viime valtuustokaudella *kyberturvallisuusuhkien kasvaminen, jatkuvuudenhallinta ja tietoliikennehäiriöt* nousivat tuntuvaksi riskiksi. Vuodelle 2018 riskiarvio nostettiin merkittäväksi. Jo lyhyet häiriöt tietoliikenteessä haittaavat merkittävästi asiakas-kohtauksia ja työntekoa. Pidempien katkosten aikana suurta osaa työtehtävistä ei kyetä hoitamaan, kuntalaiset ja asiakkaat eivät saa palvelua ja kunnalle koituu merkittävää taloudellista haittaa näiden riskien toteutuessa. Riskien hallitsemiseksi on kiinnitetty huomiota tietoturvaan ja kyberturvallisuusuhkien torjuntaan, jatkuvuudenhallinnan edellytyksistä huolehtimiseen ja varautumiseen. Myös kunnan laatimissa sopimuksissa tulee kiinnittää huomiota jatkuvuuden hallintakeinoihin.

Tuusulassa on isoja pohjavesialueita ja *pohjavesien pilaantuminen* on yksi kunnan riskiympyrälle nostetuista kohtalaisista riskeistä. Tämän riskin hallitsemiseksi tehdään määrätietoisesti töitä kunnassa ja yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

TALOUSSUUNNITELMAN TALOUSPERUSTEET

TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Suomen talous on nopean kasvun vaiheessa. Talouden ennakoitaan kasvavan 2,9 % vuonna 2017, mikä on selvästi nopeammin kuin viime vuonna. Ensi vuodesta lähtien kasvuvauhti hidastuu kahden prosentin tuntumaan. Lähivuosina talouden toimintaa lisäävät sekä kotimainen että ulkomainen kysyntä. Viennin nopeutuva kasvu paikkaa vaimeenevaa yksityistä kulutusta. Viennin kasvumahdollisuuksia tukevat koheneva maailmanlaajuinen kysyntä ja yritysten kustannuskilpailukyvyyn paraneminen.

Valtiovarainministeriö (VM) ennustaa Suomen BKT:n kasvavan vuonna 2018 2,1 %. Kasvun hidastuminen johtuu pitkälti yksityisestä kulutuskysynnästä, sillä ostovoiman kasvu jaa tätä vuotta hitaammaksi. Vaikka työllisyyden kasvu vahvistaa palkansaajien ostovoimaa, syö inflaation nopeutuminen ja kotitalouksien velkaantuminen osan ostovoiman kasvusta.

Viennin kasvuvauhti jatkuu hyvänä. Markkina-osuuksia ei enää menetetä ja vienti kasvaa maailmankaupan kasvun vetämänä, tasaisella tahdilla. Toisaalta kulutus- ja investointihyödykkeiden kysynnän kasvu kasvattaa tuontia, joten nettoviennin positiivinen vaikutus talouskasvuun pienenee.

Kohtuullisen nopea talouden kasvu parantaa työllisyyttä, mutta työttömien määrä pienenee edelleen hitaasti. Työttömyysaste alenee 8,1 prosenttiin v. 2018. Työllisyystilanteen kohentumisen hidasteena ovat viime vuosina olleet alueelliset ja ammatilliset yhteensopivuusongelmat työttömien työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen välillä. Voimistunut talouskasvu näyttää parantavan työmarkkinoiden yhteensopivuutta, kun avoimien työpaikkojen parantunut määrä ja laatu houkuttelee työttömiä työnhakuun entistä pidempien välimatkojen päästä.

Julkisen talouden alijäämän kasvu on hidastunut asteittain viime vuosina. Julkista taloutta ovat vahvistaneet hallituksen päättämät sopeutustoimet sekä viime vuonna virinnyt talouskasvu. Alijäämän supistuminen jatkuu lähivuosina. Noususuhdanne ei kuitenkaan poista julkisen talouden rakenteellisia ongelmia, vaan julkinen talous jää edelleen alijäämäiseksi. Julkisen velan määrä on yli kaksinkertaistunut vuoden 2008 jälkeen. Väestön ikääntymisestä johtuen julkisessa taloudessa on pitkällä aikavälillä tulojen ja menojen välinen epätasapaino eli kestävyysvaje. Kestävyysvajeesta johtuen velkasuhde uhkaa kääntyä tulevina vuosikymmeninä uudelleen nousuun.

Kansantalouden tunnuslukuja

VM:n ennuste 19.9.2017

	2014	2015	2016	E2017	E2018	E2019
BKT:n muutos	-0,6	0,0	1,9	2,9	2,1	1,8
Kuluttajahintojen muutos	1,0	-0,2	0,4	0,9	1,5	1,5
Työttömyysaste	8,7	9,4	8,8	8,6	8,1	7,8
Julkisyhteisöjen bruttovelka BKT:sta	60,2	63,6	63,1	62,5	61,9	61,1
Lyhyet korot (euribor 3 kk)	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	0
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v)	1,5	0,7	0,4	0,5	0,9	1,4

Tuusulan väestö

Tuusulan väkiluku oli vuoden 2016 lopussa 38 588 henkilöä. Syyskuussa 2017 väkiluku oli ennakkotietojen mukaan 38 586.

Tuusulassa oli työttömiä 6,7 % (elokuu 2017). Työnhakijoita oli 1 313, joista 34 alle 20-vuotiaita, 149 alle 25-vuotiaita ja 523 henkilöä oli pitkäaikaisyöttömänä. Avoimia työpaikkoja oli 244 (Elokuun työllisyyskatsaus, Uudenmaan ELY -keskus).

Käyttötalous

Vuoden 2017 tilinpäätöksenusteessa (osavuositulos 2 / 2017) ennakoitaan kunnan tuloksen olevan 1,9 milj. euron alijäämäinen (ml. vesihuolto-liikelaitos). Toimintatuottojen arvioidaan supistuvan 2,2 % ja toimintamenojen kasvavan 1,1 % vuoden 2016 tilinpäätökseen nähden. Toimintakatteen kasvuksi ennakoitaan 2,1 %. Vuosikatteen arvioidaan jäävä hieman alle vuoden 2016 tason, n. 11,7 milj. euroon.

Vuonna 2018 toimintakatteen budjetoitu kasvu vuoden 2017 talousarvioon nähden on 2,0 % (kasvu 2017 ennusteeseen 0,5 %) ja tulevina taloussuunnitteluvuosina keskimäärin vajaa 1,5 %. Toimintamenojen kasvuksi on budjetoitu 1,9 % (kasvu 2017 ennusteeseen 1,4 %) ja tulevina vuosina keskimäärin noin 1,0 %.

Taloudellisen toimintaympäristön positiivinen kehitys tukee kunnan taloustilannetta. Hieman parantuneesta taloustilanteesta huolimatta kunnan lähivuosien toimintamenoja tulee arvioida hyvin kriittisesti. Panostukset tulee kohdentaa hankkeisiin, joilla saavutetaan paras vaikuttavuus sekä kuntalaisten hyvinvointiin että kunnan elinvoimaan. Samaan aikaan Tuusulan tulee varautua sopeuttamaan kunnan toiminnot sote- ja maakuntauudistuksen myötä puolittuvaan tulopohjaan. Keskiössä ovat tuottavuuden parantaminen, investointien priorisointi sekä kiinteistöomaisuuden tehokkaampi hyödyntäminen. Palvelurakenteiden keventämistä jatketaan ja kunnan palveluita järjestetään yhä enemmän digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen. Kunnan elinvoimaisuutta ja taloutta tukevat aktiivinen elinkeinopolitiikka, kuntakeskusten kehittäminen sekä kysyntään vastaavien asunto- ja yritystonttitarjonnasta huolehtiminen, erityisesti Etelä-Tuusulan alueella.

Investoinnit ja rahoitus

Kunnan investoinnit ovat edelleen kasvussa ja kokonaismäärä nousee vuonna 2018 noin 36,4 milj. euroon ja vesihuoltoliikelaitos mukaan lukien 41,1 milj. euroon. Infrahankkeisiin (tiet, liikenneväylät, puistot yms.) investoidaan noin 13,4 milj. euroa, vesi- ja viemäriverkostoon noin 4,7 milj. euroa. Suurimmat infrainvestoinnit kohdistuvat Puustelin metsän, Lahelanpelto II:n ja Anttilanrannan asuinalueiden rakentamisen käynnistämiseen.

Kunnassa on suunnitteilla tai käynnissä useita koulujen perusparannus- ja uudisrakentamishankkeita. Rakennusinvestointien määrä, 12,5 milj. euroa, alenee hieman kuluvan vuoden tasosta. Suurin käynnissä oleva rakennushanke on Kellokosken yhtenäiskoulun laajennus.

Kohenevasta tulorahoituksesta huolimatta kunnan 2018 investoinneista pystytään kattamaan tulorahoituksella ainoastaan noin puolet. Kunnan tulorahoitusta vahvistavat poikkeuksellisen suuret, 4,2 milj. euron rahoitusosuudet. Rahoitusosuudet koostuvat ARA:n infra-avustuksista (Rykmentinpuisto 1,5 milj. euroa, Lahelanpelto 1,0 milj. euroa ja Kellokosken keskustan tiejärjestelyt 0,9 milj. euroa) sekä vesihuollon liittymismaksuista (0,8 milj. euroa).

Kunnan korollisten velkojen ennakoitaan kohoavan vuoden 2018 loppuun mennessä 109,8 milj. euroon. Velan määrä kohoaisi 2 824 euroon/asukas. Lähivuosina investointimenoja lisäävät Rykmentinpuiston ja Focus-alueiden rakentuminen sekä koulu- ja päiväkotiverkon sisäilmaongelmista aiheutuvat lisäinvestoinnit.

Tavoitteena on edelleen hidastaa kunnan velkaantumista suunnitelmakauden loppupuolella. Etusijalle asetetaan investoinnit, joilla potentiaali lisätä kunnan elinvoimaa ja tuloja, pienentää kustannuksia sekä parantaa toiminnan tuottavuutta. Tavoitteena on löytää keinoja, joilla kunnan ja lainamäärä saadaan käännettyä laskuun taloussuunnittelukauden loppupuolella. Vuoden 2016 joulukuussa valtuusto asetti 150 milj. euron velkakaton (kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen yhteenlaskettujen korollisten lainojen enimmäismäärä vuoden 2021 loppuun mennessä). Velkakatosta luovutaan toistaiseksi. Vuoden 2018 aikana tehdään kokonaisarvio kunnan 10 vuoden investoinneista sekä keinoista velkaantumisen taittamiseksi. Tehtävän kokonaisarvioinnin pohjalta velkakaton määrää tarkastellaan uudelleen vuoden 2019 talousarvion yhteydessä.

VEROTULOJEN KEHITYS

Vuonna 2018 verotulojen kasvu vahvistuu Suomen talouden tilanteen kohentuessa. Myös vuoden 2019 osalta verotuloennustetta on tarkistettu ylöspäin. Verotuloja ennustetaan kertyvän Tuusulan kunnalle vuonna 2018 yhteensä noin 179,8 milj. euroa. Verotulokertymä ennakoidaan kokonaisuutena kasvavan noin 3,4 milj. euroa (1,9 %) vuoden 2017 ennusteeseen nähden.

Alla olevassa yhteenvetotaulukossa on kuvattu eri verolajien tuoton kehitys vuosina 2015 – 2017 sekä vuosien 2017 – 2019 arviot:

1000 euroa	2015	muutos %	2016	muutos %	E 2017	muutos %	E 2018	muutos %	E 2019	muutos %
Kunnallisvero	155 825	1,5	161 188	3,4	159 267	-1,2	162 206	1,8	167 918	3,5
Yhteisövero	7 300	13,8	6 590	-9,7	7 214	9,5	7 662	6,2	8 045	5,0
Kiinteistövero	8 318	13,2	8 700	4,6	9 847	13,2	9 895	0,5	10 093	2,0
Yhteensä	171 443	2,5	176 478	2,9	176 328	-0,1	179 763	1,9	186 056	3,5

Kunnallisveroprosenttina on taloussuunnitelmakaudella käytetty 19,50. Kunnallisveron osuus kunnan verotuloista on arvon mukaan 90,2 % vuonna 2018 (vuonna 2017: 90,3 %).

Yhteisöveron osalta ei tällä hetkellä ole tiedossa vireillä olevia lakimuutoksia, jotka vaikuttaisivat tulevana vuosina merkittävästi yhteisöverokertymään. Yhteisöverokertymän kehitys on pitkälti sidoksissa Tuusulassa toimivien yritysten tuloskehitykseen sekä yritysten määrän kasvuun. Aiempien yhteisöveroalennusten ja päätösten seurauksena kuntien jako-osuuden määräaikainen korotus päättyi vuoden 2015 lopussa, minkä vuoksi Tuusulan yhteisövero-osuus jäi vuonna 2016 alle vuoden 2015 tason.

Kiinteistöveroprosenteille on laissa määritellyt vaihteluvälit. Vuodelle 2018 hallitus esittää muutoksia kiinteistöveron ylärajoihin siten, että yleisen

kiinteistöveroprosentin ja muun asuinrakennuksen vaihteluväli nousisi 0,93 - 1,80 prosentista 0,93 – 2,00 prosenttiin ja rakentamattoman rakennuspaikan vaihteluväli 3,93 – 4,00 prosentista 3,93 – 6,00 prosenttiin.

Kiinteistöverolain 12 b §:ssä mainituissa kunnissa (pääkaupunkiseudun ja sen kehysalueen kunnat, mukaan lukien Tuusula) rakentamattoman rakennuspaikan prosentti tulee määrätä vähintään 3,00 prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin kunnan yleinen kiinteistövero-prosentti.

Tuusulan kiinteistöveroprosentit pidetään edelleen alarajojen mukaisilla tasoilla. Tuusulan kiinteistöverotulojen arvioidaan pysyvän vuonna 2018 lähellä kuluvan vuoden tasoa.

Seuraavassa taulukossa on hallituksen esityksen mukainen, lain mahdollistama kiinteistöveron vaihteluväli vuonna 2018 sekä Tuusulan kunnassa noudatettavaksi ehdotetut veroprosentit:

	Lain sallima vaihteluväli	Tuusulan vero %
Yleinen kiinteistövero	0,93 - 2,00	0,93
Vakituinen asuinrakennus	0,41 - 0,90	0,41
Muu asuinrakennus	0,93 - 2,00	0,93
Rakentamaton rakennuspaikka	3,93 - 6,00	3,93
Yleishyödyllinen yhteisö	0,00 - 1,55	0,65

Kunnan verotulojen lopulliseen toteumaan vaikuttavat keskeisesti ansiotulojen kehitys, väestön kasvu, kunnassa toimivien yritysten liiketoiminnan kehitys sekä valtion ja kuntien välisen jako-osuuden muutokset. Tavoitteena on pitää Tuusulan verotus kilpailukyisenä niin nykyiselle kuin uusillekin asukkaille.

Sote- ja maakuntauudistuksen myötä noin puolet kuntien tehtävistä siirtyy uusille maakunnille ja osa kuntien nykyisistä verotuloista ohjataan valtion kautta maakunnille. Vuodelle 2020 kunta ei voi määrätä erikseen kunnallisveroprosenttia, vaan kunnan veroprosentti tulee olemaan vuoden 2019 veroprosentti vähennettynä noin 12,3 prosenttiyksiköllä. Määräys perustuu siihen, että koko kuntatalouden tasolla kuntien tuloja on tarkoitus alentaa saman verran kuin kunnilta siirtyy tehtäviä. Luku tarkentuu valmistelun edetessä.

Kunnat saavat nykyisin noin kolmanneksen yhteisöveron tuotosta. Uudistuksessa kaikki kunnat menettävät noin kolmanneksen nykyisistä yhteisöverotuloista. Yhteisöveron suhteellinen merkitys kasvaa hieman uudistuksen myötä.

Uudistus ei vaikuta kiinteistöverotukseen. Kunnat saavat edelleen päättää kiinteistöveroprosenteista ja kunnat ovat edelleen ainoa kiinteistöveronsaaja.

VALTIONOSUUEDET

Kunnan saamien valtionosuuksien arvioidaan säilyvän vuoden 2017 tasolla. Taloussuunnitelman lähtökohtana on, että myös vuonna 2019 valtionosuuksien määrässä ei tapahdu muutoksia. Valtionosuuksien määrään vaikuttavat mm. valtiontalouden kehitys, uudet veroratkaisut ja sekä kunnille asetettavien tehtävien ja velvoitteiden muutokset.

Vuodesta 2020 valtionosuuksien määrään kohdistuu merkittävää epävarmuutta, kun kuntien

valtionosuusjärjestelmää uudistetaan voimakkaasti sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä. Koko maan tasolla kuntien tehtävien muutoksesta aiheutuva kustannusten ja tulojen siirto on lähtökohtaisesti kustannusneutraali, mutta koska siirtyvät kustannukset ja tulot eivät vastaa kunta-kohtaisesti toisiaan, ovat muutokset kunnittain tarkasteltuna suuret. Kuntakohtaisia eroja pyritään rajoittamaan valtionosuusjärjestelmään esitettävillä muutoksilla.

KONSERNIOHJAUKSEN PERIAATTEET JA OMISTAJAPOLIITTISET TAVOITTEET VUODELLE 2018

Tuusulan kuntakonserniin kuuluu 13 tytäryhtiötä, kolme osakkuusyhtiötä. Lisäksi Tuusula on jäsenenä kahdeksassa kuntayhtymässä.

Konserniohjauksen periaatteet on määritelty konserniohjeessa (Kh 9.1.2012 § 4) ja hallintosäännössä. Uudistettu konserniohje tuodaan valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2017 aikana.

Tytäryhtiöille on asetettu vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet. Kaikki tytäryhtiöt asettavat seuraavat tunnusluvut talousarviovuodelle ja raportoivat niistä tilinpäätöksen yhteydessä:

- Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut
- Nettotulos %
- Omavaraisuusaste
- Suhteellinen velkaantuneisuus
- Lainamäärä/asukas.

Konserniyhtiöiden kanssa jatketaan yhteistyön kehittämistä sekä yhtenäistetään toimintatapoja. Perustavoitteena on mahdollistaa kuntalaisille paremmat palvelut yhdessä konserniyhtiöiden kanssa. Konserniohjauksen kehittämistä tukee kuluvan vuoden elokuussa toimintansa käynnistänyt kunnan konsernijaosto.

1) Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy tuottaa asiakkailleen kohtuuhintaisia, laadukkaita ja turvallisia asumispalveluja omarahoitteisesti ja kannattavasti.

Vuonna 2018 yhtiö keskittyy toteuttamaan uusia vuokralohankkeita tonttiohjelman mukaisesti. Kellokoskelle valmistuu kahdeksan asuntoa. Jokelessa aloitetaan yhteensä enintään 54 asunnon rakennustyöt. Lisäksi Lahelanpellon alueella käynnistyy uuden kehitysvammaisten asumispalveluyksikön rakentaminen. Vuoden 2018 aikana selvitetään yhtiön omistamien kiinteistöjen ns. korjausvelka ja laaditaan korjaustarpeiden PTS 2018 - 2027 pitkän tähtäimen rahoitussuunnitelman pohjaksi. Yhtiölle laaditaan kiinteistönpidon kokonaisuutta tarkastellen vuokraasunto-kannan kehittämisohjelma.

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy on kunnan strateginen omistus perustuen erityisesti yhtiön vahvaan roolin sosiaalisessa asuntopolitiikassa ja -tuotannossa.

2) Toimitilapalveluja tarjoavat yhtiöt

Kunta omistaa KOy Riihikallion Lähipalvelukeskuksen osakekannan. Yhtiön toiminta-ajatuksena on omistaa ja vuokrata KOy Riihikallion palvelukeskuksessa sijaitsevia liiketiloja sekä omistaa ja hallita omistamiaan tontteja. Aiemmin tyhjänä olleet liiketilat ovat rasittaneet yhtiön taloutta merkittävästi. Kuluvan vuoden aikana yhtiön omistamat tilat on saatu vuokrattua. Yhtiön tavoitteena vuonna 2018 on myydä omistamansa loput tontit ja minimoida toiminnan kustannuksia. Yhtiön toiminta pyritään kääntämään lähivuosien aikana voitolliseksi.

Koy Riihikallion päiväkotikeskus omistaa tilat, jossa toimii kunnan päiväkotitoiminta. Yhtiön omistamissa tiloissa on noussut esiin vuoden 2017 aikana sisäilmaongelmia. Yhtiössä on käynnissä toimenpiteet sisäilmaongelmien korjaamiseksi.

Tuusulan kunta perusti Keravan kaupungin kanssa Kiinteistö Oy Kerava-Tuusula paloasema-nimisen yhtiön vuoden 2015 alussa. Tuusula omistaa yhtiöstä 60 %. Uusi paloasema valmistui aikataulun mukaisesti kesällä 2017. Toteutuneet rakennuskustannukset 9,3 milj. euroa pysyivät kustannusarvion puitteissa. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos muutti uusiin toimitiloihin elokuussa.

3) Liikuntapalveluja tarjoavat yhtiöt

Tuusulan Tenniskeskus Oy, Tuusulan Tekonurmi Oy ja Tuusulan Jäähalli toteuttivat onnistuneesti vuonna 2016 merkittäviä laajennus- ja perusrannusinvestointeja, jotka ovat osaltaan parantaneet kuntalaisten liikuntamahdollisuuksia Etelä-Tuusulan alueella.

4) Muut tytäryhtiöt

Tuusulan kunnan on tehnyt päätöksen siirtää työterveyspalvelunsa yhdessä Nurmijärven kanssa vuoden 2018 alusta toimintansa käynnistäviin Uudenmaan Työterveys Oy:öön (Tuusulan omistus 40 %) ja Keski-Uudenmaan Työterveys Oy:öön (omistus 45 %).

Kunta pyrkii keskittymään ydintoimintoihinsa sekä tehostamaan pääoman käyttöä. Tähän liittyen valtuusto on tehnyt päätöksen mm. kunnan osittain omistamien asunto-osakeyhtiöiden myynnistä. Tavoitteena on irrottautua jäljellä olevista omistuksista vaiheittain markkinatilanteen mukaan.

TALOUSARVION SITOVUUS

Tavoitteet ja käyttötalous

Talousarvion määrärahat ovat sitovia valtuustoon nähden tulosaluetasolla. Valtuusto päättää toimintakuluista jokaisen tulosalueen osalta. Sitovia tekstiosia ovat strategiaosassa esitetyt vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet, merkittävät toiminnalliset muutokset talousarviovuonna 2018 sekä tulosalu- eiden vakanssimuutokset.

Tilakeskuksen määrärahat ovat nettositovia. Vuonna 2018 tehdään kunnan kiinteistöjen salkutus, jonka pohjalta päätetään erikseen tilakeskuksen hallinnoimien tyhjien ja vajaakäyttöisten kiinteistöjen kustannusrasituksen kohdentuminen.

Vesihuoltolaitos muutettiin vuoden 2014 alusta kunnalliseksi liikelaitokseksi. Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta on hyväksynyt laitoksen taloussuunnitelman. Vesihuoltoliikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma esitetään valtuustolle kunnan taloussuunnitelman yhteydessä. Vesihuoltoliikelaitoksen toimintakatteen tulee olla vähintään kunnan talousarvion mukainen. Laitokseen sijoitetulle peruspääomalle peritään korkoa valtuuston päätöksen mukaisesti 6,5 % vuodessa.

Rykmentinpuiston aluekehityshankkeelle perustettiin laskennallinen taseyksikkö talousarviovuoden 2017 alusta, toiminnan ja talouden seurannan selkeyttämiseksi.

Investoinnit

Investoinnit ovat sitovia hankkeina (eli jokainen investointiosassa mainittu kohde tulee toteuttaa), mutta määrärahat ovat sitovia hankeryhmäkohtaisesti kunkin toimielimen/toimialan sisällä. Lautakunnalla on siis oikeus siirtää määrärahaa investointikohteelta toiselle hankeryhmän ja toimielimen sisällä, mikäli kaikki investointikohteet toteutuvat. Uusia hankkeita ei ole oikeus aloittaa ilman valtuuston päätöstä. Kustannusarviot tarkistetaan ja hankkeille varattavat määrärahat päätetään vuosittain taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Tietokoneohjelmistoihin liittyvät investoinnit ovat sitovia hankeryhmäkohtaisesti. Tietokoneohjelmistoihin liittyvät investoinnit esitetty talousarviokirjan investointiosioissa kokonaisuudessaan kunnanhallituksen alla. Kansliapäälliköllä ja/tai talousjohtajalla on oikeus siirtää tietokoneohjelmistoihin liittyviä määrärahoja investointikohteelta toiselle tai talousarviovuoden aikana tunnistetulle uudelle investoinnille kunnan ICT-johtoryhmän esitykseen perustuen.

Rahoitus

Rahoituksen osalta valtuusto vahvistaa puitteet taloussuunnitelmaan perustavalle lainanotolle. Talousarvion mukaan kunta nostaa uutta lainaa vuonna 2018 noin 20 milj. euroa. Taloussuunnitelman mukaan kunnan lainamäärä kasvu jatkuu nopeana vuosina 2019–2022, joskin taloussuunnitelmakauden loppupuolella lainankannan kasvun ennakoitaan hidastuvan. Kunnan kokonaisinvestointien arvioidaan vuosina 2018 - 2022 nousevan selvästi yli 150 milj. euroon.

Kunnan lainasalkun rakennetta muokataan siten, että vuotuinen kiinteäkorkoisten tai suojattujen lainojen osuus lainasalkusta olisi vuoden 2018 loppussa vähintään 50 prosenttia. Tuusulan kunnan kiinteäkorkoisten lainojen määrä oli syyskuussa 2017 50 milj. euroa, joka vastasi noin 2/3:n osuutta kunnan koko lainamäärästä.

Kiinteäkorkoisilla luotoilla ja korkosuojauksilla pystytään vähentämään kunnan korkomenojen muutoksia ja parantamaan ennustettavuutta,

edesauttaen siten budjetin laatimista ja siinä pysymistä. Korkosuojaustumisilla saavutettava vakaampi keskikorko sopii hyvin kunnan tarpeisiin, koska kunnan investoinnit ovat pääosin käyttöältään erittäin pitkäaikaisia.

Valtuudet rahoituksen nostamiseksi

Maksuvalmiuden turvaamiseksi tarkoitettun lyhytaikaisen rahoituksen (yksittäisten lainojen laina-aika enintään yksi vuosi) ottamiseen valtuusto antaa talousjohtajalle oikeuden ottaa rahoitusta niin, että lyhytaikaista rahoitusta on yhtä aikaa käytössä enintään 80 milj. euroa. Lyhytaikaisena rahoituksena pidetään luottoja, joiden enimmäismaturiteetti on 12 kk.

Kone- ja kalustohankintojen rahoitusta varten valtuusto antaa talousjohtajalle oikeuden ottaa rahoitusta niin, että leasingrahoitusta on yhtä aikaa käytössä enintään 10 milj. euroa

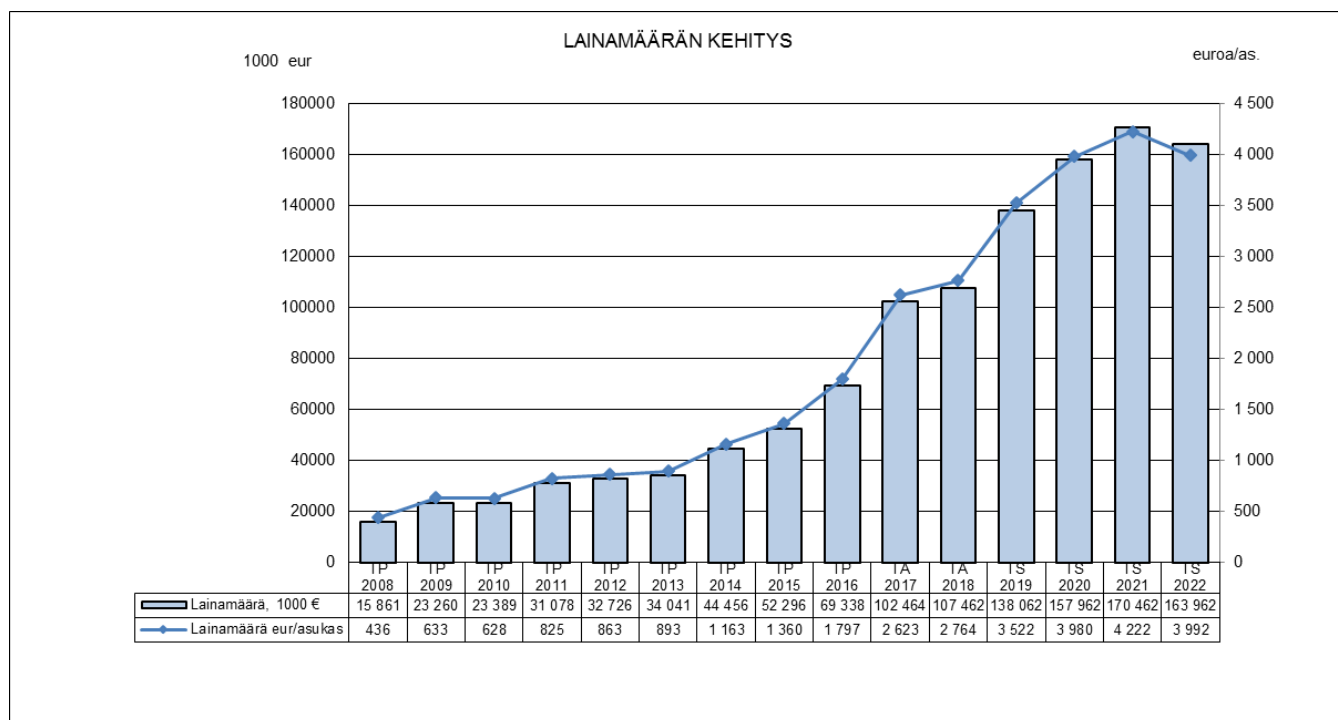
Valtuusto antaa kunnanhallitukselle oikeuden ottaa uutta pitkäaikaista lainaa enintään 20 milj. euroa.

Valtuusto antaa kunnanhallitukselle oikeuden myöntää 1 milj. euroa Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:n uudisrakentamishankkeiden omarahoitusosuuksiin. Omarahoitusosuus katetaan Tuusulan kunnan myöntämällä tertiärilainalla, jonka ARA rinnastaa yhtiön omiin varoihin. Tertiärilaina lyhennetään viidessä vuodessa sen jälkeen, kun korkotukilaina on kokonaan maksettu. Vuonna 2018 myönnettävien tertiärilainojen korko on 4 %.

Valtuusto antaa kunnanhallitukselle oikeuden myöntää 400 000 euroa lyhytaikaista rahoitusta Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle valinnanvapauskokeilun rahoittamiseksi.

Valtuudet korkosuojausten tekemiseksi

Korkosuojauksia voi tehdä vain talousjohtaja yhteistyössä kansliapäällikön kanssa. Talousjohtaja informoi kunnanhallitusta ja konsernijaostoa suojauksen tekemisen suunnittelusta ja valmistelusta. Talousjohtajalla on yhteistyössä kanssa kansliapäällikön kanssa myös oikeus purkaa tai muuten muokata tekemiään korkosuojauksia.

Tiedoissa ei mukana vesihuoltoliikelaitosta.

Kunnan avainlukuja

Tiedoissa ei ole mukana vesihuoltoliikelaitosta

Tunnusluvut	2016	ENN/2017	TA 2017	TA 2018
Tilikauden tulos, 1000 €	2 500	-2 755	-2 503	-398
Vuosikate, 1000 €	13 743	9 183	9 436	11 764
Vuosikate % poistoista	124	77	79	97
Vuosikate euro/asukas	356	237	242	303
Investoinnit, brutto 1000 €	25 210	34 722	32 783	36 401
Lainat, 1000 €	69 338	90 138	102 464	107 462
Lainat €/asukas	1 797	2 327	2 623	2 764
Asukasluku vuoden lopussa	38 595	38 733	39 069	38 885

Käyttötalous

Ei sisällä vesihuoltolaitosta

KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ	(1000 €)				euro	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018	TA 2018	2019	2020	2021	2022
TULOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	19 763	19 274	19 274	17 880	17 880 241	18 023	18 167	18 313	18 459
Maksutuotot	13 906	13 529	13 338	14 009	14 008 777	14 121	14 234	14 348	14 462
Tuet ja avustukset	2 806	941	1 143	821	820 727	827	834	841	847
Muut toimintatuotot	30 483	33 295	33 256	33 828	35 261 908	33 178	33 366	33 555	33 746
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	66 958	67 039	67 012	66 538	67 971 654	66 149	66 601	67 056	67 515
Valmistus omaan käyttöön	86								
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-75 566	-76 123	-76 404	-77 384	-77 554 988	-78 331	-79 114	-79 905	-80 704
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-17 982	-18 082	-18 149	-18 122	-17 855 410	-18 034	-18 214	-18 396	-18 580
Muut henkilösivukulut	-4 754	-3 537	-3 549	-3 542	-3 543 794	-3 579	-3 615	-3 651	-3 688
Palvelujen ostot	-106 456	-109 494	-110 169	-111 932	-111 906 952	-113 026	-114 156	-115 298	-116 451
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-10 961	-11 507	-11 682	-11 522	-12 021 955	-12 142	-12 264	-12 386	-12 510
Avustukset	-13 512	-11 478	-11 678	-11 161	-11 180 875	-11 293	-11 406	-11 520	-11 635
Vuokrat	-23 250	-23 645	-23 884	-24 441	-24 790 554	-25 038	-25 289	-25 542	-25 797
Muut toimintakulut	-1 227	-1 034	-906	-882	-885 773	-895	-904	-913	-922
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-253 708	-254 900	-256 422	-258 984	-259 740 301	-262 338	-264 961	-267 611	-270 287
TOIMINTAKATE	-186 665	-187 861	-189 410	-192 447	-191 768 648	-196 189	-198 360	-200 555	-202 772
Määrärahan muutos %	1,80	0,47	0,40	1,60	1,90	1,00	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	4 478	1 192	1 522	4 084	4 840 206	2 597	2 623	2 650	2 676
Asukkaat 31.12.	38595	39069	38733	38885	38885	39203	39693	40372	41070
Toimintakate euro/asukas	-4836	-4808	-4890	-4949	-4932	-5004	-4997	-4968	-4937
Henkilöstö yhteensä	1 682,3	1 930,5	1 930,5	527,1	1 968,9				

KESKEISIÄ MUUTOKSIA KUNTALAISTEN PALVELUSSA JA PALVELUTUOTANNOSSA

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

- Sote- ja maakuntauudistuksen järjestämisen ja tuottamisen siirtämistä maakuntaan valmistellaan
- Hallituksen valtakunnalliset kärkihankkeet osana sote-uudistusta. Kärkihankkeissa parannetaan iäkkäiden, omais- ja perhehoitajien, lasten ja perheiden palveluja sekä yhdistetään palveluja asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi.
- Keski-Uudenmaan soten järjestämiskuntayhtymä päättää palvelujen järjestämisestä 1.1.2018 alkaen. Kuntayhtymän tavoitteena on muun muassa yhtenäistää kuntarajojen ylittäviä palvelukriteerejä. Keski-Uudenmaan kuntien valinnanvapauskokeilua jatketaan perustason lääkäri- ja hoitaja-vastaanottopalveluissa ja suun terveydenhuollossa.

KASVATUS- JA SIVISTYSPALVELUT

- Tila-asioiden osalta toimialalla kehitetään kiinteistöjen sisäilma-asioiden käsittelyyn liittyvien prosessien sujuvuutta ja lisätään tiedottamisen avoimuutta.
- Oppilaan tukea ja sen organisointia kehitetään ja vahvistetaan. Alueen vaativan erityisopetuksen organisointia suunnitellaan yhdessä muiden kuntien kanssa Lape-hankkeen yhteydessä. Kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyvät kasvatusta- ja sivistystoimeen.
- Moniota suunnitellaan rakennuksen ja toimintojen osalta. Monion ratkaisu mahdollistaa yläkouluverkon uudistamisen käynnistämisen eteläisessä Tuusulassa ja palveluverkon kehittämisen jatkamisen. Monio-hankkeen suunnittelun myötä yhteistyö lukion, kansalaisopiston ja paikallisten taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa tiivistyy ja monimuotoistuu entisestään, josta hyötyvät kaikki lukion toimipisteet. Oppimisympäristön kehittämistä tehdään kaikissa lukion toimipisteissä.

Kellokosken koulukeskus valmistuu vuoden 2018 aikana.

- Ict -kehittäminen jatkuu opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa mm. laitekannan monipuolistamisen sekä henkilöstön osaamisen lisäämisen kautta.
- Uusi kunta huolehtii kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Kulttuuripalvelut edistävät koko väestön mahdollisuuksia päästä nauttimaan kulttuurista ja siitä kumpuavasta yhteisöllisyydestä. Erityisesti painotamme lasten ja nuorten sekä ikäihmisten osallisuutta ja kehittämme heidän palveluitaan matalankynnyksen periaatteella.
- Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman luominen on ajoitettu vuosille 2018–2019. Se tuotetaan hankerahalla, lukion kulttuurikasvatussuunnitelman suunnittelu vuosille 2019–2020. Kulttuurisen vanhustyön hanke käynnistyy rahastovaroin vuonna 2018.
- Kuntokartoitusten ja suunnitelmien perusteella teemme tarvittavat päätökset sisäilmaongelmisten koulujen korjauksista, väistötiloista, purkamisista ja sulkemisista.

TEKNISET JA JOUKKOLIIKENTEEN PALVELUT

- Vuoden 2018 alusta toimivaltainen viranomaisen joukkoliikennepalveluissa on Helsingin Seudun Liikenne HSL. Liittyminen HSL-alueeseen parantaa kuntalaisten mahdollisuuksia hyödyntää joukkoliikennettä pääkaupunkiseudulla, jatkossa tarvitaan vain yksi lippu liikuttaessa HSL-alueella.
- Aloitamme pysäköinninvalvonnan kunnassa, mikä edistää keskustojen pysäköintiongelmien ratkaisemista.
- Koskenmäen kiertoliittymän saneeraus alkaa, mikä aiheuttaa rakentamisaikana häiriöitä liikenteelle kt 45:llä, mt 139:llä ja Koskenmäentiellä, mutta valmistuttuaan sujuvoittaa liikennettä huomattavasti.

RAKENNUSVALVONTA

- Uudistettu rakennusjärjestys otetaan käyttöön, joka keventää lupatarvetta. Haja-asutusalueen rakennuspaikan minimikokoa on pienennetty.

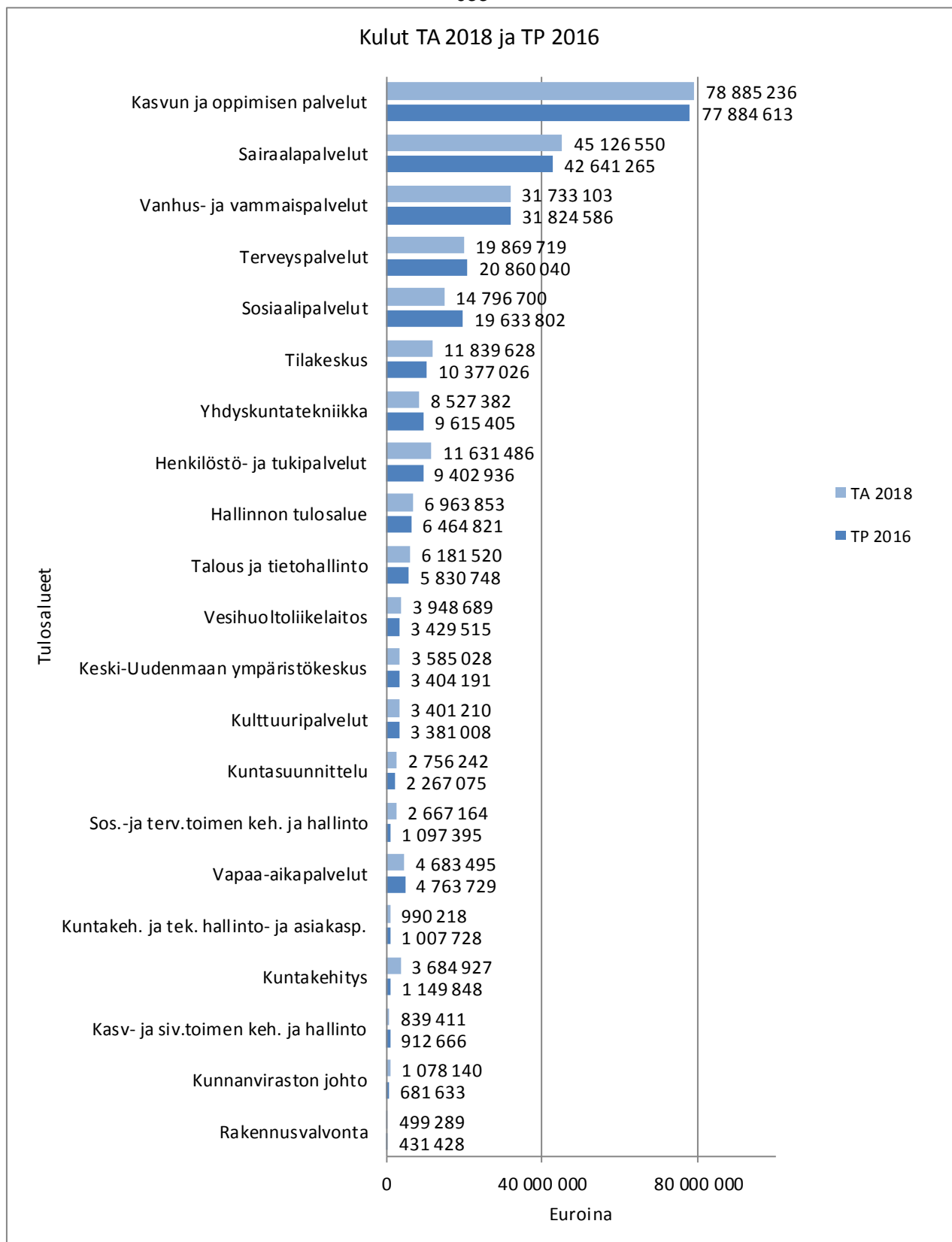
MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS

- Edistämme Rykmentinpuistoa, Hyrylän keskustaa, Focus-alueita sekä muita kärkihankkeita ja parannamme tonttivarantoa siten, että se vastaa paremmin kysyntään.
- Kehitämme avoimia paikkatietoaineistoja ja tontinhakujärjestelmää. Uudistusten myötä palvelujen käytettävyys paranee.
- Otetaan lupapiste.fi käyttöön myös suunnittelu- tarveratkaisujen ja poikkeamislupahakemusten osalta, mikä joustavoittaa lupien hakemista.

JOHTAMINEN JA ORGANISAATIO

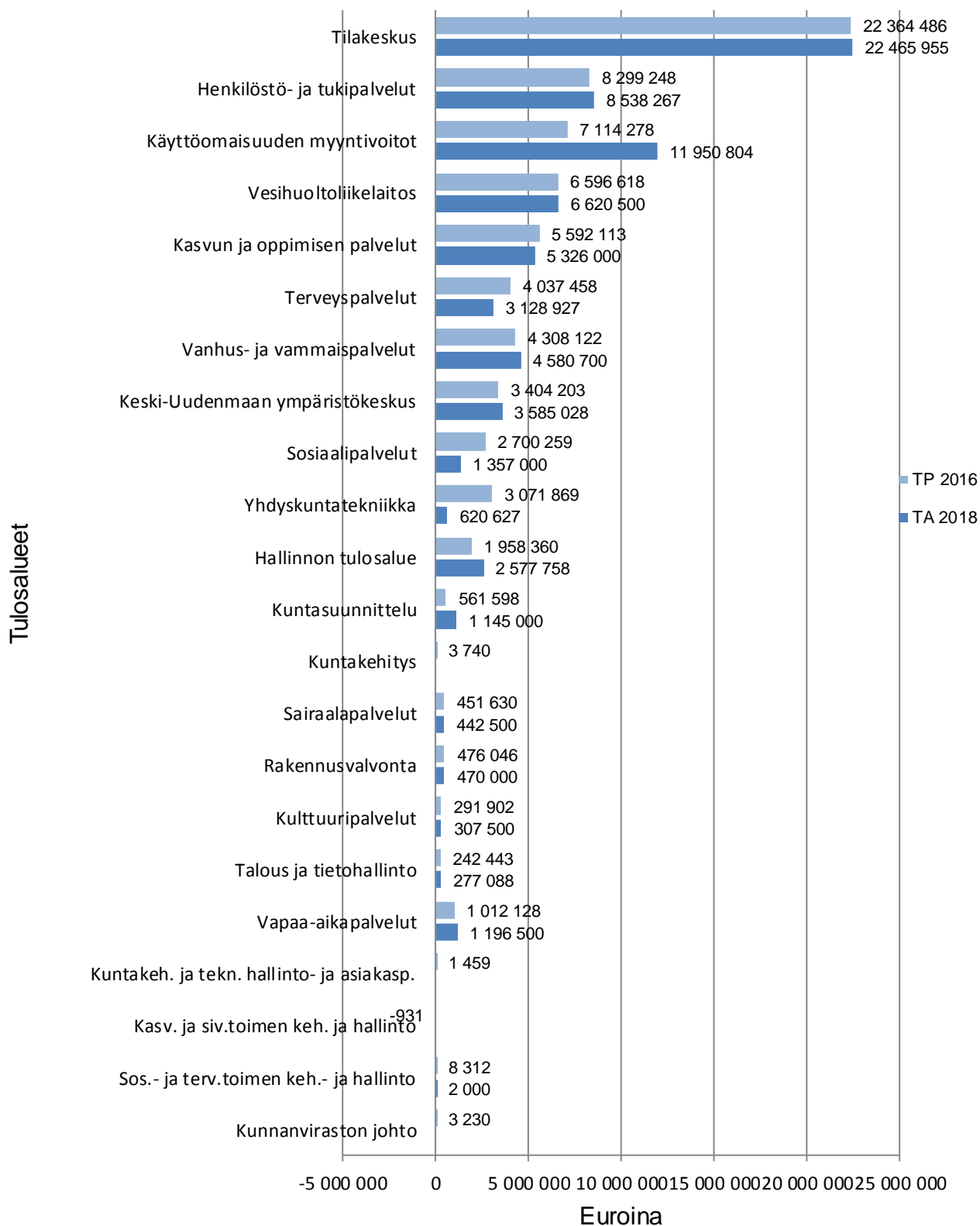
- Maakuntauudistus, Kuuden Sote -kuntayhtymän toteuttaminen sekä kasvupalveluiden uudelleen järjestelyt Uudellamaalla tarkoittavat kunnan roolin ja toiminnan merkittävää uudelleen arviointia ja toteutusta.
- Vahvistamme asiakaslähtöisyyttä ja asukasdemokratiaa sekä tuemme kuntalaisten omaehtoisen tekemistä uuden osallisuusmallin mukaisesti.
- Otamme käyttöön kuntatasoisen keskitetyn asiakaspalvelun; palvelun yhtenä keskeisenä tehtävänä on tukea kuntalaisia sähköisten palveluiden käytössä.

Kulut TA 2018 ja TP 2016

Tuotot TA 2018 ja TP 2016

MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO v.2018

Toimielin Tulosalue/hankeryhmä	Määrärahat	Tuloarviot
	Talousarvio	Talousarvio
KÄYTTÖTALOUSOSA		
Kunnanhallitus		
Kunnanviraston johto	1 078	
Henkilöstö- ja tukipalvelut	11 631	8 538
Hallinto	6 964	2 578
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	3 585	3 585
Talous ja tietohallinto	6 182	277
Sosiaali- ja terveyslautakunta		
Vanhus- ja vammaispalvelut	31 733	4 581
Terveyspalvelut	19 870	3 129
Sairaalapalvelut	45 127	443
Sosiaalipalvelut	14 797	1 357
Kehittämis- ja hallintopalvelut	2 667	2
Kasvatus- ja sivistyslautakunta		
Kasvun ja oppimisen palvelut	78 885	5 326
Kehittämis- ja hallintoyksikkö	839	
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta		
Kulttuuripalvelut	3 401	308
Vapaa-aikapalvelut	4 683	1 197
Kuntakehityslautakunta		
Toimialan hallinto- ja asiakaspalvelu	990	
Kuntakehitys	3 685	
Kuntasuunnittelu	2 756	895
Rakennusvalvonta	499	470
Tekninen lautakunta		
Yhdyskuntatekniikka	8 527	621
Tilakeskus	11 840	22 466
Kunnanhallitus		
Myyntivoitot		11 951
Maankäyttösopimukset		250
Yhteensä	259 740	67 972
TULOSLASKELMAOSA		
Verotulot		179 763
Valtionosuudet		23 183
Korkotulot		250
Muut rahoitustulot		490
Korvaus liikelaitoksen peruspääomasta		488
Korkomenot	591	
Muut rahoitusmenot	50	

Toimielin Tulosalue/hankeryhmä	Määrärahat	Tuloarviot
	Talousarvio	Talousarvio
INVESTOINTIOSA		
Kunnanhallitus		
Aineettomat hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 000	11 933
Kiinteät rakenteet ja laitteet	50	
Koneet ja kalusto	336	
Osakkeet ja osuudet	141	1 445
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	1 555	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset		
Sosiaali- ja terveyslautakunta		
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet		
Osakkeet ja osuudet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Koneet ja kalusto		
Muut pitkävaikutteiset menot		
Kasvatus- ja sivistyslautakunta		
Aineettomat hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	100	
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet		
Koneet ja kalusto	965	
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	470	
Koneet ja kalusto	50	
Kuntakehityslautakunta		
Koneet ja kalusto	140	
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet		
Tekninen lautakunta		
Talorakennus	11 934	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 740	3 400
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet		
Muut pitkävaikutteiset menot	4 320	
Koneet ja kalusto	600	
Investoinnit yhteensä	36 401	16 778
RAHOITUSOSA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 800	
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 000	
Yhteensä	316 582	288 923

Käyttötalousosan taulukoiden lukuohje

TP 2016	= Edellisen vuoden tilinpäätös
TA 2017	= Vuoden 2017 talousarvio
MTA 2017	= Valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon
TAE 2018	= Esitys tulosalueen talousarvioksi
TA 2018	= Vuoden 2018 talousarvio
TS 2019 - TS 2022*	= Taloussuunnitelmavuodet 2019-2022

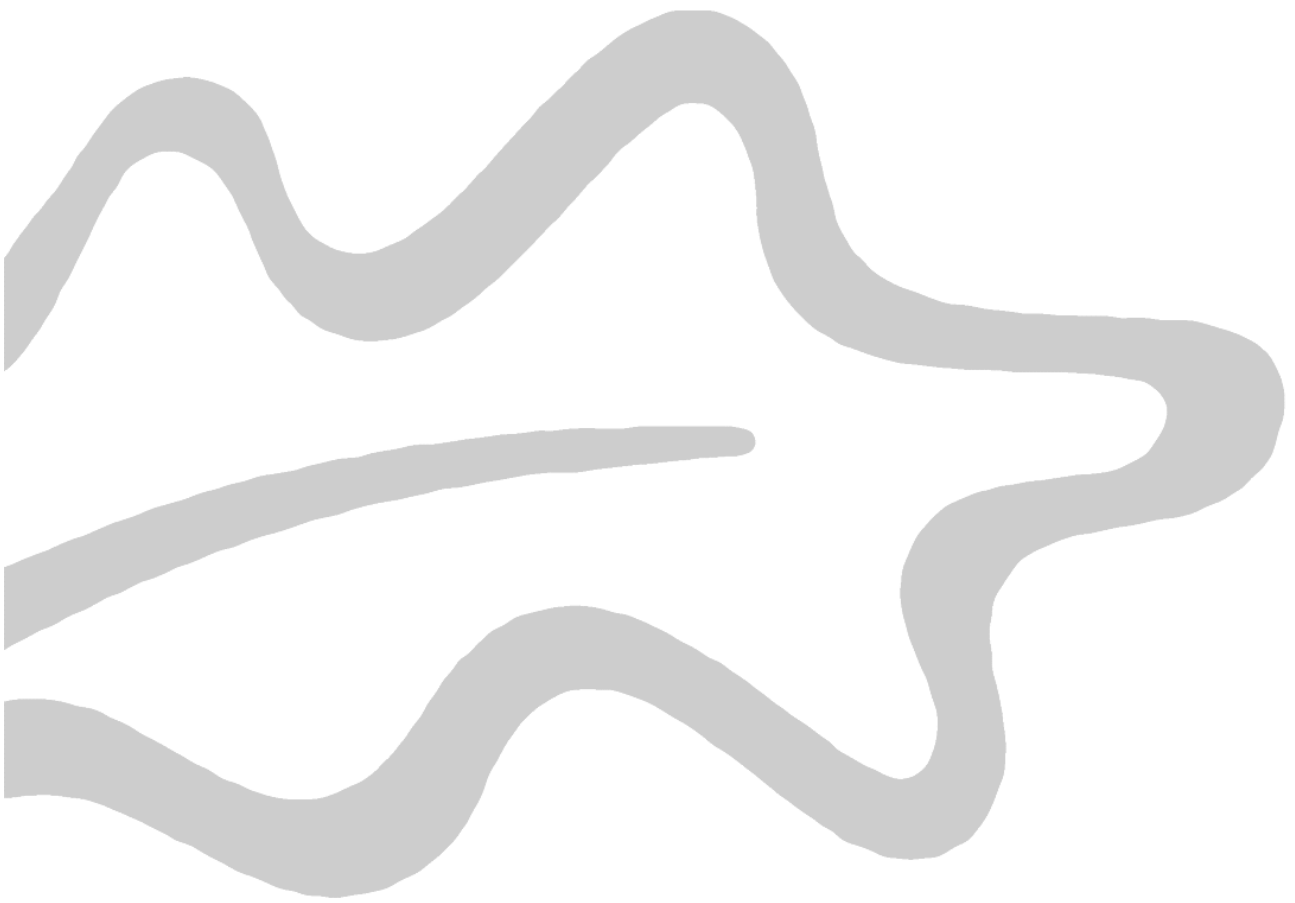
* luvut tuhansina euroina

Toimintatulot ja toimintamenot sisältävät sisäiset erät

Selite	Budjettiyhteenveto TULOSALUE								
	TP 2016	TA 2017	MTA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	242 443	307 103	307 103	277 088	277 088	279 305	281 539	283 791	286 062
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-5 830 748	-5 930 324	-6 070 314	-6 269 520	-6 269 520	-6 332 215	-6 395 537	-6 459 493	-6 524 088
TOIMINTAKATE	-5 588 305	-5 623 221	-5 763 211	-5 992 432	-5 992 432	-6 052 910	-6 113 998	-6 175 701	-6 238 026
Henkilöstömäärä:	15,6	19,6	19,6	21,0	21,0				
Määrärahan muutos %		1,7 %	4,1 %	5,7 %	0,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-99 576	-239 566	-339 196	-339 196	-62 695	-63 322	-63 955	-64 595

1) Tuotot ovat plus-merkkisiä ja kulut miinus-merkkisiä

Yleisjohto- ja konsernipalvelut

YLEISJOHTO- JA KONSERNIPALVELUT					euro	TS (1000 €)			
(1000 €)					TA				
	TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018	2018	2019	2020	2021	2022
TULOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	10 713	10 957	10 957	11 522	11 522 441	11 615	11 708	11 801	11 896
Maksutuotot	918	1 030	1 030	1 039	1 039 499	1 048	1 056	1 065	1 073
Tuet ja avustukset	303	416	416	416	416 000	419	423	426	429
Muut toimintatuotot	1 972	1 997	1 997	2 000	2 000 200	2 016	2 032	2 049	2 065
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	13 907	14 400	14 400	14 978	14 978 140	15 098	15 219	15 340	15 463
Valmistus omaan käyttöön									
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-6 831	-7 395	-7 411	-7 405	-7 556 243	-7 632	-7 708	-7 785	-7 863
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-1 812	-1 852	-1 855	-1 819	-3 773 527	-3 811	-3 849	-3 888	-3 927
Muut henkilösivukulut	-421	-325	-326	-321	-323 373	-327	-330	-333	-337
Palvelujen ostot	-11 226	-11 567	-11 687	-12 166	-12 263 487	-12 386	-12 510	-12 635	-12 761
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-1 754	-2 000	-2 000	-2 047	-2 047 064	-2 068	-2 088	-2 109	-2 130
Avustukset	-122	-137	-137	-137	-136 672	-138	-139	-141	-142
Vuokrat	-3 073	-3 046	-2 999	-3 008	-3 007 515	-3 038	-3 068	-3 099	-3 130
Muut toimintakulut	-545	-570	-480	-332	-332 146	-335	-339	-342	-346
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-25 784	-26 893	-26 896	-27 236	-29 440 027	-29 734	-30 032	-30 332	-30 635
TOIMINTAKATE	-11 877	-12 492	-12 496	-12 257	-14 461 887	-14 636	-14 813	-14 992	-15 172
Määrärahan muutos %	0,00	4,30	0,01	1,28	9,47	1,00	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	1	1 108	3	343	2 547 473	294	297	300	303
%-osuus verorahoituksesta	6,23	6,36	6,36	6,27	7,40	7,27	7,19	7,18	7,17
Asukkaat 31.12.	38595	39069	38733	38885	38885	39203	39693	40372	41070
Toimintakate euro/asukas	-308	-320	-323	-315	-372	-373	-373	-371	-369
S* = Sitova taso									
Henkilöstö yhteensä	136,5	170,9	170,9		172,3				

TA 2018 sarake (sekä suunnitelmavuodet 2019-2022) sisältää eläkemenerusteiset kulut Kasvatus- ja sivistystoimen sekä Kuntakehityksen- ja tekniikan toimialan osalta. Eläkemenerusteiset maksut keskitetty Yleisjohton- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin. Alla oleviin toimintakuluihin muutettu sarakkeet TP 2016, TA 2017, MTA v.2017 ja TAE 2018 vertailukelpoisiksi TA 2018 sarakkeen kanssa (sisältävät ym. toimialojen eläkemenerusteiset maksut).

(1000 €)					TA	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018	2018	2019	2020	2021	2022
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-27 817	-29 067	-29 082	-29 457	-29 440 027	-29 734	-30 032	-30 332	-30 635
Määrärahan muutos %	-10,24	4,49	0,05	1,34	1,28	1,00	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	-3 174	1 250	16	391	373 336	294	297	300	303
%-osuus verorahoituksesta	7,30	7,47	7,47	7,41	7,40	7,27	7,19	7,18	7,17
Asukkaat 31.12.	38595	39069	38733	38885	38885	39203	39693	40372	41070
Toimintakate euro/asukas	-360	-375	-379	-372	-372	-373	-373	-371	-369

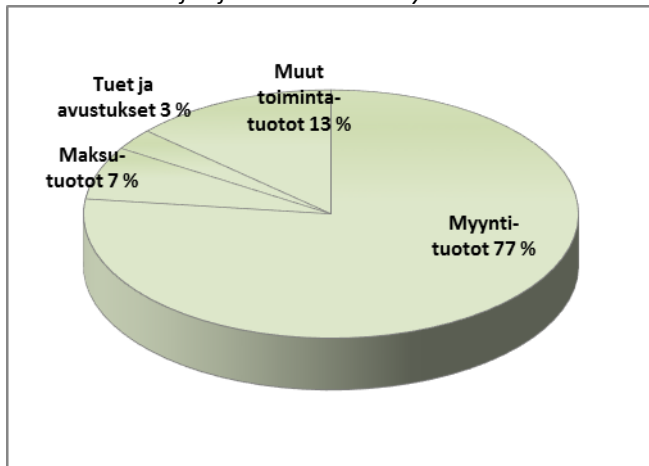
S* = Sitova taso

YLEISJOHTO JA KONSERNIPALVELUT

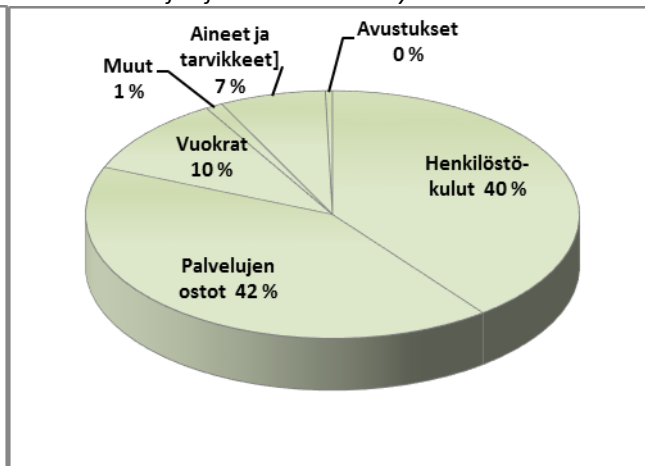
Toimiala

Vastuuhenkilö: Kansliapäällikkö Harri Lipasti

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

TOIMINNAN KUVAUS

Pormestari johtaa kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Pormestari toimii kunnanhallituksen puheenjohtajana ja johtaa poliittista yhteistyötä, jota kunnanhallituksen tehtävien toteuttaminen edellyttää. Pormestari toimii myös kunnanhallituksen konsernijaoston puheenjohtajana. Pormestari on päätoiminen luottamushenkilö.

Kansliapäällikkö johtaa ja kehittää kunnan toimintaa pormestarin alaisuudessa sekä johtaa yleisjohton ja konsernipalvelujen toimialaa ja vastaa ko. toimialalle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan asianmukaisuudesta. Kansliapäällikkö johtaa kunnan johtoryhmää.

Henkilöstö- ja tukipalvelut - tulosalue tarjoaa kunnan organisaatiolle henkilöstö- ja palvelussuhdepalveluja sekä tuottaa asunto- ja ruokapalveluja.

Hallinnon tulosalueella mm. hoidetaan yleishallinnon tehtäviä, tuotetaan juridisia palveluja kunnan eri yksiköille, vastataan kunnanhallituksen ja valtuuston esityslista- ja pöytäkirjatuotannosta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä vastataan keskusarkiston hoidosta, monistamon toiminnasta, asiakaspalveluista sekä materiaalihallinnosta. Lisäksi huolehditaan vaaleihin liittyvistä viranomaistehtävistä. Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut hoitavat edunvalvojan tehtä-

vät Keski-Uudenmaan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnille sekä talous- ja velkaneuvonnan palvelut Tuusulalle, Keravalle sekä Järvenpälle.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii sopiajakuntiansa ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä asiakkaidensa ja ympäristön parhaaksi tuottaen laadukkaita, taloudellisia ja tasapuolisia palveluita.

Talous- ja tietohallinnolle kuuluu talouden ohjaus sekä taloushallinnon johtaminen, talousarvion ja -suunnitelman valmistelu ja toteutuksen seuranta, strateginen suunnittelu sekä rahoitus.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Uutta kuntastrategiaa valtuustokaudelle 2017 – 2021 valmistellaan rinnan talousarvion 2018 ja taloussuunnitelman 2018 – 2022 kanssa.

Valtuustokaudelle on laadittu erillinen pormestariohjelman, joka osaltaan ohjaa strategian valmistelua ja vuoden 2018 vuositavoitteiden määrittelyä. Pormestariohjelman sisältö on seuraava:

Uusi Tuusula on kulttuurimuutos

- Vakiinnutamme kehittämisverkostojen toiminnan ja tuemme kuntalaisten omaehtoisia toteutuksia
- Vahvistamme kunnan asiakaslähtöistä kehittämistä osallisuuden mallia ja menetelmäpakkia jalkauttaen, hyödyntäen ja toimintatapoja jatkuvasti kehittäen mm. seuraavin toimenpitein
  - perustamme asiakasraateja
  - hyödynnämme kokemusasiantuntijoita toiminnan kehittämisessä
  - luomme edellytyksiä vapaaehtoistoiminnan laajentamiselle
- Osallistumme osallistuvan budjetoinnin tutkimushankkeeseen ja luomme kuntaan oman osallistuvan budjetoinnin toimintatavan
- Sovellamme kunnan uudistettua Some-ohjeistusta ja teemme palvelulupauksen palvelutason varmistamiseksi
- Otamme asukkaat mukaan kunnan turvallisuussuunnitteluun
- Hyödynnämme työntekijälähtöisyyttä ja kuntalaislähtöisyyttä kunnan brändin vahvistamisessa. Aloitamme kuntabrändin rakentamisen.
- Hyödynnämme markkinoinnissa yhä enemmän Tuusulan sijaintia lentokentän läheisyydessä
- Panostamme tonttimarkkinointiin tavoitellen näkyvyyttä alueellisissa medioissa
- Parannamme kunnan työnantajakuva kehittämillä uusilla rekrytointimateriaaleilla ja uusilla verkkomedioilla hyödyntämällä
- Hyödynnämme CaseM-sähköistä asianhallinnan järjestelmää maksimaalisesti ja etenemme vaiheittain kohti sähköistä arkistointia
- Uudistamme ja pilotoimme digitaalisia toimintatapoja sisäisessä työnteossa ja luottamuselinten toiminnassa
- Rakennamme uuden kunnan organisaatiota ja kehitämme uuden kunnan hallinto- ja tukipalveluita
- Organisaation uudistamista jatketaan vuonna 2018 tukipalveluiden uudistuksella. Hallinnon ja tukipalveluiden uudistus on käynnistetty vuonna 2017 ja se otetaan asteittain käyttöön. Viimeiset osat otetaan käyttöön viimeistään 31.12.2018 (taloushallinnon kehittäminen, päätöksenteon tuki ja HR-palvelut)
- Selvitämme ruokapalveluiden seudullisia yhteistyömuotoja ja teemme päätökset asiassa. Jatkamme neuvotteluja naapurikuntien kanssa ja pyrimme päätöksiin 12/2018 mennessä osana uuden kunnan tukipalveluiden rakentamista

Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat keskiössä

- Hyödynnämme Suomi.fi – palveluiden tarjoamia mahdollisuuksia
- Otamme käyttöön sähköisiä lomakkeita kuntalaisten asioinnin helpottamiseksi
- Avaamme keskitetyn asiakaspalvelupisteen Hyrylässä ja luomme sähköiset palvelut huomioiden toimintamallin, minkä avulla se palvelee kaikissa kuntakeskuksissa
- Olemme osallisia ja aktiivisia Helsingin seudun ja Kuuma-alueen kuntayhteistyössä palveluiden kehittämisessä

Muuttotappiosta vahvaan kasvuun ja vakaaseen talouteen

- Pidämme toimintamenojen kasvun suunnittelu-kaudella enintään 1%/vuosi
- Etsimme uusia ratkaisuja investointien toteutukseen esim. kumppanuuskein

Kulttuuri on osa Tuusulan identiteettiä

- Tuemme kuntalaisten omaehtoista toimintaa
- Edistämme tapahtumatuotantoa Tuusulassa elinvoiman rakentajana.

Kestävä kehitys ja luonto ovat yhteisiä arvojamme

- Huomioimme hankinnoissa ympäristöystävällisyyden ja kestävän kehityksen, kuljetukset ja toimitusajat

Kohti maakuntaa

- Valmistelemme Kuuden Sote-kuntayhtymän käyttöönottoa ja mahdollista tuotannon siirtoa vuodesta 2019 alkaen yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa
- Arvioimme perustietotekniikkapalveluiden järjestämistapaa uudessa kunnassa
- Kehitämme esimiesten muutosjohtamisosaamista.
- Varmistamme riittävän tiedottamisen henkilöstölle muutokseen liittyvissä asioissa.
- Tarkennamme kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.
- Hyödynnämme tarvittaessa nimetöntä rekrytointia tasa-arvoisen rekrytointien varmistamiseksi.
- Tavoittelemme palvelun paranemista ja kustannusten hallinta seudullisen työ-terveyshuollon myötä
- Jatkamme suoriutumiseen perustuvan palkitsemisen kehittämistä (kertapalkkiojärjestelmän ja/tai hk-lisien laajentaminen)

- Hyödynnämme työhyvinvointiohjelmaa osana kunnan työhyvinvointijohtamista.
- Luomme edellytykset työyhteisöjen työhyvinvointikorttikoulutuksille sisäisten korttikouluttajien avulla.
- Lisäämme arjen yhteistyötä KUUMA-kuntien kanssa
- Vaikutamme aktiivisesti Maakuntahallinnon valmistelussa ja KUUMA-yhteisössä edunvalvontaa painottaen
- Vahvistamme hyvinvointitiedolla johtamisen edellytyksiä kunnassa
- Vahvistamme henkilöstön osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia ja jatkamme esimiesvalmennuksia
- Käynnistämme ja vakiinnutamme keskitetyn taloushallinnon toiminnan
- Uudistamme tiedon- ja asiakastiedonhallintaa sekä teemme asiakastiedonhallinnan linjaukset
- Varmistamme uuden tietosuoja-asetuksen mukaiset toimintatapojen sujuvan käyttöönoton
- Jatkamme digitaalisten työvälineiden ja työskentelytapojen hyödyntämistä
- Hyödynnämme kattavasti Kuntaria toiminnan, talouden ja henkilöstön johtamisessa ja kehitämme järjestelmää mm. talous- ja toimintasuunnitelman laadinnan työvälineeksi
- Uudistamme varautumisen johtamisen toimintamallin ja otamme sen käyttöön

KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Vuosina 2018 ja 2019 kunnan toimintaan vaikuttavia keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ovat vireillä olevat Sote- ja maakuntauudistus vuoden 2020 alusta lukien sekä Keski-Uudenmaan sote-

RISKIARVIO

Kehittämisesurssien riittävyys on merkittävä riski, kun ei ole vielä tarkkaan ennakoitavissa Maakuntauudistuksen ja Keski-Uudenmaan Sote-hankkeiden ja Uuden kunnan valmistelun vaatimaa työmäärää. Riskin toteutumista ehkäistään johtamis- ja kehittämispalveluiden sekä laajemmin tukipalveluiden prosesseja kehittämällä. Toimialan tehtävät koostuvat useista erityyppisistä asiantuntijatehtävistä. Pienehkö organisaatio on melko haavoittuvainen yksittäisille henkilömuutosten vaikutuksille. Riskiin pyritään varautumaan myös henkilöstön osaamisen vahvistamisella ja moni-

kuntayhtymän toiminnan käynnistyminen 1.1.2018 lukien. Varautuminen tuleviin muutoksiin sekä laajemminkin kunnan roolin ja tehtävien uudelleen arviointi on jo käynnistynyt. Talousarviovuonna valmistelua ja toteutusta jatketaan yleisjohto- ja konsernipalveluissa sekä muilla toimialoilla.

Em. uudistukset merkitsevät murroskautta kuntien rooleissa ja tehtävissä, jonka vuoksi lähivuosina on myös välttämätöntä osallistua ja vaikuttaa tiiviisti muutosten valmisteluun. Pääosin tämä tapahtuu yhteistyössä KUUMA-kuntien kanssa ja kuntaryhmien keskinäisin neuvotteluin mm. PKS-kuntien kanssa.

Vuonna 2018 toteutetaan kuntalaisten osallisuusmallin toimeenpano ja kunnan tukipalvelujen kehittäminen. Tukipalveluiden kehittäminen tarkoittavat mm. talouden johtamisen uudistamista, ict-johtamisen johtamisen kehittämistä, asiakaspalvelun ja kirjaamisen osittaista keskittämistä, sekä yleislaskutuksen ja ostolaskujen esikäsittelyn keskittämistä.

Toimialalla toteutetaan asiakastytyväisyyden arvioinnin ja kehittämisen -mallin kattava käyttöön ottaminen.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tehtävät ja organisaatio tulevat muuttamaan maakuntauudistuksen seurauksena vuoden 2020 alussa ympäristöterveydenhuollon (so. terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) järjestämisvastuun siirtyessä maakunnalle. Ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimus päivitetään maakuntauudistuksen johdosta vuoden 2019 aikana ja toimitetaan sopijakuntien valtuustojen hyväksyttäväksi.

puolistamisella, ennakoivalla sijaissuunnittelulla sekä sopimusteitse palvelusopimuksilla ulkoisten palvelutoimittajien kanssa.

Kasvat sisäilmaongelmat heijastuvat myös työsuojelun lisääntyvään asiantuntijatarpeeseen. Tähän on varauduttu mm. muuttamalla työsuojeluorganisaation siten, että kunnassa on jatkossa kaksi täysipäiväistä työsuojeluvalluutettua ja yksi osa-aikainen valtuutettu. Työhyvinvoinnin merkitys kasvaa edellä mainittujen muutosten ja haasteiden myötä ja sen vuoksi esimiesten valmennusta ja työyhteisöjen tukea ja osallistamista muutoksiin jatketaan suunnitelmallisesti.

Kunnan it-palvelujen jatkuvuuden turvaaminen on kriittistä koko kunnan näkökulmasta. It-palvelujen toimintavarmuutta ja jatkuvuutta on turvattu varmistamalla laitteiden ja ohjelmistojen käytettävyyttä (palvelimet, verkot, tallennus) sekä huolehtimalla tietoturvasta ja kunnan järjestelmien suojaamisesta. Toukokuussa 2018 voimaan astuva tietosuoja-asetus edellyttää kunnalta runsaasti kehittämistyötä, jotta kunnan tietojärjestelmän ja prosessit ovat tietosuoja-asetuksen vaatimalla tasolla.

Ympäristökeskuksen oman toiminnan kehittäminen ja palvelutoiminta voivat vaikeutua osan henkilöstöresursseista sitoutuessa aluehallintouudistukseen. Osa ympäristökeskuksen palveluista (esim. eläinlääkäripäivystys) on myös erityisen herkkä yllättävälle resurssivajaukselle, joka voi vaikeuttaa palvelun saatavuutta. Lupa- ja valvonta-tehtävien ruuhkautuminen pidentää käsittelyaikoja, mikä voi vaarantaa hakijoiden ja haitankärsijöiden oikeusturvaa sekä heikentää ympäristön tilaa.

Ympäristönsuojelulain mukainen säännöllinen valvonta on osoittanut, että ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa laiminlyödään usein lupamääräyksiä ja lainsäädännön velvoitteita, mikä lisää riskiä ympäristön pilaantumiseen. Puutteellinen ympäristövastuun tiedostaminen saattaa yksityisten toiminnanharjoittajien lisäksi koskea myös ympäristökeskuksen sopijakuntia niiden ollessa toiminnanharjoittajana luvanvaraisessa toiminnassa. Säännöllisellä ympäristövalvonnalla pyritään estämään ympäristöriskien toteutuminen. Ympäristökeskus pyrkii lisäksi sopijakuntien kanssa käytävissä kehittämiskeskusteluissa selkeyttämään niiden ympäristövastuita.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut -yksikköön esitetään edunvalvontasihteerin työsuhteen perustamista. Järvenpään oikeusaputoimisto

(nyk. Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri) on ostanut 1.1.2009 lukien Tuusulan kunnalta edunvalvonta-alueella tarvittavat edunvalvontapalvelut. Kunnan ja oikeusaputoimiston välillä laaditun sopimuksen mukaan kunta sitoutuu järjestämään edunvalvontapalvelut siten, että käytettävissä on riittävät resurssit. Valtion maksuma korvaus ja asiakkaiden maksamat palkkiot kattavat myös lisäresurssin, joskin se lisää koko yksikön kuluja.

Henkilöstö- ja tukipalveluihin lisätään yhden työsuojeluvaltuutetun tehtävä, työ on aiemmin hoidettu toimialoilla hajautettuna useammalle valtuutetulle. Henkilöstö- ja tukipalvelut -tulosalueelta vähennetään yksi palkkasihteerin tehtävä ko. palvelun siirtyessä seudullisesti hoidettavaksi.

Ympäristökeskus varautuu tekemään vuoden 2018 aikana selvityksen sopijakuntien vesiluonnosta ja palkkaa tätä varten kesäksi 2018 määräaikaisen (3 kk) ympäristönsuojelutyöntekijän. Aluehallintouudistuksen toteutuessa vuonna 2020 ympäristökeskuksesta siirtyy terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon tulosityksiköistä suoraan tehtäväsidonnaisesti 25 palvelussuhdetta maakuntaan. Tämän lisäksi tukipalveluista (so. ympäristökeskuksen hallinnon tulosityksikkö) voi siirtyä maakuntaan 1-2 palvelussuhdetta.

KUNNANVIRASTON JOHTO

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Kansliapäällikkö Harri Lipasti

Tavoitteet

Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat keskiössä

- Olemme osallisia ja aktiivisia Helsingin seudun ja Kuuma-alueen kuntayhteistyössä palveluiden kehittämässä

Kohti maakuntaa

- Johdamme uuden kunnan palveluiden ja organisaation valmistelua sekä uuden kunnan hallinto- ja tukipalveluiden kehittämistä
- Olemme mukana tukemassa osaltamme Kuuden Sote-kuntayhtymän käyttöönottoa vuonna 2018 ja valmistelemaan mahdollista tuotannon siirtoa vuodesta 2019 alkaen yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa
- Vaikutamme aktiivisesti Maakuntahallinnon valmistelussa ja KUUMA-yhteisössä edunvalvontaa painottaen

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018-2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Maakuntauudistus, Kuuden Sote -kuntayhtymän toteuttaminen sekä kasvupalveluiden uudelleen järjestelyt Uudellamaalla tarkoittavat kunnan roo-

lin ja toiminnan merkittävää uudelleen arviointia ja toteutusta. Kyse on merkittävästä murroskaudesta kuntasektorilla. Palvelusuunnitelmasolla tämä tarkoittaa vahvaa osallistumista ja vaikuttamista maakuntavalmisteluun, Kuuden Sote-kuntayhtymän valmisteluun ja toteutukseen sekä kasvupalveluiden uudelleen järjestämisen valmisteluun. Valmistelua ja edunvalvontaa tehdään keskeisesti yhteistyössä Keski-uudenmaan muiden kuntien kanssa ja KUUMA-yhteistyössä.

Kunnan johdon tehtävänä on varmistaa uuden kuntastrategian ja pormestariohjelman päämäärien ja tavoitteiden toteuttamisen edellytykset sekä huolehtia tarvittavasta arvioinnista ja korjaavien toimenpiteiden käynnistämisestä. Erityisesti vuosina 2018 – 2022 korostuu maakuntauudistukseen liittyen toteutettavan uuden Tuusulan palveluiden ja kunnan roolin sekä tehtävien valmistelun ja toteutuksen johtaminen..

Indikaattorit

Organisaation sisäinen asiakastyytyväisyys. Asiakastyytyväisyystutkimus toteutetaan vuoden 2018 aikana.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Budjettiyhteenveto KUNNANVIRASTON JOHTO

Selite	TP 2016	TA 2017	MTA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	3 230								
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-681 633	-801 757	-801 757	-986 502	-1 078 140	-1 089	-1 100	-1 111	-1 122
TOIMINTAKATE	-678 403	-801 757	-801 757	-986 502	-1 078 140	-1 089	-1 100	-1 111	-1 122
Henkilöstömäärä	2	4	4	4	4				
Määrärahan muutos %		17,6 %	17,6 %	23,0 %	34,5 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos €		-120 124	-120 124	-184 745	-276 383	-11	-11	-11	-11

S* = sitova taso.

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

HENKILÖSTÖ- JA TUKIPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Vs. henkilöstöjohtaja Tanja Rontu-Hokkanen

Tavoitteet

Tulosalueen henkilöstöpalveluiden tavoitteena on osaltaan tukea johtamisen, toimintatapojen ja organisaatioiden uudistumista sekä varmistaa henkilöstön hyvinvoinnin. Vuonna 2018 tämä tarkoittaa seuraavia tavoitteita ja toteutusohjelmia.

Vahvistamme muutosjohtajuutta ja varmistamme suurien muutosten laadukkaan läpiviennin muuttuvassa kunnassa

- Vahvistamme muutosjohtajuutta tukemalla esimiehiä Tuusulan omalla muutoksen johtamisen mallilla ja tarvittavilla henkilöstöhallinnon tukitoimilla
- Tuemme operatiivisen organisaation uudistamistarpeiden toteutusta uuden kunnan muodostamisessa
- Varmistamme henkilöstön osallistumisen muutosten suunnittelussa ja toteutuksessa

Parannamme henkilöstön työhyvinvointia

- Jatkamme kannustavan palkitsemisen edelleen kehittämistä käyttöön otetun pikapalkitsemisen mallin arvioinnilla ja jatkokehittämisellä ja uudistamalla henkilökohtaisen lisän maksuperusteet.
- Toteutamme työhyvinvointiohjelman mukaisia toimenpiteitä ja seuraamme mittareita. Hyödynnämme työhyvinvointiohjelmaa kunnan työhyvinvointijohtamisessa.
- Osana työhyvinvointijohtamista hyödynnetään henkilöstön kehittämisen, kuten osaamisen kehittämisen menetelmiä ja työhyvinvointisuunnitelmia.
- Varmistamme laadukkaan johtamisen tarvittavin koulutuksin ja esimiestilaisuuksin.
- Tarkennamme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.
- Varmistamme sen, että työn vaarojen kartoitus ja riskien arviointi toteutetaan koko organisaatiossa. Hyödynnämme riskien arvioinnissa sähköistä työtaturmajärjestelmää Wprota. Hyödynnämme raportteja työtaturmien ennaltaehkäisyyn ja työtaturmien vähentämiseen.

Tulosalueen asuntopalveluiden tavoitteena on tuottaa ja mahdollistaa laadukasta ja monipuolista asumista. Kuntakonsernin omistamien vuokra-

asuntojen käyttöaste pidetään korkealla tasolla (99 %). Vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa otetaan huomioon erilaiset ja eri-ikäiset väestöryhmät. Erityisryhmien asumista tuetaan. Tavoitteena on myös myydä osakehuoneistoja henkilöstölle tai yhteistyökumppaneille.

Tulosalueen ruokapalveluiden tavoitteena on selvittää mahdollisuuksia hyödyntää kuntayhteistyötä palvelutoiminnan järjestämiseksi nykyistä laajemmin. Ruokapalvelut valmistautuu erillisen muutosohjelman puitteissa maakuntahallinnon tuomiin muutoksiin. Toiminnan tehokkuutta edistetään edelleen varmistamalla, että henkilöstö osaa käyttää vaadittavia ATK-ohjelmia ja osaamisen kehittämistä tuetaan ammatillisella henkilöstökoulutuksella. Asiakaslähtöistä ja taloudellista toimintamallia edistetään hyödyntämällä asiakaspalautteita palveluprosessien kehittämisessä.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018-2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Henkilöstöpalvelut huolehtii kuntastrategian toteuttamista tukevan henkilöstöpolitiikan kehittämisestä, osaamisen kehittämisen rakenteiden ja kuntatason toimenpiteiden määrittelystä, palvelussuhdeasioiden ohjauksesta, työsuojelun yhteistoiminnasta sekä työnantajan ja työntekijöiden välisen yhteistoiminnan toteuttamisesta. Henkilöstöpalvelut on määritellyt yhdessä toimialojen kanssa toimialojen palvelutarpeet sekä tehnyt asiakastyytyväisyyskyselyn edellisellä valtuustokaudella. Henkilöstöpalveluiden ja -prosessien kehittämistä jatketaan em. selvitysten pohjalta. Näitä ovat mm. täyttölupaprosessin selkeyttäminen ja sähköistäminen. Kunnassa johtamisosaamista on kehitetty systemaattisesti ja osaamista on tarpeen tukea tulevaisuudessa, jotta taataan muutosten laadukas läpivienti. Henkilöstöpalvelut osallistuu merkittävästi tulevan Maakuntaudistuksen ja Keski-Uudenmaan Soten kuntayhtymän perustamisesta aiheutuvien toimenpiteiden valmisteluun ja toteuttamiseen henkilöstöön liittyen.

Suunnitelmakaudella vapautuu olemassa olevasta asuntokannasta vuokrattavaksi arviolta 2000 asuntoa ja noin 850 asumisoikeusasuntoa. Vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa otetaan huomioon erilaiset ja eri-ikäiset väestöryhmät. Uusia asuntoja rakennetaan vuosittain 420 asuntoa, joista 20 prosenttia eli 84 asuntoa voi olla aravuokra- ja asumisoikeusasuntoja. Uudisrakentamisen tavoitteet ovat MAL 2016 -2019 sopimuksen mukaiset. Asuntorakentamista käsitellään asuntorakentamisen ohjelmassa 2018 – 2022. Asuntopalvelut osallistuu kunnan omaisuuden tehokkaasta käytöstä huolehtimiseen ja omaisuuden realisointiin kunnan suoraan omistamien asuntojen myynneillä. Kunnan omistamien osakehuoneistojen myyntiä jatketaan.

Ruokapalveluyksikkö tuottaa ateriapalveluja kaikkiin kunnan toimipisteisiin. Ruoan laatu on yksi

tärkeimmistä toimintaamme ohjaavista tekijöistä. Laadukkaan ruoan takaa elintarvikkeiden korkea kotimaisuusaste sekä tehokkaat ja nykyaikaiset tuotantotavat. Aterioita tarjotaan vuonna 2017 noin 2117970 kappaletta. Vuoden 2018 aterioiden määräksi on arvioitu 2125331 kappaletta kasvua 7361 ateriala eli + 0,35 %. Tarjottavien aterioiden hinnat pysyvät vuoden 2017 tasolla (bruttomenot 2,52 euroa/ateria). Kouluaterian hinta on 2,36 euroa. Raaka-aineiden hinnat vaihtelevat 0,86 – 1,43 euroa/ateria. Maksullista välipalaa tarjotaan yläasteiden ja lukioiden oppilaille. Vuonna 2018 välipalan hinta on 1,50 € (v.2017 1,50 €). Edellytyksenä tarjoamiselle on, että kysyntä on vähintään 10 % oppilaista. 2018 iltapäiväkerhoissa valmistetaan välipalaa n. 453 koululaiselle 14 eri koululla. Päätös luomumaitoon siirtymisestä tehdään vuoden 2018 aikana.

Indikaattorit

Organisaation sisäinen asiakastytyväisyys. Asiakastytyväisyystutkimus toteutetaan vuoden 2018 aikana.

Henkilöstöpalvelut

	TA2017 ennuste	TA2018	TS2019
Henkilökunnan palkat€ /asukas	1 996 €	2 024 €	2 024 €
Henkilötyövuodet (htv3)	1 713	1 728	1 728
Työkyvyttömyysoissaolokalenteripäivät	27 860	27 360	27 060
Poissaolopäivät / vakinainen henkilöstön lkm	12,8	12,6	12,4
Ylityökustannukset €	240 000 €	245 000 €	245 000 €
Työhyvinvointikyselyn yleisarvosana	7,7		7,8

Asuntopalvelut

asukasvalintapäätös, 440 kpl
 vuokrattu asunto, 400 kpl
 aravavuokra-asuntojen lukumäärä / 100 asukasta
 nuorille osoitetut asunnot, nuorille 40 prosenttia vapautuvista asunnoista
 palveluasuntojen määrä, vähintään 1,5 prosentille yli 65-vuotiaita
 erittäin kiireisen asunnonhakijan jonotusaika, 1–2 kk
 asumisoikeusasunnon kunnasta saavien määrä, 170 kpl

Budjettiyhteenveto HENKILÖSTÖ- JA TUKIPALVELUT

Selite	TP 2016	TA 2017	MTA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	8 299 248	8 377 756	8 377 756	8 538 267	8 538 267	8 607	8 675	8 745	8 815
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-9 402 936	-9 479 961	-9 433 242	-9 396 224	-11 631 486	-11 748	-11 865	-11 984	-12 104
TOIMINTAKATE	-1 103 688	-1 102 205	-1 055 486	-857 957	-3 093 219	-3 141	-3 190	-3 239	-3 289
Henkilöstömäärä:	60,6	74,3	74,3	74,3	74,3				
Määrärahan muutos %		0,8 %	0,3 %	-0,9 %	22,7 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos €		-77 025	-30 306	83 737	-2 151 525	-116	-117	-119	-120

S* = sitova taso.

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut sisältävät koko kunnan eläkemenoperusteiset kulut, lukuun ottamatta Sosiaalija- ja terveystoimea, sekä erillisyyksikköjä Keski-Uudenmaan ympäristökeskusta ja Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalveluita.

HALLINTO

Tulosalue

Tavoitteet

Vuonna 2017 käyttöön otetun asianhallintajärjestelmä CaseM:n käytön toimintatapojen kehittämistä jatketaan (prosessit, tiedonohjaus ym.) tavoitteena ko. järjestelmän maksimaalinen hyödyntäminen. Sähköisen arkistoinnin ratkaisujen kartoittamista jatketaan edeten vaiheittain kohti sähköistä arkistointia.

Päätöksenteon tuen ja lainopillisten palvelujen yksikössä huolehditaan presidentinvaalin ja mahdollisten maakuntavaalien valmistelu- ja viranomaistehtävistä.

Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalveluyksikön palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, ammattitaitoisesti ja taloudellisesti siten, että palveluja on saatavilla tarpeeseen nähden riittävästi.

Materiaalihallinto- ja hankinnat yksikkö tarjoaa hankintojen kilpailutus- ja asiantuntijapalveluita kaikille toimialoille. Yksikkö koordinoi hankintavastaavista koostuvan hankintaryhmän työtä ja hankintajärjestelmän käyttöä kunnassa sekä osallistuu toimialojen kilpailutuksiin. Sähköisen Cloudia-hankinta- ja kilpailutusjärjestelmän käyttöä tehostetaan siten, että kaikki hankinnat kilpailutetaan ko. järjestelmällä.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Päätöksenteon tuki ja lainopilliset palvelut - yksikössä mm. hoidetaan yleishallinnon tehtäviä, tuotetaan juridisia palveluja kunnan eri yksiköille, vastataan kunnanhallituksen ja valtuuston esityslista- ja pöytäkirjatuotannosta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä vastataan keskusarkiston hoidosta ja arkistotoimen ohjauksesta ja neuvonnasta. Lisäksi huolehditaan vaaleihin liittyvistä viranomaistehtävistä.

Asiakaspalvelujen tulosityksikkö palvelee kunnan sisäisiä ja ulkoisia asiakkaita.

Vastuuhenkilö: Kunnansihteeri Tuula Hyttinen

Yksikkö tuottaa neuvontapalveluja sekä kunnan keskitettyä monistuspalvelua. Neuvontapalveluissa huolehditaan kunnantalon kulunvalvonnasta, kunnan ulkoisesta ja sisäisestä neuvonnasta ja postituksesta sekä puhe- linluettelon ylläpidosta.

Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalveluyksikkö tuottaa Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirille ostopalveluna yleisen edunvalvojan palvelut edunvalvonta-alueelle, johon kuuluvat Järvenpään ja Keravan kaupungit sekä Mäntsälän, Pornaisten ja Tuusulan kunnat. Valtiolta palvelujen tuottamisesta saatava korvaus sekä päämiehiltä perittävät palkkiot ja korvaukset kattavat edunvalvontapalvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Talous- ja velkaneuvonnan sekä sosiaaliasiamies- ja potilasasiamiespalvelujen osalta toimialueeseen kuuluvat Järvenpää, Kerava ja Tuusula. Näiden sopimuskuntien kesken em. palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset jaetaan valtiolta saatujen korvausten vähentämisen jälkeen kuntien kesken niiden tilinpäätösvuotta edeltävän vuoden väestömäärien suhteessa. Toimintaan ei ole tulossa keskeisiä muutoksia vuonna 2018.

Hankintatoimi koordinoi kunnan hankintoja. Soveltuvien osin liikeyrityksen KL-Kuntahankinnat Oy:n, KuntaPron ja Hus-logistiikan järjestämiin kilpailutuksiin. Keskusvarasto huolehtii ilmaisjakelun osalta hoitotarvikkeiden hankinnasta ja jakelusta asiakkaille (n. 3000 asiakasta).

Vaalit

Vuonna 2018 toimitetaan presidentinvaali ja mahdollisesti maakuntavaalit. Vuonna 2019 toimitetaan eduskuntavaalit ja Euroopan parlamentin vaalit ja vuonna 2021 kuntavaalit.

Valtuusto

Vuosittain pidetään keskimäärin kahdeksan valtuuston kokousta ja informaatiotilaisuutta sekä tarpeen mukaan seminaareja ja iltakouluja sekä kuntalaisiltoja.

Määrärahaan sisältyvät seuraavat käyttövarausmäärärahat:

	TA 2018 €	TA 2017 €	TP 2016 €
Valtuusto	3 015	3 015	2 540
Valtuuston puheenjohtaja	1 530	1 530	1 529
Valtuuston varapuheenjohtajat	720	720	100

Tarkastuslautakunta

Lakisääteisen tilintarkastuksen toteuttamiseen ostetaan tilintarkastusyhteisöltä vuosittain 70 tarkastuspäivää. Sisäisen tarkastuksen määrärahat on varattu kunnanviraston johdon talousarvioon. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää toimiva ja riittävä yhteistoiminta tarkastuslautakunnan, tilintarkastuksen ja sisäisen valvonnan kesken.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus kokoontuu pääsääntöisesti viikoittain lukuun ottamatta valtuuston kokouspäiviä ja kesätaukoa. Lisäksi se kokoontuu tarpeen mukaan seminaareihin ja iltakouluihin.

Konsernijaosto

Konsernijaosto kokoontuu tarpeen mukaan, n. kerran kuukaudessa kesätaukoa lukuun ottamatta.

Määrärahaan sisältyvät seuraavat käyttövarausmäärärahat:

	TA 2018 €	TA 2017 €	TP 2016 €
Kunnanhallitus	5 310	5 310	4 990
Kunnanhallituksen puheenjohtaja/Pormestari	1 530	1 530	
Kunnanhallituksen varapuheenjohtajat	720	720	440

	TA2017 ja TA 2018 77 822	TP 2016 75 348
Yhteisöjen avustamiseen varataan sitovana määrärahana		
- eläkeläisjärjestöt	9 766	9 766
- veteraanit ja sotainvalidit	14 957	14 957
- Tuusulan Siniset ry (Tilakeskukselle maksettava vuokra)	3 167	3 167
- yleishyödylliset seurat ja yhdistykset	9 500	9 500
- kannatusilmoitukset paikallisille yhteisöille	2 692	
- vanhan kiinteistöverol. 13 a §:n mukaan verosta vapautettuja yhteisöjen kiinteistöverojen maksuun (Hyrylän torppa, Jokelan työväentalo, Linjala, Solbacken, Väinölä)	5 950	5 051
- vuokratuki järjestötalojen vuokraamiseen yleishyödylliseen käyttöön	8 075	8 000
- Me kellokoskelaiset ry / Koy Vanha Valtatie	6 715	7 907
- järjestötalojen peruskorjausavustuksiin	17 000	17 000

Indikaattorit

Organisaation sisäinen asiakastytyväisyys. Asiakastytyväisyystutkimus toteutetaan vuoden 2018 aikana.

Selite	Budjettiyhteenveto HALLINTO								
	TP 2016	TA 2017	MTA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 958 360	2 122 720	2 122 720	2 577 758	2 577 758	2 598	2 619	2 640	2 661
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-6 464 821	-7 088 010	-6 998 010	-7 010 395	-6 963 853	-7 033	-7 104	-7 175	-7 247
TOIMINTAKATE	-4 506 461	-4 965 290	-4 875 290	-4 432 637	-4 386 095	-4 435	-4 485	-4 535	-4 585
Henkilöstömäärä:	21,6	29,0	29,0	29,0	29,0				
Määrärahan muutos %		9,6 %	8,2 %	-1,1 %	-1,8 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-623 189	90 000	77 615	124 157	-70	-70	-71	-72

S* = sitova taso.

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Ympäristökeskuksen johtaja Risto Mansikkamäki

Toiminnan kuvaus

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii sopijakuntiansa ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä asiakkaidensa ja ympäristön parhaaksi tuottaen laadukkaita, taloudellisia ja tasapuolisia palveluita

Strategian toteuttaminen

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen strategian (2015–2018) visiona on: Kestävästi kehittyvä ja vetovoimainen Keski-Uusimaa.

Ympäristökeskus tavoittelee kestävästi kehittyvää Keski-Uudenmaan seutukuntaa, jonka eri toimijat ottavat huomioon toimintansa ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset. Seutukunnan vetovoimaisuus tukeutuu luonnoltaan ja kulttuuriympäristöltään omaleimaisiin kunta- ja kaupunkikeskuksiin, joiden välillä on toimiva yhteistyö ja työnjako.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tuottaa asiakkailleen ja sopijakunnille laadukkaita palveluita. Tämän palvelulupauksen sitoumuksia ovat:

1. Ympäristökeskuksen toiminta on oikea-aikaista, oikeudenmukaista ja tasapuolista.
2. Ympäristökeskus toimii joustavasti ottaen huomioon asiakkaidensa ja sopijakuntien tarpeet. Ympäristökeskus on seudullisesti tunnettu ja siellä on helppo asioida.
3. Ympäristökeskus toimii ratkaisukeskeisesti ja yhteistyöhakuisesti.
4. Ympäristökeskus kehittää aktiivisesti toimintaansa ja erityistilannevalmiuttaan sekä työntekijöiden osaamista muuttuvissa olosuhteissa.
5. Ympäristökeskus tuottaa palvelunsa taloudellisesti ja tehokkaasti.

Ympäristökeskuksen visiota tukevat seuraavat toiminnalliset päämäärät:

1. Keski-Uusimaa on vetovoimainen, ympäristö vastuullisten asukkaiden ja yritysten kotiseutu.
2. Keski-Uudenmaan ympäristön tila ei heikkene, ja monella osa-alueella ympäristön tila on parantunut.
3. Keski-Uusimaa on terveellinen ja turvallinen asuin- ja elinympäristö.

4. Keski-Uudenmaan luonnon monimuotoisuus, kulttuuriympäristöjen omaleimaisuus ja luonnonvarojen riittävyys on turvattu.
5. Keski-Uudenmaan elintarvikkeet ovat turvallisia ja täyttävät niille asetetut laatuvaatimukset.
6. Keski-Uudellamaalla toimitaan vastuullisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi.

Edellä asetettujen päämäärien tavoittelussa korostuu ympäristökeskuksen ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö. Toiminnallisten päämäärien saavuttaminen edellyttää erityisesti sopijakunnilta vastuullista ja aktiivista otetta laadukkaan ja terveellisen ympäristön turvaamisessa.

Keskeiset muutokset toiminnassa

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tehtävät ja organisaatio tulevat muuttumaan maakuntauudistuksen seurauksena vuoden 2020 alussa ympäristöterveydenhuollon (so. terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) järjestämisvastuun siirtyessä maakunnalle. Ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimus päivitetään maakuntauudistuksen johdosta vuoden 2019 aikana ja toimitetaan sopijakuntien valtuustojen hyväksyttäväksi.

Ympäristökeskukselle laaditaan yhteistyössä uuden ympäristölautakunnan ja ympäristökeskuksen ohjauksryhmän kanssa strategia vuosille 2018–2021. Ympäristölautakunnan valintaan sekä vuoden 2018 talousarvion ja palvelusuunnitelman laatimiseen liittyvien aikataulujen vuoksi vuoden 2018 toiminta suunnitellaan kuitenkin vielä ympäristökeskuksen nykyisen strategian (2015–2018) mukaisesti.

Ympäristökeskus kokeilee vuonna 2018 työntekijöidensä lähityöskentelyä sopijakunnissa. Kokeilun tulokset otetaan huomioon suunniteltaessa ympäristökeskuksen palveluita ja toimintaa vuoden 2020 aluehallintouudistuksen jälkeen. Ympäristökeskus käynnistää vuodenvaihteessa 2017/2018 sopijakuntien kanssa kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut, joissa käsitellään sopijakuntien tulevia palvelutarpeita ja yhteistyöhankkeita ympäristökeskuksen kanssa. Kehittämiskeskusteluissa arvioidaan lisäksi ympäristökeskuksen edellisen vuoden palveluita sekä sopijakunnan ja ympäristökeskuksen välistä yhteistyötä.

Riskiarvio

Aluehallintouudistuksen viivästyminen vuodella lisää hallintouudistuksen ylimenoaikaa ja epävarmuutta muutoksen toteutumisesta. Ympäristökeskuksen oman toiminnan kehittäminen ja palvelutoiminta voivat vaikeutua osan henkilöstöresursseista sitoutuessa aluehallintouudistukseen. Osa ympäristökeskuksen palveluista (esim. eläinlääkäripäivystys) on myös erityisen herkkä yllättävälle resurssivajaukselle, joka voi vaikeuttaa palvelun saatavuutta. Lupa- ja valvonta-tehtävien ruuhkautuminen pidentää käsittelyaikoja, mikä voi vaarantaa hakijoiden ja haitankärsijöiden oikeusturvaa sekä heikentää ympäristön tilaa.

Ympäristönsuojelulain mukainen säännöllinen valvonta on osoittanut, että ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa laiminlyödään usein lupamääräyksiä ja lainsäädännön velvoitteita, mikä lisää riskiä ympäristön pilaantumiseen. Puutteellinen ympäristövastuun tiedostaminen saattaa yksityisten toiminnanharjoittajien lisäksi koskea myös ympäristökeskuksen

Palvelusuunnitelma 2018–2022

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Tulosalue Vastuuhenkilö: ympäristökeskuksen johtaja Risto Mansikkamäki

Tavoitteet

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintaa vuonna 2018 ohjaavat seuraavat ympäristökeskuksen strategiaa täydentävät tavoitteet. Myös

sopijakuntia niiden ollessa toiminnanharjoittajana luvanvaraisessa toiminnassa. Säännöllisellä ympäristövalvonnalla pyritään estämään ympäristöriskien toteutuminen. Ympäristökeskus pyrkii lisäksi sopijakuntien kanssa käytävissä kehittämiskeskusteluissa selkeyttämään niiden ympäristövastuita.

Henkilöstösuunnitelma 2018–2022

Ympäristökeskus varautuu tekemään vuoden 2018 aikana selvityksen sopijakuntien vesiluonnosta ja palkkaa tätä varten kesäksi 2018 määräaikaisen (3 kk) ympäristönsuojelutyöntekijän.

Aluehallintouudistuksen toteutuessa vuonna 2020 ympäristökeskuksesta siirtyy terveysturvallisuuden ja eläinlääkintähuollon tulosityksiköistä suoraan tehtäväsidonnaisesti 25 palvelussuhdetta maakuntaan. Tämän lisäksi tukipalveluista (so. ympäristökeskuksen hallinnon tulosityksikkö) voi siirtyä maakuntaan 1-2 palvelussuhdetta.

sellaiset palvelusitoumukset ja toiminnalliset päämäärät, joille palvelusuunnitelmassa ei ole asetettu erillisiä tavoitteita, ovat ympäristökeskuksen toimintaa ohjaavia.

Hallinto (18313001)

Tulosityksikkö Vastuuhenkilö: ympäristökeskuksen johtaja Risto Mansikkamäki

Ympäristökeskus toimii joustavasti ottaen huomioon asiakkaidensa ja sopijakuntien tarpeet. Ympäristökeskus on seudullisesti tunnettu ja siellä on helppo asioida. (palvelusitoumus)

1. Ympäristökeskuksen ja sopijakuntien välistä yhteistyötä on kehitetty kuntakohtaiset palvelutarpeet huomioon ottaen.

Mittari:

- Ympäristökeskus käy sopijakuntien kanssa vuosittain kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut, joissa esitetyt arviot yhteistyön toimivuudesta esitetään ympäristökeskuksen vuosiraporteissa.

Ympäristövalvonta (18313101)

Tulosityksikkö

Vastuuhenkilö: ympäristövalvontapäällikkö Katariina Serenius

Ympäristökeskus tuottaa palvelunsa taloudellisesti ja tehokkaasti. (palvelusitoumus)

2. Ympäristövalvonnan prosessit ovat tehokkaita, tehtävät on riskiperusteisesti priorisoitu ja käytössä on tehokkaat työkalut.

Mittari:

- Toimiva asiakastieto- ja paikkatietojärjestelmän käyttöönotto on tehty vuoden 2018 loppuun mennessä.

Ympäristönsuojelu (18313201)

Tulosityksikkö

Vastuuhenkilö: ympäristönsuojelupäällikkö Tapio Reijonen

Keski-Uudellamaalla toimitaan vastuullisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. (toiminnallinen päämäärä)

5. Keski-Uusimaa on ilmastovaikutuksiltaan hiili-neutraali vuoteen 2050 mennessä. Alueen ominaispäästöt ovat pienentyneet 33 % vuodesta 1990 vuoteen 2020 mennessä.

Mittari:

- Kuntien kestävä kehitys ja kiinteistöjen energiatehokkuutta tukevaa ekotukihenkilökoulutusta jatketaan ja laajennetaan vuoden 2018 aikana. Ekotukihenkilöiden ja seurattavien pilotti-kiinteistöjen määrä KUUMA-alueella vuonna 2018.
- Julkaistaan Ilmastokatsaus 2018, joka seuraa ja vertailee Keski-Uudenmaan kuntien ilmastotyön

Ympäristökeskus toimii ratkaisukeskeisesti ja yhteistyöhakuisesti. (palvelusitoumus)

3. Ympäristövalvonnassa on mahdollista hyödyntää sähköistä asiointia.

Mittari:

- Sähköisesti toimitettujen hakemusten määrä.

etenemistä sekä päästö- ja energiasäästötavoitteiden toteutumista.

Keski-Uudenmaan ympäristön tila ei heikenne, ja monella osa-alueella ympäristön tila on parantunut. (toiminnallinen päämäärä)

6. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus edistää kuntien ja muiden toimijoiden ympäristövastuullista toimintaa.

Mittari:

- Alueen ympäristövastuullisia toimijoita kannustetaan Keski-Uudenmaan ympäristöpalkinnolla.
- Jatketaan Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla -hanketta Tuusulanjärven valuma-alueella ja Mäntsälässä sekä laajennetaan toimintaa Nurmijärvelle.

Terveysvalvonta (18313301)

Tulosityksikkö

Vastuuhenkilö: terveysvalvonnan päällikkö Miia Suurkuukka

Ympäristökeskus kehittää aktiivisesti toimintaansa ja eritystilannevalmiuttaan sekä työntekijöiden osaamista muuttuvissa olosuhteissa. (palvelusitoumus)

7. Terveysvalvonta valmistautuu maakuntaan siirtymiseen käsittelemällä asiaa yksikkökokouksis-

sa ja osallistumalla Uudenmaan maakunnan ympäristöterveydenhuollon valmistelutyöhön.

Mittari:

- Asiaa käsitellään kaikissa terveysvalvonnan yksikkökokouksissa vuonna 2018 ja valmistelussa tarvittavat aineistot toimitetaan ajoissa maakunnan valmisteluorganisaation käyttöön.

Eläinlääkintähuolto (18313401)

Tulosityksikkö

Vastuuhenkilö: eläinlääkintähuollon päällikkö Maija Kallioniemi

Ympäristökeskus toimii joustavasti ottaen huomioon asiakkaidensa ja sopijakuntien tarpeet. Ympäristökeskus on seudullisesti

tunnettu ja siellä on helppo asioida. (palvelusitoumus)

8. Eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua edistetään.

Mittari:

- Eläinsuojelutarkastus tehdään aina epäiltäessä puutteita eläinten pidossa tai hyvinvoinnissa. Uusintatarkastus tehdään annettujen määräysten noudattamisen valvomiseksi.

Ympäristökeskus kehittää aktiivisesti toimintaansa ja eritystilannevalmiuttaan sekä työntekijöiden osaamista muuttuvissa olosuhteissa. (palvelusitoumus)

9. Eläinlääkintähuollossa toteutetaan kehityskusteluissa sovittuja koulutustavoitteita.

Mittari:

- Jokainen yksikön työntekijä osallistuu ammatillisiin koulutuksiin.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Ympäristökeskuksen palvelut vuonna 2018 pohjautuvat ympäristökeskuksen strategialle 2015–2018, joka uudistetaan vuoden 2018 aikana.

Ympäristökeskuksen toiminta vuosina 2018–2022 painottuu aluehallintouudistuksen ja sen seurauksena tehtävän ympäristökeskuksen uudelleenorganisoinnin läpivientiin. Ympäristöterveydenhuollon (so. terveystalvonta ja eläinlääkintähuolto) siirtyminen vuonna 2020 maakunnan järjestettäväksi muuttaa oleellisesti ympäristökeskuksen palvelurakennetta.

Tunnusluvut

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus (1000 €)			euro TA 2018	TS (1000 €)			
	TP 2016	MTA 2017		2019	2020	2021	2022
TULOSLASKELMA							
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	3 028	3 154	3 175 478	3 181	1 444	1 447	1 450
Maksutuotot	377	439	409 549	422	171	176	182
Tuet ja avustukset							
Muut toimintatuotot							
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 404	3 593	3 585 028	3 603	1 615	1 623	1 632
Valmistus omaan käyttöön							
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-2 036	-2 105	-2 091 931	-2 102	-912	-916	-921
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-506	-455	-477 624	-480	-208	-209	-210
Muut henkilösivukulut	-123	-132	-94 483	-95	-41	-41	-42
Palvelujen ostot	-492	-615	-614 289	-617	-272	-274	-275
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-36	-44	-48 600	-49	-34	-34	-34
Avustukset	0	0	-100	0	0	0	0
Vuokrat	-201	-220	-236 700	-238	-127	-128	-129
Muut toimintakulut	-11	-21	-21 300	-21	-20	-21	-21
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 404	-3593	-3 585 028	-3 603	-1 615	-1 623	-1 632
TOIMINTAKATE	0	0	0	0	0	0	0

Tuloarviot ja määrärahat ja sitovat erät

Selite	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	3 404 203	3 592 501	3 592 501	3 585 028	3 585 028	3 602 953	1 615 328	1 623 405	1 631 522
TOIMINTAKULUT YHT.	-3 404 203	-3 592 501	-3 592 501	-3 585 028	-3 585 028	-3 602 953	-1 615 328	-1 623 405	-1 631 522
TOIMINTAKATE S*	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Määrärahan muutos %		5,5 %	5,5 %	-0,2 %	-0,2 %	0,5 %	-55,2 %	0,5 %	0,5 %
Määrärahan muutos €		-188 298	-188 298	7 474	7 474	-17 925	1 987 625	-8 077	-8 117

S* = sitova taso

Määrärahamuutokset TA 2017 - TA 2018*(miinus = menojen lisäys/tulojen vähennys, plus = menojen vähennys/tulojen lisäys)***Menojen muutokset (1 000 euroa):**

Henkilöstökulut	28
Palvelujen ostot	1
Aineet ja tarvikkeet	-5
Vuokrat	-16
Muut toimintakulut	0
Yhteensä	7

Sopijakuntien maksuosuudet 2018:

Sopijakunta	Euroa/v
Järvenpää	575 085
Kerava	512 381
Mäntsälä	447 188
Nurmijärvi	713 418
Tuusula	735 056
Yhteensä	2 983 128

TALOUS- JA TIETOHALLINTO

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Talousjohtaja Markku Vehmas

Tavoitteet

Talous- ja tietohallinnon vuoden 2018 keskeisenä painopisteenä on uuden kunnan rakentamisen ja kuntastrategian uudistamisen tukeminen.

- Valmistelemme syksyllä 2017 uutta kuntastrategiaa ja viemme uudistettua kuntastrategiaa käytäntöön vuoden 2018 aikana
- Tuemme kuntalaisten omaehtoisen tekemistä tukeminen uudistuvan strategian ja osallisuusmallin mukaisesti. Luomme kehittämisverkostojen toimintaa tukevia käytäntöjä ja työkaluja
- Parannamme talouden johtamista keskittämällä taloushallinnon palveluita. Kehitämme suoritepohjaista budjetointia sekä johdon raportointia
- Vakiinnutamme ja yhtenäistämme vuonna 2016 käyttöön otetun, kuntatasoisen projektimallin käyttöä kunnan kehittämistoiminnassa sekä projektisalkun johtamisessa
- Tuemme toimialoja digitaalisten palveluiden käyttöönotossa ja hyödynnämme Suomi.fi:n tarjoamat mahdollisuudet
- Otamme käyttöön kuntatasoisen keskitetyn asiakaspalvelun vuoden 2018 alussa, jonka avulla osaltaan tuemme kuntalaisia digitaalisten palvelujen käytössä
- Luomme lisämahdollisuuksia mobiileille työskentelytavoille. Jatkamme tietoturvan kehittämistyötä, erityisesti uusi tietosuojasäätösä huomioiden
- Toteutamme vuonna 2016 laaditun kunnan turvallisuussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, otamme asukkaat mukaan kunnan turvallisuussuunnitteluun
- Viemme kiinteistöomaisuuden realisointisuunnitelmaa eteenpäin
- Otamme käyttöön sähköisen vuorovaikutuksen ja työntekeksen alustat, jotka mahdollistavat viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden, kuntalaisten ja muiden osallisten yhteistyön.
- Tuemme toimialarajat ylittävien ketterien kokeilujen ja projektien toteutusta sekä yhteistyötä eri tahojen välillä.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018-2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Talous- ja tietohallinnon vuoden 2018 keskeisenä painopisteenä on uuden kunnan rakentamisen ja kuntastrategian uudistamisen tukeminen. Valmistelemme syksyllä 2017 uutta kuntastrategiaa ja viemme uudistettua kuntastrategiaa käytäntöön vuoden 2018 aikana. Tulosalueen työssä painottuvat asiakaslähtöisyyden ja asukasdemokratian vahvistaminen sekä kuntalaisten omaehtoisen tekemisen tukeminen uuden strategian ja osallisuusmallin mukaisesti.

Parannamme talouden johtamista keskittämällä taloushallinnon palveluita. Viemme talouden johtamista eteenpäin kehittämällä suoritepohjaista budjetointia sekä osallistavaa budjetointia. Kehitämme edelleen johdon raportointiratkaisu Kuntaria ja tuemme toimialoja palvelun käytössä. Uudet toimintatavat ja tieto-järjestelmät mahdollistavat talouden ohjauksen laadun sekä talouspalveluiden tuottavuuden paranemista.

Vakiinnutamme ja yhtenäistämme vuonna 2016 käyttöön otetun, kuntatasoisen projektimallin käyttöä kunnan kehittämistoiminnassa sekä projektisalkun johtamisessa, tavoitteena kunnan palveluiden kehittämisen vauhdittaminen ja laadukkaampi projektien johtaminen. Osallistamme kuntalaisia ja työntekijöitä palveluiden kehittämiseen, mm. palvelumuotoilun keinoin.

Tuemme toimialoja digitaalisten palveluiden käyttöönotossa ja hyödynnämme Suomi.fi:n tarjoamat mahdollisuudet. Otamme käyttöön kuntatasoisen keskitetyn asiakaspalvelun; palvelun yhtenä keskeisenä tehtävänä on tukea kuntalaisia sähköisten palveluiden käytössä.

Luomme lisämahdollisuuksia mobiileille työskentelytavoille. Jatkamme työasemien ja erityisesti mobiililaitteiden asennusprosessien kehittämistä. Tietoliikenneverkkoja, erityisesti langattomia verkkoja, kehitetään edelleen. Tietoturvan kehittämistyötä jatketaan, erityisesti uusi tietosuojasäätösä huomioiden.

Jatkamme kuntatasoisen riskienhallinnan kehittämistä nykymallista saatujen kokemusten pohjalta. Toteutamme vuonna 2016 laaditun kunnan turvallisuussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, otamme asukkaat mukaan kunnan uuden turvallisuussuunnitelman laatimiseen.

Laadimme kunnan uuteen strategiaan perustuvat omistajapoliittiset linjaukset. Tuemme konserniyh-tiöiden toimintaa sekä kehitämme omistajaohjauksen tavoitteellisuutta.

Riskiarvio

Henkilöriskit

Tulosalueen tehtävät koostuvat useista erityyppisistä asiantuntijatehtävistä. Pienehkö organisaatio on melko haavoittuvainen yksittäisille henkilömuutosten vaikutuksille. Riskiin pyritään varautumaan henkilöstön osaamisen vahvistamisella ja monipuolistamisella, ennakoivalla sijaissuunnittelulla

sekä sopimusteitse palvelusopimuksilla ulkoisten palvelutoimittajien kanssa.

Toiminnan jatkuvuus

Kunnan it-palvelujen jatkuvuuden turvaaminen on kriittistä koko kunnan näkökulmasta. It-palvelujen toimintavarmuutta ja jatkuvuutta on turvattu varmistamalla laitteiden ja ohjelmistojen käytettävyyttä (palvelimet, verkot, tallennus) sekä huolehtimalla tietoturvasta ja kunnan järjestelmien suojaamisesta. Toukokuussa 2018 voimaan astuva tietosuoja-asetus edellyttää kunnalta runsaasti kehittämistyötä, jotta kunnan tietojärjestelmän ja prosessit ovat tietosuoja-asetuksen vaatimalla tasolla

Indikaattorit

Organisaation sisäinen asiakastyytyväisyys. Asiakastyytyväisyystutkimus toteutetaan vuoden 2018 aikana.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

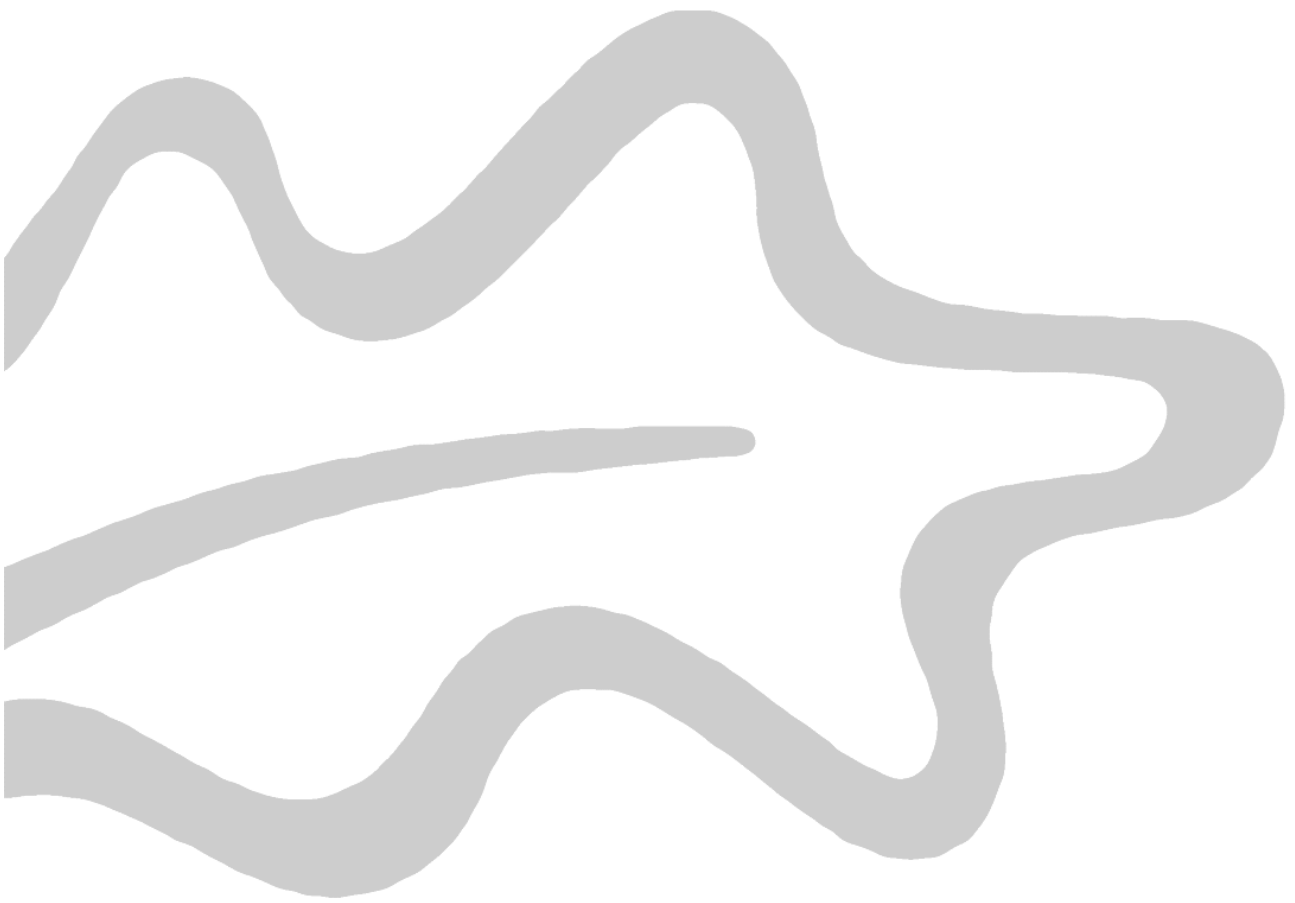
Budjettiytteenvedo TALOUS JA TIETOHALLINTO

Selite	TP 2016	TA 2017	MTA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	242 443	307 103	307 103	277 088	277 088	279	282	284	286
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-5 830 748	-5 930 324	-6 070 314	-6 257 361	-6 181 520	-6 243	-6 306	-6 369	-6 433
TOIMINTAKATE	-5 588 305	-5 623 221	-5 763 211	-5 980 273	-5 904 432	-5 964	-6 024	-6 085	-6 146
Henkilöstömäärä:	15,6	19,6	19,6	21,0	21,0				
Määrärahan muutos %		1,7 %	4,1 %	5,5 %	4,2 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-99 576	-239 566	-327 037	-251 196	-62	-62	-63	-64

S* = sitova taso.

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohton- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

Sosiaali- ja terveystoimi

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	(1000 €)				euro	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018	TA	2019	2020	2021	2022
					2018				
TULOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	2 485	3 245	3 245	1 585	1 585 300	1598	1611	1624	1637
Maksutuotot	6 802	6 083	6 092	6 953	6 952 778	7008	7064	7121	7178
Tuet ja avustukset	1 312	300	302	100	100 000	101	102	102	103
Muut toimintatuotot	906	961	931	873	873 049	880	887	894	901
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	11 506	10 589	10 570	9 511	9 511 127	9587	9664	9741	9819
Valmistus omaan käyttöön									
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-23 152	-22 953	-22 953	-22 121	-22 082 223	-22 303	-22 526	-22 751	-22 979
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-6 108	-5 843	-5 843	-5 615	-5 606 658	-5 663	-5 719	-5 777	-5 834
Muut henkilösivukulut	-1 466	-1 079	-1 079	-1 025	-1 022 774	-1 033	-1 043	-1 054	-1 064
Palvelujen ostot	-71 274	-75 132	-75 632	-75 190	-75 205 452	-75 958	-76 717	-77 484	-78 259
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-2 373	-2 733	-2 733	-2 578	-2 577 836	-2 604	-2 630	-2 656	-2 683
Avustukset	-7 754	-5 337	-5 537	-3 722	-3 722 100	-3 759	-3 797	-3 835	-3 873
Vuokrat	-3 698	-3 953	-3 953	-3 861	-3 860 678	-3 899	-3 938	-3 978	-4 017
Muut toimintakulut	-232	-112	-45	-112	-115 515	-117	-118	-119	-120
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-116 057	-117 142	-117 774	-114 224	-114 193 236	-115 335	-116 489	-117 653	-118 830
TOIMINTAKATE, S*	-104 551	-106 553	-107 204	-104 713	-104 682 109	-105 748	-106 825	-107 912	-109 011
Määrärahan muutos %	1,34	0,93	0,55	-0,76	-2,52	1,00	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	1 537	1 085	633	-873	-2 948 481	1142	1153	1165	1177
%-osuus verorahoituksesta	54,87	54,25	54,58	53,56	53,54	52,54	51,87	51,71	51,54
Asukkaat 31.12.	38595	39069	38733	38885	38885	39203	39693	40372	41070
Toimintakate euro/asukas	-2709	-2727	-2768	-2693	-2692	-2697	-2691	-2673	-2654
S* = Sitova taso									
Henkilöstö yhteensä	453,1	523,1	523,1	527,1	526,1				

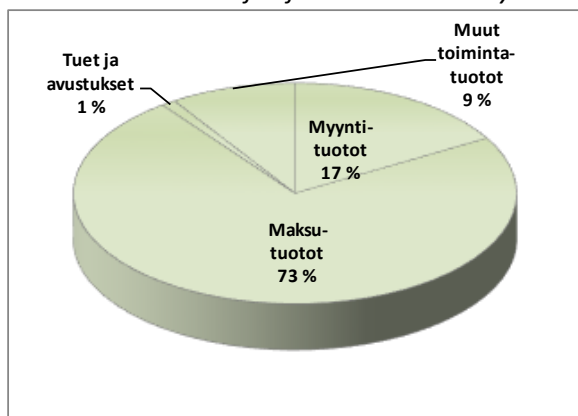

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

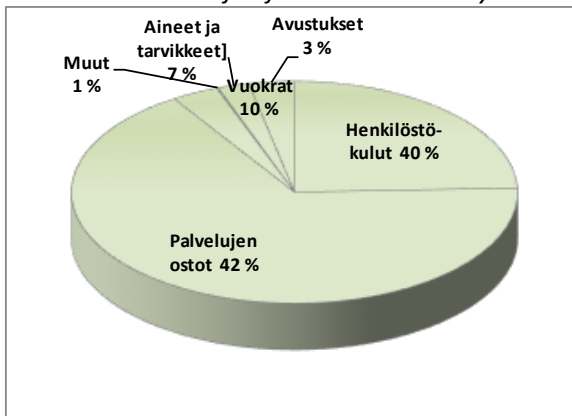
Toimiala

Vastuuhenkilö: Sosiaali- ja terveystoimen johtaja Pirjo Vainio

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

TOIMINNAN KUVAUS

Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystoimialalla tuotamme laadukkaita ja asiakaslähtöisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita kuntalaisille. Toimintamme on ennakoivaa, vaikuttavaa ja ennaltaehkäisevää. Palveluilla edistämme asukkaiden toimintakykyä ja arjessa pärjäämistä sekä tuemme ja edistämme kuntalaisten omatoimisuutta ja vastuunottoa terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Toiminnan uudistaminen on meillä jatkuvaa. Yhteistyötä teemme sisäisesti sekä ulkoisien sidosryhmien kanssa.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Pormestariohjelmasta kohti kuntastrategiaa

2. Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat keskiössä

2.5 Varmistamme sosiaali- ja terveystoimien saatavuuden ja saavutettavuuden sote-maakuntauudistuksessa yhtenä kunnan menestystekijänä.

Käynnistämme sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluiden järjestämistehtävän toteuttamisen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä.

2.6 Varmistamme Tuusulassa matalan kynnyksen peruspalveluihin ja palvelut ovat kaikille kuntalaisille tasavertaiset.

Kehitämme vastaanottoa saatavuuden parantamiseksi mm. valinnanvapauskokeilun ja kotisairaalakokeilun avulla.

Tuemme erityisryhmiä mm. avustajakeskus-toiminnan käynnistyksellä 2018.

Yhtenäistämme erityisryhmien palvelujen myöntämisen kriteerit Keski-Uudellamaalla järjestyksellään palvelutuotantoa heikentämättä palvelukokonaisuutta ja palvelun saatavuutta.

Lapsiperheiden varhaisen tuen palveluita vahvistetaan mm. toimialarajat ylittävän perhekeskus-toimintamallin avulla.

Kotiin vietävillä tuetun asumisen palveluilla vahvistetaan asiakkaan omaa aktiivisuutta ja itsenäistä selviytymistä kehitysvammaisissa, vanhuspalveluissa ja päihde ja mielenterveyspalveluissa.

Tuusulaan lisätään kehitysvammaisten asumispalvelua omana toimintana käynnistämällä kehitysvammaisten ympärivuorokautinen palveluasumisyksikkö.

2.7 Huolehdimme kaikkien oikeudesta arvokkaan vanhuuteen

Järjestämme yhteistyössä järjestöjen kanssa toimintamuotoja, joilla mm yksinäisyyttä voidaan lievittää ja pitää ikäihmiset henkisesti ja fyysisesti vireinä sekä sosiaalisesti aktiivisina.

Juurrutamme asiakasarvoa korostavaa toimintakulttuuria kouluttamalla, seuraamalla asiakaskokemusta, ja muuttamalla toimintatapoja Riihikodossa, kotiuttamis- ja arviointiyksikössä ja kotihoidossa.

Uudistamme kotihoidon toimintamallia siten että kotihoidon henkilöstön ajankäyttö tehostuu ja asiakaskohtainen välitön työaika lisääntyy. Yhteistyössä K6-kuntien kanssa aloitetaan virtuaalipotilaskotihoito -projekti, jonka avulla löydetään asiakas- tarpeita, joihin voidaan vastata kuvallisella etäohjauksella. Koko kotona asumista tukeva henkilöstö (kotihoito, kotiuttamis- ja arviointiyksikkö, Riihikodin lyhytaikaisyksikkö) koulutetaan Kunnan Hoitaja -koulutuksella, jonka tuottaa keinoja / tukea kuntouttavaan hoitotyöhön.

Turvaamme omaishoitajille vapaavuorokaudet ja monipuolisen sijaishoidon.

Tuemme omaishoitajien jaksamista säännöllisillä terveystarkastuksilla ja kuntoutuksella (Kiljava)

Omaishoitoa ja perhehoitoa lisätään palvelujen järjestämistapana vanhus- ja vammaispalveluissa.

Osallistumme STM:n Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa – hankkeeseen

Luomme vaihtoehtoisia palvelumalleja yhdessä Tuusulan kunnan ja Yrjö ja Hanna-säätiön kanssa

Lähdetään suunnittelemaan uusimuotoista ja yhteisöllistä asumiskokeilua mm. ryhmäasumista Jokelassa ja Kellokoskella yhteistyössä yhteistyökumppanien kanssa.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Sote- ja maakuntauudistuksen toimeenpano

Talousarviovuonna valmistellaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen ja tuottamisen vastuun siirtoa maakuntaan sen antamien ohjeiden mukaisesti. Kunta osallistuu Uudenmaan maakunnan toiminnan suunnitteluun ja käynnistämiseen maakunnan valmisteluryhmien työskentelyn kautta. Tehtävien, henkilöstön sekä omaisuuden siirrot suunnitellaan ja valmistellaan siten, että palvelutuotannon jatkuvuus pystytään turvaamaan.

Valmistelua on tehty kunnassa ennakoivasti loppuvuodesta 2016 alkaen henkilöstö- ja tukipalvelujen, sopimusten, hallinto- ja talouspalvelujen, toimitilojen ja kiinteistöjen sekä ICT:n – työ-ryhmissä. Valtion ja maakunnan ohjeistuksia ja linjauksia seuraten työryhmät jatkavat siirtovalmistelua projektisuunnitelmiansa mukaisesti esimerkiksi neuvottelemalla sopimukset siirtovalmiiksi sekä suunnittelemalla ratkaisut maakuntaan siirtyville ja kuntaan jääville tietojärjestelmille.

Maakuntaan siirtyvän henkilöstön osalta valmistellaan siirtosuunnitelmaa ja -sopimuksia yhdessä maakunnan kanssa. Kunnan vastuulle jäävien palvelujen kuten koulukuraattori ja –psykologi-palvelujen, maahanmuuttotyön koordinointi ja työmarkkinatuen kuntaosuusmääräraha siirretään muille toimialoille. Sosiaali- ja terveystoimen organisaatioissa työskentelevän, mutta kuntaan jäävän, henkilöstön osalta toteutetaan uudelleen sijoittuminen kuntaorganisaatioissa.

Hallituksen valtakunnalliset kärkihankkeet osana sote-uudistusta

Osana sote- ja maakuntauudistukseen liittyvää palvelujen muutos- ja kehittämistyötä osallistutaan sosiaali- ja terveysministeriön valtakunnallisiin kärkihankkeisiin: Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan (LAPE) sekä Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa -hankkeeseen (I&O-hanke). Kärkihankkeissa parannetaan iäkkäiden, omais- ja perhehoitajien, lasten ja perheiden palveluja sekä yhdistetään palvelut asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi. LAPE-

hankkeessa lasten, nuorten ja perheiden palveluita kehitetään muun muassa perhekeskustoimintamallin avulla sekä vahvistamalla varhaiskasvatuksen ja koulun roolia lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena. I&O-hankkeessa kehitetään iäkkäiden sekä omais- ja perhehoitajien palveluja yhdenvertaisemmiksi ja paremmin koordinoituiksi muun muassa alueellisen kotikuntoutusmallin pilotoinnilla sekä omais- ja perhehoitokeskuksen kehittämisellä.

Keski-Uudenmaan soten järjestämiskuntayhtymä päättää palvelujen järjestämisestä 1.1.2018 alkaen

Alueellisia sote-palveluja kehitetään järjestämiskuntayhtymän kärkihankkeissa yli kuntarajojen yhtenäistämällä muun muassakotihoidon, kotihoidon tukipalvelujen sekä ikääntyneiden asumispalveluiden kriteerit,

- akuuttihoitoon kriteerit ja hoidon tarpeen arvio-ohjeistus, kotisairaalan toimintamalli ja kriteerit
- päihdepalveluiden hoidon (mm. korvaushoidon) kriteerit,
- omais- ja perhehoidon maksuluokat ja hoitopalkkiot, sekä päättämällä alueellisesta kotisairaaloiminnasta ja ikääntyneiden alueellisen kotikuntoutusmallin pilotoinnista.

Keski-Uudenmaan kuntien yhteisen henkilökohtaisen avun avustajakeskuksen toiminta käynnistetään vuoden 2018 alusta kunnanhallituksen ja lautakunnan vuoden 2017 päätösten mukaisesti. Keski-Uudenmaan kuntien valinnanvapauskokeilua jatketaan perustason lääkäri- ja hoitajavastaanottopalveluissa ja suun terveydenhuollossa vuoden 2018 loppuun.

Muita keskeisiä muutoksia toiminnassa ovat Lahe-lanpellon alueelle sijoittuvan kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisyksikön toiminnan käynnistyminen loppuvuodesta 2018 sekä Apotti asiakas- ja potilastietojärjestelmähankkeen eteneminen käyttöönottosuunnitelman toimenpiteiden mukaisesti. Aiempien vuosien tapaan, Jokelan ja Kellokosken sosiaali- ja terveysasemat ovat suljettuina 5+5 viikkoa kesällä 2018.

RISKIARVIO

Talousarvion riskit

Riski

HUS palvelusuunnitelman ylitys - ei varausta Kalliin hoidon tasaus

Riskin hallinta

Hyvinkään sairaalan sekä sairaanhoitoalueen jäsenkuntien kanssa suunnitellaan yhteisesti palvelujen tuottamista ja arvioidaan tuotantotapoja ja päivitetään hoito- ja palveluketjuja.

Riski

Lastensuojelun määräraha on vuoden 2016 talousarvion tasossa, josta vähennettiin ammatillisen tukihenkilön palkka Silloin kun ennaltaehkäisevä avopalvelu ei riitä Perhehoito ei ole mahdollinen asiakkaan ongelmien kannalta.

Riskin hallinta

Lastensuojelun avopalveluissa panostetaan edelleen perheen kotiin vietäviin palveluihin, kuten perhetyöhön, perhekuntoutuksen eri vaihtoehtoihin sekä lastensuojelulain § 37 b mukaisen kiireellisen avohuollon tukitoimipalvelun vahvistamiseen.

Sijaishuollossa perhehoito on ensisijainen vaihtoehto. Jälkihuoltopalvelut tuotetaan 81 prosentille jälkihuollon asiakkaista kunnan omana toimintana.

Riski

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen määräraha on vuoden 2016 tasossa, määrärahasta on vähennetty lähihoitajan palkka.

Riskin hallinta

Lähihoitajien työpanoksella lisätään kunnan tuottamia kotona asumista tukevia palveluita, kun asiakasmäärä kasvaa.

Riski

Vammaispalveluissa vähennettiin vuoden 2017 ennusteesta 150 000 euroa ja tuetun asumisen ohjaajan palkka.

Riskin hallinta

Hyvällä yhteistyöllä asiakkaan, läheisten ja yhteistyökumppanien kanssa sekä palvelutarpeen arvioinnilla varmistetaan, että asiakkaat ohjautuvat tarkoituksenmukaiseen palveluun oikea-aikaisesti. Lisäksi huolehditaan ja vaikutetaan, että kunnalla ja yhteistyökumppaneilla on käytettävissä palveluvalikko, jossa on kevyempiä palveluja.

Riski

Palvelutarpeen kasvulle ei ole varausta.

Talous

Selite	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	11 505 781	10 588 772	10 560 872	9 511 127	9 511 127	9 263	9 431	9 710	9 880
TOIMINTAKULUT YHT.	-116 057 088	-117 141 717	-117 674 240	-114 224 240	-114 193 236	-118 527	-124 135	-126 892	-129 714
TOIMINTAKATE	-104 551 307	-106 552 945	-107 113 368	-104 713 113	-104 682 109	-109 264	-114 704	-117 182	-119 834
HENKILÖMÄÄRÄ YHT.	539,9	523,1	523,1	527,1	526,1	526,1	526,1	526,1	526,1

Kuntayhtymäkustannusten osuus sosiaali- ja terveystoimialan kustannuksista

ETEVA	3 034 084	3 015 261	3 015 261	2 860 976
HUS	36 363 000	37 085 000	37 085 000	36 832 000

HUS ja Eteva ovat omia kuntayhtymiä eivätkä kustannukset tule Keski-Uudenmaan kuntayhtymän kautta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2018**UUDET PERUSTETTAVAT VIRAT JA TEHTÄVÄT 2018****Sosiaalipalvelut**

1. Ammatillinen tukihenkilö Perheiden sosiaalipalveluihin
2. Lähihoitaja/ Mielenterveyskuntoutujien tukipalvelut/Aikuisten sosiaalipalveluihin
3. Sosiaaliohjaajan virka
4. Perhetyöntekijä lapsiperheiden kotipalveluun

Perustelut

1. Tukihenkilöpalvelua tarvitaan lapsen tai nuoren kasvun ja kehityksen tukemiseen ja sillä voidaan estää ongelmien kasvaminen ja jopa sijoitus kodin ulkopuolelle. Palvelua jonotetaan jopa vuoden. Ostopalveluna ammatillinen tukihenkilöpalvelu maksaa 500–2500 euroa kuukaudessa/ tuettava. Palvelu tulee edullisemmaksi kunnan omana toimintana, kun tuettavia voi olla 10–15/amatillinen tukihenkilö. Tehtävän palkkamääräraha katetaan ostopalvelu-määrärahoista.
2. Päihde-, mielenterveys- ja muista sosiaalisista syistä asumispalvelujen tarve kasvaa kunnassa. Yksi ostopalveluasumispaikka maksaa 60 000 euroa/vuosi. Sosiaalipalveluissa työskentelee kaksi lähihoitajaa mielenterveys-kuntouttajien kotikuntouttajina. Toiminnalla on voitu vähentää ostopalvelujen tarvetta. Kotiin vietävät palvelut ovat kehittämisen painopisteinä

Keski-Uudenmaan sotien valmistelussa. Tehtävän palkkamääräraha katetaan ostopalvelu-määrärahoista.

3. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden sosiaaliohjaustehtävät Työtoimintakeskuksessa. Sosiaaliohjaaja tekee koskevat asiakaspäätökset, ja siksi pitää perustaa virka virka. Kuntouttavan työtoiminnan tehostamisella ehkäistään pitkäaikaistyöttömyyttä ja työmarkkinatukikustannusten kasvua. Sosiaaliohjaajan resurssilla selkeytetään kuntouttavan työtoiminnan asiakasprosessia. Palkkamenot katetaan pääosin lakkauttamalla vastaavasti työtoimintakeskuksen toiminnan-ohjaajan tehtävä.
4. Lapsiperheiden kotipalvelu on sosiaalihuoltolain mukainen perheiden ensisijainen palvelu. Kunnan yhdellä kotipalvelutyöntekijäresurssilla ei voida vastata kasvavaan tarpeeseen, vaan palvelua ostetaan. Ostopalvelun haasteena ovat vaihtuvat työntekijät. Minimituntijäärä on yleensä 3-4 h, jolloin myös lyhemmistä käynneistä maksetaan vähintään 4 tunnin mukaisesti. Kotipalvelun perhetyöntekijä vähentää sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön kuormitusta.

Terveyspalvelut

1. Suuhygienisti
2. Hammashoitaja
3. Sairaanhoitaja

Perustelut

1. Suun terveydenhuollon työnjaon kehittäminen kustannustehokkaasti. Tehtävän perustaminen on kustannusneutraali ratkaisu, koska samalla lakkautetaan hammaslääkärin virka.
2. Suun terveydenhuollon työnjaon kehittäminen kustannustehokkaasti ja hammashoitajien itsenäisen työn vahvistaminen. Tehtävän perustaminen on kustannusneutraali ratkaisu, koska samalla lakkautetaan hammaslääkärin virka.
3. Tarkoituksenmukaisen työnjaon kehittäminen, hoidon tarpeen arvioinninlaadun varmistaminen ja hoitotyön osuuden lisääminen vastaanottopalveluissa. Tehtävän perustaminen on lähes kustannusneutraali ratkaisu, koska samalla lakkautetaan terveystieteiden avustajan tehtävä.

Sairaalapalvelut

1. Lähihoitajan vakinaistaminen

Perustelut

1. Lähihoitaja on toiminut akuutti kuntoutus- ja jatkoahoito-osastolla yhtäjaksoisesti 6 vuotta äitiysloma-, hoitovapaa- ja loma-sijaisena. Sijaistarve on pysyvä. Kustannusneutraali ratkaisu, koska sijaismäärärahojen tarve pienenee.

Vanhus- ja vammaispalvelut

1. 12 ohjaajaa kehitysvammaisten ympärivuorokautiseen palveluasumisyksikköön Neitoperhoon
2. 2 lähihoitajaa kotihoitoon 1.9 alkaen
3. Ohjaaja, kehitysvammaisten tukiasuminen

Perustelut

1. Kehitysvammaisten ympärivuorokautinen palveluasumisyksikkö Neitoperho valmistuu vuoden 2018 loppupuolella. Toiminnan on tarkoitus käynnistyä vuoden 2019 alusta. Yksikköön tulee asunnot

15 kehitysvammaiselle henkilölle. Palvelut järjestetään kunnan omana toimintana. Jotta yksikkö pystyy antamaan asumispalvelua suunnitellulle asiakasjoukolle, tarvitsee yksikkö riittävän henkilöstön, 12 ohjaajaa. Työntekijät aloittavat työn 2 viikkoa ennen toimintayksikön käynnistymistä. Ohjaajan tehtävät perustetaan ja työntekijöitä haetaan vuonna 2018 ja tehtävät täytetään vuoden 2019 alusta.

2. Tuusulan pormestariohjelma 2017-2021, jonka mukaan "Ikääntyvien määrän kasvaessa myös palveluiden tarve kasvaa, johon varaudumme resursseja lisäämällä ennen tehtävien siirtymistä maakunnan vastuulle. Tässä tarkoituksessa vahvistamme heti valtuustokauden alussa erityisesti kotihoidon määrää ja laatua lisäämällä henkilöstöä sekä kotona asuvien ikäihmisten ja omaishoitajien tukea." Tehtävien täyttämisen tarvetta arvioidaan kun kotihoidon kehittämistoimenpiteiden vaikutus on tiedossa.
3. Kehitysvammaisten tuettua asumista laajennetaan ja ostopalveluista siirrytään osittain kunnan itse tekemään työhön. Tavoitteena on myös saada siirrettyä osa raskaammista asumispalveluissa olevista asiakkaista ajan myötä tuetun asumisen piiriin. Tavoitteena on järjestää keveympää asumisen tukea raskaamman asumisen sijasta silloin, kun asiakas tällaisella palvelulla selviytyy. Kustannukset katetaan ostopalveluista. Omien asumispalveluohjaajien palkkaaminen mahdollistaa riittävän tuen asukkaille ja asiakasmäärän lisääntymisen. Vuoden 2017 talousarvion yhteydessä on perustettu yksi asumisen ohjaajan työsuhde. Tämä on riittämätön, jotta toiminta voidaan omana toimintana kunnassa aloittaa.

KALUSTOINVESTOINNIT

Sosiaali- ja terveystoimialalla tehdään vuoden 2018 aikana seuraavat investointihankinnat:

Neitoperhon kalustoinvestointi 50 000 €
Hammashoitoyksikkö Etelä-Tuusulan hammashoitolaan 30 000 €.
Keraamisten paikkojen ja kruunujen suunnittelu ja valmistamisyksikkö, Cerec 75 000 €
Autoklaavi 70 000 € Korvataan käyttökiellossa oleva laite.
ABI-system uä-laite kolmelle terveysasemalle 12 000

Nämä investointihankinnat muutettiin rahoitettavaksi leasingrahoituksella ja sitä varten käyttötalouteen lisättiin leasingvuokratrahaa 38 400 €.

SOSIAALIPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Sosiaalipalvelujen päällikkö Marja-Liisa Palosaari

Tavoitteet

- Lähipalveluna toimivan perhekeskustoimintamallin rakentaminen Tuusulaan yhdessä kunnan eri toimialojen kanssa LAPE- hankkeen tavoitteiden mukaisesti – asiakaskohtaisesti kokeillaan uusia työmuotoja yhteistyössä yli toimialarajojen.
- Perheiden sosiaalipalveluissa painopiste on kotiin vietävissä palveluissa, kuten lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö ja perhekuntoutus. Kunnan omia palveluja edelleen lisätään ja ostopalveluja vähennetään.
- Palvelutarpeen arviointia kehitetään yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden (perheiden terveyspalvelut, varhaiskasvatus, koulut ym.) kanssa
- Jälkihuoltoonurten asumisvalmennusyksikön pilotointi
- Sijaishuollossa perhehoidon ensisijaisuus: Suunnitelmakauden tavoitteena on perhehoidon osuuden kasvattaminen 48 %:iin sijaishuollon hoitovuorokausista.
- Aikuisten päihde-, mielenterveys- ja sosiaalipalvelujen alueellisen portaattoman palvelumallin luominen PAPO-hankkeen tavoitteiden mukaisesti
- Sosiaalipalvelujen kehittäminen osana kunnan työllisyyden hoitoa.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Hallituksen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) mukaisen Perhekeskustoimintamallin kehittäminen kuntaan toteutetaan osana Uudenmaan ”Yhdessä olemme enemmän” LAPE-hanketta. Muutosohjelma painottaa lasten ja perheiden matalan kynnyksen palveluiden verkostoimista perhekeskustoimintamallin mukaisesti. Perhekeskustoimintamallia kehitetään yhteistyössä toimialojen, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Tuusulan LAPE-hankkeen vetovastuu on kasvatus- ja sivistystoimialalla.

Monitoimijaista palvelutarpeen arviointia kehitetään yhteistyössä muiden toimialojen kanssa.

Perheiden palveluissa sosiaalityöntekijöiden työ kohdennetaan sosiaalihuoltolain mukaisesti erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arviointiin. Integroivia työmuotoja kehitetään ja sosiaalipalvelujen asiantuntijuutta liitetään peruspalvelujen (esim. neuvolat, koulu, varhaiskasvatus, ym.) käyttöön, jolloin voidaan lisätä ohjausta ja neuvontaa raskaamman palvelutarpeen arvioinnin sijaan. Tavoitteena on tarjota asiakkaille oikea-aikainen tuki varhaisemmassa vaiheessa. Perheille tarjotaan ensisijaisesti kotiin tuotettuja sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja: lapsiperheiden kotipalvelua ja perhetyötä, tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa.

Lastensuojelussa avohuollonpalvelut toteutetaan ensisijaisesti kunnan omalla resurssilla. Perheen kotiin vietävissä palveluissa lisätään perhetyön resurssia ja kehitetään perhekuntoutuksen toimintamalleja yhteistyössä Järvenpään ja Hyvinkään kanssa, jolloin voidaan hyödyntää eri kuntien osaamista ja resursseja.

Perhehoito on aina sijaishuollon ensisijainen vaihtoehto. Perhehoidon tueksi tarjotaan Pihlajan työn ohella lisätukea kunnan resursseilla, jotta lapsen sijaishuollon toteutuminen mahdollistuu perhehoidossa. Sijaishuollon aikana lisätään vanhempien kanssa työskentelyä lapsen kotiuttamisen mahdollistamiseksi.

Jälkihuoltopalvelut tuotetaan 81 prosentille jälkihuollon asiakkaista kunnan omana toimintana. Asumisvalmennuksen ”Meidän talon” pilotointi toteutetaan kunnan toimintana ajalla 1.8.2017 - 31.12.2018. Asumisvalmennus on tarkoitettu tehostetumman avun tarpeessa oleville nuorille, joiden sijaishuolto on päättymässä, päättynyt tai jälkihuollon palvelut ovat riittämättömiä.

Osana Keski-Uudenmaan sote valmistelua luodaan aikuisten päihde-, mielenterveys- ja sosiaalipalvelujen alueellinen portaaton palvelumalli PAPO-hankkeen tavoitteiden mukaisesti. Asiakkaan omaa vastuullisuutta sekä itsenäistä selviytymistä korostetaan ja kotona asumista tuetaan. Palveluprosessista luodaan katkeamaton jatkumo

peruspalvelujen ja erityispalvelujen välillä. Palvelut tuotetaan monialaisena työnä. Matalan kynnyksen palvelumalli rakennetaan kunnissa toteutettavien kokeilujen perusteella.

Mielenterveys- ja muista sosiaalisista syistä kasva-
vaan asumispalvelujen tarpeeseen vastataan
lisäämällä kunnan omaa asiakkaan kotiin vietävää
tukipalvelua. Asiakkaiden arjen hallintaa tuetaan
yksilötyöskentelyllä asiakkaan kotona sekä ryhmä-
toiminnoilla.

Työmarkkinatuki siirretään kuntakehityksen ja
tekniikan toimialalle. Työllisyyden hoitoa kunnassa
tehostetaan keskittämällä sitä elinkeinopalvelui-
hin, jonne sosiaalipalveluista siirretään kaksi
työllisyysohjaajaa. Sosiaalipalveluissa työskennel-
lään aktiivisesti yhdessä kunnan
elinkeino- ja palvelujen kanssa kuntouttavan työtoi-

minnan jälkeisten työllistämisen polkujen kehit-
tämässä.

Aikuissosiaalityössä painottuu sosiaalihuoltolain
mukainen palvelutarpeen arviointi ja suunnitel-
mallinen sosiaalityö. Työikäisten asiakkaiden
kanssa etsitään yksilöllisiä polkuja takaisin työ-
elämään, opintoihin, kuntoutukseen tai
osallisuutta edistävään toimintaan.

Tulosalueella valmistaudutaan liittymään valta-
kunnalliseen sosiaalihuollon asiakastiedon
arkistoon (KanSa). Varmistetaan, että asiakastie-
dot kirjataan määrämutoisesti ja ajantasaisesti
Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain mukaisesti.

Pakolaisten vastaanoton resurssista maahanmuut-
tokoordinaattori ja pakolaisohjaaja siirretään
kuntakehityksen ja tekniikan toimialalle vuonna
2018.

Talous

Budjettiyehteenveveto/ 183300 SOSIAALIPALVELUT									
Selite	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	2 700 259	1 537 000	1 537 000	1 357 000	1 357 000	1 357	1 370	1 378	1 389
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-19 633 802	-16 940 076	-16 940 076	-14 796 698	-14 796 700	-14 900	-15 041	-15 185	-15 329
TOIMINTAKATE	-16 933 543	-15 403 076	-15 403 076	-13 439 698	-13 439 700	-13 543	-13 671	-13 807	-13 940
Henkilöstömäärä:	73,0	75,4	75,4	76,4	76,4	76,4	76,4	76,4	76,4
Määrärahan muutos %		-13,7 %	-13,7 %	-12,7 %	-12,7 %	0,7 %	0,9 %	1,0 %	0,9 %
Määrärahan muutos euroina		2 693 726	2 693 726	2 143 378	2 143 376	-103	-141	-144	-144

S*=Sitova taso

SOSIAALIPALVELUJEN INDIKAATTORIT				
	TP2016	TA2017 ennuste	TA2018	TS2019
1. TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS				
Kotiin tuotettujen palvelujen piirissä olevien asiakkaiden %-osuus kaikista mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa olevista	51	55	59	60
Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja (lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, tukihenkilö, tukiperhe, päiväperhekuntoutus) saavien lukumäärä verrattuna lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrään (x:1)	3,5	3,9	2,5	2,8
2. LAATU				
Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätökset (% kaikista päätöksistä), jotka tehty 7 arkipäivän määräajassa	96,7	95	100	100
Lapsiperheiden palvelutarvearvioinnit (% kaikista päätöksistä), mitkä valmistuneet 3 kk:n määräajassa	100	99	100	100
Asiakastyytyväisyys/ asiakasarvo palvelutarpeen arvioinnin asiakkailla mitattuna nettosuosittelemuindeksillä (NPS) tavoite 100	-	-	50	55
3. VAIKUTTAVUUS				
Kiireellisellä avohuollon tukitoimipalvelulla (Lsl 37 b) ehkäistyt lasten sijoitukset, lasten lukumäärä/v	10	15	15	16

TERVEYSPALVELUT

Tulosalue

Tavoitteet

- Siirretään opiskeluhoitolain mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä esikouluopetuksen psykologi palvelut osaksi kasvatus- ja sivistystoimea
- Osallistutaan ja toteutetaan Keski-Uudenmaan (akuuttihoidon kärkihanke), STM:n (alueellinen kotikuntoutus) ja valtakunnallisten (valinnanvapauskokeilu) kärkihankkeiden toimintaan.
- STM:n valinnanvapauskokeilu jatkuu vuoden 2018 loppuun. Kokeilu laajennetaan suunterveydenhuoltoon. Kokeilun vaikutuksia omaan palvelutuotantoon seurataan ja arvioidaan sopeuttamistarvetta
- Alueellisen kotikuntoutusmallin linjausten pohjalta tarkistetaan kuntoutustoiminnan resursit ja niiden kohdentaminen.
- Selvitetään ja päätetään apteekkitoiminnan järjestämistavasta.
- Valmistaudutaan Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönottoon
- Valmistaudutaan perhekeskustoimintamallin käyttöönottoon osana LAPE-hanketta.
- Mielenterveyspalveluita kehitetään PAPO hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Tulosalueella edistetään alueellisen akuuttihoidon yhtenäistämistä jossa Hyvinkään sairaalan alueen kuntien kiirevastaanotto ja päivystystoiminnan palvelukriteerit yhdenmukaistetaan. Alueelle suunnitellaan yhteistä kiireellisen hoidon ajanvaraus / puhelinneuvontaa. Akuuttihoidon seuranta tehostetaan ja toiminnan seuraamiseksi kehitetään yhteneväiset akuuttihoidon mittarit. Sairaalapäivystyshakuisuuden vähentämiseksi suunnitellaan digitaalista triage- / hoidon tarpeen arviointiohjelman käyttöönottoa. Selvitetään, voidaanko kuntalaisille tuottaa joissakin kunnissa iltakiire-vastaanottoja kuntien henkilöstön joustavalla käytöllä. Tuusulan akuuttivastaanoton tilat remontoidaan toimintaedellytysten parantamiseksi.

Vastuuhenkilö: Johtajaylilääkäri Susanna Pitkänen

KU-alueellisen apuvälineyksikön toiminta alkaa Hyvinkään kaupungin ja Hyvinkään sairaalan yhteistyönä v. 2018. Keskitettyä apuväline-toimintaa laajennetaan KU kuntiin asteittain. Uudenmaan maakunnallisen apuvälinekeskuksen toiminta on suunniteltu alkavaksi HUS Apuvälinekeskuksen (AVK:n) toimesta v. 2020.

Uudenmaan alueellinen ikäihmisten kotikuntoutuksen pilotti käynnistyy syksyllä 2017 osana STM:n I&O -hanketta. Toimintamalli otetaan käyttöön 2018 ja sen toteuttamiseksi mahdollisesti tarvittavia kuntoutuksen lisäresursseja hankitaan käytössä olevilla testamenttivaroilla. Tavoitteena on parantaa ikäihmisten edellytyksiä asua kotona.

Valtakunnallinen Valinnanvapauskokeilu jatkuu ja sitä laajennetaan suunterveydenhuollon palveluihin. Kokeilu on saanut hankerahaa Sosiaali- ja terveysministeriöltä.

Sote- ja maakuntauudistusta ennakoiden kuntaan jäävät koulupsykologit ja -kuraattorit siirretään kasvatus- ja sivistystoimialalle 1.1.2018 alkaen. Henkilöstö siirtyy vanhoina työntekijöinä olemassa olevine etuineen toiseen organisaatioon. Oppilas- ja opiskelijahuoltoon (1287/2013) ehdotetaan muutosta missä psykologi- ja kuraattoripalvelut laajenevat koskemaan ammatillista perustutkinnon suorittavia opiskelijoita. Muutos astuu voimaan 1.1.2018 ja se edellyttää 0,5 kuraattorin ja 0,5 psykologin lisätyöpanosta ammatillista perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden palvelujen järjestämiseksi kunnassa.

Hallituksen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) mukaisen Perhekeskustoimintamallin kehittäminen kuntaan toteutetaan osana Uudenmaan ”Yhdessä olemme enemmän” LAPE-hanketta. Muutosohjelma painottaa lasten ja perheiden matalan kynnyksen palveluiden verkostoimista perhekeskustoimintamallin mukaisesti. Perheiden Terveyspalvelut osallistuu perhekeskustoimintamallin kehittämiseen yhdessä muiden toimialojen, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Tuusulan LAPE-

hankkeen vetovastuu on kasvatus- ja sivistystoimialalla.

Tuusula tuottaa itse tarvitsemansa apteekki- ja muut lääkehuoltopalvelut sekä myy palveluja Järvenpään kaupungille. Ennen Uudenmaan maakuntaan siirtymistä kunnan lääkehuollon järjestämistavoista tulee selvittää ainakin seuraavat mahdollisuudet: nykyisen toiminnan yhtiöittäminen, siirtyminen liikkeenluovutuksen periaatteella

maakunnalliseen liikelaitokseen (HUS Apteekki) sekä Keski-Uudenmaan alueellisen lääkehuollon perustaminen.

Henkilökuntaresursseja kohdennetaan edelleen Apotti-toimiston kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tavoitteena on siirtyä Apotti-potilastieto-järjestelmän käyttäjiksi 2020.

Talous

Selite	Budjettiyhteenveto/ 183310 TERVEYSPALVELUT								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	4 037 458	4 293 172	4 263 172	3 128 927	3 128 927	3 001	3 023	3 062	3 089
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-20 860 040	-21 551 153	-21 551 153	-19 906 068	-19 869 719	-20 056	-23 261	-23 505	-23 723
TOIMINTAKATE	-16 822 582	-17 257 981	-17 287 981	-16 777 141	-16 740 792	-17 055	-20 238	-20 443	-20 634
Henkilöstömäärä:	215,5	199,7	199,7	186,7	185,7	185,7	185,7	185,7	185,7
Määrärahan muutos %		3,3 %	3,3 %	-7,6 %	-7,8 %	0,8 %	16,0 %	1,0 %	0,9 %
Määrärahan muutos euroina		-691 113	0	1 645 085	1 681 434	-150	-3 205	-244	-218

S*=Sitova taso

TERVEYSPALVELUJEN INDIKAATTORIT

	TP2016	TA2017 ennuste	TA2018	TS2019
1. TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS				
Palvelun peittävyys tulosyksiköittäin eli terveyspalvelujen yksilövastaanotoilla käyneiden henkilöiden määrä suhteessa kunnan asukasluukuun (%). Peittävyys yhden ja kahden vuoden asiakkuuksien perusteella (huomioi hoitosuunnitelmien vaikutuksen).				
- perheiden terveyspalvelut	34,8/38,7	34/38	32/37	33/38
- sairaanhoito	50,7/67,7	50/68	49/66	47/65
- suun terveydenhuolto	40,4/58,2	40/59	40/58	39/57
Eri ammattiryhmien vastaanottokäyntien % -osuus tulosyksikön kaikista käynneistä				
- perheiden terveyspalvelut; lääkäri /terveydenhoitaja /psykologi /puheterapeutti	17/75/7/5	17/75/7/5	17/77/2/6	16/76/2/6
- sairaanhoito; lääkäri /sairaanhoitaja /fysio- ja toimintaterapeutti	45/37/ 18	45/37/18	40/40/20	38/42/20
- suun terveydenhuolto; hammaslääkäri /suuhygienisti /hammashoitaja	76/18/6	76/18/6	72/20/8	70/22/8
Terveyspalvelujen tulosyksiköiden keskimääräinen nettokustannus €/asiakas				

- perheiden terveystalvelut	327	341	295	295
- sairaanhoito	561	567	575	575
- suun terveydenhuolto	316	317	323	323
Terveystalvelujen tulosityksiköiden keskimääräinen nettokustannus €/käynti				
- perheiden terveystalvelut	97	101	87	95
- sairaanhoito	147	152	151	151
- suun terveydenhuolto	107	107	107	108
2. LAATU				
Palvelun saatavuus mitattuna kolmantena vapaana kiireettömänä vastaanottoaikana (T3, kalenteripäiviä)				
- lääkäri	29,8	28	14	7
- sairaanhoitaja	11,9	10	8	7
- suun terveydenhuolto	60	60	50	45
Asiakastytyväisyys terveystalvelujen asiakasvastaanotoilla mitattuna nettosuosittelemuindeksillä (NPS, tavoite 100)*				
	-	64	67	70
* Asiakkaat arvioivat palvelun asteikolla 1-10. Kokonaisarvioinnissa huomioidaan arvosanan 0-6 (arvostelijat) ja 9-10 (suosittelemu) antaneiden prosentuaalinen osuus kaikista vastauksista. Nettosuosittelemuindeksi on suosittelemu)iden ja arvostelijoiden prosentuaalisen osuuden erotus (-100 - +100). Dig. asiakastytyväisyysjärj. otettiin käyttöön 6/2017				
3. VAIKUTTAVUUS				
Sairaanhoidon esh:n läheteiden määrä suhteessa asukaslukuun (tavoite 10)	11,4	11	10,5	10
Perheiden terveystalvelujen erityistalveluja saavien määrä (sis. perhetyöntekijät, depressiohoitajan, kasvatus- ja perheneuvolan asiakkuudessa olevat, voimaperheasiakkaat, puheterapia, neuvolapsykologit)	1 354	1 360	1 400	1 450

SAIRAALAPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Johtajaylilääkäri Susanna Pitkänen

Tavoitteet

- HYKS ja HUS toiminta jatkuu pääsääntöisesti ennallaan, seurataan sairaaloiden valmistautumista Uudenmaan Maakunnan edellyttämiin muutoksiin.
- Psykiatristen osastojen siirtyminen Hyvinkään sairaalamäelle vuodenvaihteessa 2018 - 2019 Kellokosken sairaalan toiminnan supistuessa
- Kiljavan sairaalan toiminta jatkuu. Kuntoutustoitinnin laajentamismahdollisuuksia selvitetään.
- Akuutti jatkohoito- ja kuntoutusosaston toiminta on vakiintunutta ja palvelut kohdennetaan vain sairaalaolosuhteissa toteutettavaa, pitkittynyttä ja kotisairaalaan soveltumatonta akuuttihoitoa tarvitseville potilaille.
- Kotisairaaloiminta käynnistetään alueellisena yhteistoimintana. Fysiatriin yhteisvastaanottopilotin tulosten perusteella tulee harkittavaksi fysiatriostoista luopuminen.
- Työterveyshuollon yhtiöittämisen vuoksi Aavan yleislääkäripalveluiden ostoja vähennetään.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Alueellinen kotisairaaloiminta käynnistetään talousarviovuonna. Hyvinkään sairaanhoitoalueella yhtenäisen kotisairaaloiminnan käynnistäminen on edellytys sille, että Keski-Uudenmaan alueen vuodeosastohoidon kokonaisresurssia ei tarvitse kasvattaa väestön ikäännyttyä. Ajatuksena on lisätä sairaanhoidon palvelujen tuottamista kotiin potilasturvallisuutta vaarantamatta. Vuoden 2017 lopussa aloitetaan alueellinen kotisairaaloimintakokeilu, jossa yhdenmukaistetaan kuntien kotisairaala, kotisairaanhoito ja akuutti kotihoitotoiminnat ja luodaan toiminnalle yhteneväiset palvelukriteerit. Vuonna 2018 käynnistetään yli kuntarajojen toimiva ja kotiin palvelua tuottava alueellinen kotisairaala. Tuusula käynnisti akuuttikotihoitotoiminnan vuonna 2015 pienin resurssivaroin. Pilottia ja jatkotoimintaa varten Tuusulan akuuttikotihoitoidon hoitajaresurssia lisätään testamenttivaroin.

Keski-Uudenmaan Sote-järjestämiskuntayhtymän akuuttihoitoidon kärkihankkeen tavoitteena on muodostaa alueelle erityyppisten akuuttihoitojen palveluketjukokonaisuuksia. Kärkihankkeen tavoitteena on mm. edistää alueellista yhteistoimintaa niin, että väestön ikääntymisen aiheuttama lisääntyvä sairaalahoidon tarve ei aiheuttaisi alueen vuodeosastohoidon kokonaisresurssin kasvua. Hyvinkään sairaalan vuodeosastopaikkoja lisätään vuoden 2018 alussa 6-8 sairaansijaa. Kunnissa suunnitellaan vuodeosastopaikkavähennyksiä. Hyvinkään sairaanhoitoalueen vuodeosastotoiminnan henkilöstöresursseja arvioidaan kokonaisuutena ja vuodeosastoilta vapautuvaa henkilöstöä kohdennetaan kunnissa kotiin vietäviin sairaanhoitopalveluihin. Tuusula toteutti linjauksen mukaiset vuodepaikka- ja henkilöstövähennykset 2015, minkä vuoksi paikkavähennyistä tai henkilöstösiirron tarvetta ei nyt ole.

Vuonna 2018 aloitetaan toimintatapa, jossa Hyvinkään sairaalassa alkaneet, alle viikon kestoiseksi arvioidut hoitojaksot keskitetään Hyvinkään sairaalaan. Sairaalasta kotiutetaan enenevässä määrin potilaita suoraan muodostettavaan alueelliseen kotisairaalaan ja terveyskeskusten osastoille valikoituu vaativampaa ja pitkäaikaisempaa hoitoa ja seurantaa tarvitsevia potilaita.

Kiljavan sairaalan toiminta jatkuu kuntien omistuksessa ja ohjauksessa. Tuusulan omistajaosuuden mukainen paikkamäärävelvoite on 14,4 /kk. Tuusula jatkaa omaishoitajien kuntoutusta. Tämän lisäksi selvitetään Kiljavan kuntoutusprosessin laajentamista muun muassa osaksi alueellista kotikuntoutusta. Kardiologiset potilaat siirtyvät Kiljava-kuntoutukseen uutena potilasryhmänä.

Kellokosken sairaalan toimintaa supistetaan vaiheittain. Osastotoiminta siirretään loppuvuonna 2018 uuteen Hyvinkään sairaalaan sekä Laakson sairaalaan. Alueellinen sairaalakoulutoiminta lakkaa nykyisellään. Erityisluokkien psykiatristen

sairaanhoidajien roolia osana avopsykiatrian toimintaa kehitetään.

HUS jatkaa digitaalisten palvelujen kehittämistä eHealth-hankekokonaisuudessa muun muassa terveystalon laajentamisella.

Talous

Selite	Budjettiyhteenveto/ 183320 SAIRAALAPALVELUT								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	451 630	592 500	592 500	442 500	442 500	451	460	469	478
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-42 641 265	-45 408 064	-45 408 064	-45 126 550	-45 126 550	-46 840	-47 633	-48 520	-49 409
TOIMINTAKATE	-42 189 635	-44 815 564	-44 815 564	-44 684 050	-44 684 050	-46 389	-47 173	-48 051	-48 931
Henkilöstömäärä:	42,4	41,0	41,0	42,0	42,0	42,0	42,0	42,0	42,0
Määrärahan muutos %		6,5 %	6,5 %	-0,6 %	-0,6 %	3,8 %	1,7 %	1,9 %	1,8 %
Määrärahan muutos euroina		-2 766 799	-2 766 799	281 514	281 514	-1 713	-793	-887	-889

S*=Sitova taso

SAIRAALAPALVELUJEN INDIKAATTORIT				
	TP2016	TA2017 ennuste	TA2018	TS2019
1. TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS				
Erikoissairaanhoidossa hoidetut eri potilaat suhteessa kunnan asukaslukuun	31,2	31	30	28
Erikoissairaanhoidon pkl-laskutus pkl-käyntiä kohden (€/käynti)	300	300	300	300
Erikoissairaanhoidon vuodeosaston laskutus / hoitopäivä (€/vrk)	973	973	973	973
Akuutti vuodeosaston kustannukset / hoitopäivä (€/vrk)	252	252	273	275
Kotisairaalan kustannukset / hoitopäivä (€/vrk)	68	70	75	80
Akuutti vuodeosaston kustannukset potilasta kohden (€/asiakas)	227	230	235	235
Kotisairaalan kokonaiskustannukset potilasta kohden (€/asiakas)	73	71	70	70
2. LAATU				
Kotisairaalan vakavien potilashaittatapahtumailmoitusten määrä suhteessa kotisairaalan kaikkiin potilashaittatapahtumailmoituksiin	0/0	0/2	0/10	0/15
3. VAIKUTTAVUUS				
Kiljavan laitospäästötöiden jälkeen 6kk seurannassa kotona asuvien %-osuus kuntoutukseen osallistuneista	-	95	95	95

VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: vanhus- ja vammaispalvelujen päällikkö Jari Luoma

Tavoitteet

- Vanhuspalveluissa kotiuttamista ja kotona asumisen tukea tehostetaan kehittämällä kotihoiton, kotiutus- ja arviointiyksikön ja Riihikodin lyhytaikaishoidon yksikön sisältöä ja toimintatapoja
- Vanhus- ja vammaispalveluissa perhehoitoa kehitetään ja lisätään palvelujen järjestämistapana
- Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisyksikkö Neitoperhon käynnistäminen
- Yhteistyön lisääminen ja syventäminen Tuusulan kunnan ja Yrjö ja Hanna-säätiön kesken mm. uusien palvelukonseptien löytämiseksi ja toteuttamiseksi.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Suunnitelmakaudella vanhuspalveluissa tehostetaan kotona asumisen tukea, terveystalvetyksiköistä ja erityisesti kotiutus- ja arviointiyksiköstä kotiutumista, kuntouttavan työtteen ja toimintakykyä ylläpitävän/edistävän toimintamallin käyttämistä. Tehdyillä vanhussosiaalityön tiimin vahvistuksilla voidaan edelleen nopeuttaa kotiuttamisprosessin läpäisyä. Asiakkaan kotona asumista tukevaa henkilöstöä koulutetaan Kunnan Hoitaja -koulutuksella, jotta saadaan keinoja / tukea kuntouttavaan hoitotyöhön.

Kotihoidon toimintamallin uudistamisessa edetään toimeenpanoon vuoden 2018 aikana. Toimintamalli sisältää sekä johtamiseen että palvelun sisältöön liittyviä muutoksia. Tämän avulla kotihoidon henkilöstön ajankäyttö tehostuu siten, että asiakaskohtainen välitön työaika lisääntyy.

Keski-Uudenmaan Sote-järjestämiskuntayhtymän kuntien kanssa suunnitellaan virtuaalikoito -projektin käynnistämistä vuoden 2018 aikana. Tarkoituksena on löytää asiakastarpeita, joihin voidaan vastata kuvallisella etäohjauksella ja näin korvata fyysinen kotihoito käynti. Samalla palvelun oikea-aikaisuus paranee esim. aikakriittisen lääkkeenoton muistutuksen ansiosta. Järjestämiskuntayhtymän alueella käynnistyy myös useita

muita toimintamallikokeiluja / käyttöönottoja, kuten esimerkiksi Kotikuntoutus -malli, jolla pyritään interventioiden avulla mahdollisimman pian palauttamaan asiakkaan toimintakyky vähintään aikaisemmalle tasolle.

Vanhusten yhteisöllistä ryhmäasumista pidetään aktiivisesti esillä ja ollaan valmiudessa tukemaan mahdollisia asiasta kiinnostuneita tahoja.

Suunnitelmakaudella vanhus- ja vammaispalveluissa kehitetään palveluohjausta, palvelutarpeen arviointia, omaishoitoa ja perhehoitoa. Perhehoidon osuutta palvelujen järjestämistapana lisätään kouluttamalla säännöllisesti uusia perhehoitajia. Perhehoidosta kehitetään palvelumuotoa kotihoiton, omaishoidon ja tehostetun palveluasumisen rinnalle. Lyhytaikaisesta perhehoidosta tulee jatkossa varteenotettava ikäihmisten kotona asumisen tukimuoto ja vaihtoehto päivätoiminnalle. Omaishoidossa ja perhehoidossa hoitajan tukimuotoja kehitetään edelleen omaishoidon tuen houkuttelevuuden ja hoitajien jaksamisen parantamiseksi.

Ikäihmisten palvelutarve kasvaa suunnitelmakaudella. Vuodessa tehostettuun palveluasumisen vaihtuvuus on 60–70 asiakasta. Nettolisäys on keskimäärin 15 asiakasta vuodessa seuraavien lähivuosien ajan. Osa pitkäaikaisesta ja lyhytaikaisesta tehostettuun palveluasumiseen kohdistuvasta lisästarpeesta suunnataan toteutettavaksi ikäihmisten perhehoidolla ja palvelusetelillä.

Lähivuosina Riihikallion alueelle rakennetaan edelleen ikäihmisille suunnattua asumista. Suunnitelmakaudella Tuusulan kunnan ja Yrjö ja Hanna-säätiön kesken syvennetään yhteistyötä mm. uusien palvelukonseptien löytämiseksi ja toteuttamiseksi. Tarkoituksena on selvittää ikäihmisten yhteisöasumiseen tai perhehoitoon soveltuvien asuntojen rakentamisen mahdollisuus.

Kunta on sitoutunut Rykmentinpuistoon rakentuvan Hyvinvointipalvelukeskuksen (HYPA) rakentamiseen suunnitelmakaudella. Sen arvioidaan käynnistyvän vuonna 2020. Vanhuspalvelut

varautuu vanhusten tehostetun asumispalvelun paikkojen ostamiseen HYPÄ-hankkeen sopimusehtojen mukaisesti palveluasumisyksikön käynnistyessä.

Keski-Uudenmaan kuntien yhteisen henkilökohtaisen avun avustajakeskuksen toiminta käynnistetään vuoden 2018 alusta. Hyvinkäälle sijoittuvaan yksikköön keskitetään henkilökohtaisen avun palkanmaksu sekä henkilökohtaisten avustajien työnantajille ja avustajille annettava palkanmaksuun ja työsuhteen ehtoihin liittyvä neuvonta sekä avustajien rekrytoinnissa avustaminen. Myöhemmässä vaiheessa avustajakeskukseen suunnitellaan liitettäväksi henkilökohtaisten avustajien sijaisten hankintaan liittyviä palveluja.

Lahelanpellon alueelle sijoittuva kehitysvammaisten ympärivuorokautinen palveluasumisyksikkö Neitoperho valmistuu vuoden 2018 loppupuolella. Toiminnan on tarkoitus käynnistyä vuoden 2019 alusta. Yksikköön tulee asunnot 15 kehitysvammaiselle henkilölle. Palvelut järjestetään kunnan omana toimintana. Toimintaa varten varataan tarvittavat resurssit.

Vuonna 2018 kehitysvammaisten tuettua asumista laajennetaan ja ostopalveluista siirrytään osittain kunnan itse tekemään työhön. Tätä varten perustetaan toinen asumispalveluohjaajan tehtävä vuoden 2018 alusta. Omien asumispalveluohjaajien palkkaaminen mahdollistaa riittävän tuen asukkaille ja asiakasmäärän lisääntymisen.

Vuonna 2017 tehdyn kunnan vammaispalveluselivityksen esille nostamia kehittämiskohteita työstetään eteenpäin, että palvelutarpeen arvioinnin menetelmät ja prosessit yhtenäistyvät ja palveluissa voidaan siirtyä kevyempiin palveluihin. Erityisinä kehittämisalueina ovat mm. vammaisten ja kehitysvammaisten asumisen, ostopalvelujen ja kuljetuspalvelujen kehittäminen.

Palvelusetelin käyttöä palvelujen toteuttamistapana vakiinnutetaan omaishoidon tuen vapaisiin, tilapäiseen kotihoitoon ja vanhusten tehostettuun palveluasumiseensuunnitelmakaudella.

Vanhus- ja vammaispalvelut on kiinteästi mukana Uudenmaan maakunnan ja Keski-Uudenmaan järjestämiskuntayhtymän kärkihankkeissa. Hallituksen I&O-kärkihankkeessa Tuusula on mukana

Uudenmaan alueellisen keskitetyn asiakas- ja palveluohjausmallin rakentamisessa, omais- ja perhehoidon kehittämishankkeessa, kotikuntoutusmallin sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mallin kehittämistyössä. Järjestämiskuntayhtymän kärkihankkeissa yhtenäistetään mm. vanhuspalveluiden myöntämiskriteereitä.

Vammaispalvelujen osalta Uudenmaan soten valmistelussa Tuusula on mukana mm. vammaispalvelujen kuljetuspalvelujärjestelmän, henkilökohtaisen avun palvelumuodon ja palvelutarpeen arvioinnin kehittämisessä.

Talous

Budjettiyhteenveto/ 183330 VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT									
Selite	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	4 308 122	4 164 100	4 164 100	4 580 700	4 580 700	4 452	4 576	4 799	4 922
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-31 824 586	-30 895 486	-31 428 009	-31 741 595	-31 733 103	-34 052	-35 494	-36 949	-38 494
TOIMINTAKATE	-27 516 464	-26 731 386	-27 263 909	-27 160 895	-27 152 403	-29 600	-30 918	-32 150	-33 572
Henkilöstömäärä:	193,0	190,0	190,0	205,0	205,0	205,0	205,0	205,0	205,0
Määrärahan muutos %		-2,9 %	-1,2 %	2,7 %	2,7 %	-100,0 %	4,2 %	4,1 %	4,2 %
Määrärahan muutos euroina		929 100	396 577	-846 109	-837 617	-2 310	-1 442	-1 455	-1 545

S*=Sitova taso

Kuntayhtymäkustannusten osuus sosiaali- ja terveystoimialan kustannuksista

ETEVA 3 034 084 3 015 261 3 015 261 2 860 976

Eteva on oma kuntayhtymä eivätkä kustannukset tule Keski-Uudenmaan kuntayhtymän kautta

VANHUS- JA VAMMAISPALVELUJEN INDIKAATTORIT				
	TP2016	TA2017 ennuste	TA2018	TS2019
1. TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS				
Vanhuspalvelujen nettokustannukset €/75 vuotta täyttäneet kuntalaiset	6 058	5 750	5 593	5 550
Vammaispalvelujen nettokustannukset €/asukas	356	349	335	330
Kotiutus- ja arviointiyksikön asiakkaiden hoitojakson keskimääräinen pituus (vrk)	58,5	-	39	38
2. LAATU				
Omaishoidon vapaita käyttävien omaishoitajien %-osuus kaikista omaishoitajista	70,2	-	75	76,5
Asiakastytyväisyys / asiakasarvo vanhushuolteen keskeisistä palveluista mitattuna nettosuosittelemalla (NPS) tavoite 100	-	-	60	65
Asiakastytyväisyys / asiakasarvo henkilökohtaisen avun palvelusta mitattuna nettosuosittelemalla (NPS) tavoite 100	-	-	55	60
3. VAIKUTTAVUUS				
Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden %-osuus 75 vuotta täyttäneistä kuntalaisista	92,2	92,5	92,6	92,7
Tuetusti ja ohjatusti asuvien kehitysvammaisten %-osuus asumispalvelujen piirissä olevista aikuisista kehitysvammaisista	26	26	28	30

KEHITTÄMIS- JA HALLINTOPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Hallinto- ja kehittämispäällikkö Päivi Klami

Tavoitteet

- Tulosalueella tuotetaan koko toimialaa koskevia tukipalveluita ja valmistaudutaan näiden toimintojen siirtoon maakunta- ja soteuudistuksessa. Valmistelu toteutetaan kunnan eri toimialojen kanssa.
- Sote- ja maakuntauudistuksen kärkihankkeiden tukipalvelujen tuottaminen, kuten terveydenhuollon valinnanvapauskokeilu perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon vapaavalintaaoikeus.
- Apotti, asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönottohanke.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Sosiaali- ja terveystoimialalla valmistaudutaan sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen uudistuksen mukanaan tuomiin muutoksiin yhteistyössä Uudenmaan kuntien kanssa. Keskeisiä ovat maakuntaan siirtyvät tukipalvelut ja hallintoon liittyvät tehtävät ja Keski-Uudenmaan järjestämiskuntayhtymän talouden ja toiminnan raportointitehtävät.

Vuonna 2017 otettiin käyttöön CaseM sähköinen asiakirjahallinta-ohjelma johon vuoden 2018 aikana tulee sähköinen arkistointijärjestelmä.

Tuusulassa käyttöön otetaan Apotti suunnittelu-kaudella. Käyttöönotossa muutos koskee perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon sekä sosiaalihuollon tietojärjestelmiä. Vuoden 2018 aikana Tuusulan Apotti-hanke jaetaan pääprojekteihin, jotka ovat toiminnallisuus ja sisältö-, teknologian kehittäminen -, käyttöönotto- ja koulutusprojekti. Projektien toteutus aikataulutetaan yhteistyössä Oy Apotti Ab:n kanssa.

Kansalliseen sosiaalihuollon tietovarantoon (Kansa) siirtymisen valmisteluja toteutetaan. Toimialalla laajennetaan sähköisiä asiointipalveluja mm. opastamalla asiakkaita verkkopalveluiden käytössä kuten Omakantaa, HUSin Terveyskylän palveluita ja Duodecim terveyskirjasto, sekä hyödyntämällä sähköisiä kaksisuuntaisia viestintäväyliä, kuten Forsantea.

Talousarviovuonna toteutetaan EU-tietosuojasetuksen täytäntöönpano. Toimialalla tämä tarkoittaa ohjeissa ja palveluissa sekä tietojärjestelmissä henkilötietojen käsittelyssä päivityksiä. Henkilötietoja sisältäviin osto- ja palvelusopimukseen lisätään tietosuojasetuksen mukaiset tietojen käsittelyn periaatteet.

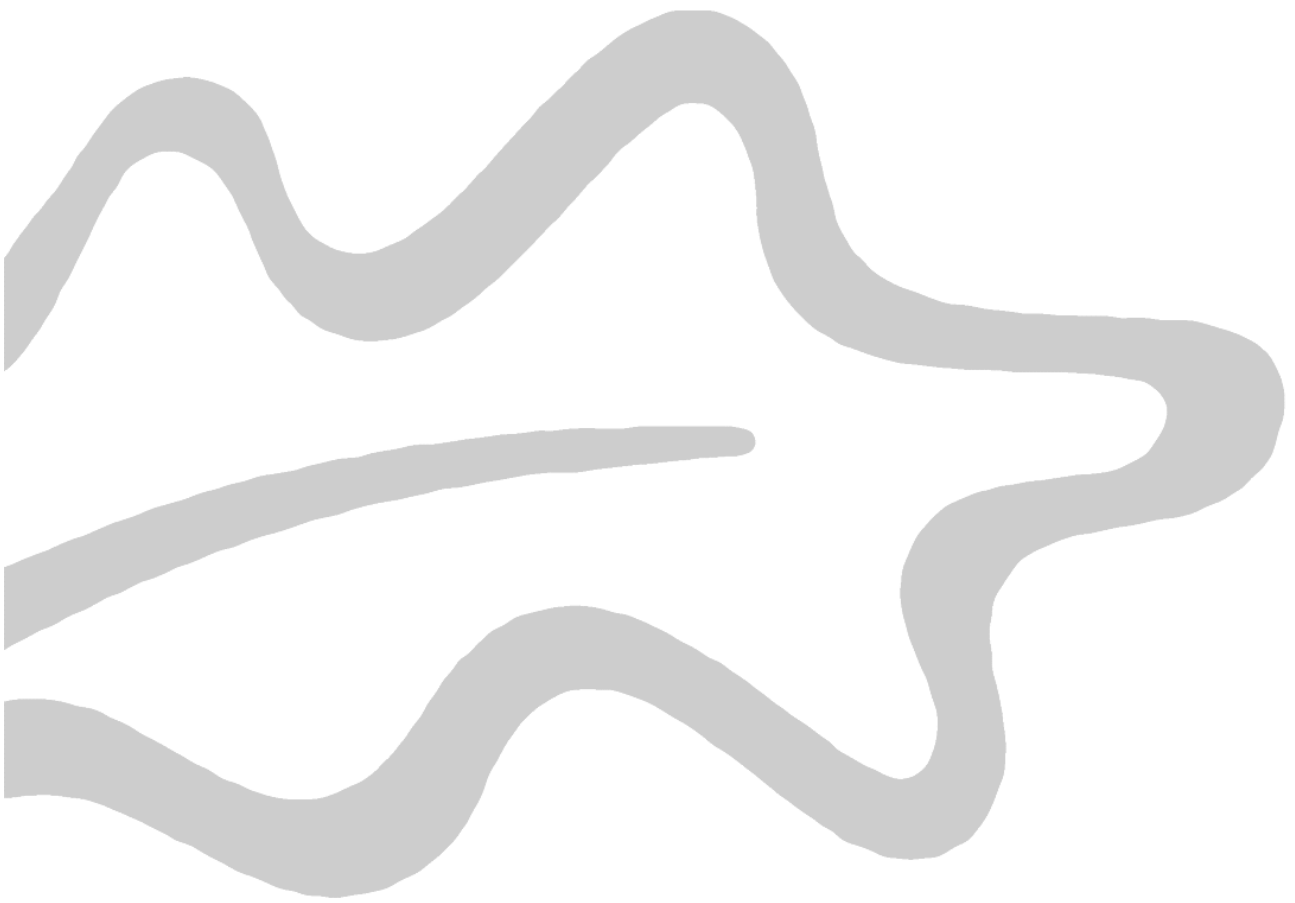
Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasemalla tehdään akuuttivastaanottotilojen toiminnallinen muutos ja tilojen peruskorjausta siten että palvelu asiakkaille sujuvoituu nykyisissä tiloissa.

Talous

Budjettiyhteenveto/ 183340 KEHITTÄMIS- JA HALLINTOPALVELUT									
Selite	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	8 312	2 000	4 100	2 000	2 000	2	2	2	2
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-1 097 395	-2 346 938	-2 346 938	-2 653 329	-2 667 164	-2 679	-2 706	-2 733	-2 759
TOIMINTAKATE	-1 089 083	-2 344 938	-2 342 838	-2 651 329	-2 665 164	-2 677	-2 704	-2 731	-2 757
Henkilöstömäärä:	16,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
Määrärahan muutos %		113,9 %	113,9 %	13,1 %	13,6 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-1 249 543	-1 249 543	-306 391	-320 226	-26	-27	-27	-26

S*=Sitova taso

Kasvatus- ja sivistystoimi

KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMI	(1000 €)				euro	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018	TA 2018	2019	2020	2021	2022
TULOS-LASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	961	1 083	1 083	1 113	1 113 000	1 122	1 131	1 140	1 149
Maksutuotot	4 687	5 047	4 847	4 977	4 976 500	5 016	5 056	5 097	5 138
Tuet ja avustukset	855	152	352	232	232 000	234	236	238	240
Muut toimintatuotot	393	499	499	509	508 500	513	517	521	525
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 895	6 780	6 780	6 830	6 830 000	6 885	6 940	6 995	7 051
Valmistus omaan käyttöön									
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-39 422	-39 117	-39 363	-40 684	-40 740 680	-41 148	-41 560	-41 975	-42 395
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-8 645	-8 944	-9 003	-9 167	-7 283 622	-7 356	-7 430	-7 504	-7 579
Muut henkilösivukulut	-2 479	-1 827	-1 837	-1 870	-1 872 317	-1 891	-1 910	-1 929	-1 948
Palvelujen ostot	-12 506	-12 354	-12 384	-12 514	-12 513 617	-12 639	-12 765	-12 893	-13 022
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-2 153	-2 006	-2 006	-2 090	-2 090 445	-2 111	-2 132	-2 154	-2 175
Avustukset	-5 480	-5 878	-5 878	-5 676	-5 695 603	-5 753	-5 810	-5 868	-5 927
Vuokrat	-15 897	-16 100	-16 386	-16 955	-17 304 862	-17 478	-17 653	-17 829	-18 008
Muut toimintakulut	-360	-238	-238	-308	-308 206	-311	-314	-318	-321
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-86 942	-86 463	-87 094	-89 264	-87 809 352	-88 687	-89 574	-90 470	-91 375
TOIMINTAKATE	-80 047	-79 683	-80 314	-82 434	-80 979 352	-81 803	-82 635	-83 475	-84 324
Määrärahan muutos %	1,89	-0,55	0,46	3,24	1,56	1,00	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	1 616	-479	401	2 801	1 345 999	878	887	896	905
%-osuus verorahoituksesta	42,01	40,57	40,89	42,16	41,42	40,64	40,12	40,00	39,87
Asukkaat 31.12.	38595	39069	38733	38885	38885	39203	39693	40372	41070
Toimintakate euro/asukas	-2074	-2040	-2074	-2120	-2083	-2087	-2082	-2068	-2053
S* = Sitova taso									
Henkilöstö yhteensä	922,7	1057,5	1057,5		1085,5				

TA 2018 sarakke (ja suunnitelmavuodet 2019-2022) eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, nämä kulut siirretty keskitetysti Yleisjohton- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

Alla oleviin toimintakuluihin muutettu sarakkeet TP 2016, TA 2017, MTA v.2017 ja TAE 2018 vertailukelpoisiksi TA 2018 sarakkeen kanssa (eivät sisällä eläkemenoperusteisia maksuja).

	(1000 €)				TA	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018	2018	2019	2020	2021	2022
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-85 266	-84 601	-85 221	-87 371	-87 809 352	-88 687	-89 574	-90 470	-91 375
Määrärahan muutos %	1,76	-0,79	0,46	3,27	3,79	1,00	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	1 478	-664	390	2 770	3 208 088	878	887	896	905
%-osuus verorahoituksesta	41,13	39,62	39,93	41,19	41,42	40,64	40,12	40,00	39,87
Asukkaat 31.12.	38595	39069	38733	38885	38885	39203	39693	40372	41070
Toimintakate euro/asukas	-2 031	-1 992	-2 025	-2 071	-2 083	-2 087	-2 082	-2 068	-2 053

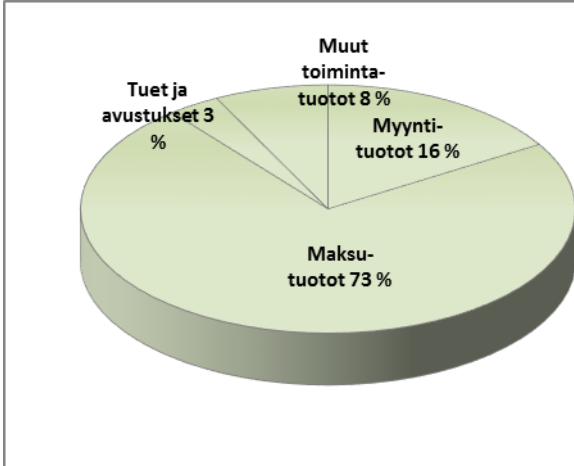
S* = Sitova taso

KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMI

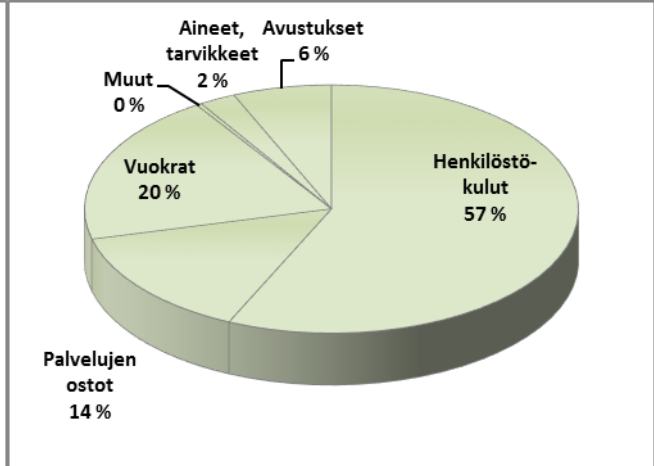
Toimiala

Vastuuhenkilö: Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja Virpi Lehmusvaara

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

TOIMINNAN KUVAUS

Kasvatus- ja sivistystoimi järjestää, tuottaa ja kehittää peruspalveluita sekä elämän laatua parantavia palveluita läpi elämänkaaren.

Toimiala tukee omaehtoisen toiminnan kehittämistä ja yhteisöllisyyden rakentumista laadukkaiden palveluiden ja kuntalaisten kanssa tehtävän monipuolisen yhteistyön avulla.

Toimialan toimielimet:

- kasvatus- ja sivistyslautakunta
- kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Toimialan tulosalueet:

- kasvatus- ja sivistystoimen kehittämis- ja hallintoyksikkö
- kasvun ja oppimisen palvelut
- kulttuuripalvelut
- vapaa-aikapalvelut

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Pormestariohjelman päämääristä ja tavoitteista on johdettu niitä toteuttavia tavoitteita ja toimenpiteitä vuodelle 2018.

Uusi Tuusula on kulttuurimuutos

- Yhdenmukaistamme harrastuspaikkojen maksut
- Kokeilemme yhteisöllisen tilankäytön toimintamallia Kellokoski-talolla
  - rekrytoimme kouluisännän

- Tuemme yhdistysten ja tuusulalaisten vapaaehtoisten ryhmien toimintamahdollisuuksia kehittämällä avustus- ja tilajärjestelmiä ja perustamalla uusia tukimuotoja
- Kehitämme verkostoyhteistyötä ja säilytämme yhdessä tekemisen mallin kulttuuri- ja vapaa-aikatoiminnassa.

Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat keskiössä (kuntalaiset arvostavat hyviä palveluita)

- Käynnistämme alueellisesti maksuttomia harrastekerhoja yhteistyössä seurojen ja yhdistysten kanssa
- Vahvistamme lapsiperheiden varhaisen tuen palveluita mm toimialarajat ylittävän perhekeskustoimintamallin avulla
- Tuotamme laadukkaita kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluita itse ja yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa.
- Luomme lapsiperheille hyvän palvelukokonaisuuden, joissa panostamme lastenkulttuuriin, museon yhteisö- ja opetustoimintaan, nuorisotoimintaan ja lasten- ja nuorten liikuntaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.
- Rakennamme yhdessä KETEK:in ja muiden toimijoiden kanssa hyvää toimintaympäristöä ja -kulttuuria.
- Kehitämme matkailumarkkinointia yhteistyössä, huomioimme museoiden ja Rantatien

merkityksen alueen matkailuelinkeinolle, uudistamme ja kirkastamme Rantatien brändiä ja viestintää.

- Kehitämme luonto-, liikunta- ja kulttuurimatkailua ja tarjoamme samalla alueemme asukkaille mahdollisuuden harrastaa sitä kotikunnassaan.
- Kehitämme kirjastoista yhteisiä olohuoneita muun muassa kulttuurin, nuorisotyön ja kirjaston yhteistyötä lisäämällä.
- Käytämme palvelumuotoilua ja asiakaskyselyjä toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä
- Kehitämme sähköisiä palveluita, mm. verkko-kirjastoa ja kirjaston sähköisiä aineistoja, parannamme museokokoelmien saatavuutta kokoelmatyötä kehittämällä.
- Tuotamme ja tuemme matalankynnyksen harrastus- ja kulttuuritoimintaa kaiken ikäisille lähipalveluperiaatteella ja lisäämme näin yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.
  - Käynnistämme alueellisesti maksuttomia harrastekerhoja yhteistyössä seurojen ja yhdistysten kanssa
- Edistämme urheilukeskuksen monitoimihallihanketta ja määritämme kunnan roolin hankkeessa
- Toteutamme Kellokosken lähiliikunta- ja harrastuspaikan

Tehokas kaavoitus ja linjakas maapolitiikka on kasvun perusta

- Toimimme pilottialustana yrityksille. Kehitämme Monion ajanvarausohjelmaa yhteistyössä vuoden 2018 aikana
- Edistämme Tuusulanjärven ja Tuusulanjoen virkistyskäyttömahdollisuuksia
- Laadimme rantojen kehittämisen yleissuunnitelman yhteistyössä KETEK:n kanssa

Vireä yritystoiminta tuo työtä, hyvinvointia ja uusia asukkaita

- Varaudumme Sarvikallion kehittämissuunnitelman toteutukseen yhteistyössä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen kanssa
- Luomalla edellytyksiä matkailun suotuisalle kehitykselle luomme samanaikaisesti kuntalaisille uusia vapaa-ajan virkistysmahdollisuuksia.

Kasvatus ja koulutus on uuden kunnan keskeinen painopistealue

- Vahvistamme henkilöstön osaamista monikulttuurisuuden kohtaamisessa
- Kehitämme sisäilma-asioiden käsittelyä ja ratkaisua tarkastelemalla prosesseja, oirekartoitusten toteutusta, raporttien julkaisua ja kohdekohtaisia työryhmiä sekä viestintää ja suunnittelua ja ryhdymme viipymättä tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin.
- Suunnittelemme Moniota rakennuksen ja toimintojen osalta.
  - Monion käyttöönoton yhteydessä tilojen yhteiskäyttö ja yhteistyö tehostuu kansalaisopiston, lukion, taiteen perusopetuksen oppilaitosten sekä kansalaistoiminnan ja muiden toimijoiden osalta.
- Lisäämme alueellisen nuorisotyön kokoontumispaikkoja ja tapahtumia yhteistyössä 3. sektorin ja tulosalueiden kanssa

Kohti maakuntaa

- Kehitämme esimiesten muutosjohtamisosaamista.
- Varmistamme riittävän tiedottamisen henkilöstölle muutokseen liittyvissä asioissa
- Huolehdimme työntekijöiden turvallisesta työympäristöstä ja panostamme sisäilma-asioiden viestintään
- Vahvistamme henkilöstön osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia ja jatkamme esimiesvalmennuksia

Kulttuuri on osa Tuusulan identiteettiä

- Teemme varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman vuonna 2018 yhteistyössä.
- Käynnistämme lukion kulttuurikasvatussuunnitelman luomisen yhteistyössä vuonna 2019
- Kehitämme museoiden yleisötyötä rekrytoimalla yleisötyön amanuenssin
- Tuotamme laadukkaita ja helposti saavutettavia kulttuuritapahtumia ja -palveluita
- Edistämme tapahtumatuotantoa Tuusulassa elinvoiman rakentajana
- Kehitämme verkostoyhteistyötä ja säilytämme yhdessä tekemisen -mallin kulttuuritoiminnassa.
- Tuemme kuntalaisten omaehtoista toimintaa

- Kehitämme kirjastojen tapahtumatoimintaa uuden kirjastolain hengessä
- Aloitamme kirjastoissa erityisryhmien (mm. maahanmuuttajat) palvelutarpeiden kartoittamisen ja palveluiden kehittämisen

KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Tavoitteena on kehittää hallinnon toimivuutta ja tiivistää työtehtäviä vastaamaan muuttuvan kunnan tarpeita.

Tila-asioiden osalta toimialalla kehitetään kiinteistöjen sisäilma-asioiden käsittelyyn liittyvien prosessien sujuvuutta ja lisätään tiedottamisen avoimuutta.

Kasvun ja oppimisen tulosalueen kehittämisen suunnitelma päivitetään vuoden 2018 aikana ja tuodaan päätettäväksi vuoden 2019 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Oppilaan tukea ja sen organisointia kehitetään ja vahvistetaan. Alueen vaativan erityisopetuksen organisointia suunnitellaan yhdessä muiden kuntien kanssa Lape-hankkeen yhteydessä.

Koulukuraattori ja koulupsykologipalvelut siirtyvät kasvun ja oppimisen tulosalueelle 1.1.2018 alkaen. Tulosalueelle perustetaan kasvun ja oppimisen tuen yksikkö.

Kasvun ja oppimisen tulosalueella kehitetään kerhotoimintaa ja siihen suunnataan lisäresursseja 50 000 euroa. Tavoitteena on saada 3. sektorin toimijoita vahvemmin mukaan kerhotoiminnan kehittämiseen.

Moniota suunnitellaan rakennuksen ja toimintojen osalta. Monion ratkaisu mahdollistaa yläkouluverkon uudistamisen käynnistämisen eteläisessä Tuusulassa ja palveluverkon kehittämisen jatkamisen. Monio-hankkeen suunnittelun myötä yhteistyö lukion, kansalaisopiston ja paikallisten taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa tiivistyy ja monimuotoistuu entisestään, josta hyötyvät kaikki lukion toimipisteet. Oppimisympäristön kehittämistä tehdään kaikissa lukion toimipisteissä.

Uuden varhaiskasvatussuunnitelman toteuttaminen edellyttää pedagogisen johtajuuden osaamisen vahvistamista ja sen kehittämistä.

Vuoden 2018 aikana toteutetaan asiakasmaksulain uudistukset, varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan muuttaminen maksuttomaksi, sekä kartoitetaan mahdollisuutta ottaa kokeiluun 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus.

Uusi kunta huolehtii kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Kulttuuripalvelut edistävät koko väestön mahdollisuuksia päästä nauttimaan kulttuurista ja siitä kumpuavasta yhteisöllisyydestä. Erityisesti painotamme lasten ja nuorten sekä ikäihmisten osallisuutta ja kehitämme heidän palveluitaan matalankynnyksen periaatteella.

Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman luominen on ajoitettu vuosille 2018–2019. Se tuotetaan hankerahalla, lukion kulttuurikasvatussuunnitelman suunnittelu vuosille 2019–2020. Kulttuurisen vanhustyön hanke käynnistyy rahastovaroin vuonna 2018.

Vapaa-aikapalvelujen toiminnassa keskitytään perustyöhön liittyvien palveluiden kehittämiseen ja tulosalueiden välisen yhteistyön tiivistämiseen. Kolmannen sektorin hyödyntäminen palveluiden tuottamisessa on valtuustokaudella käytännönläheistä ja vakiintunutta toimintaa, jolle uusi lautakuntarakenne ja toimintaympäristö antavat hyvät edellytykset.

Taloussuunnitelmavuosien investoinnit keskittyvät urheilukeskusten ympäristöön ja ulkoilu- ja virkistyspalveluiden kehittämiseen.

RISKIARVIO

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut vähenisivät suunnitteilla olevan asiakasmaksulain uudistamisen toteutumisen myötä n. 10 %, n. 300 000 euroa/vuosi.

Kotihoidon kuntalisän maksatusta esitetään siirrettäväksi Kelalle. Siirto vaikuttaa tuella olevaa lapsimäärää nostavasti. Arvion perusteella menojen kasvu katetaan lasten hoidon tukien kokonaisuuden sisällä.

Tuusulan kunnan sairaalakouluvelvoite lakkaa mahdollisesti jo kesällä 2018 tai viimeistään kesällä 2019. Erityisen vaativan tuen uutta rakennetta kehitetään Lasten ja perheiden palveluiden kehittämishankkeen (Lape) yhteydessä, mutta muiden kuntien sitoutuminen uuteen rakenteeseen kustannusten osalta ei ole varmaa talousarviota tehdessä.

Oletettua suuremmat lapsi-/oppilasmäärien muutokset aiheuttavat toteutuessaan kustannuspainetta.

Sisäilmaongelmien johdosta voi tulla suuria lisäkustannuksia lyhyellä varoitusajalla, mikäli tiloista joudutaan poistumaan väistötiloihin. Talousarviota tehtäessä tiedossa on vuodelle 2018 lisäkustannuksia ainakin Kirkonkylän koulun vanhimpien osien käytöstä poiston seurauksena.

Kulttuuripalveluiden määrään ja laatuun kohdistuu paljon toiveita. Tuotamme melko pienellä henkilökunnalla ja suhteellisen vähäisillä toimintamäärärahoilla palveluita kaikille kuntalaisille ja osin kansallisille ja kansainvälisille asiakkaille. Osallistumme Tuusulan vetovoiman ja kulttuurikunnan imagon vahvistamiseen monin tavoin. Isot odotukset ja todelliset resurssit eivät kuitenkaan aina kohta.

Yhteistyö kuntalaisten muodostamien verkostojen kanssa on tuloksellista ja hyvää toimintaa, jossa pienellä panostuksella saadaan usein paljon aikaa. Kunnan puolelta se panostus on yleensä joko henkilöresurssia (neuvoja, tiedotus- ja järjestelyapua jne.) tai rahaa tai useimmiten molempia. Esimerkiksi kulttuuriavustusten määrärahalla on euromääräänsä paljon suurempi merkitys toiminnan tukemisessa ja yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääjänä.

Tuusulan Hyrylän urheilukeskuksen kehittäminen etenee monella eri tavalla. Yleissuunnitelmaa valmistellaan, asemakaava on vireillä ja alueen kävijämäärät ovat lisääntyneet jo toteutuneiden hankkeiden, mm. salibandyhallin myötä. Vuonna 2018 alueen

viereen rakennetaan kilpatason frisbeegolf-rata. Urheilukeskuksen alueella käy vuosittain n. 400 000 kävijää ja alueen liikennejärjestelyt edellyttävät nykyistä turvallisempia ja sujuvampia ratkaisuja. Yleissuunnitelma osoittaa alueelle paljon vapaan harrastamisen paikkoja, mikä kasvattaa tulevaisuudessa entisestään kävijämääriä. Mikäli pääasiassa yksityisenä hankkeena toteutettava monitoimihalli rakennetaan alueelle lähivuosien aikana ja jäähalliympäristöön tehdään muutoksia, pysäköintialueiden ja turvallisen kevyen liikenteen järjestäminen on välttämätöntä. Yksinomaan pohjavesialueen suojelulle tarvittavat rakentamistoimenpiteet ovat kustannuksiltaan korkeita.

Liikuntapaikkojen kunnossapitoon varatut henkilöresurssit ovat turvallisuuden ja sitoumusten kannalta tiukasti mitoitettut. Uusien liikuntapaikkojen rakentaminen lisää ylläpidon tarvetta ja reagointikyky ylläpitävissä tilanteissa on heikentynyt samalla, kun olosuhteiden ylläpidon ja turvallisuuden vaatimukset ovat kasvaneet.

Keravan uimahallin remontin aikaisen kiinnion on arvioitu lisäävän kävijämääriä Tuusulan uimahallissa. Uimahallin tekniikka ja henkilöstömäärä kestävät lisäkävijät, erilaisia vaikutuksia uimahallin viihtyvyyteen arvioidaan tulevalla kaudella mm. teetetävän uimahallikyselyn avulla. Hallin kesähuollon yhteydessä suoritetaan vuosittain lisätarkastuksia ja varaudutaan tulevien vuosien investointi- ja korjaustarpeisiin.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Oppilaan oppimisen tukea vahvistetaan palkkaamalla 2 erityisopettajaa ja 1 erityislastentarhanopettaja, jolloin lähestytään Kesuun asetettua tavoitetta.

Oppilaanohjausta vahvistetaan perustamalla 2 uutta oppilaanohjaajan virkaa.

Oppilaan oppimisen tuen asiantuntijuutta ja organisointia vahvistetaan perustamalla oppimisen tuen asiantuntijan tehtävä. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen

tuen tehtävät jakautuvat kahdelle henkilölle, jotka kehittävät toimintaa yhteistyössä. Muutoksen vaikuttaa myös oppilashuollon henkilöstön (koulukuraattorit ja -psykologit) siirtyminen kasvun ja oppimisen tulosalueelle. Oppilas- ja opiskelijahuollon lakiuudistuksen vuoksi perustetaan 1 koulukuraattorin ja 1 koulupsykologin virka.

Osoitetaan 60 000 euroa lisää yläkoulun oppilaiden tuen kehittämiseen koulunkäynninohjaaja/koulusosionomipalveluihin.

Koulunkäynninohjaajien vakituisten tehtävien määrä on 82 hlöä ja määräaikaisten 63 hlöä. 5 koulunkäynninohjaajan määräaikaista tehtävää vakinaistetaan.

Tieto- ja viestintätekniikan käyttö ja laitemäärät ovat kasvaneet tulosalueella. Toiminnan turvaamiseksi ja kehittämistyön vahvistamiseksi perustetaan ict-asiantuntijan tehtävä, jolloin aikaisempi osa-aikainen tehtävä poistuu.

Yläkoulun oppilasmäärän kasvun vuoksi perustetaan 4 perusopetuksen ja lukion lehtorin virkaa, 1 perusopetuksen lehtorin virka sekä 1 luokanopettajan virka. Samalla lakkautetaan 3 toistaiseksi voimassa olevaa tuntiopettajan tehtävää.

Kellokosken yhtenäiskoululle palkataan kouluisäntä, jonka kautta kehitetään tilojen yhteis- ja iltakäyttöä.

Museon henkilöstösuunnitelma sisältää yleisötyön amanuenssin tehtävän perustamisen. Yleisötyön amanuenssi vahvistaa museon yleisö- ja opetustoimintaa ja tekee kulttuuriperinteeseen liittyvää yhteistyötä yhdistysten ja muiden toimijoiden kautta. Tehtävän rahoitus hoidetaan pääasiassa siirroin tulosityksikön sisällä, kun työtehtäviä resursoidaan uudella tavalla.

Vapaa-aikapalveluiden toimintavuoden 2018 aikana eläköityy yksi liikuntapaikkojen hoitaja. Jäähallien kunnossapitoon ja perusliikuntapaikkojen hoitoon on edellä mainitun lisäksi yhden vakanssin lisätarve. Vapaa-aikapalvelut on toimintavuoden aikana ollut mukana valmistelemissa yksilöohjauksen käyttöönottamista Liikkuva Koulu -hankkeessa.

Hyvinvointivalmentajan vakanssiin on saatu ulkopuolinen rahoitus ja tavoitteena on lisätä suunnitelmavuosien aikana toiminta koskemaan kaiken ikäisiä kohderyhmiä. Tämä edellyttää yhden henkilön lisäresurssia, ulkopuolisesta rahoituksesta riippuen viimeistään vuosien 2018 - 2019 aikana.

Alueellisen nuorisotyön kehittäminen ja erilaiset yhteistyömuodot edellyttävät lisää henkilöresursseja pidemmällä tähtäimellä. Lyhyen aikavälin tavoitteena on lisätä mahdollisuuksien talousarvion puitteissa Hyrylän alueen nuorisotilojen aukioloaikoja/tarjontaa ja lisäämällä alueellisen nuorisotyön tapahtuma- ja harrastustoimintaa.

PERUSTELUT INVESTOINNEILLE

- Sisäilmaongelmaisista kouluista ja päiväkohteista tehtävät ratkaisut saattavat vaikuttaa talousarviossa 2018 päätettäviin investointeihin taloussuunnitelmakaudella 2018 – 2022.
- Kellokosken koulu (6 700 000)
Kellokosken kouluhankkeen loppuunsaattaminen. Kellokosken koulu tulee palvelemaan 800-900 tuusulalaista ja mäntsäläläistä oppilasta. Hankkeella parannetaan lisäksi vapaa-aikaan liittyvän toiminnan toimintaedellytyksiä huomattavasti.
- Monio (1 000 000)
Monion toteutuksen suunnittelu jatkuu arkkitehtikilpailun tuotosten pohjalta. Monio on keskeinen osa tulevaisuuden Tuusulaa. Monio mahdollistaa lukion oppilasmäärän kasvattamisen, yläkouluverkon uudistamisen, sekä uusimuotoisen yhteistyön lisäämisen eri toimijoiden kanssa.
- Tilojen muutokset (300 000)
Uuden opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia tilamuutoksia
- Koulujen ja päiväkotien irtaimisto (365 000)
Uuden opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia kalustomuutoksia

- Kellokosken koulun lähiliikuntapaikka (430 000)
  - *Toteutetaan lähiliikuntapaikkaohjelman mukaisesti Kellokosken koulun piha-alueen hanke, johon yhdistetään mm. skeittipaikan, graffitiseinän ja harjoitustekonurmen toteutukset.*
- Rykmentinpuiston reitti, Sikokallio-yhteys (300 000)
  - *Valaistaan ja kunnostetaan Urheilukeskuksen ja Sikokallion välinen reitti ja parannetaan yhteyksiä Rykmentinpuistoon.*

KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMEN KEHITTÄMIS- JA HALLINTOYKSIKKÖ

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Kehittämisen ja hallintopäällikkö Jari Wäre

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Pormestariohjelman päämääristä ja tavoitteista on johdettu niitä toteuttavia tavoitteita ja toimenpiteitä vuodelle 2018.

Uusi Tuusula on kulttuurimuutos

- Selvitämme kuntatasolla tilojen, avustusten ja mahdollisten muiden tukimuotojen hallinnoinnin, pelisäännöt ja myöntämisen perusteet
- Hyödynnämme CaseM-sähköistä asianhallinnan järjestelmää maksimaalisesti ja etenemme vaiheittain kohti sähköistä arkistointia
- Uudistamme ja pilotoimme digitaalisia toimintatapoja sisäisessä työnteossa ja luottamuselinten toiminnassa

Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat keskiössä (kuntalaiset arvostavat hyviä palveluita)

- Hyödynnämme Suomi.fi – palveluiden tarjoamia mahdollisuuksia
- Otamme käyttöön sähköisiä lomakkeita kuntalaisten asiointin helpottamiseksi

Kohti maakuntaa

- Rakennamme uuden kunnan organisaatiota ja kehitämme uuden kunnan hallinto- ja tukipalveluita
  - Organisaation uudistamista jatketaan vuonna 2018 tukipalveluiden uudistuksella. Kehitämme esimiesten muutosjohtamisosaamista.
- Uudistamme sisäilmaprosesseja ja luomme toimintamallin havaittujen sisäilmaongelmien ratkaisuun
- Vahvistamme henkilöstön osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia ja jatkamme esimiesvalmennuksia
- Uudistamme tiedon- ja asiakastiedonhallintaa sekä teemme asiakastiedonhallinnan linjaukset
- Varmistamme uuden tietosuoja-asetuksen mukaiset toimintatapojen sujuvan käyttöönoton

- Jatkamme digitaalisten työvälineiden ja työskentelytapojen hyödyntämistä
- Hyödynnämme kattavasti Kuntaria toiminnan, talouden ja henkilöstön johtamisessa ja kehitämme järjestelmää mm. talous- ja toimintasuunnitelman laadinnan työvälineeksi
- Uudistamme varautumisen johtamisen toimintamallin ja otamme sen käyttöön
- Toimialarajat ylittävät kokeilut ja projektit näkyviin Tuike- projektimallia hyödyntämällä

PALVELUSUUNNITELMAN

PAINOPISTEET VUOSILLE 2018 - 2022

JA KESKEISET MUUTOKSET

TOIMINNASSA

Kehittämisen ja hallintoyksikön toiminnan osalta painopisteenä on uuteen kuntaan valmistautuminen. Muutokseen valmistaudutaan uudelleenorganisoimalla toimintoja ja työtehtäviä yhteistyössä konsernipalveluiden ja muiden toimialojen kanssa. Yksikkö osallistuu mm. henkilöstö- ja taloushallinnon uudistamisprojektien yhteydessä tukipalveluiden kehittämiseen. Tavoitteena on kehittää hallinnon toimivuutta ja tiivistää työtehtäviä vastaamaan muuttuvan kunnan tarpeita. Tila-asioiden osalta yksikössä kehitetään kiinteistöjen sisäilmaan liittyvien prosessien sujuvuutta ja lisätään tiedottamisen avoimuutta. Lisäksi yksikkö osallistuu Monio – hankkeen suunnitteluun, jolla tähdätään tilankäytön toimintatapojen uudistamiseen. Vuonna 2018 Lasten ja perheiden palveluiden kärkihankkeessa (ns. Lape- hanke) valmistaudutaan maakuntaudistuksen tuomiin velvoitteisiin. Yksikön tehtävänä on hoitaa hankkeen hallinnointia ja huolehtia toimintojen suunnittelun etenemisestä. EU:n tietosuoja-asetuksen käyttöönottoon valmistautuminen edellyttää kehittämis- ja hallintoyksiköltä panostamista henkilötietoja sisältävien tietojärjestelmien läpikäyntiin ja kuvantamiseen.

Edellä mainitun lisäksi yksikkö on tavanomaisesti hoitanut järjestelyjä ja asiakaspalvelua liittyen mm. toimialan tilajärjestelyihin, hankintoihin, koulukuljetuksiin, oppivelvollisuusasioihin, lasten hoidon tu-kiin, koululaisten iltapäivätoimintaan ja päivähoitomaksuihin.

INDIKAATTORIT

Kehittämisen- ja hallintoyksikön osalta indikaattorit valitaan sisäisille asiakkaille tehdyn kyselyn perusteella. Pohjatiedot seurantaan varten kerätään vuoden 2018 aikana.

Avustukset	Seuranta			TA	TA
	TP 2014	TP 2015	TP 2016	2017	2018
Käsityökoulu Helmi	20 100	17 085	17 085	17 085	17 085
Käsityökeskukset	16 600	14 110	14 110	14 110	14 110
Jokelan kansalaisopisto	53 700	45 645	45 645	45 645	45 645

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ 490 SIV.TOIMEN KEHITT. JA HALLINTO								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	-931								
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-912 666	-907 505	-848 429	-856 961	-839 411	-848	-856	-865	-873
TOIMINTAKATE	-913 597	-907 505	-848 429	-856 961	-839 411	-848	-856	-865	-873
Henkilöstömäärä yhteensä	8,9	11,0	8,0	9,0	9,0				
Määrärahan muutos %		-0,6 %	-7,0 %	-5,6 %	-7,5 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		5 161	64 237	50 544	68 094	-8	-8	-9	-9

S*= Sitova taso

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Opetuspäällikkö Markus Torvinen

Kasvun ja oppimisen tulosalue sisältää seuraavat tulosyksiköt:

- Varhaiskasvatuspalvelut
- Opetus
- Lukio
- Kansalaisopisto
- Kohdennettu nuorisotyö

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Pormestariohjelman päämääristä ja tavoitteista on johdettu niitä toteuttavia tavoitteita ja toimenpiteitä vuodelle 2018.

Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat keskiössä (kuntalaiset arvostavat hyviä palveluita)

- Tarjoamme asukkaille mahdollisuuksia digitaalisten kasvatamiseksi. Kansalaisopisto perehdyttää kursseillaan etenkin ikäihmisiä monipuolisesti tietotekniikan ja älylaitteiden käyttöön sekä digitaaliseen asiointiin.
- Panostamme varhaiskasvatuksessa Diggaa-mun digimatka-hankkeeseen. Kasvatamme digiosaamista koulutuksin, otamme käyttöön uutta laitteistoa sekä digitaalisen kasvun kansion ja tvt-taitotasoportaat.
- Kehitämme avointa kerhotoimintaa perhekeskuksissa
- Kehitämme kansalaisopiston toimintaa aktiivijana ja yhteisöllisyyden luojana opetushallituksen hankerahan voimin
- Siirrämme opiskeluhoitolain mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut osaksi kasvatus- ja sivistystoimea.
  - Huomioimme siirron yhteydessä lakimuutoksen vaikutukset kuraattori- ja psykologipalveluihin ja vahvistamme oppilaan tuen organisointia.

Kasvatus ja koulutus on uuden kunnan keskeinen painopistealue

- Määrittelimme mitä asiakaslähtöisyys tarkoittaa varhaiskasvatuksen palveluiden

saatavuuden, saavutettavuuden ja riittävyyden sekä palvelutarjonnan ja -käytön näkökulmista

- Yhteensovitamme kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluita. Mitoitamme palvelut alueellisesti riittävälle tasolle.
- Laadimme selvityksen palvelusetelin käytöstä.
- Panostamme palveluohjauksen kattavuuteen varhaiskasvatuksessa
- Huomioimme uuden strategian linjaukset taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmatyössä
- Päivitämme Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman vuoden 2018 aikana.
- Panostamme ennalta ehkäisevän toiminnan kehittämiseen. Lisäämme erityisopettajien ja oppilaanohjaajien määrää
- Toteutamme opetussuunnitelmaa painopisteinä yhteisöllisyys sekä arviointi
  - otamme käyttöön Wilman- arviointityökalun
  - otamme yhteisöllisyyteen liittyvät yksikökohtaiset tavoitteet osaksi työsuunnitelmia
  - järjestämme koulujen yhteisen Vesopäivän
- Tuemme tieto- ja viestintäteknikan käyttöön-ottoa kokeilemalla Chromebook -laitteita, joiden avulla voidaan hillitä laitekustannusten kasvua. Muutamme osa-aikaisia tehtäviä kokoaikaiseksi ja otamme käyttöön tvt-taitotasotavoitteet koko kunnassa.
- Vahvistamme varhaiskasvatuksen, neuvolan ja lastensuojelun kanssa yhteisiä käytänteitä perheiden ja huoltajien tarpeiden tunnistamiseksi sekä ohjaamiseksi.
  - Kokeilemme 3v.-tarkastusten tekemistä päiväkodissa yhteistyössä varhaiskasvatuksen, neuvolan ja perheneuvolan kanssa.
  - Lisäämme yhteistyötä perhevalmennusten toteuttamisessa
- Kehitämme Perhekeskustyötä ja aloitamme Mainingissa jokapäiväisen avoimen toiminnan

syksyllä 2017. Kartoitamme yhteistyön lisäämistä kolmannen sektorin kanssa.

- Teemme selvityksen maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymisestä valtuustokauden aikana/ Palautamme perheiden subjektiivisen oikeuden saada lapsilleen päivähoitopaikan syksystä 2019 alkaen.
  - Kartoitamme 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen vaikutukset talouteen kaudelle 2019 - 2020. Tarkastelemme maksutuottoja ja uuden asiakasmaksulain vaikutuksia.
  - Muutamme kerhojen toiminnan maksuttomaksi syksystä 2018
  - Toteutamme varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tulevat uudistukset. Uudistuksia tulossa vuoden 2018 aikana, mahdollisesti jo 1.1.2018 alkaen. Muutosten tekemiseen varataan resursseja. Huoltajia tiedotetaan uudistuksista. Uudistusten lisäksi toteutetaan indeksikorotustarkistukset 1.8.2018.
  - Kehitämme ja edistämme avointa varhaiskasvatusta ja kerhotoimintaa. Lisäämme kerhotoiminnan paikkoja kysynnän mukaan.
- Pyrimme valtuustokauden aikana saavuttamaan valtakunnallisen tavoitteen nostaa varhaiskasvatukseen osallistumisastetta 3-5-vuotiaiden lasten osalta (Suomessa 73,8% kun muissa Pohjoismaissa se on 95%.)
- Lisäämme pedagogisen johtajuuden osaamista ja sen kehittämistä uuden varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseksi. Muodostamme koulutuskalenterin henkilöstön osaamistarpeet huomioiden.
- Suunnittelemme Moniota rakennuksen ja toimintojen osalta.
- Käynnistämme Monion rakentamisen vuonna 2018.
- Hyökkälän koulun hankesuunnitelma tehdään ja siinä yhteydessä arvioidaan uudisrakennuksen vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja. Kirkonkylän koulun ja Mattilan päiväkodin saneeraukseen ja korvaaviin tiloihin liittyen tehdään hankesuunnitelma. Etelä-Tuusulan palveluverkon suunnittelua jatketaan ja linjataan pitkän aikavälin suunnitelma palveluverkon

kehittämiseksi ml. yhtenäiskoulujen määrä, sijainti ja alustavat laajuudet.

- Selvitämme IB-lukion mahdollisuuden Monion yhteyteen.
- Selvitämme uusia oppilaistoyhteistyömahdollisuuksia ennakoivan rekrytoinnin tueksi.
- Lisäämme mahdollisuuksia löytää nuorelle sopiva jatkokoulutuspaikka opinto-ohjaukseen ja erityisen tuen kehittämiseen panostamalla

Kulttuuri on osa Tuusulan identiteettiä

- Teemme varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman vuonna 2018 yhteistyössä.
  - Korostamme kulttuurin merkitystä varhaiskasvatuksessa vuosina 2018-2019.
  - Teemme yhteistyötä kulttuuripalveluiden toimijoiden kanssa.
  - Tutustumme lapset omaan kulttuuriin lähiympäristöön varhaiskasvatuksesta alkaen.
  - Kokeilemme uusia työkaluja kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuksessa
- Käynnistämme lukion kulttuurikasvatussuunnitelman luomisen yhteistyössä vuonna 2018

Kestävä kehitys ja luonto ovat yhteisiä arvojamme

- Aloitamme uuden luontopainotteisen esiopetusryhmän vuonna 2018
- Vahvistamme lasten luontosuhdetta varhaiskasvatuksen toiminnassa kiinnittäen huomiota luontoon oppimisympäristönä, sen esteettiseen kokemiseen ja kestävä kehityksen - ajatuksen juurruttamiseen.

PALVELUSUUNNITELMAN

PAINOPISTEET VUOSILLE 2018 - 2022

JA KESKEISET MUUTOKSET

TOIMINNASSA

Kasvun ja oppimisen tulosalueen kehittämisen suunnitelma päivitetään vuoden 2018 aikana ja tuodaan päätettäväksi vuoden 2019 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Koulukuraattori ja koulupsykologipalvelut siirtyvät kasvun ja oppimisen tulosalueelle 1.1.2018 alkaen. Tulosalueelle perustetaan

kasvun ja oppimisen tuen yksikkö. Opetuksen, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen tuen organisoinnin nykyisten tehtävien hoitamiseen tarvitaan lisähenkilö, joka ottaa samalla vastuulle oppilas- ja opiskeluhuollon esimiehen, toiminnan organisoinnin ja kehittämisen tehtävät. Muutoksella parannetaan myös oppilaan tuen asiantuntijoiden mahdollisuutta tukea opetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä sekä oppilaiden perheitä heidän lapsensa tuen asioissa. Muutokseen vaikuttaa myös viime aikoina tapahtunut maahanmuuton ja valmistavan opetuksen lisääntyminen Tuusulassa ja kohdennetun nuorisotyön (siirtynyt 1.6.2017) siirtyminen kasvun ja oppimisen tulosalueelle.

Alueen vaativan erityisopetuksen organisointia suunnitellaan yhdessä muiden kuntien kanssa Lape-hankkeen yhteydessä. Samalla valmistaudutaan muutokseen Kalliomaan koulun osalta mikäli nuorisopsykiatrian toiminnot siirtyvät Helsinkiin jo kesällä 2018.

Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön (tvt) lisääntyminen esi- ja perusopetuksessa vaikuttaa tarvittavien laitteiden määrään. Leasingkustannusten kasvua pyritään ehkäisemään laitevalinnoilla. Vuonna 2018 opetustoimessa testataan hankintahinnaltaan

tavallista pc-kannettavaa halvempia Chrome-book -laitteita ja arvioidaan niiden käyttöä ala- ja yläkouluissa. Kellokosken koulun tvt-laitteistojen uusimiseen laajennuksen yhteydessä varaudutaan lisäämällä rahaa leasingvuokriin. Tieto- ja viestintäteknikan käyttöä ja kunnan tavoitteiden mukaista sähköisten palvelujen käyttöönottoa tuetaan muuttamalla osa-aikainen ict- asiantuntijan tehtävä kokoaikaiseksi.

Moniota suunnitellaan rakennuksen ja toimintojen osalta. Suunnittelun tavoitteena on Monion käyttöönoton yhteydessä tilojen yhteiskäyttö ja yhteistyön tehostuminen kansalaisopiston, lukion, taiteen perusopetuksen oppilaitosten sekä kansalaistoiminnan ja muiden toimijoiden osalta.

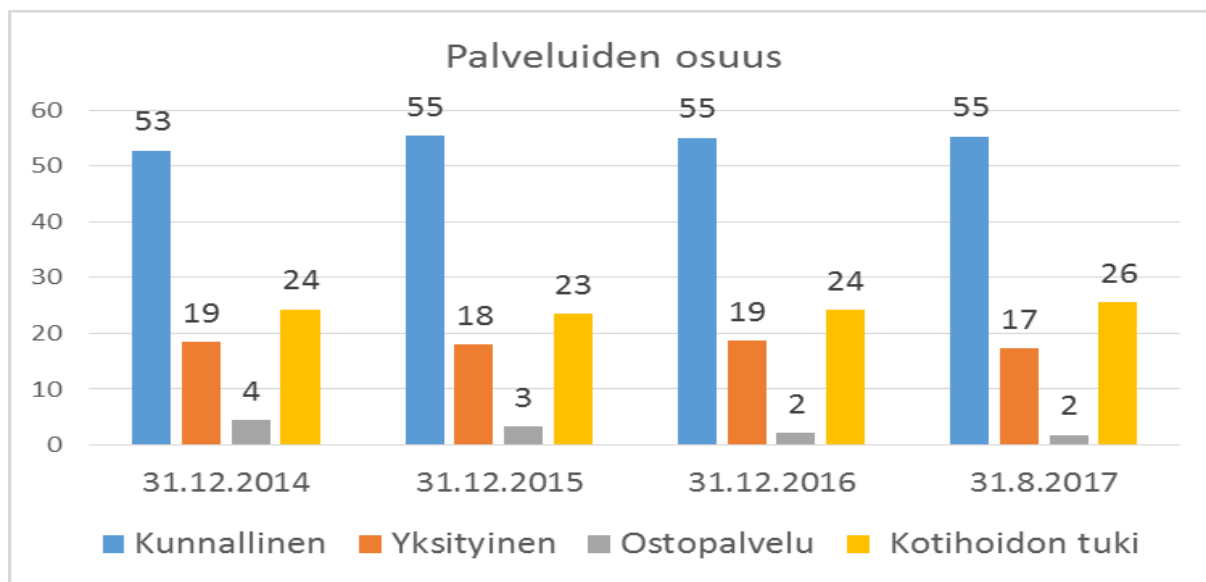
Palveluverkkoa kehitetään suunnittelemalla uudistetut tilat Kirkonkylän koulun ja Mattilan päiväkodin toiminnoille. Hyrylän alueen yläkouluverkon kokonaisuus suunnitellaan huomioiden Monion rakentuminen ja tarve rakentaa korvaavat tilat Hyökkälän ja Hyrylän yläkoululaisille.

Sisäilmaongelmaisista kouluista ja päiväkodeista tehtävät ratkaisut saattavat vaikuttaa talousarviossa 2018 päätettäviin investointeihin taloussuunnitelmakaudella 2018 – 2022.

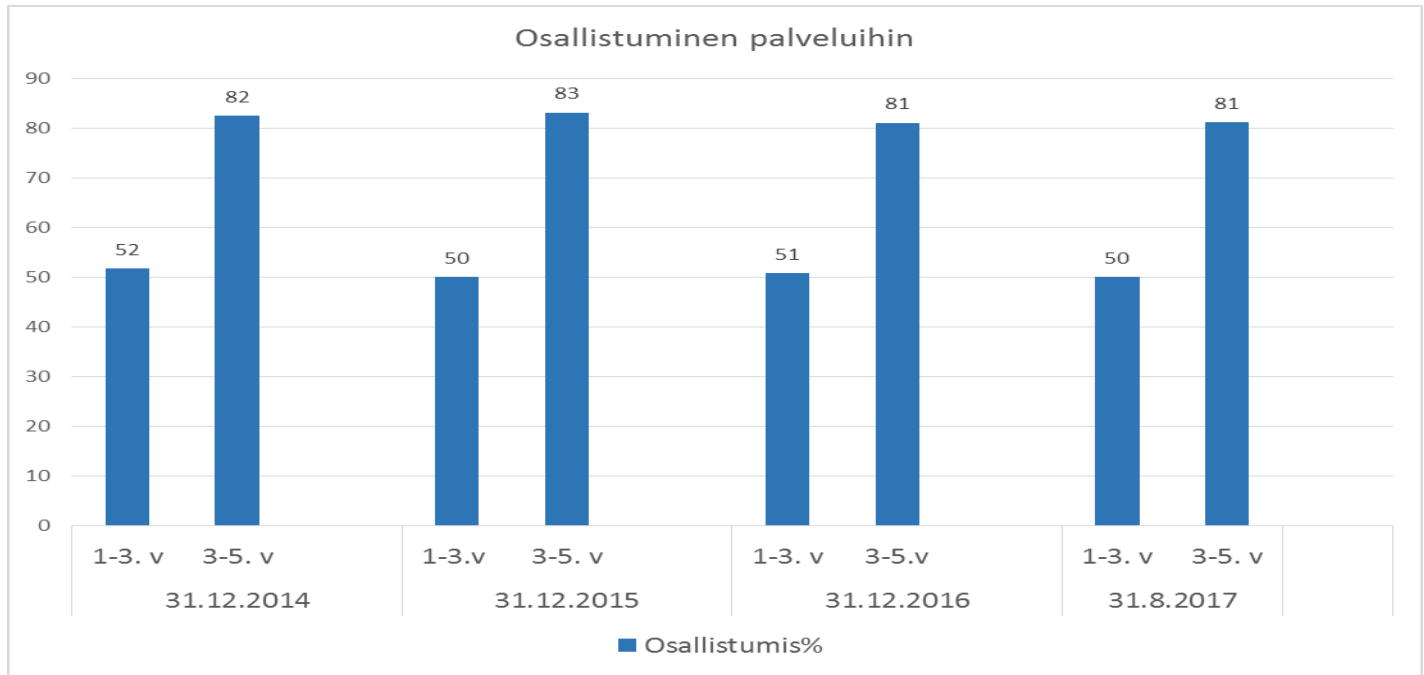
INDIKAATTORIT

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Oppilasmäärä, 20.9.					
- Alakoulu	3 379	3 335	3 381		
- Yläkoulu	1 585	1 683	1 699		
Yhteensä	4 964	5 018	5 080	5 128	5 160
Lukio, oppilasmäärä 20.9.	568	572	581	579	599
Erityisen tuen oppilaiden prosentuaalinen osuus koko oppilasmäärästä	7,5 %	6,8 %	7,2 %		
Tehostetun tuen oppilaiden prosentuaalinen osuus koko oppilasmäärästä	6,2 %	6,8 %	8,7 %		
Iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten prosentuaalinen osuus 1. luokan oppilaiden määrästä	55,4 %	60,0 %	59,8 %		
Iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten prosentuaalinen osuus 2. luokan oppilaiden määrästä	17,8 %	16,8 %	17,1 %		
Perusopetus nettomenot €/oppilas	8 011	8 126	8 233	8 298	8 332
Kuljetettavien oppilaiden määrä	738	714	711	711	711
Koulukuljetus hinta €/oppilas	1 656	1 682	1 781	1 786	1 786
Varhaiskasvatuspalvelut nettomenot €/lapsi	8 443	8 615	8 939	9 029	9 030
Asiakastytyväisyyden yleisarvosana, perusopetus		8,39 %			
Asiakastytyväisyyden yleisarvosana, varhaiskasvatus	8,70 %	8,73 %			

Prosentuaaliset osuudet eri varhaiskasvatuksen palvelumuodoissa

1-3-vuotiaiden ja 3-5- vuotiaiden osallistumisprosentti varhaiskasvatukseen

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Budjettiyhteenveto/ 401 KASVUN- JA OPPIMISEN PALVELUT

Selite	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	5 592 113	5 276 000	5 276 000	5 326 000	5 326 000	5 369	5 412	5 455	5 498
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-77 884 613	-77 264 383	-77 954 291	-80 226 979	-78 885 236	-79 674	-80 471	-81 276	-82 088
TOIMINTAKATE	-72 292 500	-71 988 383	-72 678 291	-74 900 979	-73 559 236	-74 305	-75 059	-75 821	-76 590
Henkilöstömäärä yhteensä	853,4	974,5	977,5	1003,5	1003,5				
Määrärahan muutos %		-0,8%	0,1%	3,8%	2,1%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Määrärahan muutos euroina		620 230	-69 678	-2 962 596	-1 620 853	-789	-797	-805	-813

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

KULTTUURIPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: vt. kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Jaana Koskenranta

Kulttuuripalveluiden tulosalue sisältää seuraavat tulosyksiköt:

- Kirjasto
- Kulttuuri
- Museot

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Tavoitteet 2018

- Tuotamme laadukkaita ja helposti saavutettavia kulttuuripalveluita eri puolilla kuntaa.
- Lisäämme kuntalaisten hyvinvointia antamalla tietoa, kokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla tilaisuuksia osallisuuteen ja yhdessä tekemiseen.
- Vahvistamme yhteistyötä kunnan eri toimijoiden kesken ja kolmannen sektorin kanssa.
- Vahvistamme kunnan vetovoimatekijöitä ja kulttuurikunnan imagoa.
- Olemme mukana Rykmentinpuiston taidesuunnitelman toteuttamisessa.
- Sitoudumme tuottamaan perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaa.
- Aloitamme varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman laatimisen
- Kehitämme sähköistä asiakaspalvelua, mm. verkkokirjastoa ja museon kokoelmanhallintaa.
- Panostamme lapsiin ja nuoriin, kehitämme myös ikääntyvien palveluita.

Palvelusuunnitelman painopisteet VUOSILLE 2018 - 2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Uudistamme palveluita ja tilaratkaisuja kuntalaisia kuunnellen ja osallistaen. Käytännön kohteina ovat mm. kirjaston asiakaspalvelutoimintojen kehittäminen ja ikäihmisten palvelukyselyn tulosten hyödyntäminen toiminnan järjestämisessä.

Jatkamme verkostoyhteistyön kehittämistä taapahtumatuotannossa ja muussa toiminnassa juhlavuosista 2015 ja 2017 saadun kokemuksen ja pormestariohjelman mukaisesti.

Uusi kunta huolehtii kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Kulttuuripalvelut edistävät koko väestön mahdollisuuksia päästä nauttimaan kulttuurista ja siitä kumpuavasta yhteisöllisyydestä. Erityisesti painotamme lasten ja nuorten sekä ikäihmisten osallisuutta ja kehitämme heidän palveluitaan matalankynnyksen periaatteella.

Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman luominen on ajoitettu vuosille 2018–2019. Se tuotetaan hankerahalla, lukion kulttuurikasvatussuunnitelman suunnittelu vuosille 2019–2020. Kulttuurisen vanhustyön hanke käynnistyy rahastovaroin vuonna 2018.

Huomioimme Vuoden 2020 asuntomessut Klaavolan ja IT-museon alueen kehittämisessä ja museoiden näyttelysuunnitelmissa. Vastamme vetovoimaisuuden ja kansainvälistymisen haasteeseen muun muassa näyttelytoimintaa, opasteita ja markkinointimateriaalia kehittämällä ja varautumalla Halosenniemen rakennuksen ja alueen kunnostustarpeisiin.

Teemme tarveselvityksen kokoelmakeskuksesta It-museon ja Lottamuseon kanssa.

Sitovina perusteluina myönnettävät määrärahat

Tuotantotuet

Päämääränä on kulttuuritoimintalain mukaisesti tukea paikallista taiteen ja kulttuurin harjoittamista ja harrastamista. Tuotantotuet lisäävät paikallista kulttuuritarjontaa ja parantavat muun muassa taiteilijoiden ja kulttuuriharrastajien sekä kulttuuriyhdistysten ja -verkostojen mahdollisuuksia järjestää kulttuuri- ja taidetoimintaa ja -tapahtumia.

Suomi 100 -juhlavuoden vuoksi määrärahassa oli vuonna 2017 huomattava korotus.

Vuoden 2018 määrärahasta osoitetaan Montturockille 25 000 euroa ja Tuusulan Taiteiden yölle 25 000 euroa.

Kulttuurin tuotantotukien määrä ilman rahastosiirtoja:

TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
113 200	100 980	99 480	170 000	120 000

Tuotantotuet sisältyvät kulttuurin tulosityksikön talousarvioon.

INDIKAATTORIT

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Nettomenot €/asukas	-84,91	-78,19	-79,65	-81,16	-79,56
Kirjastokäyntien määrä (fyysinen)	300 221	283 944	264 616	300 000	300 000
Museokävijöiden määrä	44 042	54 604	45 452	50 000	48 000
Kulttuurin tulosityksikön tapahtumakävijät yhteensä (oma ja verkostoyhteistyö)	20 118	23 415	20 333	24 500	21 000

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ 440 KULTTUURIPALVELUT								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	291 902	307 500	307 500	307 500	307 500	309	312	315	318
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-3 381 008	-3 478 155	-3 478 155	-3 450 402	-3 401 210	-3 435	-3 470	-3 504	-3 539
TOIMINTAKATE	-3 089 106	-3 170 655	-3 170 655	-3 142 902	-3 093 710	-3 126	-3 157	-3 189	-3 221
Henkilöstömäärä yhteensä	33,9	43,7	43,7	44,7	44,7				
Määrärahan muutos %		2,9 %	2,9 %	-0,8 %	-2,2 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-97 147	-97 147	27 753	76 945	-34	-34	-35	-35

S*=Sitova taso

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

VAPAA-AIKAPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: liikuntapäällikkö Risto Kanerva

Vapaa-aikapalveluiden tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

- Vapaa-aikapalvelut ja yhdistystoiminnan tuki
- Alueellinen nuorisotyö
- Liikunnanohjauspalvelut
- Liikuntapaikat ja ulkoilupalvelut
- Uimahallipalvelut

TULOSALUEEN TAVOITTEET 2018

Kesätoiminta ja tapahtumat

- SummerPower2018 toimintojen ja tapahtumien uudistaminen sekä tarjonta laajemmalle kohderyhmälle
- Järjestämme yöleirejä, mahdollisesti yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Palvelut

- Koululaisten uinninopetuksen suunnitelman laatiminen kaikille luokka-asteille
- Liikuntapaikkojen parannukset ja alueopasteiden uusiminen 2-3 kohteessa

Vetovoima

- Tuusulanjärven matkaluisteluradan reitin leventäminen ja muuttaminen ylläpidon helpottamiseksi ja ylläpitopäivien lisäämiseksi (kokeilu)
- Frisbeegolfradan avaaminen Rykmentinpui-
stoon kesällä 2018 yhteistyössä kolmannen sektorin ja hankkeen rahoittajan kanssa
- Tuusulanjärven virkistyskäytön edistäminen mm. Sarvikallion kehittämissuunnitelman pohjalta

Matalan kynnyksen harrastustoiminta

- Kellokoskelle rakennettava lähiliikunta-alue yhdistää Kellokosken koulun, kuntalaisten vapaa-ajankäytön, nuorison ja yhdistystoiminnan tarpeet
- Matalan kynnyksen harrastuskerhojen avustaminen

Osallisuus, vuorovaikutus ja viestintä

- Uimahallin tyytyväisyyskysely
- Ammatillisen viestinnän lisääminen eri kohderyhmille sosiaalisen median mm. facebookin ja instagramin avulla

- Alueellisen nuorisotyön itsearviointitoteutetaan kaikissa toimintapisteissä ja niiden pohjalta valitaan kehittämiskohteet
- Talotoiminnan ja tapahtumien lisääminen yhteistyössä tulosalueiden, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa
- Osallistavan budjetoinnin kokeilut kahdessa toimipisteessä

Henkilöstö

- Yhteisen koulutus- ja tykypäivän järjestäminen toukokuussa

PALVELUSUUNNITELMAN

PAINOPISTEET VUOSILLE 2018 – 2022

Vapaa-aikapalvelut järjestää ja kehittää alueellista nuorisotyötä ja tukee omatoimista liikunnan harrastamista sekä aktiivista yhdistystoimintaa. Vapaa-aikapalvelut suunnittelee ja toteuttaa monipuolista erityisliikuntaa ja ylläpitää sekä varustaa liikuntapaikkoja sekä leirikeskus Metsäpirttiä. Vapaa-aikapalvelut osallistuu aktiivisesti kuntapalvelujen kehittämiseen yhdessä kuntalaisten kanssa.

Vapaa-aikapalveluiden tulosityksiköt edistävät ensisijaisesti laajoja käyttäjäryhmiä palvelevia liikuntapaikkahankkeita. Tavoitteena on myös olemassa olevien harrastuspaikkojen käytön tehostaminen ja monipuolinen sekä turvallinen käyttö. Liikuntapaikkoja ylläpidetään ja kehitetään erilaisten harrastus- ja kilparyhmien tarpeet huomioiden. Tuusulan kunta tukee lasten ja nuorten harrastamisen ja liikunnallisen elämäntavan kehittymistä mm. rakentamalla maksuttomia lähiliikunta- ja harrastuspaikkoja koulujen ja päiväkotien yhteyteen. Liikkumisympäristöjä suunnitellaan tekemällä yhteistyötä kaavoituksen kanssa ja kohdennettuja liikuntapalveluja palveluja lisätään koulun, terveydenhuollon ja paikallisten järjestöjen kanssa.

Alueellinen nuorisotyö tarjoaa nuorille turvallisia ja päihteettömiä toimintaympäristöjä, jossa nuoret voivat viettää vapaa-aikaa ystävien kanssa sekä harrastaa itselleen kiinnostavia asioita. Nuorisotyössä kehitetään talotoimintaa sekä alueellista nuorisotyötä ja osallistutaan ennaltaehkäisevien palveluiden kehittämiseen lähikuntien nuorisotoimien kanssa.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Vapaa-aikapalvelujen toiminnassa keskitytään perustyöhön liittyvien palveluiden kehittämiseen ja tulosalueiden välisen yhteistyön tiivistämiseen. Kolmannen sektorin hyödyntäminen palveluiden tuottamisessa on valtuustokaudella käytännönläheistä ja vakiintunutta toimintaa, jolle uusi lautakuntarakenne ja toimintaympäristö antavat hyvät edellytykset.

Taloussuunnitelmavuosien investoinnit keskittyvät urheilukeskusten ympäristöön ja ulkoilu- ja virkistyspalveluiden kehittämiseen. Vuosina 2018-2019 toteutetaan pienempiä liikunta- paikkainvestointeja mm. koulujen pihahankkeita, suunnitelmien valmiusasteesta riippuen. Suurempia liikuntapaikka- ja virkistysalueisiin liittyviä toteutushankkeita (urheilukeskus ja Tuusulanjärvi) on mahdollista toteuttaa aikaisintaan valtuustokauden loppupuolella. Urheilukeskuksen monitoimihallihankkeen yhteydessä tulee tutkia mahdollisuus monipuolisen kokoontumis- ja toimintatilan perustamiseen. Tilatarve on perusteltua, jos se suunnitellaan kekseliäästi varhaiskasvatukseen, koulun, alueellisen nuorisotyön ja kolmannen sektorin tarpeisiin. Talousarviovuonna varaudutaan myös Sarvikallion kehittämistoimenpiteisiin Uudenmaan Virkistysalueyhdistyksen kanssa laadittavan kehittämissuunnitelman pohjalta. Tulosalueen tulot ja menot arvioidaan toteutuvan vuonna 2018 edellisvuoden tasolla.

AVUSTUKSET

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Ohjauspalkkiot, stipendit	83 100	71 420	71 570	71 420	71 420
Nuorisopalvelut	29 850	21 280	21 420	21 420	21 420

INDIKAATTORIT

Palaute/tyytyväisyyskyselyt toimintavuonna (kpl, vertailutiedot)

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Nettomenot €/asukas	-96,61	-95,45	-96,73	-92,57	-89,67
Avustettavat seurat ja yhteisöt (kpl), liikuntatoimi	32	32	31		
Maksetut avustukset (€), liikuntatoimi	112950	71 420/100	71 570/100	71 420	71 420
Yhdistysten nuorisoliikunnan ohjaukset (kpl)	40 048	41 866	43 726		
Nuorten käyntikerrat nuorisotaloilla ja toiminnoissa	24 921	20 990	17 667	15 000	15 000

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ 460 VAPAA-AIKAPALVELUT								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 012 128	1 196 500	1 196 500	1 196 500	1 196 500	1 202	1 215	1 227	1 239
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-4 763 729	-4 813 311	-4 813 311	-4 729 759	-4 683 495	-4 730	-4 778	-4 825	-4 874
TOIMINTAKATE	-3 751 601	-3 616 811	-3 616 811	-3 533 259	-3 486 995	-3 528	-3 563	-3 599	-3 635
Henkilöstömäärä yhteensä	26,5	28,3	28,3	28,3	28,3				
Määrärahan muutos %		1,0 %	1,0 %	-1,7 %	-2,7 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-49 582	-49 582	83 552	129 816	-47	-47	-48	-48

S*=Sitova taso

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohtoon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

Kuntakehityksen ja tekniikan toimiala

KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIIKAN TOIMIALA (1000 €)					euro	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018	TA 2018	2019	2020	2021	2022
TULOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	5 604	3 989	3 989	3 660	3 659 500	3 689	3 718	3 748	3 778
Maksutuotot	1 498	1 370	1 370	1 040	1 040 000	1 048	1 057	1 065	1 074
Tuet ja avustukset	336	73	73	73	72 727	73	74	74	75
Muut toimintatuotot	20 097	19 752	19 744	19 929	19 929 355	20 089	20 250	20 411	20 575
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	27 535	25 184	25 176	24 702	24 701 582	24 899	25 098	25 299	25 502
Valmistus omaan käyttöön									
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-6 162	-6 658	-6 678	-7 173	-7 175 843	-7 248	-7 320	-7 393	-7 467
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-1 417	-1 444	-1 448	-1 520	-1 191 602	-1 204	-1 216	-1 228	-1 240
Muut henkilösivukulut	-388	-306	-307	-325	-325 330	-329	-332	-335	-339
Palvelujen ostot	-11 450	-10 441	-10 466	-12 061	-11 924 396	-12 044	-12 164	-12 286	-12 409
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 681	-4 768	-4 943	-4 807	-5 306 610	-5 360	-5 413	-5 467	-5 522
Avustukset	-80	-127	-127	-1 627	-1 626 500	-1 643	-1 659	-1 676	-1 693
Vuokrat	-581	-545	-545	-617	-617 499	-624	-630	-636	-643
Muut toimintakulut	-90	-113	-143	-130	-129 906	-131	-133	-134	-135
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-24 849	-24 402	-24 657	-28 261	-28 297 686	-28 581	-28 866	-29 155	-29 447
TOIMINTAKATE	2 686	782	519	-3 559	-3 596 104	-3 681	-3 768	-3 856	-3 945
Määrärahan muutos %	5,3	-1,83	0,33	15,81	15,96	1,00	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	1 251	-446	80	3 859	3 895 215	283	286	289	292
%-osuus verorahoituksesta	-1,43	-0,41	-0,27	1,82	1,82	1,80	1,80	1,79	1,79
Asukkaat 31.12.	38595	39069	38733	38885	38885	39203	39693	40372	41070
Toimintakate euro/asukas	70	20	13	-92	-92	-94	-95	-96	-96
S* = Sitova taso									
Henkilöstö yhteensä	170,0	179,0	179,0		185,0				

TA 2018 sarake (ja suunnitelmavuodet 2019-2022) eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, nämä kulut siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

Alla oleviin toimintakuluihin muutettu sarakkeet TP 2016, TA 2017, MTA v.2017 ja TAE 2018 vertailukelpoisiksi TA 2018 sarakkeen kanssa (eivät sisällä eläkemenoperusteisia maksuja).

	(1000 €)				TA	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018	2018	2019	2020	2021	2022
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-24 492	-24 090	-24 345	-27 931	-28 297 686	-28 581	-28 866	-29 155	-29 447
Määrärahan muutos %	1212	-402	254	15,95	17,46	282,98	285,81	288,66	291,55
Määrärahan muutos euroina	5,21	-1,67	1,05	3 841	4 207 263	0	0	0	0
%-osuus verorahoituksesta	-1,60	-0,56	-0,42	1,65	1,84	1,80	1,80	1,79	1,79
Asukkaat 31.12.	38595	39069	38733	38885	38885	39203	39693	40372	41070
Toimintakate euro/asukas	79	28	21	83	-92	-94	-95	-96	-96

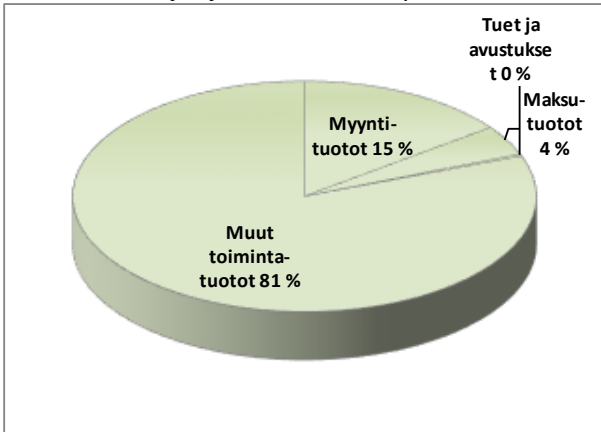
S* = Sitova taso

KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIIKAN TOIMIALA

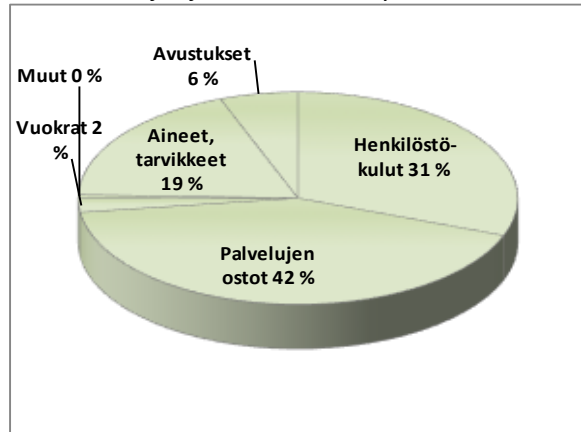
Toimiala

Vastuuhenkilö: kuntakehitysjohtaja Marko Härkönen

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET VUODELLE 2018 JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

- Kuntien yhteistyönä palvelutoiminnan järjestäminen mm. työllisyyspalvelut, pysäköinninvalvonta
- Palveluverkon pitkän aikavälin linjaukset
- Digitalisaatiota hyödyntämällä luomme tuottavuutta mm. katurekisteri, Lupapiste.fi käytön laajentaminen, palautejärjestelmän kehittäminen
- Yleiskaava 2040 hyväksyminen, Hyrylän keskustan ja Focuksen kehittäminen,
- Rykmentinpuiston asuntomessujen toteuttaminen
- Joukkoliikenteen jatkuvuuden varmistaminen ja palvelutason kehittäminen HSL-jäsenyyden kautta
- Toimintatapojen uudistaminen
- Kunnantalon hankesuunnitelma hyväksytään 2018
- Monion arkkitehtuurikilpailun ratkaisu ja Monion toteutus päätös

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Tuusulan pormestariohjelman päämäärät valtuustokaudelle 2018 - 2022 ovat:

1. Uusi Tuusula on kulttuurimuutos
2. Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat keskiössä
3. Muuttotappiosta vahvaan kasvuun ja vakaaseen talouteen.
4. Tehokas kaavoitus ja linjakas maapolitiikka ovat kasvun perusta
5. Vireä yritystoiminta tuo työtä, hyvinvointia ja uusia asukkaita

6. Kasvatus ja koulutus on uuden kunnan keskeinen painopistealue
7. Kulttuuri on osa Tuusulan identiteettiä
8. Kestävä kehitys ja luonto ovat yhteisiä arvojamme
9. Kohti maakuntaa

Pormestariohjelman päämääristä ja tavoitteista on johdettu niitä toteuttavia tavoitteita ja toimenpiteitä vuodelle 2018.

Uusi Tuusula on kulttuurimuutos

- Otamme rohkeita askeleita viestinnässä, markkinoinnissa ja kokeilutoiminnassa. Kasvatamme markkinointibudjettia ja toteutamme sitä uudella tavalla.

Muuttotappiosta vahvaan kasvuun ja vakaaseen talouteen

- Mahdollistamme asukasluvun sekä työpaikkoja tuovien yritysten määrän kasvun ja kasvatamme maanmyyntituloja.
- Tuemme kunnan kasvua joukkoliikenteeseen panostamalla. Pilotoimme liikkumisen palvelua (MaaS) HSL:n tai HSL-verkoston kuuluvan kumppanin kanssa. Suunnitellamme ja toteutamme liikkumisen ekosysteemin Hyrylän alueelle. Myöhemmässä vaiheessa teemme suunnitelmat Kellokosken, Jokelan ja haja-asutusalueiden osalta.

Tehokas kaavoitus ja linjakas maapolitiikka on kasvun perusta

- Edistämme kunnan kasvua mahdollistamalla monipuolisen asumisen ja vireän elinkeinotoiminnan.
- Jatkamme kunnan maapolitiikassa nykyisellä maapoliittisella ohjelmalla.
- Jatkamme raakamaan hankintaa kasvu- ja täydennysrakentamisalueilla.
- Tehostamme kaavoitusta resursseja lisäämällä ja toimintaa kehittämällä.
- Selvitämme ja mahdollisuuksien mukaan parannamme kylien täydennysrakentamisen edellytyksiä yleiskaavan linjausten mukaisesti.
- Valmistelemme Itäisen ohikulkutien työpaikka-alueen asemakaavoja.
- Keskitämme kunnan kasvun pääasiassa keskusta-alueille samalla panostaen merkittävästi elinympäristön laatuun.
- Edistämme Rykmentinpuiston kaavoitusta, rakentamishankkeita ja sopimuksia.
- Hyödynnämme Asuntomessujen 2020 näkyyden.

Vireä yritystoiminta tuo työtä, hyvinvointia ja uusia asukkaita

- Kasvatamme kunnan työpaikkaomavaraisuutta.
- Hyödynnämme yhä paremmin Helsinki-Vantaan lentokentän läheisyyden tuomat mahdollisuudet. Rakennamme Focus-alueita osaksi tulevaisuuden lentokenttäkaupunkia ja työpaikkakeskittymää.
- Varmistamme kunnan hyvän imagon, riittävän työpaikkatarjonnan sekä osaavan työvoiman asumisen mahdollisuudet kunnassa.
- Varmistamme omakoti- ja yritystonttien riittävän tarjonnan.
- Kunnostamme Tuusulanjärven ranta-alueita, Jokelan lampia, Keravanjokea, Tuusulanjokea ja Rusutjärveä ja tarjoamme mahdollisuuden niiden hyödyntämiseen.

Kasvatus ja koulutus on uuden kunnan keskeinen painopistealue

- Rakennamme Monion tällä valtuustokaudelle. Hyödynnämme Monion käyttöönottoa asuntomessujen sekä muun kunnan markkinoinnin ja viestinnän yhteydessä.
- Varmistamme puhtaan sisäilman kunnan kiinteistöissä. Tuusula asettaa nollatoleranssin sisäilmaongelmille, havaittuihin ongelmiin puututaan ripeästi.

Kestävä kehitys ja luonto ovat yhteisiä arvojamme

- Edistämme Kellokosken Ruukin alueen pilaantuneiden maiden puhdistamista yhdessä valtion ja kiinteistöjen omistajien kanssa.
- Jatkamme energiansäästöohjelmaa vaarantamatta terveellistä sisäilmaa.
- Suosimme uusituvan energian käyttöä kaikessa uudisrakentamisessa sekä lämmitysjärjestelmien saneerauksissa.

RISKIARVIO

Toimialan budjetissa on osia, jotka ovat säəriippuvia. Näitä on erityisesti Kunnossapito ja viheralueet (lumen auraus, liukkauden torjunta) ja Tilakeskus (pihojen lumityöt, kattolumien pudottaminen, liukkauden torjunta, lämmitys). Näiltä osin budjetti laaditaan aina keskimääräisten sääolojen mu-

kaiseksi. Pahimmillaan poikkeavat sääolot voivat aiheuttaa 700 000 euron lisäkustannukset käyttökuluihin keskimääräisiin oloihin verrattuna.

Tilakeskuksen hoitovastuulle voidaan kesken budjettikauden siirtää sellaisia rakennuksia, joista ei ollut tietoa vielä budjettia laadittaessa. Vastaavasti Kunnossapidon ja viheralueiden hoitovastuulle voidaan siirtää sellaisia yleisiä alueita, joista ei ollut vielä tietoa budjettia laadittaessa.

Kosteus- ja homevaurioselvitysten sekä pienten korjausten määrä on vaihdellut vuosittain 300 000 – 600 000 euron välillä. Pitkällä aikavälillä tarkas-

teltuna kunnossapidon karsiminen johtaa sisäilma-ongelmien kasvuun ja sitä kautta näiden kustannusten nousuun.

Jätehuollon kustannukset riippuvat lumenkaato-paikalle ajettavan lumen määrästä ja maankaatopaikalle ajettavan maan määrästä, vaihtelua +/-200 000 € vuosittain.

Korjausvelan kasvu kiihtyy rakennusten ja infran osalta vuosien 2017–2021 aikana. Kunnan strategian mukainen kestävä kehitys vaarantuu tältä osin.

Selite	Budjettiyhteenveto/ KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIKAN TOIMIALA				TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	27 534 944	25 184 120	25 176 026	24 701 582	24 701 582	24 902 425	25 099 124	25 297 389	25 503 073
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-24 848 510	-24 402 471	-24 657 475	-28 260 531	-28 297 686	-28 580 663	-28 866 469	-29 155 134	-29 446 686
TOIMINTAKATE	2 686 434	781 649	518 551	-3 558 949	-3 596 104	-3 678 238	-3 767 345	-3 857 745	-3 943 613
<i>kulujen %muutos</i>		-1,8	-0,8	15,8	16,0	1,0	1,0	1,0	1,0
kulujen muutos euroina		446 039		-3 858 060	-3 895 215	-282 977	-285 807	-288 665	-291 551

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2018

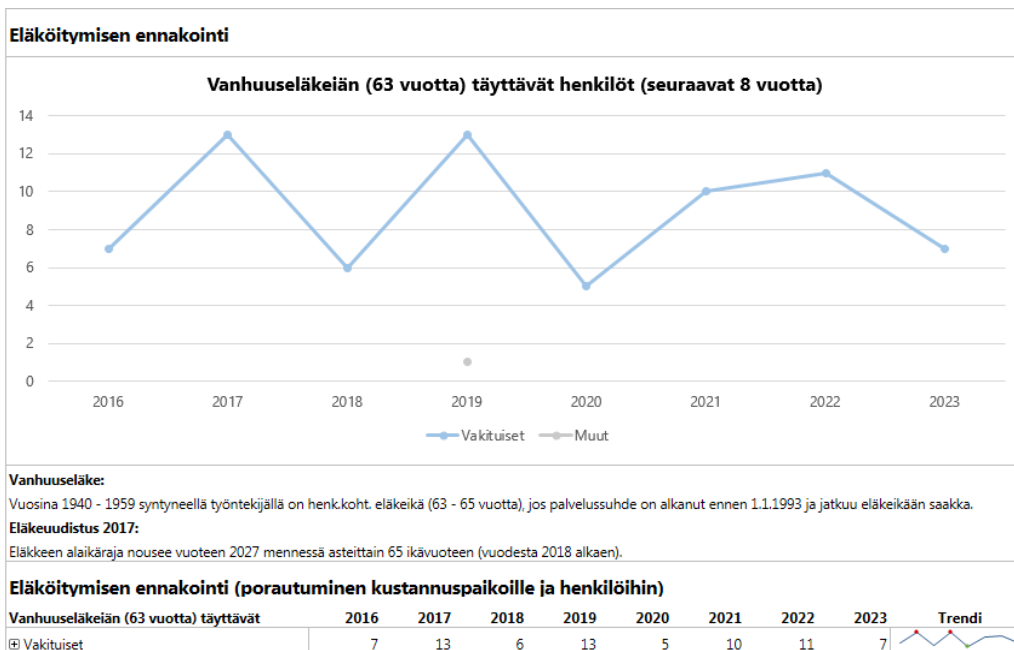
Kuntakehityksen ja tekniikan toimialan (Ketek) kokonaishenkilömäärä vuonna 2018 on 185 henkilöä jakautuen seuraavasti:

Kuntakehitys 16 henkilöä
Kuntasuunnittelu 33 henkilöä
Hallinto- ja asiakaspalvelu 15 henkilöä
Yhdyskuntatekniikka 43 henkilöä
Tilakeskus 73 henkilöä
Rakennusvalvonta 5 henkilöä

Ketek toimialan henkilöstösuunnitelma sisältää vuodelle 2018 täytettäväksi asuntomessujen aluevalvojan määräaikaisen tehtävän sekä työllisyysasiamiehen määräaikaisen tehtävän vaki-

naistamisen. Työllisyyspalveluihin siirtyy viisi henkilö Sosiaali- ja terveystoimialalta.

Henkilöstövaihdosten yhteydessä sekä työpaikan vaihdon vuoksi, että myös eläkeiän saavuttamisen kautta arvioidaan perusteellisesti toimenkuvien muutostarpeet suhteessa organisaation tarpeisiin.

INVESTOINNIT 2018

Investoinnit TA 2018 / Rakennukset osioon varataan yhteensä 11,934 M€ vuodelle 2018.

Suurimmat rakennuskohteet ovat Kellokosken yhtenäiskoulu, jonka toteutus ajoittuu kuudessa toteutusvaiheessa kolmelle vuodelle (TA 2016 3,2 M€, TA 2017 6,0 M€ ja TA 2018 6,1 M€), Mikkolan päiväkotit TA 2018 1,2 M€ sekä Monion suunnittelumäärärahan varaus TA 2018 1,016 M€.

Yhdyskuntatekniikan investoinnit ovat yhteensä 10,240 M€.

Vuonna 2018 suurimpia kunnallistekniikan investointihankkeita ovat:

- Puustellinmetsä/ Kadut ja aukiot 2,5 M€
- Puustellinmetsä/ Puistot ja leikkipaikat 1,0 M€
- Lahelanpelto II 2,4 M€
- Anttilanranta 0,8 M€
- Kartano I 0,5 M€

Tuusula panostaa liikenneturvallisuuteen infrastruktuurirakentamisessa, konsultoi alueiden asukkaita ja liikkuja, sekä korjaa olemassa olevia tieturvallisuuspuutteita sekä riskialueita erityisesti

kouluteiden kohdilla ja tekee liikenneturvallisuuden edistämiseksi suunnitelman.

Tiehankkeiden investoinnit ovat yhteensä 4,320 M€.

Vuonna 2018 suurimpia teiden investointihankkeita ovat:

- KT 45 kehittäminen/ Koskenmäen liittymä 2,5 M€
- KT 45 kehittäminen/ Häriskiven liittymä ja alikulku 0,4 M€
- KT 45 kehittäminen/ Vaunukankaan liittymä ja Nahkelantie 0,5 M€
- Rykmentinpuiston kaava-alueen liittymät/ Puustellinmetsä Kulloontielle 0,7 M€

Rykmentinpuiston investoinnit - laskelmat on päivitettävänä – tarkastellaan Rykmentinpuiston ohjelmamallin tullessa päätöksentekoon, jolloin on valmiina myös vuoden 2018 aikana tehtävä kokonaisarvio kunnan 10 vuoden investoinneista sekä keinoista velkaantumisen taittamiseksi.

KUNTAKEHITYSLAUTAKUNTA

Tulosalueet

Kuntakehitys
Kuntasuunnittelu
Hallinto- ja asiakaspalvelu
Rakennusvalvonta

TOIMINTA-AJATUS

Kuntakehityslautakunnan tehtävänä on edistää Tuusulan kunnan elinvoimaa, kilpailukykyä ja veto-voimaisuutta sekä huolehtia rakennusvalvonnan tehtävistä.

Tätä tehtävää lautakunta toteuttaa tulevaisuutta ennakkoiden luomalla mm. tarkoituksenmukaisella kaavoituksella edellytyksiä hyvälle rakennetulle ja luonnonympäristölle, asuinolojen kehittymiselle,

joukkoliikenteelle, viisaalle liikkumiselle sekä elinkeinoja työllisyyspolitiikalla. Lisäksi Kuntakehityslautakunta myötävaikuttaa kaavojen toteutumiseen siten, että rakentaminen täyttää yleisesti hyväksytyt normit terveellisyyden, turvallisuuden ja teknisen laadun suhteen sekä tukee ympäristön muodostumista turvalliseksi ja esteettiseksi.

Selite	Budjettiyhteenveto/ KUNTAKEHITYSLAUTAKUNTA								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	2 574 635	1 955 000	1 955 000	1 615 000	1 615 000	1 631 150	1 641 679	1 652 285	1 668 808
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-5 287 507	-5 857 139	-5 937 143	-7 955 425	-7 930 677	-8 009 983	-8 090 083	-8 170 983	-8 252 693
TOIMINTAKATE	-2 712 872	-3 902 139	-3 982 143	-6 340 425	-6 315 677	-6 378 833	-6 448 403	-6 518 699	-6 583 886
Määrärahan muutos %		10,8 %	12,3 %	35,8 %	35,4 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-569 632	-649 636	-2 098 286	-2 073 538	-79 306	-80 100	-80 901	-81 710

S* = Sitova taso

Kuntakehityslautakunnan lukuihin sisältyy rakennusvalvontajaos.

KUNTAKEHITYS

Tulosalue

Tavoitteet

Kuntakehitys-tulosalue edistää kuntastrategian mukaisesti projektialueiden: Rykmentinpuiston, Focuksen ja Hyrylän keskustan kehittämistä sekä vastaa kunnan elinkeinotoimesta. Panostamme Tuusulan kunnan vetovoiman ja brändin rakentamiseen.

Tavoitteet vuodelle 2018:

Focus

- neuvottelemme Focus-alueen liikekeskuksen maankäyttösopimukset kaavoituksen edellyttämässä aikataulussa
- valmistelemme muun Focus-logistiikka-alueen maanhankintaa varmistamalla toteutusedellytyksiä jatkamme projekti- maista toimintatapaa Focuksessa ja valmistelemme siirtymistä ohjelmajohtamisen malliin
- Kehä 4:sen rahoitus- ja toteutusmallia selvitetään
- alueen markkinointi- ja viestintäsuunnitelma laaditaan

Hyrylän keskusta

- jatkamme projektimaista toimintatapaa Hyrylän keskustassa ja valmistelemme tarvittaessa siirtymistä ohjelmajohtamisen malliin
- hyväksymme uuden kunnantalon hankesuunnitelman
- edistämme alueen suunnittelua tehdyn suunnitteluvarauksen lisäksi
- pyrimme saamaan liiketonttien (Hyrrä ja ex S-market) omistajat toimimaan yhdessä aktiivisesti alueen uudistamiseksi toiminnallisesti ja tarjonnallisesti
- teemme kaavoituskumppanuus- ja esisopimuksia tonttien luovutuksista lähimpänä toteutusta oleville alueille
- jatkamme neuvotteluita alueen maanomistajien kanssa tavoitteena ensimmäisten hankkeiden alkuunlähtö
- alueen kiinteistökannan kehittäminen ja uusio-/väliaikaiskäytön kehittäminen sekä torin elävöittämisen jatkaminen

Vastuuhenkilö: elinkeinopäällikkö Marko Kauppinen

- päätämme kestävästä pysäköintiratkaisusta alueella alueen asemakaavoituksen yhteydessä
- alueen markkinointia ja viestintää kehitetään
- Hyrylän alueella toimii keskustayhdistys Järvenpään Sykettä ja Sinfoniaa yhdistyksen tavoin

Elinkeinopalvelut

- Tehostamme ja kehitämme edelleen markkinointia joka tasolla, panostaen erityisesti kuntamarkkinoinnin ison kuvan kirkastamiseen sekä pitkäjänteisen markkinoinnin tiekartan suunnitteluun ja toteutukseen
- Toimimme pilottialustana yrityksille mahdollistaen uuden yritystoiminnan ja uudenlaisten toiminta- ja yhteistyömallien syntymistä
- Panostamme voimakkaasti lentokenttäyhteistyöhön ja hyödynnämme tätä kokonaisvaltaisesti markkinoinnissa
- Vahvistamme vuonna 2017 toteutetun kilpailutuksen lisäksi matkailuyhteistyötä Järvenpään kaupungin ja matkailuyrittäjien kanssa vahvistamalla Tuusulanjärven Matkailu ry:n toimintamahdollisuuksia, panostaen erityisesti kansainvälisiin matkailijoihin ja matkailupalvelujen parempaan saavutettavuuteen
- Varmistamme kunnan osittain omistaman kehittämisyritys Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus Oy:n (Keuke) toimintaedellytykset sekä alueellisen yritysneuvonnan korkean tason ja vahvistamme niitä aktiivisella yhteistyöllä sekä riittävällä kuntarahoituksella
- Teemme tiivistä alueellista yhteistyötä työllisyydenhoidossa selvittäen mahdollisuudet yhteiseen palvelutarjontaan Järvenpään kaupungin kanssa
- Teemme yritys- ja kuntalaisyhteistyötä uudensuomalaisia tavoitteen, hyödyntäen laajalti yhteistyöverkostoja ja järjestäen muun muassa hackathon-tapahtumia
- Olemme mukana alueellisissa kehittämisverkostoissa sekä edistämme niiden kautta

syntyvää yritys- ja kuntalaistoimintaaPyrimme etsimään uutta yritystoimintaa kunnan alueella oleviin tyhjiin tai muutoin vapaana oleviin kiinteistöihin

- Etsimme aktiivisesti sijoittajia isompiin kaavoitushankkeisiin sekä toimijoita muihin vapaana oleviin työpaikkatontteihin

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Hyrylän keskustan asemakaavoittamisessa otetaan huomioon uuden kunnantalon ja mahdollisesti uuden kirjaston sekä uuden PT-yksikön tarvitsema tontti. Hyrylän keskustan asemakaavoihin pyritään sisällyttämään kaikille tonteille maanalainen pysäköintitila. Vain mikäli maanalaiset p-paikat eivät riitä, rakennetaan paikoitustalo(ja). Hyrylän käve-

lykeskustan alueella asemakaavassa osoitetaan liike- ja palvelutiloja alimpaan kerrokseen tarkoituksenmukaisuusnäkökohta huomioon ottaen.

Uusi elinkeino-ohjelma valmistui vuosille 2017–2018, ja sen tavoitteita, toimenpiteitä sekä mittareita hyödynnetään toiminnassa. Lisäksi Elinkeinoneuvottelukunnan toimintaa kehitetään uudelle toimikaudelle 2017–2019.

Tunnusluvut

Erittely suurimmista projekteista	MTA 2017	TA 2018
	€	€
Focus	280 000	278 000
Hyrylän keskusta	195 000	224 000

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ KUNTAKEHITYS		MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
	TP 2016	TA 2017							
TOIMINTATUOTOT YHT.	3 740	0	0	0	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-1 149 848	-1 800 031	-1 825 031	-3 599 657	-3 684 927	-3 721 776	-3 758 994	-3 796 584	-3 834 550
TOIMINTAKATE	-1 146 108	-1 800 031	-1 825 031	-3 599 657	-3 684 927	-3 721 776	-3 758 994	-3 796 584	-3 834 550
Henkilöstömäärä yhteensä	7,4	9,0	9,0	14,0	14,0				
Määrärahan muutos %		56,5 %	58,7 %	100,0 %	104,7 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-650 183	-675 183	-1 799 626	-1 884 896	-3 718 091	-37 218	-37 590	-37 966

S* = Sitova taso

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

RYKMENTINPUISTO

Taseyksikkö

Rykmentinpuiston laskennallinen taseyksikkö on perustettu tukemaan Rykmentinpuiston kehittämistavoitteiden saavuttamista sekä talouden seurannan läpinäkyvyyttä.

Tavoitteet vuodelle 2018:

Rykmentinpuisto

- jalkautamme ohjelmajohtamisen mallin Rykmentinpuistossa
- viemme Asuntomessujen valmistelua eteenpäin kokonaisvaltaisesti eri osa-alueilla
- varmistamme Rykmentinpuiston toteutuksen hakemalla erilaisia toteutustapoja
- edesautamme Monion jatkokehittelyä maankäytöllisin ratkaisuin
- viemme eteenpäin Rykmentinpuiston työpaikka-alueen kehittämistä visiotyön pohjalta
- valmistelemme maankäyttö- sekä muita maankäytöllisiä sopimuksia
- kehitämme alueen infraa kokonaisvaltaisesti
- toteutamme Aurinkoaidan pilotin Puustelintien alueelle
- edistämme hankkeiden (HYPA, Liikekeskus, ”aloituskortteli”) toteutumista
- edistämme Rykmentinpuiston energiaratkaisua, kiertotaloutta sekä niihin liittyviä osahankkeita
- edistämme taidetta alueella Taideohjelman mukaisesti

Vastuuhenkilö: ohjelmapäällikkö Tuomo Sipilä

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Rykmentinpuiston ja asuntomessujen toteuttamisen edistämiseksi varataan tarvittavia henkilöresursseja. Rykmentinpuiston ohjelmajohtamisen mallin ottaminen käyttöön selkeyttää ja helpottaa ohjelman hyötyjen johtamista.

Rykmentinpuiston laskennallinen taseyksikkö on perustettu tukemaan Rykmentinpuiston kehittämistavoitteiden saavuttamista sekä talouden seurannan läpinäkyvyyttä. Laskennallisen taseyksikön avulla Rykmentinpuiston alue pysytetään kunnan kirjanpidossa, mutta raportoinnissa sille on muodostettu oma tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma, mikä helpottaa Rykmentinpuiston talouden suunnittelua ja seurantaa. Taseyksikön avaava tase on muodostettu vuoden 2016 tilinpäätöstietojen perusteella.

Rykmentinpuiston ohjelman toteuttaminen vaatii kunnalta uudenlaista lähestymistapaa hankkeen laajuuden ja sen tarjoamien mahdollisuuksien takia. Alueelle haetaan uusia innovatiivisia toimintamalleja ja aluetta markkinoidaan erilaisten hankkeiden testialustaksi kuten älykkään liikkumisen, energian ja kiertotalouden kokeiluihin osana digitalisaatiota. Tätä toimintaa tullaan jatkamaan koko hankkeen elinkaaren ajan.

Asuntomessujen toimintaa koordinoidaan hyväksytyn organisaatiomallin pohjalta ja messuorganisaatio on aloittanut sovitussa aikataulussa.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ RYKMENTINPUISTO								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT YHT.	-402 565	-672 955	-672 955	-799 549	-799 549	-807 544	-815 620	-823 776	-832 014
TOIMINTAKATE. S*	-402 565	-672 955	-672 955	-799 549	-799 549	-807 544	-815 620	-823 776	-832 014
Määrärahan muutos %		67,2 %	67,2 %	18,8 %	18,8 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-270 390	-270 390	-126 594	-126 594	-806 745	-8 075	-8 156	-8 238

S* = Sitova taso

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohton- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

KUNTASUUNNITTELU

Tulosalue

Vastuuhenkilö: kuntasuunnittelupäällikkö Asko Honkanen

Tavoitteet

Kuntasuunnittelun tulosalueella edistetään maankäytön suunnitelmia kaavoitus suunnitelman ja kaavoituksen työohjelman mukaisesti toteuttaen maapoliittista ohjelmaa yhteistyössä osallisten kanssa ja perustuen ajantasaiseen paikkatietoon.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Kaavoitus

Yleiskaavan ja osayleiskaavojen avulla suunnitellaan taajamien kehittämistä ja asetetaan tavoite maanhankintaa varten. Strategisen yleiskaava 2040 valmistuttua keskitytään sitä tarkentavien osayleiskaavojen suunnitteluun. Yleiskaava 2040 valmistelun myötä saatujen tietojen pohjalta on laskettu tarvittava ja potentiaalinen tonttivaranto. Tämän johdosta pystytään valitsemaan kehitettävät alueet paremmin tarpeen mukaan. Edelleen panostetaan kunnan palveluverkon kehittämisen ja realisoitavien kiinteistöjen edellyttämien kaavojen ohella eniten tonttivarantoa synnyttäviin ja veto-voimaa kehittäviin kaavoihin – mm. FOCUS-alueeseen, Rykmentinpuistoon, keskustoihin ja Sulan työpaikka-alueeseen. Kuntasuunnittelu tekee tiivistä yhteistyötä Kuntakehityksen kanssa merkittävien maankäyttöprojektien edistämiseksi. Erikokoisten AO-tonttien kaavoittamista tehostetaan. Tavoitteena on tuottaa Etelä-Tuusulassa 100 tonttia vuodessa myyntiä varten.

Tavoitteena on kerryttää tonttivarantoa siten, että se vastaa vähintään viiden vuoden tarvetta. Kunkin taajamaan tavoitellaan

- eri talotyyppisiä ja asumismuotoja tuottavia asuinrakentamisen tontteja
- työpaikka-alueille tonttivarantoa
- keskustoja kehittäviä asuin- ja palvelurakentamisen mahdollistavia kaavoja
- taajaman identiteettiä vahvistavia ja veto-voimaa kehittäviä maankäytön suunnitelmia tai hankkeita

- kaupallisen ja kunnallisen palveluverkon kehittämistarpeet mahdollistavia kaavoja

Kts. kaavoitus suunnitelma 2018-2022.

Paikkatieto

Paikkatietoyksikössä tuotetaan, koostetaan ja jaetaan perustietoa (paikkatietoa) ympäristöstä suunnittelun, rakentamisen, sekä kunnalle säädettyjen lakisääteisten tehtävien suorittamisen tueksi. Paikkatietoyksikkö hallinnoi sekä kehittää kunnan keskeisiä paikkatietojärjestelmiä, paikkatiedon rajapintapalveluita, kuntarekisteriä, paikkatiedon jakelua sekä hankkii yhteiskäyttöisiä paikkatietoaineistoja. Yksikkö tiedottaa paikkatietoasioista ja tarjoaa koulutusta kaikille kunnan sektoreille. Paikkatiedot sekä kuntarekisteritiedot ovat merkittävän suuri osa kunnan tietopääomaa jota käytetään suunnittelun, tiedolla johtamisen ja päätöksenteon tukena ja työkaluna. Tuusulan kunnan paikkatietoasioita koordinoidaan ja kehitetään osana kunnan tietohallintoa ja kunnan kokonaisarkkitehtuuria. Paikkatietoa kehitetään Tuusulassa kansallisesti sekä EU:ssa määritellyn suuntaan.

Kiinteistövero on vakaa tulonlähde kunnalle ja sen tuotto on helposti ennakoitavissa. Puutteellisten rakennusrekisteritietojen vuoksi rakennuksia on mahdollisesti virheellisillä tiedoilla kiinteistöverotuksessa ja mahdollisesti myös kokonaan verotuksen ulkopuolella. Virheiden oikaisu ja puuttuvien rakennusten saattaminen kiinteistöveron piiriin voi kasvattaa kunnan kiinteistöverotuloja, sekä johtaa myös osaltaan kiinteistön omistajien tasa-arvoiseen verokohteluun. Kiinteistöveroselvitysprojektissa inventoidaan kunnan rakennuskanta ja tuotetaan ajan tasalla olevat tiedot verottajalle kiinteistöverotusta varten. Vuoden 2018 alkupuolella valmistuvassa esiselvitystyössä otetaan tarkempaan tarkasteluun rajattu alue, jolta inventoidaan rakennuskanta ja verrataan eri rekistereiden rakennustietoja keskenään. Esiselvitystyön tulosten perusteella tehdään johtopäätöksiä varsinaisen koko kuntaa kattavan selvitystyön käynnistämisen suhteen. Työn etenemisen aikataulu on suoraan sidoksissa hankkeeseen varattaviin resursseihin.

Maankäyttö

Maankäyttö vastaa kunnan maapolitiikan hoidosta. Maankäyttö vastaa kunnanvaltuuston hyväksymän maapolitiittisen ohjelman ja maapolitiikan mukaisista tehtävistä sekä lakisääteisistä maankäyttöön liittyvistä tehtävistä, mm. tonttijaon laatimisesta ja kiinteistörekisterin pitämisestä. Jatkamme kunnan maapolitiikassa nykyisellä maapolitiittisella ohjelmalla. Maankäyttö vastaa myös kunnan tonttien luovutuksesta ja kunnan maaomaisuuden hallinnasta. Maankäyttö pyrkii turvaamaan asuntotonttien ja työpaikkatonttialueiden kaavoituksen ja yhdyskuntarakentamisen tarpeet pitkäjänteisellä, kohtuuhintaisella ja oikeaan paikkaan sijoittuvalla maanhankinnalla. Neuvotteluiden pitkittyessä voidaan ottaa käyttöön myös muut maankäyttö- ja rakennuslain mahdollistamat toimet. Maankäyttö laatii tarvitta-

vat maankäyttösopimukset sekä tontinluovutuksilla tukee kunnan taloutta kasvattamalla maanmyyntituloja.

Tontinhakujärjestelmää ollaan uudistamassa sähköiseksi ja siihen on varattu ICT -investoinneissa ja paikkatietojärjestelmien kehittämisen yhteydessä määrärahoja.

Maanmyyntitulot

Maanmyyntituloiksi on v. 2018 talousarviossa budjetoitu noin 10,6 M€. Tehdyn arvion mukaan yritystonteista kertyy 0,2 M€, asuntotonteista 5,3 M€, Puustellinmetsän tonteista 5,1 M€. Maankäyttösopimuskorvauksia voidaan tulouttaa kunnallistekniikan rakentuessa noin 250 000 €.

Tunnusluvut

Kiinteistönmuodostus

<i>Vuosi</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>5 v. ka.</i>
<i>Tontteja rekisteröity (kpl)</i>	114	108	39	22	16	60
<i>Tontin lohkomistoimituksen kesto ka. (vrk)</i>	48	39	52	61	53	51
<i>Yleisiä alueita rekisteröity (kpl)</i>	8	30	14	31	51	27
<i>Laadittuja tonttijakoja (tontteja kpl)</i>	181	42	27	66	45	72

Maanhankinta

<i>Vuosi</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>5 v. ka.</i>
<i>Hankittu ha.</i>	38,78	19,64	97,46	24,08	12,75	38,54
<i>Hankittu milj. eur</i>	2,08	0,84	5,14	1,17	0,56	1,96

Maanluovutus

<i>Vuosi</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>5 v. ka.</i>
<i>Omakotitonttien luovutus (kpl)</i>	51	10	24	14	15	23

Voimaan tulleet asemakaavat

Vuosi	Asuntoalueet		Työpaikka-alueet	
	p-a/ha	k-m2	p-a/ha	k-m2
2004	24,16	45942	8,20	27783
2005	110,42	128013	43,10	162410
2006	29,25	43140	41,64	92501
2007	31,80	41766	49,71	29130
2008	55,39	69882	60,76	108545
2009	8,98	8274	13,16	45174
2010	2,65	4961	11,37	36283
2011	22,25	82849	0	0
2012	71,47	83318	7,05	13432
2013	0	0	3,47	4590
2014	7,63	24404	13,67	31753
2015	4,58	6512	41,61	143003
2016	42,80	122700	1,34	4695
2017	107,93	246314	8,70	60074

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/		KUNTASUUNNITTELU						
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 617 344	1 495 000	1 495 000	1 145 000	1 145 000	1 156 450	1 162 232	1 168 043	1 179 724
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-2 267 075	-2 616 058	-2 671 062	-2 823 851	-2 756 242	-2 783 804	-2 811 642	-2 839 759	-2 868 156
TOIMINTAKATE	-649 731	-1 121 058	-1 176 062	-1 678 851	-1 611 242	-1 627 354	-1 649 410	-1 671 715	-1 688 433
Henkilöstömäärä yhteensä	30,0	30,0	30,0	33,0	33,0				
Määrärahan muutos %		15,4 %	17,8 %	7,9 %	5,4 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-348 983	-403 987	-207 793	-140 184	-2 781 048	-27 838	-28 116	-28 398
S*= Sitova taso									

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

TOIMIALAN HALLINTO- JA ASIAKASPALVELU

Tulosalue

Vastuuhenkilö: talous- ja asiakaspalvelupäällikkö Jussi Rantala

Tavoitteet

- Toimialan hallinnollisia talous-, henkilöstö- ja muita tuki- ja asiakaspalveluja kehitetään toimialan ja muun asiakaskunnan tarpeita vastaaviksi.
- Toimialan asiakaspalvelutyön kehittämistä jatketaan, erityisesti panostetaan sähköisen asioiden käsittelyn kehittämiseen.
- Toimialan tulosoajasta kehitetään vastaamaan tulevia tarpeita kuntakonsernin ohjeiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

- Kuntakehityksen ja teknisen toimialan palveluketjun osana Hallinto- ja asiakaspalvelu vastaa toimialan tulosalueiden ja -yksiköiden taloushallinnosta, henkilöstöhallinnon koordinoinnista sekä sisäisistä muista hallinnollisista tuki- ja asiakaspalveluista.
- Hallinto- ja asiakaspalvelu vastaa kuntakehitys-, rakennus- ja teknisen lautakunnan valmisteluun, asiakirjatuotantoon ja päätöksentekoon liittyvistä palveluista.

Tunnusluvut

Toimintaa seurataan talousarvio 2018 toteutumisen kautta.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ HALLINTO JA ASIAKASPALVELU								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 459	10 000	10 000	0	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-1 007 728	-950 492	-950 492	-1 020 290	-990 218	-1 000 120	-1 010 121	-1 020 223	-1 030 425
TOIMINTAKATE	-1 006 269	-940 492	-940 492	-1 020 290	-990 218	-1 000 120	-1 010 121	-1 020 223	-1 030 425
Henkilöstömäärä yhteensä	13,7	15,0	15,0	15,0	15,0				
Määrärahan muutos %		-5,7 %	-5,7 %	7,3 %	4,2 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		57 236	57 236	-69 798	-39 726	-999 130	-10 001	-10 101	-10 202
S* = Sitova taso									

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohton- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

RAKENNUSVALVONTA

Tulosalue

Vastuuhenkilö: johtava rakennustarkastaja Kaisa Seuna

Tavoitteet

- Rakennusjärjestyksen uudistamistyön loppuunsaattaminen
- Rakennusvalvonnan nykyisen paperiarkiston sähköistämisen jatkaminen systemaattisesti
- Suunnitelmakaudella hyödynnetään sähköistä arkistoa aloittamalla piirustusten myynti Internetsissä. Palvelu aloitetaan vuonna 2020.
- Rakennusjärjestys on uudistettu
- Vuoden 2020 asuntomessut rakennetaan pienellä aikavälillä. Rakentamisen poikkeukselliseen määrään tulee varata lisätyövoimaa.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

- Rakennusvalvontajaosto huolehtii rakennusvalvonnan sekä osasta tielautakunnan tehtävistä. Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kuntoa.
- Suunnitelmakaudella jatketaan projektisuunnitelman mukaisesti paperisen arkistoinnin digitointityötä

Tunnusluvut

- Käsitellyt luvat ja kirjalliset ilmoitukset (lupapalvelut) 550 kpl
- Tehdyt katselmukset (katselmuspalvelut) 800 kpl

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ RAKENNUSVALVONTA								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	476 046	450 000	450 000	470 000	470 000	474 700	479 447	484 241	489 084
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-431 428	-490 558	-490 558	-511 627	-499 289	-504 282	-509 325	-514 418	-519 562
TOIMINTAKATE	44 618	-40 558	-40 558	-41 627	-29 289	-29 582	-29 878	-30 176	-30 478
Henkilöstömäärä yhteensä	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0				
Määrärahan muutos %		13,7 %	13,7 %	4,3 %	1,8 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-59 130	-59 130	-21 069	-8 731	-4 993	-5 043	-5 093	-5 144
S*= Sitova taso									

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

YMPÄRISTÖVASTUUT

Pakolliset varaukset

Kohde	Kokonaiskustannusarvio	Arvio varauksenkäytöstä talousarvio- ja taloussuunnitelma kaudella	Kohteen tilanne
Jokelan entinen kaatopaikka	-1 400 000	-1 400 000	Joudutaan kaivamaan pois v. 2015 jälkeen, riippuu kaavan etenemisestä
Kellokosken kaatopaikka/Rajalinna	-400 000	-200 000	Peittäminen, odotetaan valtion tukea. Eteneminen riippuu kaavaratkaisusta.
Terrisuon entinen kaatopaikka	-30 000	-10 000	Tutkimuksia on tehty, mutta ympäristöviranomaiset haluavat lisätutkimuksia

Arvio varauksesta 1.1.2017	1 610 000
Ennuste varauksen käytöstä 2017	-150 000
Ennuste varauksesta 31.12.2017	1 460 000
Ennuste varauksen käytöstä 2018 - 2021	-1 460 000

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tulosalueet

Yhdyskuntatekniikka
Tilakeskus

TOIMINTA-AJATUS

Teknisen lautakunnan tehtävänä on tuottaa kuntalaisille yhdyskuntatekniikan palveluja, huolehtia kunnan omasta toimitilarpeesta ja huolehtia terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä yhdessä kunnan muiden sidosryhmien kanssa. Lautakunnan tavoitteena on luoda ja ylläpitää kuntalaisia ja sen työntekijöitä varten turvallinen ja viihtyisä asuin-, työ-, liikenne- ja vapaa-ajan ympäristö sekä edistää ja ylläpitää kunnassa laadukkaita joukkoliikennepalveluja.

Selite	Budjettiyhteenvedo/ TEKNINEN LAUTAKUNTA								
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	25 436 355	23 229 120	23 221 026	23 086 582	23 086 582	23 271 275	23 457 445	23 645 104	23 834 265
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-19 992 431	-18 545 331	-18 720 331	-20 305 106	-20 367 010	-20 570 680	-20 776 387	-20 984 151	-21 193 992
TOIMINTAKATE	5 443 924	4 683 789	4 500 695	2 781 476	2 719 572	2 700 595	2 681 058	2 660 954	2 640 273

YHDYSKUNTATEKNIikka

Tulosalue

Vastuuhenkilö: yhdyskuntatekniikan päällikkö Petri Juhola

Tavoitteet

- Viheralueet-yksikön projekteja toteutetaan palvelumuotoilun keinoin – Päiväkotien leikki- pihojen saneerauksissa käyttäjien toiveet huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa.
- Viranomaisvalvonnan yhteistyö – Kaivuuluvat ja ajoneuvojensiirto.
- Pilotoimme kunnossapitourakoiden hallintajärjestelmää ja kehitämme omaisuuden hoidon laadun valvontaa – LASSO- projektin jalkauttaminen. LASSO on Helsingin, Vantaan, Lahden, Hyvinkään ja Tuusulan yhteishanke, jossa kehitetään paikkatietojärjestelmään perustuvaa talvikunnossapitourakoiden ja viheralueiden hoitourakoiden reaaliaikaista valvontaa.
- Elinkaarikustannusten huomioiminen hankinnoissa – valintakriteerinä energiatehokkuus (katuvalojen saneeraus).
- Edistämme Hyrylän keskustan kehittämistä ja Rykmentinpuiston asuntomessujen toteutusta.
- Rykmentinpuiston kunnallistekniikan suunnittelu käynnistyy.
- Panostamme liikenne- ja kevyenliikenteen turvallisuuteen.
- Jatkamme vuonna 2013 laaditun Tuusulan liikenneturvallisuuden täytäntöönpanoa.
- Kiinnitämme suunnittelussa entistä enemmän huomiota esteettömyyteen päivittämällä suunnitteluohje tarpeellisin osin ja ottamalla uudet ohjeet myös käytäntöön.
- Suunnittelemme kuntalaisia paremmin palvelevat joukkoliikenteen linjat yhteistyössä HSL:n ja asukkaiden kanssa.
- Varaudumme kehittämään erilaisia liikkumisen muotoja ja järjestelmiä osana digitalisaatiota.
- Pyritään vaikuttamaan vireillä olevaan lisäraidesuunnitelmaan siten, että Nuppulinnan ja Purolan seisakkeet palautetaan.
- Kehitetään yhteistyötä kunnan toimialojen välillä kunnan hankkimien henkilökuljetuspalvelujen yhteensovittamiseksi.
- Kunnostamme Tuusulanjärven ranta-alueita, Jokelan lampia, Keravanjokea, Tuusulanjokea ja Rusutjärveä ja tarjoamme mahdollisuuden niiden hyödyntämiseen.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

- Tulosalue ylläpitää kunnan katu- ja viheromaisuutta ja tuottaa kuntalaisille toimivat sekä monipuoliset jätehuoltopalvelut, jotta kuntalaisilla olisi pysyvästi turvallinen, viihtyisä ja toimiva elinympäristö.
- Alueiden hoidossa ja ylläpidossa painopiste pidetään, kuntastrategian mukaisesti, käyttäjien läheisyydessä.
- Katujen pintaukset ja peruskorjaukset tehdään vuosittain päivitettävän saneeraus- ja peruskorjaussuunnitelman mukaisesti. Töiden suunnittelussa otetaan huomioon vesi- ja viemäriverkoston saneerausohjelma sekä uudisrakentamisen rakennusohjelma.
- Töiden tehostamiseksi kehitetään hankintamennettelytietoja sekä kokeillaan erilaisia urakointimuotoja.
- Tarkastelemme puistojen ja viheralueiden laatu- ja hoitomäärityksiä, toimintatapojamme ja teemme mahdolliset uudet päätökset.
- Kunnallistekniikan tulosalue tuottaa kunnallistekniset suunnitelmat ja mittaukset sekä vastaa kunnallistekniikan rakentamisesta ja vesistöjen kunnostushankkeista.
- Tulosalue avustaa maankäytön suunnittelua tuottamalla tarvittavaa tietoa mm. kaava-alueen rakennettavuudesta, kunnallistekniikan tarvitsemista tilavarauksista ja sen rakentamiskustannuksista.
- Tulosalue vastaa pilaantuneiden alueiden kunnostamisesta yhteistyössä kunnan muiden organisaatioiden ja sidosryhmien kanssa.
- Työn painopiste siirtymässä tilaaja- ja valvontaorganisaation suuntaan => kehitettävä henkilöstön em. osaamista.
- Määritetään tarkemmin ja systemaattisemmin, mitä kunta rakentaa ja mihin tarjoaa mahdollisuudet; investointeja joudutaan priorisoimaan entistä voimakkaammin.
- Osallistavaa suunnittelua asukkaiden kanssa kehitetään saneerattavissa kohteissa.

- Markkinoimme aktiivisesti joukkoliikenteen mahdollisuuksia yhteistyössä HSL:n kanssa ja kasvatamme sekä nykyisten asiakkaiden joukkoliikenteen käyttöä, että uusien asiakkaiden määrää.
- Osallistutaan tarpeen mukaan yhteistyöhön ja liikennejärjestelmätyöhön kehyskuntien välillä sekä HSL:n ja kehyskuntien välillä.
- Otamme kunnallisen pysäköinninvalvonnan käyttöön vuoden 2018 alussa.
- Rakentamisen painopiste on uusien kaava-alueiden rakentamisessa.

Tunnusluvut

Joukkoliikennematkojen määrä

Investoinnit, € ja €/asukas

Päällystykset, m²

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/		YHDYSKUNTA TEKNIIKKA						
	TP 2016	TA 2017	MTA2017	TAE 2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
TOIMINTATUOTOT YHT.	3 071 869	990 727	990 727	620 627	620 627	625 592	630 597	635 642	640 727
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-9 615 405	-7 620 669	-7 620 669	-8 600 503	-8 527 382	-8 612 656	-8 698 782	-8 785 770	-8 873 628
TOIMINTAKATE	-6 543 536	-6 629 942	-6 629 942	-7 979 876	-7 906 755	-7 987 064	-8 068 186	-8 150 129	-8 232 901
Henkilöstömäärä yhteensä	41,2	44,0	44,0	44,0	44,0				
Määrärahan muutos %		-20,7 %	-20,7 %	12,9 %	11,9 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		1 994 736	1 994 736	-979 834	-906 713	-8 604 128	-86 127	-86 988	-87 858
S* = Sitova taso									

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

TILAKESKUS

Tulosalue

Vastuuhenkilö: tilakeskuksen päällikkö Ritva Lappalainen

Tavoitteet

- Selvitämme yhteistyössä kuntatasolla tilojen, avustusten ja mahdollisten muiden tukimuotojen hallinnoinnin, pelisäännöt ja myöntämisen perusteet.
- Toteutamme päiväkotij- ja kouluverkon tilahankkeita palveluverkkoselvitysten ja toimialojen asettamien tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä käyttäjien kanssa.
- Laadimme korjausvelkaan perustuvan kunnan kiinteistökannan salkutusmallin omistajapolitiikan määrittelyä varten.
- Edistämme uusien oppimisympäristöjen toteuttamista kunnan koulujen uudisrakennus- ja perusparannushankkeissa.
- Teemme kiinteistöhoidon mitoituksen ja otamme käyttöön sähköisen huoltokirjan.
- Suosimme uusiutuvan energian käyttöä kaikessa uudisrakentamisessa sekä lämmitysjärjestelmien peruskorjauksissa.
- Jatkamme energiansäästöohjelmaa vaarantamatta terveellistä sisäilmaa.
- Pyrimme varmistamaan puhtaan sisäilman kunnan kiinteistöissä.
- Selvitämme puurakentamisen soveltumista kunnan päiväkotij- ja koulurakentamiseen.
- Rakennamme Monion tällä valtuustokaudella.
- Hyödynnämme Monion käyttöönottoa asuntomessujen sekä muun kunnan markkinoinnin ja viestinnän yhteydessä.
- Toimitilapalvelujen kokonaisuus käsittää tilojen tuottamisen suunnittelulla, rakentamalla, korjaamalla, vuokraamalla ja joissain erityistapauksissa myös ostamalla.
- Tilakeskus vastaa suunnittelutavoitteiden määrittelystä ja suunnittelun ohjauksesta, tilaamisesta ja sopimuksista, vuosikorjauksista, kiinteistöhoidosta sekä siivouksesta.
- Tilakeskus hoitaa kunnan omistamien rakennusten ja tilojen vuokrauksen eri toimialoille ja ulkopuolisille tahoille, mikäli tiloja on vapaana.
- Keskipitkän aikavälin suunnitelmakaudella painotus on kasvatus- ja sivistystoimen palveluverkon määrittelyssä ja siitä seuraavassa tilojen käytön tehostamisessa sekä rakennusten energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden toteutuksessa.
- Keskipitkällä aikavälillä tullaan reagoimaan sote-uudistuksen mukanaan tuomiin toimitilojen muutostarpeisiin ja mahdollisiin tyhjiksi jääviin rakennuksiin.
- Keskeinen kehittämistavoite on kiinteistöstrategian laadinta kunnan omistajapolitiikan määrittelemiseksi ja järjestelmällisen omistajaohjauksen toteuttamista varten.
- Toimitilahankkeiden laadun, sisällön ja kustannusten hallitsemiseksi kehitämme esi-, tarve- ja hankesuunnittelua yhdistämällä jo alkuvaiheessa hankkeisiin kustannusohjaus. Varmistamme suunniteltavien tilojen tehokkuuden, toimivuuden, terveellisyyden, esteettömyyden, teknisen toteutettavuuden ja kestäväen kehityksen mukaiset ratkaisut niin materiaalivalinnoissa kuin taloteknisissä järjestelmissä.
- Energiatehokkuuden edistäminen järjestelmätasolla, käytössä ja kiinteistöhuollossa on suunnitelmakauden keskeisiä teemojamme.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2018–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

- Tuusulan kunnan Tilakeskuksen tehtävänä on varmistaa kunnan toimialoille toiminnan tarvitsemat tehokkaat, terveelliset, turvalliset ja taloudelliset tilat sekä niihin asianmukainen kiinteistöhoito.
- Tilakeskus toimii tilaaja-tuottaja mallilla nettobudjetoituna tulosityksikkönä. Pyrimme vahvistamaan tilaajaroolia ja tarkentamaan nettobudjetoinnin talousseurantaa.
- Tilakeskus vastaa Tuusulan kunnan kiinteistöjen arvon säilyttämisestä ja kehittämisestä lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä omistajapolitiikan määrittelemien linjauksin.

- Suunnitelmakauden aikana Tilakeskuksella tulee olemaan tarve rekrytoida uutta, ammattitaitoista henkilökuntaa. Työnantajana Tilakeskus haluaa tarjota mielenkiintoisia tehtäväkokonaisuuksia ja kehittää henkilökunnan ammattitaitoa, motivaatiota, sitoutumista ja työhyvinvointia suunnitelmallisesti.

Tunnusluvut

Kiinteistöhoito ja siivous €/ m²

Kiinteistöhoito m²

Siivous m²

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ TILAKESKUS		MTA2017	TAE2018	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS2022
	TP 2016	TA 2017							
TOIMINTATUOTOT YHT.	22 364 486	22 238 393	22 230 299	22 465 955	22 465 955	22 645 683	22 826 848	23 009 463	23 193 539
TOIMINTAKULUT YHT.	-10 377 026	-10 924 662	-11 099 662	-11 704 603	-11 839 628	-11 958 024	-12 077 605	-12 198 381	-12 320 364
TOIMINTAKATE S*	11 987 460	11 313 731	11 130 637	10 761 352	10 626 327	10 687 658	10 749 244	10 811 082	10 873 174
Henkilöstömäärä yhteensä	70,2	73,0	73,0	74,0	74,0				
Määrärahan muutos %		5,3 %	7,0 %	7,1 %	8,4 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-547 636	-722 636	-779 941	-914 966	-11 946 185	-119 580	-120 776	-121 984
S*= Sitova taso									

TA 2018-TS2022 sarakkeiden toimintakulut eivät sisällä eläkemenoperusteisia kuluja, siirretty keskitetysti Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluihin.

HENKILÖSTÖ

Vuoden 2018 keskeisiä henkilöstöön liittyviä vuositavoitteita ovat

- 1) Tuemme uudistumista ja varmistamme henkilöstön työhyvinvoinnin muutostilanteissa. Varmistamme hyödyt palvelujen ja toimintojen organisoinnin muutoksissa.
- 2) Hyödynnämme uuden poliittisen johtamisjärjestelmän tuomat mahdollisuudet.

Henkilöstö on tärkein kunnan voimavara. Tuusulan kunnan henkilöstö on motivoitunutta, ammattitaitoista, sitoutunutta ja suhtautuu myönteisesti yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin ja tarvittaviin uudistuksiin.

Vuonna 2018 työyhteisöissä panostetaan uuden strategian jalkauttamiseen. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä henkilöstöä tuetaan erilaisin toimenpitein, kuten valmennusten ja työhyvinvoinnin kehittämisen avulla. Työhyvinvointiohjelman ansiosta kiinnitetään entistä enemmän huomioita henkilöstön jaksamiseen ja työyhteisöjen hyvinvointiin. Työterveyshuollossa tapahtuvien

muutosten myötä (yhtiöittäminen ja yhdistyminen Nurmijärven työterveyshuollon kanssa) voidaan tarjota henkilöstölle laadukkaampia työterveyshuollon palveluja. Vahvistamme henkilöstön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

Henkilöstöriskeinä kunnassa on tunnistettu työnantajakuvan heikkeneminen, erityisesti sisäilmaongelmien takia. Lisäksi riskeinä mainittakoon henkilöstön eläköityminen ja ”hiljaisen tiedon” katoaminen, uusien työntekijöiden saatavuus sekä julkisen puolen palkkakilpailun vaikeus.

Henkilöstökyselyn 2017 kokonaistulos oli hieman verrokkikuntia parempi. Erityisesti parantuneet arvot esimiesten johtamistaideoista nostivat kokonaistulosta. Kyselyn tulosten perusteella on erityistä huomiota kiinnitettävä työpaineiden kohtuullisuuteen sekä tiedonkulkuun organisaatiossa.

Palkkakulut nousevat henkilöstömäärän kasvamisen myötä. Henkilöstömäärä kasvaa, sillä osto palveluja korvataan itse tuotetuilla palveluilla. On laskettu, että on kokonaisedullisempaa tuottaa näissä tietyissä tehtävissä palvelut itse ostopalvelujen sijaan. Eläkemenoperusteiset maksut on keskitetty henkilöstö- ja tukipalvelujen tulosalueelle lukuun ottamatta sosiaali- ja terveystointia sekä yleisjohto- ja konsernipalveluissa olevia seudullisia yksiköitä.

Yhteenveto henkilöstömäärän ja henkilöstön palkkakulujen kehittymisestä:

Henkilöstömenot	TP 2016	MTA 2017	TA 2018	TA 2017/2018 Muutos
Palkat	75 566 247	76 245 872	77 554 989	1 309 117
Sivukulut	22 736 382	21 656 072	21 399 203	-256 869
Yhteensä	98 302 629	97 901 944	98 954 192	1 052 248
Vesihuoltoliikelaitos	712 924	751 783	747 080	-4 703
Sivukulut	209 654	196 871	157 193	-39 678
Liikelaitos yhteensä	922 578	948 654	904 273	-44 381
Yht. liikelaitos mukana	99 225 207	98 850 598	99 858 465	1 007 867

Palvelussuhteet	TP 2016	MTA2017	TA2018	TA 2017/2018 Muutos
Yleisjohto ja konsernipalvelut	167,4	170,9	172,3	1,4
Sosiaali - ja terveystoimi	515,1	524,1	526,1	2
Kasvatus- ja sivistystoimi	1053,5	1057,5	1085,5	28
Kuntakehitys- ja tekniikka	176	178	185	7
Yhteensä	1912	1930,5	1968,9	38,4
Vesihuoltoliikelaitos	17	17	17	0
Yht. liikelaitos mukana	1929	1947,5	1985,9	38,4

* Vuoden 2016 luvuissa on otettu huomioon Kuntakehityksen ja Teknisen toimialan yhdistäminen. Vuonna 2018 siirtyvät maahanmuuttokoordinaattori ja pakolaisohjaaja Sosiaali- ja Terveystoimesta Kuntakehityksen ja Teknisen toimialan henkilöstöön sekä koulukuraattorit ja koulupsykologit Sosiaali- ja Terveystoimesta Kasvatus- ja Sivistystoimen henkilöstöön.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2018

Henkilöstön palkkamenoiissa laskettu mukaan sosiaalivivukulut 22 %. Kokemuksilisiä ei ole huomioitu.					
7.11.2017					
UUDET TOISTAISEKSI VOIMASSAOLEVAT VIRAT JA TYÖSUHTEET					
Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	Perustamis-ajankohta	Virka	Työsuhte	Euroa/2018
Yleisjohto ja konsernipalvelut					
K-U:n asiamies- ja neuvontapalvelut: edunvalvontasihteeri	1. Resurssien jälkeenjääneisyys, mikä uhkaa laissa säädetyistä tehtävistä suoriutumista. 2. Ministeriön suositusluvut. 3. Vertailuluvut 4. Päämiehet lisääntyneet 9 vuodessa 40 %, resurssointi 12 % 5. Työn kuormittavuus	1.1.2018		1	34 400
Henkilöstö- ja tukipalvelut/ Työsuojelu- ja terveys: Työsuojeluvaltuutettu	Paikallisuuvottelussa sovittu yhdestä päätoimisesta työsuojeluvaltuutetusta (aiemmin kolme osa-aikaista toimialoilla).	1.1.2018		1	38 000
Henkilöstö- ja tukipalvelut: Palkkasihteeri	Henkilöstö- ja tukipalvelut -tulosalueelta vähennetään yksi palkkasihteerin tehtävä ko. palvelun siirtyessä seudullisesti hoidettavaksi.	1.1.2018		-1	-34 000
Sosiaali- ja terveystoimi					
Kotihoito: lähihoitaja	Tuusulan pormestariohjelma 2017-2021, jonka mukaan "Ikääntyvien määrän kasvaessa myös palveluiden tarve kasvaa, johon varaudumme resursseja lisäämällä ennen tehtävien siirtymistä maakunnan vastuulle. Tässä tarkoituksessa vahvistamme heti valtuustokauden alussa erityisesti kotihoidon määrää ja laatua lisäämällä henkilöstöä sekä kotona asuvien ikäihmisten ja omaishoitajien tukea." Tehtävien täyttämisen tarvetta arvioidaan kun kotihoidon kehittämistoimenpiteiden vaikutus on tiedossa. Kotihoidon prosesseja kehitetään vuoden 2018 aikana. Täytetään harkinnan mukaan ja arvioidaan resurssitarve v. 2018 aikana.	1.9.2018		2	25 500
Lapsiperheiden kotipalvelu: perhetyöntekijä	Lapsiperheiden kotipalvelu on sosiaalihuoltolain mukainen perheiden ensisijainen palvelu. Kunnan yhdellä kotipalvelutyöntekijäresurssilla ei voida vastata kasvavaan tarpeeseen, vaan palvelua ostetaan. Ostopalvelun haasteena ovat vaihtuvat työntekijät. Minimituntijääriä on yleensä 3-4 h, jolloin myös lyhennistä käynnistä maksetaan vähintään 4 tunnin mukaisesti. Kotipalvelun perhetyöntekijä vähentää sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön kuormitusta.	1.1.2018		1	36 500
Aikuisten sosiaalipalvelut: sosiaaliohjaaja	Kuntouttavan työtoiminnan tehostamisella ehkäistään pitkäaikaistyöttömyyttä ja työmarkkinatukikustannusten kasvua. Sosiaaliohjaajan resurssilla selkeytetään kuntouttavan työtoiminnan asiakasprosessia.	1.1.2018	1		43 500
	Em. viran palkkamenot katetaan pääosin lakkauttamalla työtoimintakeskuksen toiminnanohjaajan tehtävä	1.1.2018		-1	-36 600
Aikuisten sosiaalipalvelut: lähihoitaja	Päihde-, mielenterveys- ja muista sosiaalisista syistä asumis-palvelujen tarve kasvaa kunnassa. Yksi ostopalveluasumispaikka maksaa 60000 e/vuosi. Sosiaalipalveluissa työskentelee kaksi lähihoitajaa mielenterveyskuntouttajien kotikuntouttajina. Toiminnalla on voitu vähentää ostopalvelujen tarvetta. Kotiin vietävät palvelut ovat kehittämisen painopisteinä Keski-uudenmaan sote valmistelussa. Palkkamääräraha sopeutetaan ostopalvelumäärärahoista.	1.1.2018		1	34 300
Perheiden sosiaalipalvelut: ammatillinen tukihenkilö	Tukihenkilöpalvelua tarvitaan lapsen tai nuoren kasvun ja kehityksen tukemiseen ja sillä voidaan estää ongelmien kasvaminen ja jopa sijoitus kodin ulkopuolelle. Palvelua jonotetaan tällä hetkellä jopa vuoden. Ostopalveluna ammatillinen tukihenkilöpalvelu maksaa 500-2500 e/kk/tuettava. Palvelu tulee edullisemmaksi kunnan omana toimintana, kun tuettavia voi olla 10-15/amatillinen tukihenkilö. Palkkamenot katetaan ostopalvelukustannuksista.	1.1.2018		1	39 600
Terveyspalvelut: sairaanhoitaja	Lakisääteinen hoidon tarpeen arviointi on vaativa työtehtävä, jossa arvioidaan potilaan hoidon kiireellisyyden ja jonka pohjalta potilas ohjataan oikeaan terveyspalveluun. Työtehtävän hoitaminen edellyttää sairaanhoitajan koulutusta tai mahdollisuutta sairaanhoitajan välittömään konsultointiaatioon. Hoidon tarpeen arviointia kehitetään niin, että lääkäri ja sairaanhoitajien resurssit pystytään kohdentamaan nykyistä tehokkaammin, jotta potilaiden palvelu nopeutuu ja paranee.	1.1.2018		1	40 600
	Samalla lakkautetaan terveyskeskusavustajan tehtävä.	1.1.2018		-1	-39 000

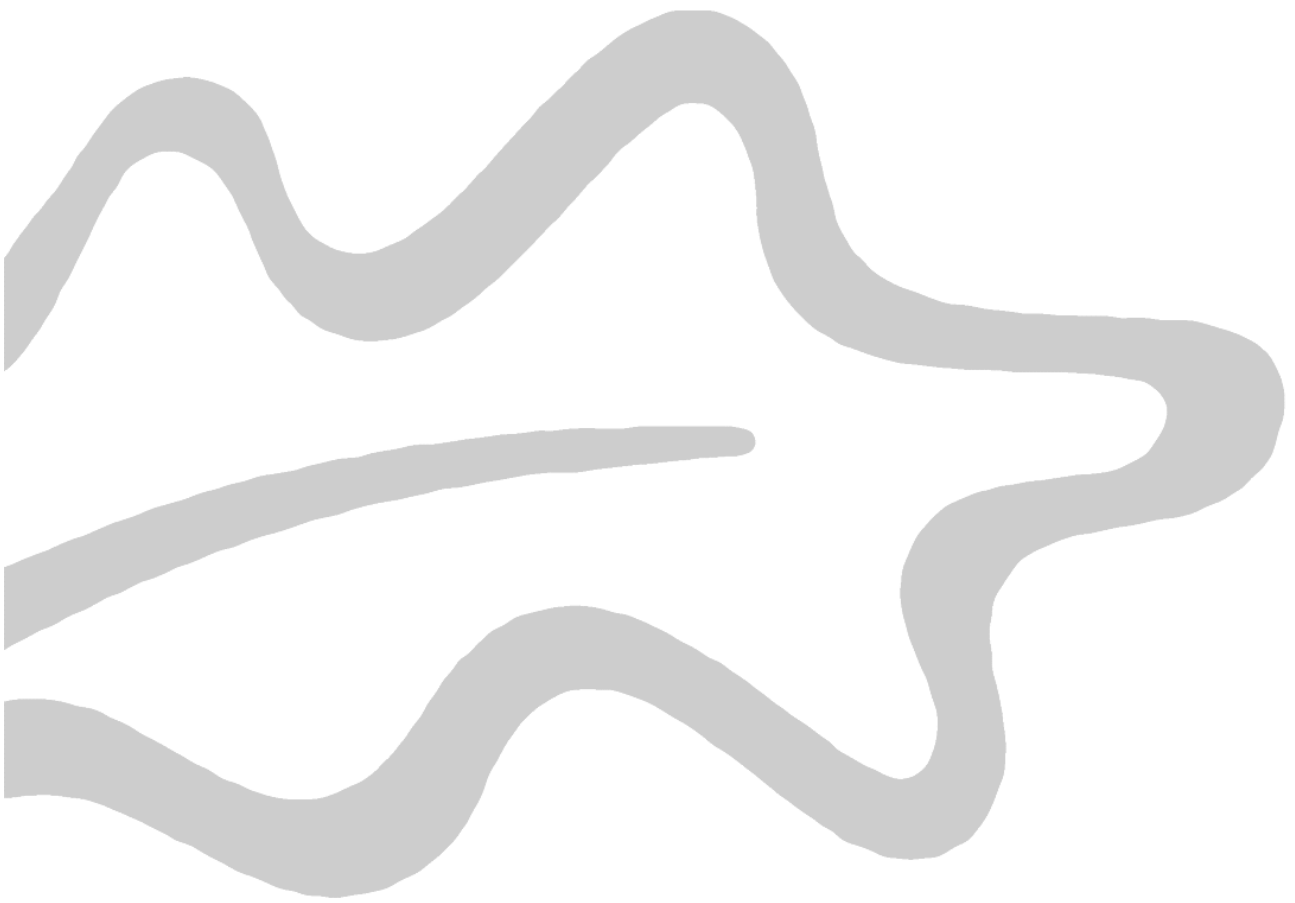
Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	Perustamis- ajankohta	Virka	Työsuhde	Euroa/ 2018
Terveyspalvelut: suuhygienisti	Suun terveydenhuollossa on pitkän aikavälin tavoitteena työnjaon kehittäminen siten, että kaikki ammattilaiset voivat tehdä osaamistaan vastaavaa työtä kustannustehokkaasti. Henkilökuntarakenteessa tulee täten tehdä muutoksia. Tavoitteena on lisätä hoitotyötä; suuhygienistien ja hammashoitajien määrää suhteessa hammaslääkäreiden määrään. Koska uusia vakansseja ei perusteta, muutetaan hammaslääkäriin vapautuva virka suuhygienistin ja hammashoitajan vakanssiksi, mikä on kustannusneutraali muutos. Hammaslääkäriin vuosipalkka on ollut 61 352 e, sillä hänellä on ollut työkokemuksilisa, määrävuosilisa ja henkilökohtainen lisä. Tämän lisäksi hänelle on maksettu lääkärisopimuksen mukaisia toimenpidepalkkioita. Kokonaispalkka on ollut yhteensä 78 037 e/v. Suuhygienistin vuosipalkka on 31 998 e ja hammashoitajan 28 006 e.	1.1.2018		1	39 500
Terveyspalvelut: hammashoitaja	Suun terveydenhuollon työnjaon kehittäminen kustannustehokkaasti ja hammashoitajien itsenäisen työn vahvistaminen. Tehtävän perustaminen on kustannusneutraali ratkaisu, koska samalla lakkautetaan hammaslääkäriin virka.	1.1.2018		1	36 000
	Suuhygienistin ja hammashoitajan tehtävien perustamisen yhteydessä lakkautetaan hammaslääkäriin virka.	1.1.2018		-1	-74 500
Vanhus- ja vammaispalvelut: ohjaaja	Tavoitteena on järjestää keveympää asumisen tukea ryhmäasumisen sijasta silloin, kun asiakas tällaisella palvelulla selviytyy. Palvelun piiriin tullaan pääosin muuttamalla lapsuudenkodista tai asumisvalmiuksien lisääntyttä raskaammista palveluista.	1.3.2018		1	26 100
Vanhus- ja vammaispalvelut: ohjaaja	Kehitysvammaisten ympärivuorokautinen palveluasumisyksikkö Neitoperho valmistuu vuoden 2018 loppupuolella. Toiminnan on tarkoitus käynnistyä vuoden 2019 alusta. Yksikköön tulee asunnot 15 kehitysvammaiselle henkilölle. Palvelut järjestetään kunnan omana toimintana. Jotta yksikkö pystyy antamaan asumispalvelua suunnitellulle asiakasjoukolle, tarvitsee yksikkö riittävän henkilöstön, 12 ohjaajaa. Toimintayksikön esimiehen virka on perustettu jo vuoden 2017 talousarvion yhteydessä. Tehtävät perustetaan vuonna 2018, että ne voidaan täyttää 1.1.2019 alkaen	1.1.2019		12	-
Työterveyshuolto	Nurmijärven ja Tuusulan työterveyshuollot yhdistyvät. Perustetaan Keski-Uudenmaan Työterveys oy sekä Uudenmaan Työterveyshuolto oy. Henkilöstö siirtyy vanhoina työntekijöinä. Työterveyshuollon palvelut ostetaan vuonna 2018 osakeyhtiöltä.			-7	-329 913
Koulukuraattorit- ja koulupsykologit	Sote- ja maakuntaudistusta ennakoiden kuntaan jäävät koulupsykologi ja -kuraattorit (7 kpl) siirretään kasvatusta- ja sivistystoimialalle 1.1.2018 alkaen. Henkilöstö siirtyy vanhoina työntekijöinä olemassa olevine etuineen toiseen organisaatioon.	1.1.2018		-8	-368 800
Maahanmuuttokoordinaattori	Sote- ja maakuntaudistusta ennakoiden siirretään sisäisesti toimialalta toiselle eli Sotesta Ketekiin.	1.1.2018		-1	-48 500
Kasvatus- ja sivistystoimi					
Opetus: lehtori (äidinkieli Kellokosken koulu)	Oppilasmäärän kasvu Kellokosken koulussa	1.8.2018		1	17 100
Opetus: lehtori (yläasteen ja lukion äidinkieli Jokela)	Tuntiopettajan tehtävän muuttaminen lehtorin viraksi. Tuntiopettajalla ollut opetusvelvollisuustunnit täynnä viimeisen viiden vuoden ajan. Tehtävää hoitanut henkilö on hoitanut tehtävää tuntiopettajana 10 vuoden ajan. Muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.	1.8.2018		1	-48 500
	Samalla lakkautetaan tuntiopettajan tehtävä.			-1	
Opetus: lehtori (perusopetuksen ja lukion matematiikka)	Oppilasmäärän kasvu Kellokosken koulussa	1.8.2018		1	17 100
Opetus: lehtori (peruskoulun ja lukion historia, yhteiskuntaoppi ja psykologia)	Päätoimisen tuntiopettajan tehtävän muuttaminen viraksi. Tunteja on ollut opetusvelvollisuuden ylittävä määrä joka vuosi viimeisen 5 vuoden ajan. Opetussuunnitelmaudistukset eivät vaikuta tuntimääriin vähentävästi. Muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.	1.8.2018		1	-
	Samalla lakkautetaan tuntiopettajan tehtävä.			-1	
Opetus: lehtori (yläasteen ja lukion käsityö)	Päätoimisen tuntiopettajan tehtävän muuttaminen lehtorin viraksi. Tuntiopettajalla on ollut opetusvelvollisuustunnit täynnä viimeisen viiden vuoden ajan.	1.8.2018		1	-
	Samalla lakkautetaan tuntiopettajan tehtävä.			-1	
Opetus: laaja-alainen erityisopettaja	Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman toteuttaminen.	1.8.2018		2	35 400
Opetus: oppilaanohjaaja	Oppilaanohjauksen valtakunnalliset suositukset. Oppilaanohjaajien liian vähäinen määrä.	1.8.2018		2	37 000
Opetus: oppimisen tuen asiantuntija	Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman toteuttaminen.	1.8.2018		1	21 400
Opetus: kouluisäntä	Kouluisäntä tulee tukemaan yhteisöllisyyden kasvua Kellokosken yhtenäiskoulussa ja yhteistyössä koulun muun henkilöstön kanssa osaltaan kehittämään koulun tilojen monipuolisempaa käyttöä.	1.3.2018		1	25 500

Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	Perustamis- ajankohta	Virka	Työsuhde	Euroa/ 2018
Opetus: ict-asiantuntija	Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman toteuttaminen.	1.8.2018		1	21 400
Kasvun ja oppimisen tuki: koulupsykologi	1.8.2014 voimaan tullut oppilas- ja opiskelijahuoltolaki lisää tarvittavien palveluiden määrää ja edellyttää koulupsykologien määrän nostamista.	1.1.2018		1	49 600
Kasvun ja oppimisen tuki: koulukuraattori	1.8.2014 voimaan tullut oppilas- ja opiskelijahuoltolaki lisää tarvittavien palveluiden määrää ja edellyttää koulukuraattorien määrän nostamista.	1.1.2018		1	46 100
Koulukuraattorit- ja psykologit	Sote- ja maakuntaudistusta ennakoiden siirretään sisäisesti toimialalta toiselle eli Sotesta kasvat- ja sivistystoimeen.	1.1.2018		8	368 800
Varhaiskasvatus: erityislastentarhanopettaja	Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman toteuttaminen.	1.8.2018	1		17 600
Kulttuuripalvelut: yleisötyön amanuenssi	Toimen perustaminen toteuttaa pormestariohjelmaa ja "Uuden Tuusulan" rakentamista siittämällä resursseja yhteisöllisyyden ja identiteetin rakentamiseen ja yhdessä tekemiseen sekä vahvistamalla Tuusulaa kulttuurikuntana.	1.1.2018		1	38 500
Kuntakehitys ja tekniikka:					
Yhdyskuntatekniikka: pysäköinnintarkastaja	Pysäköinninvalvonta vastaa kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta, ajoneuvojen siirtotoiminnasta ja yleisten alueiden pysäköinnin poikkeuslupakäsittelystä. Pysäköinninvalvonta vastaa kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta, ajoneuvojen siirtotoiminnasta ja yleisten alueiden pysäköinnin poikkeuslupakäsittelystä. Keravan kaupungin kanssa tehtävän sopimuksen mukaan. Pyritään ensisijaisesti täyttämään sisäisellä haululla, 2 henkilöä* 1,5pvä.	1.1.2018	2		-
Rymentinpuisto: ohjelmapäällikkö	Tehtävät ja valtuudet ovat julkisoikeudellisen palvelussuhteen tunnusmerkit täyttäviä ja tehtävässä käytetään julkista valtaa. Ohjelmapäällikkö vastaa tulosyksikön toiminnasta ja tekee muun muassa tarvittavia hankintoja viranhaltijapäätöksinä. Työsopimussuhteen muuttaminen viraksi on tehtävän hoitamiseksi välttämätöntä. Muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.	1.1.2018	1	-1	-
Kaavoitus: yleiskaavasunnittelija	Suunnittelutarveratkaisut koskevat asemakaava-alueiden ulkopuolisia rakennuspaikkoja ja ne ovat luonteva osa yleiskaavasunnittelijan tehtäviä. Suunnittelutarveratkaisut yleiskaavasunnittelijan tekemänä sujuvoittavat kaavoitusyksikön työn tekemisen prosesseja. Kaavoituksen resursseja saadaan kohdennettua tehokkaammin, kun yleiskaavasunnittelijan toimi muutetaan viraksi ja suunnittelutarveratkaisut siirretään yleiskaavasunnittelijan tehtäviksi. Muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.	1.1.2018	1	-1	-
Elinkeinopalvelut: elinkeinopäällikkö	Kunnanhallitus 10.4.2017/§157 määräsi Marko Kauppisen hoitamaan kuntakehitys-tulosalueen päällikön tehtäviä virkasuhteessa 1.5.2017 lukien (aikaisemmin työsopimussuhteinen). Virkaa ei kuitenkaan tuolloin perustettu ja koska kyseessä on vakituinen palvelussuhde, tulee tehtävää varten perustaa virka. Muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.	1.1.2018	1	-1	-
Kuntasuunnittelu: kuntasuunnittelupäällikkö	Kansliapäällikkö on päätöksellään 12.7.2017§5 siirtänyt Asko Honkasen hoitamaan virkasuhteessa kuntasuunnittelupäällikön tehtäviä. Po. virkaa ei tuossa yhteydessä perustettu. Koska kyseessä on toistaiseksi voimassa oleva palvelussuhde, tulee virka hallintosäännön mukaan perustaa. Muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.	1.1.2018	1		-
Kuntakehitys/Focus: projektipäällikkö	Tehtävät ja valtuudet ovat julkisoikeudellisen palvelussuhteen tunnusmerkit täyttäviä ja tehtävässä käytetään julkista valtaa. Projektipäällikkö vastaa tulosyksikön toiminnasta ja tekee muun muassa tarvittavia hankintoja viranhaltijapäätöksinä. Työsopimussuhteen muuttaminen viraksi on tehtävän hoitamiseksi välttämätöntä. Muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.	1.1.2018	1	-1	-
Elinkeinopalvelut: Maahanmuuttokoordinaattori	Sote- ja maakuntaudistusta ennakoiden siirretään sisäisesti toimialalta toiselle eli Sotesta Ketekiin.	1.1.2018		1	48 500
Vesihuoltoliikelaitos:					
Viemärivereden johtaminen: verkostopäällikkö	Voimassaolevan työsuhteen muuttaminen virkasuhteeksi. Vuoden alussa tehdystä nimikkeenmuutoksessa ei otettu huomioon, että työsuhde olisi pitänyt muuttaa virkasuhteeksi. Hallintosäännössä annettujen valtuuksien toteuttaminen vaatii virkasuhdetta.	1.1.2018	1	-1	-
Uudet tehtävät yhteensä			20	37	158 187
Jätetään täyttämättä/lakkautetaan			-1	-27	
Kaikki yhteensä				29,0	158 187

UUDET MÄÄRÄAIKAISET TYÖSUHTEET					
Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	Perustamis- ajankohta	Virka	Työsuhde	euroa/ 2018
Yleisjohto ja konsernipalvelut:					
Henkilöstö- ja tukipalvelut: palvelussuhdelakimies	Harri Lipastin siirryttyä hoitamaan kansliapäällikön virkaa, siirtyi henkilöstön kehittämisspäällikkö hoitamaan henkilöstöjohtajan virkaa. Palvelussuhdelakimies palkataan tueksi palvelussuhdeasioissa sekä osittain hoitamaan työsuojeluun ja -hyvinvointiin liittyviä tehtäviä. Tässä ei aiheudu kustannuksia, sillä palkkakulut katetaan henkilöstön kehittämisspäällikön palkkamäärärahoista.	1.1.2018	1		-
Sosiaali- ja terveystoimiala:					
Kasvatus- ja sivistystoimiala:					
Kuntakehitys ja tekniikka:					
Rykmentinpuisto: aluevalvoja	Asuntomessujen kanssa tehdyn sopimuksen mukainen tehtävä.	1.8.2018	1		24 400
		Yhteensä	2	0	24 400
				2	

MÄÄRÄAIKAISTEN VIRKOJEN JA TYÖSUHTEIDEN VAKINAISTAMINEN					
Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	Perustamis-ajankohta	Virka	Työsuhte	euroa/2018
Yleisjohto ja konsernipalvelut:					
Talous- ja tietohallinto: It-tukihenkilö	Kunnan voimakkaasti kasvanut IT-ympäristö sekä useat kiireelliset kehityshankkeet (esim. opetusverkon kehitystarpeet, uusien mobiiliratkaisujen käyttöönotto, kasvanut mobiilituen tarve) vaativat lisää henkilöresursseja. Yksikössä on ollut määräaikainen it-tukihenkilö 1.1.2014 lukien, joten it-tukihenkilöiden määrä ei tämän myötä yksikössä kasva eikä myöskään yksikön nykyisen henkilöstön määrä. Tarve kolmennelle vakinaiselle it-tukihenkilölle on pysyvä.	1.1.2018		1	
Sosiaali- ja terveystoimiala:					
Sairaalapalvelut: lähihoitaja	Lähihoitaja on toiminut akuutti kuntoutus- ja jatkohoito-osastolla yhtäjaksoisesti 6 vuotta äitiysloma-, hoitovapaa- ja lomasijaisena. Sijaistarve on pysyvä. Kustannusneutraaliratkaisu, koska sijaismäärärahojen tarve pienenee.	1.1.2018		1	
Kasvatus- ja sivistystoimiala:					
Opetus: luokanopettaja	Oppilasmäärän kasvu Kellokosken koulussa	1.8.2018	1		
Opetus: koulunkäynninohjaaja	Avustajien tarve on vakiintunut, jonka vuoksi määräaikaisuuksille ei ole perusteita. Vakinaistamista on tehty vuosittain 5-10 kpl, jotta päästään tilanteeseen, jossa laissa kiellettyä määräaikaisuuksien ketjuttamista ei tapahdu.	1.8.2018		5	
Kuntakehitys ja tekniikka:					
Elinkeinopalvelut: työllisyysasiamies	Ilman työllisyysasiamiehen vakinaistamista työllisyydenhoidon perustehtävät vaikeutuvat merkittävästi ja osa tehtävistä ja kokonaan vaille tekijää.	1.1.2018		1	
Elinkeinopalvelut: pakolaisohjaaja	Kunnanhallitus on esittänyt hyväksyttäväksi sopimusta pakolaisten vastaanottamiseksi 30.10.2018. Vuosittain määrä on 15-20.	1.1.2018		1	
Elinkeinopalvelut: sosiaaliohjaaja	Kunnanhallitus on esittänyt hyväksyttäväksi sopimusta pakolaisten vastaanottamiseksi 30.10.2018. Vuosittain määrä on 15-20.	1.1.2018		1	40 000
		Yhteensä	1	10	40 000
				11	

Investoinnit

INVESTOINNIT VUOSINA 2018 - 2022

Tuusulan kunnan vuoden 2018 investoinnit painottuvat kohteisiin, jotka tukevat palvelurakenteen uudistamista ja edistävät terveyttä ja hyvinvointia, kunnan elinvoimaa ja vetovoimaisuutta. Investointien pidemmän tähtäimen tavoitteena on myös tukea kunnan palveluiden järjestämistä entistä tuottavammin. Myös terveellinen sisäilma on noussut entistä keskeisemmäksi investointikriteeriksi.

Talonrakennuksessa kunnan vuoden 2018 investoinnit painottuvat Kellokosken koulun peruskorjaukseen ja laajentamiseen. Koulu ja päiväkotinvestoinneissaan kunta pyrkii ns. kampus-toimintamalliin, jossa toistensa välittömässä läheisyydessä ovat päiväkotit, esikoulu, ala-aste ja yläaste. Samassa kokonaisuudessa voi olla nuorisotiloja sekä ikääntyville tarkoitettuja palveluja ja muita kunta-laisten tarvitsemia palveluita helposti saavutettavissa kokonaisuuksissa. Tämän kampusmallin mukaisesti on viety eteenpäin Kellokosken yhtenäiskoulun laajennus- ja muutostyöt, rakentaminen käynnistyi syksyllä 2016 ja jonka on määrä valmistua vuoden 2018 aikana.

Suunnitteilla oleva Monio kokoaa monipuolisesti yhteen lukion, kansalaisopiston ja taiteen perusopetuksen tilat. Kulttuuritalona Monio tulee tarjoamaan suurta yleisöä palvelevia kokoontumis- ja esiintymistiloja. Myös yritykset ja yhdistykset voivat käyttää Monion tiloja.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluverkkoon tehdään vuosien 2018 – 2019 aikana vain toiminnan kannalta välttämättömät korjaus- ja muutostyöt. Sosiaali- ja terveystoimen irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat hoidetaan mahdollisimman kattavasti leasingilla.

Kunnallistekniikan investoinnit painottuvat vuonna 2018 uusien asuinalueiden rakentamiseen. Rykmentinpuiston rakentaminen jatkuu, vuonna 2017 rakentaminen käynnistyi Puustellinmetsän alueen kunnallistekniikan rakentamisella. Lisäksi tavoit-

teenä on aloittaa kolmen muun asuinalueen ja kahden yritysalueen rakentaminen. Myös Koskenmäentien kiertoliittymän parantaminen käynnistyy.

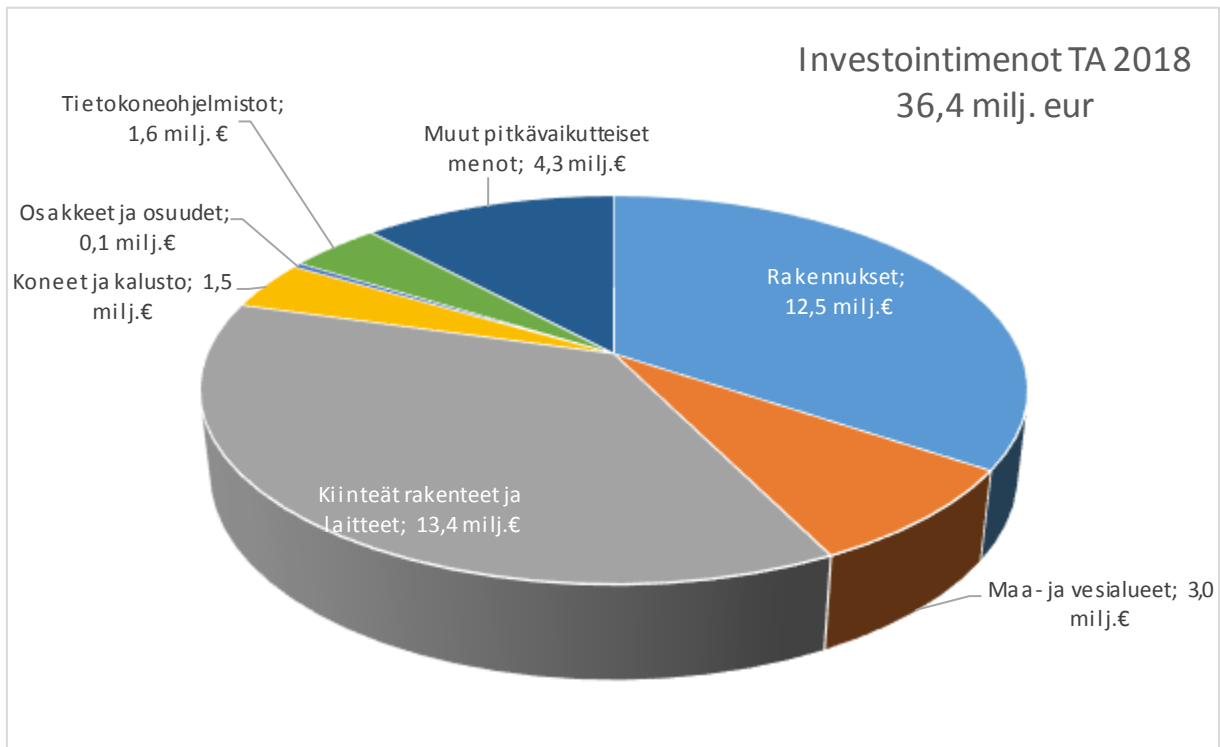
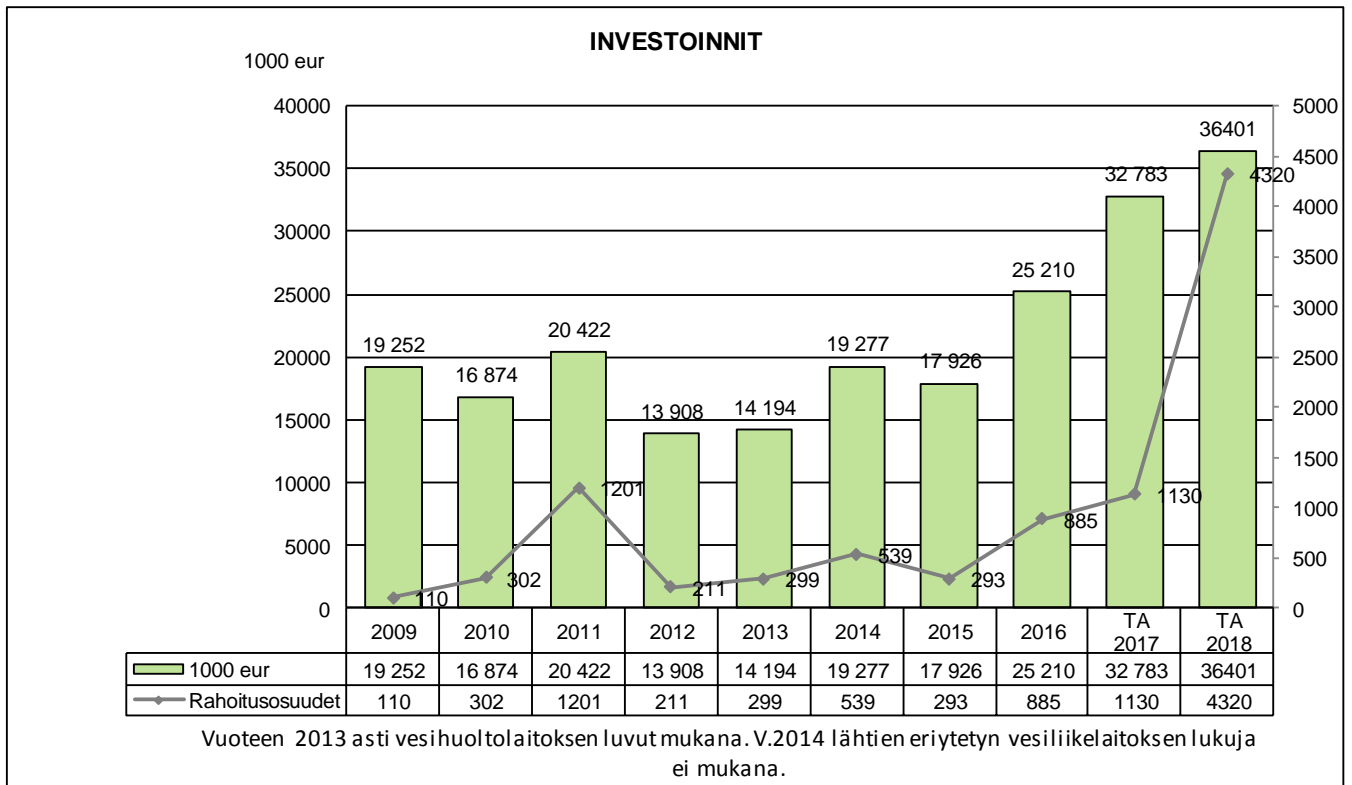
Kunnan tulevien vuosien investointimäärät nousevat huomattavan korkeiksi, kun koulu- ja päiväkotiverkon uusimista joudutaan vauhdittamaan sisäilmaongelmien vuoksi. Samalla kunta rakentaa Rykmentinpuistoa ja muita uusia asuinalueita, Focusaluetta sekä parantaa liikenneväyliä. Investointien toteuttamisessa kunta pyrkii löytämään uusia, perinteistä talousarviorahoituksesta poikkeavia toteutus- ja rahoitusmalleja, joiden avulla voidaan mm. monipuolistaa kiinteistöjen käyttöä sekä rajoittaa kunnan velkaantumista.

Tasapainoinen talous edellyttää, että vuosikatteella on kyettävä kattamaan vähintään poistot ja mahdolliset pitkäaikaisten lainojen lyhennykset. Kunnan poistosuunnitelma on uusittu vuoden 2014 alussa päivitettyjen suositusten mukaiseksi. Lähivuosille ajoittuvien mittavien investointien vuoksi vuosittainen poistotaso nousee suunnitelmakaudella vuoden 2018 noin 13,6 milj. eurosta arviolta noin 16 milj. euroon vuonna 2022.

Kunnan vuoden 2017 investoinnit ovat yhteensä noin 36,4 milj. euroa ja vesihuoltoliikelaitos mukaan lukien 41,1 milj. euroa.

Sisäilmaongelmaisista kouluista ja päiväkodeista tehtävät ratkaisut saattavat vaikuttaa talousarviossa 2018 päätettäviin investointeihin taloussuunnitelmakaudella 2018-2022.

Rykmentinpuiston investoinnit - laskelmat on päivitettyinä - tarkastellaan Rykmentinpuiston ohjelmamallin tullessa päätöksentekoon, jolloin on valmiina myös vuoden 2018 aikana tehtävä kokonaisarvio kunnan 10 vuoden investoinneista sekä keinoista velkaantumisen taittamiseksi.

INVESTOINTIEN PERUSTELUT 300 000 EUROA TAI SITÄ YLITTÄVIIN HANKKEISIIN 2018

RAKENNUKSET

Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema, muutos- ja perusparannusinvestointeja, 0,6 M€

- Toteutetaan välttämättömiä muutos- ja peruskorjaustöitä.

Kellokosken yhtenäiskoulun laajennus- ja muutostyöt, 6 M€ + kalusteet 0,7 M€

- Kellokosken koulukeskuksen ja Ruukin koulun yhdistävä laajennushanke saatetaan loppuun v. 2108 aikana. Työt alkoivat marraskuussa 2016 jatkuen vuoden 2017. Koko hankkeen valmistumisen aikataulu on edelleen heinäkuu 2018.
- Hankkeen valmistumisen yhteydessä uudistetaan oppimisympäristöjä ja parannetaan oppilaiden ja henkilöstön työergonomiaa uudistamalla kalustus koko koulussa.

Koulujen ja päiväkotien toiminnan tehostamisen edellyttämät muutosinvestoinnit, 0,3 M€

- Toteutetaan välttämättömiä toiminnallisia muutostöitä

Etelä-Tuusulan lukio/monitoimirakennus, 1,016 M€

- Monion arkkitehtuurikilpailun loppuunsaattaminen ja voittajatyön valinta. Päätäminen hankkeen rakennussuunnittelun aloittamisesta ja Rak- sekä LVISA-suunnittelijoiden kilpailuttaminen.

Kellokosken koulun lähiliikunta-alueen rakentaminen 0,43 M€

- Kellokosken koulun lähiliikunta-alue rakentuu pääosin Ruukin koulun nykyiselle hiekkakentälle. Koulukeskuksen sisäpihalle suunnitellaan myös aktiviteetteja. Suunnitteluun on varattu kevät 2018 ja toteutus pyritään aloittamaan heinäkuussa 2018.

Kuntakehityksen ja tekniikan toimialan talonrakennuksen peruskorjaus- ja perusparannusinvestointeihin varataan yhteensä 2,925 M€.

Mikkolan päiväkodin perusparannus, suunnittelu ja rakentaminen, 1,0 M€

- Päiväkoti on valmistunut 1990 ja vaatii sekä toiminnallista, että rakennusteknistä päivitystä. Päiväkoti ollaan säilyttämässä palveluverkon osana. Suunnittelu tapahtuu kevätkaudella ja kilpailutus sen jälkeen siten, että rakennustyöt alkaisivat elokuussa 2018 jatkuen v. 2019 keväälle.

MAA- JA VESIALUEET

Maan ostot 3,0 M€.

KUNNALLISTEKNIikka

Kunnallistekniikan investoinnit painottuvat vuonna 2018 uusien kaava-alueiden rakentamiseen. Näistä tärkeimmät ovat Rykmentinpuiston alueella olevat Puustellimetsä, Rykmentinpuiston keskusta ja Monio sekä lisäksi Anttilanranta, Lahelanpelto II ja Jokelassa sijaitseva Kartano I. Anttilanrantaa lukuun ottamatta em. kaava-alueiden toteutusaikataulun määrittää alueille myönnetyn ARA-rahoituksen ehdot. Rykmentinpuiston kaava-alueiden rakentaminen on ARA-ehtojen lisäksi sidoksissa myös vuoden 2020 asuntomessuihin.

Saneerauskohteista saatetaan loppuun jo aloitetut kohteet. Uusia katusaneerauskohteita ei aloiteta vuoden 2018 aikana. Keravanjoen patoaltaan virkistyskäytön kehittämishankkeen viimeinen vaihe, tekninen kalatie, rakennetaan yhteistyössä Uudenmaan ely-keskuksen kanssa.

Vuoden 2018 suurimpia kunnallistekniikan investointikohteita ovat:

Anttilanranta 0,8 milj. euroa

- kaava-alueen kunnallistekniikka

Puustellinmetsä 2,9 milj. euroa

- kaava-alueen kunnallistekniikka, silta ja aukiot

Rykmentinpuiston keskusta 0,3 milj. euroa

- Rykmentin puistotien aloitus

Monio 0,4 milj. euroa

- Pataljoonantien aloitus

Lahelanpelto II 2,4 milj. euroa

- esirakentaminen ja kunnallistekniikan aloitus

Kartano I 0,5 milj. euroa

- kaava-alueen kunnallistekniikka

Kellokosken tekninen kalatie 0,3 milj. euroa

MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT

Tuusulan kunnan suorittamista valtion tieverkkoon kohdistuvista vuoden 2018 investoinneista merkittävimmät ovat:

Koskenmäki-Vaunukangas-Häriskivi 3,4 milj. euroa

- Kt 45:n ja mt 139:n parantaminen

Puistometsäntien liittymä maantielle 148 0,3 milj. euroa

- Puustellinmetsän liittymä Kulloontielle, aloitus

PUISTOT JA LEIKKIPAIKAT

Viherrakentamisen merkittävin hanke vuonna 2018 kohdistuu Puustellinmetsän asemakaava-alueen viherrakentamisen esitöihin. Kohteen rakentaminen on kunnallistekniikan tavoin sidoksissa ARA-rahoituksen ehtoihin ja asuntomessuihin.

Puustellinmetsän viheralueet 1,0 milj. euroa

- esirakentaminen ja hulevesialtaat

Tuusulanjärvi-kokonaisuus 0,6 milj. euroa

- Tuusulanjärven eteläosan virkistyskäytön kehittäminen

INVESTOINNIT**HANKERYHMÄ 2**

Valtuuston määrärahataso

HANKERYHMÄ 1

AINEETTOMAT

TIETOKONEOHJELMISTOT	Hankekohtainen > 200.000 euroa
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	
Kunnan kustannusosuudet TL:n ja RHK:n rakennushankkeista	Hankekohtainen > 1.000.000 euroa
Kunnan rahoitusosuudet kiinteistöyhtiöiden käyttöomaisuuden hankintamenoista	Hankekohtainen > 1.000.000 euroa

AINEELLISET

MAA- JA VESIALUEET	
RAKENNUKSET	Hankekohtainen > 1.000.000 euroa
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	
Tiet ja liikenneväylät sekä vesihuolto	Hankekohtainen > 1.000.000 euroa
Pihat, puistot ja leikkipaikat	Hankekohtainen > 200.000 euroa
Vesistöt, urheilu- ja ulkoilualueet	Hankekohtainen > 200.000 euroa
Jätehuolto	Hankekohtainen > 200.000 euroa
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Hankekohtainen > 200.000 euroa
KONEET JA KALUSTO	
Liikennevälineet ja muut liikkuvat työkoneet	Hankekohtainen > 400.000 euroa
Koneet ja laitteet	Hankekohtainen > 200.000 euroa
Atk- ja puhelinverkot	Hankekohtainen > 100.000 euroa
Kalusto	Hankekohtainen > 200.000 euroa
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	
Luonnonvarat	Hankekohtainen > 100.000 euroa
Arvo- ja taide-esineet	Hankekohtainen > 100.000 euroa

SIJOITUKSET

OSAKKEET JA OSUUDET	
Arvopaperit	Toimielimen osuudet
Kuntayhtymien osuudet	Toimielimen osuudet

*) Toimielimet

Kunnanhallitus
 Sosiaali- ja terveyslautakunta
 Kasvatus- ja sivistyslautakunta
 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
 Kuntakehityslautakunta
 Tekninen lautakunta

INVESTOINNIT 2018 - 2022

HANKERYHMÄ TOIMIELIN/ TOIMIALA	TA 2017	TA 2018	1 000 €				Kokonais- kustannus- arvio 1000 €
			TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	
RAKENNUKSET sisältää hankkeen rakentamisen sekä ensikertaisen kalustamisen = irtaimisto							
KUNNANHALLITUS							
K Kunnantalon toimitalojen kehittäminen	-60 000	-60 000	-60	-60	60	-60	-240
K Hyrylän ostoskeskuksen tilamuutokset		-8 000					-8
YHT.	-60 000	-68 000	-60	-60	60	-60	-248
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI							
K, U Sote, tilojen toiminnallisuuden parantaminen ja tilankäytön tehostaminen, muutosinvestoinnit	-100 000	-100 000	-100	-100	-100	-100	-600
K Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema, muutos- ja perusparannustöitä	-850 000	-500 000	-500	-500	-500	-500	-3 350
K Jokelan sosiaali- ja terveysasema, muutos- ja perusparannustöitä (IV-korjauksia)	-250 000						-250
K Kellokosken sosiaali- ja terveysasema							
YHT.	-1 200 000	-600 000	-600	-600	-600	-600	-4 200
KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMI							
K Toiminnan tehostamisen edellyttämät muutosinvestoinnit	-250 000	-300 000	-300	-300	-300	-300	-1 750
K, U Kellokosken yhtenäiskoulu, laajennus ja muutos	-6 000 000	-6 000 000					-12 000
U -irtaimisto	-400 000	-700 000					-1 100
U Mikkolan koulun purunpoistojärjestelmä	-90 000						-90
U Etelä-Tuusulan lukio/monitoimirakennus	-300 000	-1 016 000	-11 000	-11 000			-23 316
K Hyökkälän koulukeskus, peruskorjausta: peruskorjaussuunnittelua, korjauksia	-1 600 000						-1 600
U Hyökkälän koulukeskuksen ja päiväkotikiinteistön hankesuunnittelu	-50 000	-120 000					-170
K - Hyökkälän yhtenäiskoulun irtaimisto	-200 000						-200
K,U Rykmentinpuiston yläkoulu tai Hyökkälän laajennus				-1 000	-9 500	-9 500	-20 000
K,U Hyrylän/ Väinölään korvaava päiväkotikoti				-500	-2 750	-2 750	-6 000
K Riihikallion yläkoulun laajennus/ korjaus						-1 000	-1 000
U Mikkolan alueen korvaava päiväkotikoti		-1 200 000				-500	-1 200 500
U Mikkolan alueen päivähoitopalvelut lisärakennus, hankesuunnittelu ja suunnittelu	-40 000						-40
Päiväk. ja koulujen pihaleikkiväl. ja aidat säännösten mukaisiksi		-50 000	-50	-50	-50	-50	-250
U Kirkonkylän koulun sekä Kirkonkylän koulun yhteyteen rakennettavan päiväkodin hankesuunnittelu	-30 000	-300 000	-10 000	-10 000			-20 330
Menot YHT.	-8 960 000	-9 686 000	-21 350	-22 850	-12 600	-300	-75 746
VAPAA-AIKAPALVELUT							
K Urheilukeskuksen jäähallin (Hyrylä 1) perusparannus, suunnittelu. Kustannukset ja aloitus tarkentuvat hankesuunnitelmassa.	-30 000						-30
Uimahallin uudet pukukaapit (kortinlukijoilla)	-350 000						-350
Urheilukeskuksen yleissuunnitelma, vapaan harrastamisen alueet (varaudutaan vuosille 2019-2022)							
U Kellokosken koulun lähiliikunta-alueen rakentaminen (Skeitti, Graffiti, harjoitusteknurmi, kuntoilu ja pelit)		-430 000					-430
Metsäpirtin ulkoilu- ja virkistyspaikat		-25 000	-25				-50
Mikkolan koulun lähiliikuntapaikka	-250 000						-250
Lähiliikuntapaikkojen toteutuksia (1 kpl/vuosi)			-400	-400	-400	-400	-1 600
Menot YHT:	-630 000	-455 000	-425	-400	-400	-400	-2 710
Nuoriso- ja kirjastopalveluiden palveluverkon ja järjestämisen suunnittelu	-30 000						-30

INVESTOINNIT 2018 - 2022

HANKERYHMÄ TOIMIELIN/ TOIMIALA	TA 2017	TA 2018	1 000 €				Kokonais- kustannus- arvio 1000 €
			TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	
KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIKAN TOIMIALA							
K, U Erillinen työohjelma	-3 295 000	-1 725 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-17 020
Rakennuskustannukset yhteensä	-14 175 000	-12 534 000	-25 435	-26 910	-16 540	-3 960	-99 554
mistä irtaimiston osuus	-600 000	-700 000					-1 300
Rakennuskustannukset ilman irtaimistoa	-13 575 000	-11 834 000					-25 409
MENOT	-14 175 000	-12 534 000	-25 435	-26 910	-16 540	-3 960	-99 554
TULOT							
<i>josta</i>							
<i>myynnit</i>							
<i>myyntivoitot</i>							
NETTO	-14 175 000	-12 534 000	-25 435	-26 910	-16 540	-3 960	-99 554
MAA-JA VESIALUEET							
KUNNANHALLITUS							
Kiinteän omaisuuden ostoon	-2 903 797	-3 000 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-17 904
Kiinteän omaisuuden myyntiin	10 961 000	11 933 000	11 000	11 000	11 000	11 000	66 894
<i>josta</i>							
<i>myynnit</i>	1 315 320	1 432 000	1 320	1 320	1 320	1 320	8 027
<i>myyntivoitot</i>	9 645 680	10 501 000	9 680	9 680	9 680	9 680	58 867
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
KUNNANHALLITUS							
K ATK- ja puhelinverkot	-50 000	-50 000	-50				-150
KASVATUS- JA SIVISTYSLAUTAKUNTA							
K Koulujen ja varhaiskasvatuksen verkot ja verkko-oppimisympäristön suunnittelu ja toteutus	-100 000	-100 000					-200
Sähköisten yo- kirjoitusten verkko-							
U oppimisympäristön rakentaminen	-20 000						-20
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA							
Kuntovälineet ja lähiliikuntapaikkojen toiminnalliset							
K, U muutokset	-40 000	-40 000	-40	-40	-40		-200
Urheilukeskuksen yleissuunnittelu	-30 000						-30
K,U Urheilukeskus, P-alueet ja yhteydet	-500 000						-500
Rykmentinpuiston reitti (Sikokallio-yhteys, valaisu, pohjatytöt)		-300 000					-300
Uimarantojen ja venepaikkojen							
K, U kehittämissuunnitelma	-15 000						-15
U Sarvikallion ja Tuusulanjärven virkistysolosuhteiden kehittäminen		-50 000					-50
Pääkirjaston asiakaspalvelutoimintojen uudistaminen							
U (asiakaspalvelutiski)	-80 000	-80 000					-160
U Kellokosken graffitiseinä	-20 000						-20
TEKNINEN LAUTAKUNTA							
Rakennusten pihainvestoinnit							
- erillisen työohjelman mukaisesti							
K, U	-150 000	-100 000	-100	-100	-100	-100	-650
Maarakenteet ja johtoverkostot	-10 910 000	-12 640 000	-11 655	-9 080	-13 730	-9 710	-67 725
Rahoitusosuus							
Tiet ja liikenneväylät yhteensä	-9 350 000	-10 480 000	-9 730	-7 190	-10 950	-7 910	-55 610
U,K Etelä-Tuusula	-6 350 000	-8 740 000	-7 080	-6 110	-8 970	-7 170	-44 420
U,K Jokela	-1 550 000	-770 000	-470	-500	-500		-3 290
U,K Kellokoski	-470 000	-210 000	-1 260	-660	-1 100	-560	-4 260
U,K Muut alueet	-980 000	-760 000	-920	-420	-380	-180	-3 640
U ARA:n infra-avustus katuihin							
U Liittymismaksut/ Muut maksuvalmiuden muutokset							
U Puistot ja leikkipaikat	-1 260 000	-1 350 000	-1 715	-1 680	-2570	-1800	-10 375
ARAn infra-avustus puistoihin							
K Vesistöt	-250 000	-170 000	-170	-170	-170		-930
K Tuusulanjärvi		-600 000					-600
K Jätehuolto	-50 000	-40 000	-40	-40	-40		-210
MENOT	-11 915 000	-13 360 000	-11 845	-9 220	-13 870	-9 810	-70 020
TULOT = Rahoitusosuudet	3 400 000	3 400 000	500	500	200		4 600
NETTO	-11 915 000	-9 960 000	-11 345	-8 720	-13 670	-9 810	-65 420

INVESTOINNIT 2018 - 2022

HANKERYHMÄ TOIMIELIN/ TOIMIALA	TA 2017	TA 2018	1 000 €				Kokonais- kustannus- arvio 1000 €
			TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	
KONEET JA KALUSTO							
Määrärahat on varattu pitkävaikutteisen irtaimen käyttöomaisuuden hankintaa varten (poistonalainen irtaimisto)							
KUNNANHALLITUS							
Koneet ja laitteet							
U - Kunnantilojen turvallisuushankinnat	-60 000	-60 000					-120
K Kirkonkylän koulun tiskilinjasto							
U Kuntosalin lämmittelylaitteet	-10 000						-10
K Pertun pk uuni, pata, perusparannustyöt	-65 000						-65
K Jokelan ya yhdistelmäuuni, pata, perusparannustyöt	-25 000						-25
U Jokelan ya keittiö scanboxit	-20 000						-20
K Hyökkälän koulu tiskilinjasto ja kone	-140 000						-140
K Kolsan koulun ja pk keittiö uuni, scanboxit		-24 000					-24
Vanhakylän koulu uuni, scanboxit		-24 000					-24
K Rykmentinpuiston keittiön yhdistelmäuuni							
K Väinölän päiväkodin yhdistelmäuuni							
K Rykmentinpuiston keskuskeittiön dieettiin pata	-12 000						-12
U Rykmentinpuiston keskuskeittiön ruokapumppu	-45 000						-45
K Etelärinteen pk uuni	-18 000						-18
K Kolsan koulu uuni	-18 000						-18
K Vaunukankaan koulun keittiön 2 uunia		-53 000					
K Mikkolan pk Minigen, keittiön perusparannus		-80 000					
K Mikkolan pk, massansiirtolaitteet lisäosat		-50 000					
U Riihikallion koulun juoma-automaatti		-15 000					
U Rykmentinpuiston ruokala 300 l pata		-30 000					
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA							
Koneet ja kalusto							
U - Riihikallion asumispalveluysikkö 2016, kalusto							
U - Kehitysvammaisten asumisyksikkö							
U - ilmastointilaitteet terveyspalveluihin							
K - Hammaslääkäriin työyksiköt			-30	-30	-30		-90
U - hammaslääkärien ja suuhygienistien luupit							
U Suun terveydenhuollon CEREK-laite							
- Välinehuollon koneet ja laitteet (autoklaavi ja kuivauskaappi)			-35	-35	-35		-105
K Henkilö-, turva- ja kameravalvonta							
U Debrillaattorien hankinta Tuuskotoon, Riihikotiin,							
KASVATUS- JA SIVISTYSLAUTAKUNTA							
K Koulujen ja päiväkotien irtaimisto; hanke >10.000	-150 000	-150 000					-300
U Lukion irtaimisto		-50 000					
U Riihikallion koulun irtaimisto		-50 000					
U Ict-laitteiden (mm. tablettien) hankinta	-30 000	-115 000					-145
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA							
Koneet ja laitteet							
U - Tuusulanjärven kunnossapitokalusto		-20 000					
- Liikuntapaikkojen ylläpitokalusto		-30 000	-45	-15	-150		
K Kirjastoauto							
KUNTAKEHITYSLAUTAKUNTA							
K Maastohenkilöauto		-60 000					-60
U, K Maastomittauslaitteisto			-40				-40
K GNSS-mittauslaitteen vaihto	-30 000	-30 000					-60
U Rykmentinpuiston aurinkoaita		-50 000					-50
TEKNINEN LAUTAKUNTA							
K Hiekkavarasto		-40 000					
K Kuorma-auto	-220 000	-250 000					-470
K Tiekarhu		-260 000					-260
K Traktorin peräkärri	-35 000						-35
K Ojan raivain	-15 000						-15
K Siivouksen laitteet		-50 000					-50
MENOT	-893 000	-1 491 000	-150	-80	-215		-2 829
TULOT							
NETTO	-893 000	-1 491 000	-150	-80	-215		-2 829

INVESTOINNIT 2018 - 2022

HANKERYHMÄ TOIMIELIN/ TOIMIALA	TA 2017	TA 2018	1 000 €				Kokonais- kustannus- arvio 1000 €
			TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	
OSAKKEET JA OSUUDET							
KUNNANHALLITUS							
Menot							
Apotti	-141 000	-141 000	-141				-423
Tulot							
Osakehuoneistot							
Asunto-osakkeiden myynti	60 000	60 000					120
Asunto-osakkeiden myyntivoitto	440 000	1 385 000					1 825
MENOT	-141 000	-141 000					-282
TULOT	500 000	1 445 000					1 945
NETTO	359 000	1 304 000					1 663
TIETOKONEOHJELMISTOT							
KUNNANHALLITUS							
U Microsoft-lisenssit ja Office 365 AD integraatio	-50 000	-50 000	-50	-50			-200
U Sähköinen asiointi	-30 000	-30 000					-60
Tiedon siirron automatisoinnit järjestelmien välillä		-30 000					-30
U Ympäristövalvonnan asiakastietojärjestelmä	-60 000	-60 000					-120
U Luottamushenkilöiden Extranet	-20 000						-20
U Valtuuston kokousten striimaus							
U Kuntatason sähköinen arkistointi ja asianhallinta	-30 000						-30
U Sähköinen työturvallisuusilmoitus							
U Ekstranet toimialoille							
U Käyttövaltuushallintajärjestelmä	-30 000	-30 000					-60
U Helpdesk-järjestelmän uusiminen	-30 000	-30 000					-60
U Keskusvaraston reaaliaikainen tiedonkeruujärjestelmä							
U Sähköinen maksaminen, verkkokauppa	-30 000	-30 000					-60
Kansallinen palveluarkkitehtuurin ja SA-alustaan liittyvät integraatiot	-30 000	-30 000					-60
U Sähköinen järjestelmä osaamisen kehittämiseen ja kehityskeskustelujen tukemiseen	-15 000	-10 000					-25
U CRM- ja palautejärjestelmän hankinta		-30 000					
U Intranetin versiopäivitys		-50 000					
U Projektisalkun hallintajärjestelmän hankinta		-20 000					
Joukkoliikenteen reitti- ja matkustajamäärätietojen seurantajärjestelmä	-20 000						-20
K Katurekisteri	-50 000						-50
Vesihuollon johtokartan nettisovellus tai koko järjestelmän vaihto	-20 000						-20
U Tilakeskuksen sähköinen huoltokirja (Kokin korvaus?)		-50 000					-50
U Tuusulan paikkatietojärjestelmän kehittäminen	-20 000	-50 000					-70
Facta Kuntarekisterin kehittäminen		-40 000					
U Sähköinen tontinvarausjärjestelmä		-30 000					
U Facta kuntarekisterin Toimitustieto-osa	-15 000	-30 000					-45
U Facta kuntarekisterin Laaja suunnitelmaosa	-15 000						-15
U Facta kuntarekisterin karttaosa	-15 000						-15
U Apotti	-400 000	-400 000	-820	-1 100	-1 650		-4 370
U Apotista johtuvat rajapinnat		-200 000	-300	-200			
U Varmennepalvelun laajentaminen	-50 000						-50
U KanTa eArkisto	-200 000						-200
U Suun terveydenhuolto, KanTa eArkisto	-150 000	-50 000					-200
U Kortinlukijat							
U HUS_ Apuvälinehanke							
Vastaanottopalveluiden sähköisten palvelujen kehittäminen		-40 000					
U Pienkehityshankkeet	-200 000	-200 000	-200	-200			-800
U Sähköinen asiointipalvelu	-20 000						-20
U ProConsona ajanvaraus ja tekstiviestimuistutus							
U Perustoimeentulotuen siirto KELA:lle							
U KanSa sähköinen arkisto	-100 000	-50 000					-150
U Palvelusetelijärjestelmä							
U Mobiili-toiminnanohjausjärjestelmä ja sähköinen							
U Tuuskodon siirto Riihikallioon, turvajärjestelmät							
U Emmi-tilausjärjestelmä	-25 000						-25
U Opetuksen talouden ja toiminnan ohjausjärj		-15 000					-15
MENOT	-1 625 000	-1 555 000	-1 370	-1 550			-6 100
TULOT							
NETTO	-1 625 000	-1 555 000	-1 370	-1 550			-6 100

INVESTOINNIT 2018 - 2022

HANKERYHMÄ TOIMIELIN/ TOIMIALA	TA 2017	TA 2018	1 000 €				Kokonais- kustannus- arvio 1000 €
			TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT							
TEKNINEN LAUTAKUNTA							
K KT 45 kehittäminen;							
Koskenmäen liittymä	-800 000	-2 500 000	-2 500				-5 800
Häriskiven liittymä ja alikulku		-400 000	-700				-1 100
Vaunukankaan liittymä ja Nahkelantie		-500 000	-1 500				-2 000
Nummenväylä-Kolistimenmäki			-100	-100	-1 000		-1 200
U Rykmentinpuiston kaava-alueen liittymät							
Puustellinmetsä Kulloontielle	-300 000	-700 000					-1 000
Ulkoilusilta Kulloontien yli					-100	-600	-700
U Heinämäen liittymä Kulloontielle							
U Saviontien liittymä Kulomäentiehen	-30 000				-100	-400	-530
U Virtalantien liittymä Ridásjärventiehen						-30	-30
Jokelantien kevyen liikenteen väylä		-220 000	-220				-440
MENOT	-1 130 000	-4 320 000	-5 020	-100	-1 200	-1 030	-12 800
TULOT = Rahoitusosuudet							
NETTO	-1 130 000	-4 320 000	-5 020	-100	-1 200	-1 030	-12 800
MENOT	-32 782 797	-36 401 000	-46 820	-40 860	-34 825	-17 800	-209 489
TULOT *)	11 461 000	16 778 000	11 500	11 500	11 200	11 000	73 439
NETTO	-21 321 797	-19 623 000	-35 320	-29 360	-23 625	-6 800	-136 050
Investointikohteen edessä maininta onko kyseessä K= Korvausinvestointi vai U= uusinvestointi.							
Vesihuoltoliikelaitos							
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
MENOT	-3 790 000	-4 664 300	-3 569	-2 988	-4 465	-3 541	-23 017
Liittymismaksut	800 000	800 000	800	800	800	800	4 800
Vesihuollon Ely-keskuksen rahoitusosuus 2017	200 000						200
KUNTA JA VESIHUOLTOLIIKELAITOS INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
MENOT	-36 572 797	-41 065 300	-50 389	-43 848	-39 290	-21 341	-232 506
TULOT	12 261 000	13 378 000	11 000	11 000	11 000	11 000	69 639
RAHOITUSOSUJDET	200 000	4 200 000	1 300	1 300	1 000	800	8 800
NETTO	-24 111 797	-23 487 300	-38 089	-31 548	-27 290	-9 541	-154 067

Vesihuoltoliikelaite

TUUSULAN VESIHUOLTOLIikelaitoksen Talousarvio 2018 ja Taloussuunnitelma vuosille 2018–2022

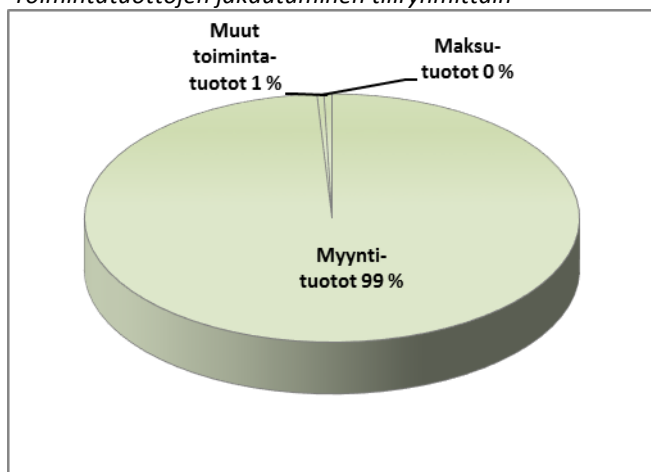
Vastuhenkilö: liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari

Vesihuoltoliikelaitos (myöhemmin liikelaitos) sisältää kolme tulosyksikköä, vesilaitoksen, viemärlaitoksen ja huleveden. Liikelaitoksen tuloslaskelmaosa eritellään tulosyksikkökohtaisiin käyttötalousosiin. Toiminnalliset suunnitelmat ja tavoitteet laaditaan liikelaitostasolle ja ne sisältävät kaikki tulosyksiköt. Tulosyksikkötasolla seurataan

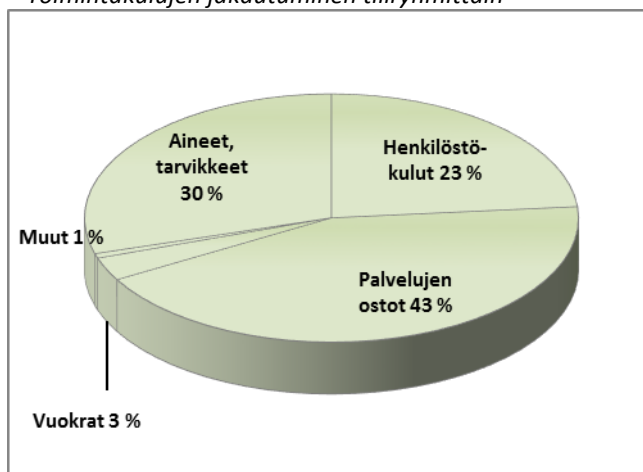
talouden tunnuslukuja, joiden perusteella esim. määritellään taksoja.

Seuraavissa kuvissa on esitetty toimintatuottojen ja -kulujen jakautuminen tiliryhmittäin koko liikelaitoksen tuloslaskelmasta.

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

Toiminnan kuvaus

Liikelaitos tuottaa toiminta-alueellaan yhdyskunnan ja sen kehittymisen edellyttämät vesihuoltopalvelut hyvätasoisina ja vesihuoltolain mukaisesti liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Kuluttajille liikelaitos toimittaa keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaavan määrän laatuvaatimukset täyttävää vettä, joka hankitaan sopimuksen mukaisesti Tuusulan seudun vesilaitos-kuntayhtymältä (myöhemmin TSV). Jätevedet liikelaitos viemäri- ja johtaa Keski-Uudenmaan vesiensuojeluliikelaitoskuntayhtymän (myöhemmin KUVES) verkostoon. Erillisviemäröidyillä toiminta-alueilla liikelaitos johtaa hulevedet (sadevedet ja perustusten kuivatusvedet) hallitusti vesistöihin.

Liikelaitoksen painopisteet ovat vesihuoltoverkoston suunnitteluttaminen, rakennuttaminen, verkoston hallinta ja kunnossapito sekä suunnitelmallinen saneeraustoiminta. Liikelaitoksella on yli 8 200 kulutuspaikkaa (noin 36 000 asukasta), joille

laitos toimittaa vesihuoltopalvelut, mm. antaa neuvontaa, tekee tonttijohtojen liittotyöt, hoitaa laskutuksen ja sopimusasiat.

Palvelusuunnitelma 2018–2022

Laskutettava vesimäärä on pysynyt lähes samana vuodesta 2011 lähtien johtuen mm. vähäisestä rakentamisesta, asiakkaiden kulutustottumuksien muutoksesta ja vesikalusteiden kehittämisestä. Laskutettava jätevesimäärä on pysynyt lähes samana vuodesta 2013 lähtien johtuen mm. vähäisestä rakentamisesta, asiakkaiden kulutustottumuksien muutoksesta ja vesikalusteiden kehittämisestä. Syntyvään jätevesimäärään vaikuttaa suuresti myös vuosittainen sademäärä (lisääntyvä vuotovesimäärä viemäriin).

Vesi- ja jätevesimäärien arvioidaan pysyvän lähes saman suuruisina vielä muutaman vuoden. Selkeämpi kulutuksen kasvu tapahtuu vasta uusien alueiden (mm. Jokelan Peltokaaren ja Rykmentipuiston) rakentumisen myötä.

Vuodelle 2018 on suunniteltu palveluhinnaston tarkistaminen (0-20%) johtuen mm. rakentamisen ja materiaalien kallistumisista. Käyttömaksut ja liittymismaksut on suunniteltu pysyvän samalla tasolla lähivuodet.

Saneerausvelan kasvaessa liikelaitos jatkaa saneeraus toiminnan suunnittelu- ja toteutusprosessien kehittämistä mm. pitkän tähtäimen talousmallia apuna käyttäen. Kehitystoimintaan sisältyy myös kunnan sisäisen yhteistyön ja toteutuksen kehittäminen saneerauskohteissa, joissa saneerataan samalla katurakenne ja vesihuolto.

Tavoitteet

Liikelaitoksen vuoden 2018 vuositavoitteet perustuvat Pormestariohjelman, kunnan vuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin. Tavoitteet koskevat kaikkia tulosyksiköitä.

- Työnjohtotoiminnan organisoiminen suhteessa asiakkaisiin ja työntekijöihin
- Mittari: kirjalliset ohjeet perustoimintatavoista
- Tiedotuskäytäntöjen kehittäminen ja sähköisen asioinnin lisääminen
- Mittari: käyttöön otettu uusia ja parannettuja tiedotuskäytäntöjä

Riskiarvio

Jatkuva verkoston, vesilaitteiden ja jätevedenpumppaamoiden kunnossapidon ja hoidon tasonlasku kustannussäästöjen vuoksi johtaa omaisuuden perustilan heikkenemiseen ja korjausvelan kasvamiseen. Tasonlaskun myötä vaurioitumisherkkyys kasvaa aiheuttaen riskin vesihuollon toimintavarmuudelle.

Vesihuoltotoiminta on sääriippuvainen. Rankkasateet aiheuttavat riskin jätevesiverkoston ja

hulevesiverkoston sekä pumppaamoiden tukkeutumiseen ja tulvimisille. Sateisen ja kuivan vuoden ero pelkäästään jäteveden johtamisen ja puhdistamisen kuluissa on noin 15 % eli 130 000 €. Lisäksi tukkeutumiset ja putkirikot aiheuttavat pääsääntöisesti omaisuusvahinkoja kolmansille osapuolille ja korjauskustannuksia liikelaitokselle. Kustannukset ovat vuosittain 100 000–200 000 €.

Riskejä syntyy myös suppeasta organisaatiosta. Esimerkiksi hallinnon ja työjohdon yksittäisten työtehtävät ja osaaminen ovat vain yhden työntekijän takana.

Riskien hallintaa hoidetaan mm. uudella sähköisellä MISO-työpäiväkirjalla sekä yhteistyöllä naapurivesilaitosten kanssa mukaan lukien yhteiset erityistilanteiden harjoitukset ja materiaalien lainaukset. Liikelaitos hankki kesällä 2015 100 KVA:n siirrettävän varavoimakoneen jätevesipumppaamoiden sähkökatkosten hallinnan varalle. Valtakunnallisella tasolla vesihuoltoon valmistui räätälöity riskienarviointityökalu, joka otettiin käyttöön Tuusulassa vuoden 2017 aikana.

Henkilöstösuunnitelma 2018

Henkilöstön koulutuksessa liikelaitos käyttää lähinnä Vesilaitosyhdistyksen järjestämiä kursseja sekä naapurivesihuoltolaitosten tai kunnan kanssa yhteistyössä organisoituja koulutustapahtumia.

Vakansseja liikelaitoksella on 17, yksi täyttämättä. Organisaation kehittämisen vuoksi verkostopäällikön työsuhte muutetaan virkasuhteeksi. Hän vastaa jatkossa koko verkoston saneerauksista ja kunnossapidosta.

Eläkeiän saavuttaa 3 työntekijää vuoden 2017 loppuun mennessä, yksi vuoden 2019 ja 1 vuoden 2020 loppuun mennessä.

Eläkeikä täyttyy vuosina 2017–2022						
2017	2018	2019	2020	2021	2022	yht.
3	0	1	1	0	0	5

Investointisuunnitelma 2018–2022

Vesihuollon uusinvestoinnit liikelaitos toteuttaa yhdessä KETEK:n kanssa kunnallistekniikan rakentamishjelman mukaisesti. Kohteet tarkentuvat 2018 rakennusohjelman laatimisen jälkeen. Liikelaitos on myös mukana suunnittelemassa omalta

osaltaan Tuusulan rakentamishankkeita. Liikelaitos varautuu omalta osaltaan poikkeuksellisen isoon (Rykmentinpuisto) kynnysinvestointiin mm. rahoituslaskelmien avulla. Isoja hankkeita ovat myös Jokelan Kartanon alue ja Lahela II:n alue.

Vesijohtoverkon sekä jätevesiverkoston ja -pumppaamoiden saneerausta liikelaitos jatkaa 5-vuotissaneeraussuunnitelman mukaisesti. Saneeraukseen liikelaitos on budjetoinut vuosittain 0,6–0,7 M€ (lähivuosina tarve nousee 1–2 M€).

Haja-asutusalueen vesihuoltoa liikelaitos rakennuttaa vesihuollon kehittämissuunnitelman (2015) mukaisesti. Vuoden 2017 aikana saamme viimei-

sen isomman Linjamäen haja-asutusalueen rakennettua. Tulevat mahdolliset alueet ovat pienempiä ja niihin käytetään 75%-liittymishalukkuussääntöä. Näiden alueiden rakentamispäätöksessä ja -tavassa on otettu ja tullaan ottamaan huomioon uusi vesihuoltolaki sekä haja-asutuksen jätevesiasetus. Lakimuutokset vaikuttavat haja-asutusalueen vesihuoltoverkoston rakentamisen kannattavuuteen ja rakentamispäätöksiin.

Vesihuoltoliikelaitos		Suunnitelmavuodet 1000€						
		TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Menojen erittely alueittain								
U	ETELÄ-TUUSULA	-844	-1 879	-1 830 000	-2 093	-1 887	-2 965	-2 440
U	JOKELA	-14	-573	-1 178 000	-165		-315	-35
U	KELLOKOSKI	-108	-238	-56 000	-441	-231	-315	-196
U, K	MUUT KOHTEET	-918	-1 100	-1 600 000	-870	-870	-870	-870
MENOT		-1 883	-3 790	-4 664 000	-3 569	-2 988	-4 465	-3541
Tulot								
Rahoitusosuudet Ely-keskus			200					
Liittymismaksut		685	800	800 000	800	800	800	800
Nettomeno		-1 198	-2 790	-3 864 000	-2 769	-2 188	-3 665	-2741

Investointikohteen edessä maininta onko kyseessä K= Korvausinvestointi vai U= uusinvestointi.

Tunnusluvut

Selite	TP2015	TP2016	TA 2017	TA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS 2022
TUNNUSLUVUT								
laskutettu vesi m ³	1 862 307	1 853 903	1 877 077	1 886 462	1 905 327	1 924 380	1 943 624	1 963 060
€/m ³	1,23	1,37						
käyttömaksu	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36
vesijohtoverkoston pituus km	351	352	381	388	392	396	400	404
mittaamaton vesi %	15 %	17 %						
laskutettu jätevesi m ³	1 889 879	1 884 058	1 866 875	1 876 210	1 894 972	1 913 922	1 933 061	1 952 392
€/m ³	1,12	1,38						
käyttömaksu	1,80	1,80	1,80	1,80	1,8	1,8	1,8	1,8
jätevesiverkoston pituus km	352	353	377	384	388	392	396	400
sadevesiverkoston pituus	139	140	139	144	146	146	146	146
vuotovesi %	40 %	38 %						
Saneeraus								
vesijohto m	500	580	500	500	500	500	500	500
jätevesiviemäri m	1698	2798	3000	3000	3000	3000	3000	300
jätevesipumppaamo-/kaivo kpl	2/86	2/71	2/50	2/50	2/50	2/50	2/50	3/50
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	925	6 596	6 563	6 621	6 685	6 753	6 820	6 922
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-531	-3 430	-3 983	-3 949	-4 366	-4 420	-4 484	-4 572
Valmistus omaan käyttöön		111		84	85	111	111	112
TOIMINTAKATE, S*	393	3 277	2 580	2 756	2 319	2 333	2 336	2 350
Henkilöstömäärä:	17,5	16	17	17	17	18	18	18
Määrärahan muutos %	3,1 %	4,5 %	3,62 %	-0,9 %	10,6 %	1,2 %	1,4 %	2,0 %
Määrärahan muutos euroina	-98	248	-553	34	-417	-54	-64	-88

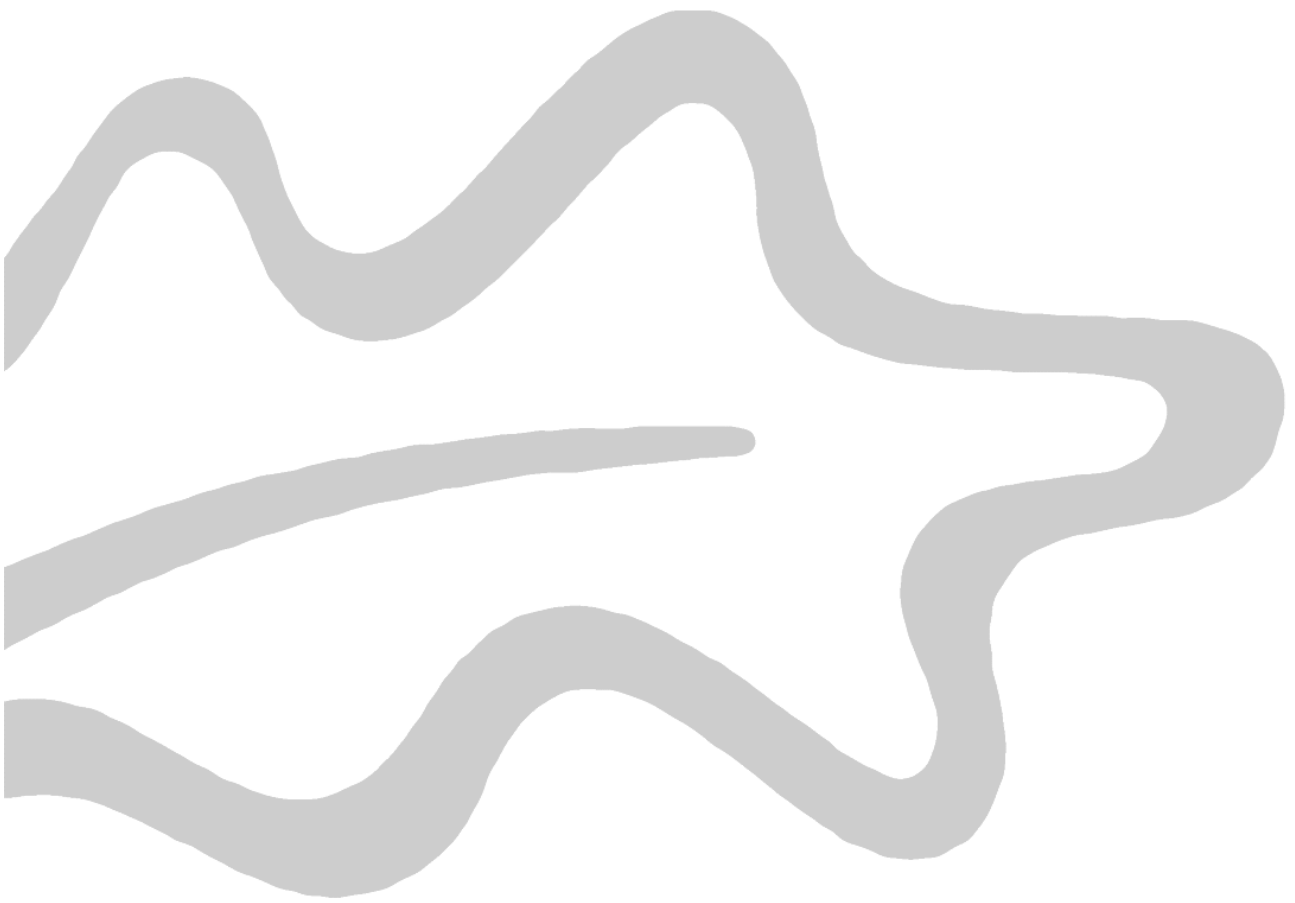
S*= sitova tavoite

TUUSULAN VESIHUOLTOLIikelaitos								
			euro	euro	TS (1000 €)			
TULOSLASKELMA		TP 2016	TAE 2017	TA 2018	2019	2020	2021	2022
LIIKEVAIHTO		6 542 718	6 533 000	6 586 000	6 621	6 687	6 753	6 855
Vesi- ja jätevesimaksut (ulkoiset)		6 003 708	6 047 000	6 078 000	6108	6170	6232	6330
Vesi- ja jätevesimaksut (sisäiset)		378 183	326 000	355 000	359	361	364	367
Liiketoiminnan muut myyntituotot		130 420	160 000	153 000	155	156	157	158
Liiketoiminnan muut tuotot		53 899		2 500				0
Liiketoiminnan muut tuotot (sisäiset)			30 000	32 000	34	35	35	36
Valmistus omaan käyttöön		110 692		84 000	85	111	111	112
Materiaalit ja palvelut		-2 396 455	-2 910 993	-2 899 906	-3 183	-3 215	-3 246	-3 301
Aineet, tarvikkeet ja tavarat(ulkoiset)		-1 040 745	-1 123 000	-1 149 500	-1266	-1279	-1291	-1300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat(sisäiset)			-30 000	-32 000	-32	-32	-33	-38
Varaston lisäys (+) tai vähennys (-)		-3 949			0			0
Palvelujen ostot (ulkoiset)		-1 351 761	-1 472 900	-1 449 700	-1613	-1629	-1645	-1685
Palvelujen ostot (sisäiset)			-285 093	-268 706	-272	-275	-276	-279
Henkilöstökulut		-922 578	-948 654	-904 273	-1 025	-1 046	-1 077	-1 108
Palkat ja palkkiot		-712 924	-751 783	-747 080	-815	-831	-856	-881
Henkilösivukulut		-209 654	-196 871	-157 193	-210	-215	-221	-227
Eläkekulut		-164 744	-162 425	-123 473	-173	-177	-182	-187
Muut henkilösivukulut		-44 910	-34 446	-33 720	-37	-38	-39	-40
Poistot ja arvonalennukset								0
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 530 832	-1 828 710	-1 486 309	-1484	-1486	-1633	-1604
Liiketoiminnan muut kulut		-110 482	-123 225	-144 510	-158	-160	-161	-163
Liiketoiminnan muut kulut(ulkoiset)			-54 000	-72 300	-85	-86	-87	-88
Liiketoiminnan muut kulut(sisäiset)			-69 225	-72 210	-73	-74	-74	-75
LIIKEYLIJÄÄMÄ		1 746 963	721 418	1 269 502	890	927	782	827
Rahoitustuotot ja -kulut								
Muut rahoitustuotot		4 722						
Muut rahoituskulut					0	0	0	
Liikel.korvaus peruspääomasta (sisäinen)		-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ		1 264 185	233 918	782 002	402	439	295	339
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT								
Sijoitetun pääoman tuotto, %		9,7	1,3	3,9	2,0	2,1	1,4	1,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		9,7	1,3	3,7	2,0	2,1	1,4	1,5
Voitto, %		19	4	12	6	7	4	5

TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS								
				euro				
RAHOITUSLASKELMA	TP 2016	TAE 2017	TA 2018	2019	2020	2021	2022	
Toiminnan rahavirta								
Tulorahoitus	2 795 017	2 092 628	2 268 311	1 886	1 925	1 927	1 943	
Liikelylijäämä	1 746 963	751 418	1 269 502	890	927	782	827	
Poistot ja arvonalentumiset	1 530 832	1 828 710	1 486 309	1 484	1 486	1 633	1 604	
Rahoitustuotot ja -kulut								
Liikel. korvaus peruspääomasta(sisäinen)	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488	
Muut tulorahoituksen korjauserät	4 722							
Investointien rahavirta	-1 866 660	-3 590 000	-4 664 300	-3 569	-2 988	-4 465	-3 541	
Investointimenot	-1 866 660	-3 790 000	-4 664 300	-3569	-2988	-4465	-3541	
Rahoitusosuudet investointimenoihin		200 000						
Toiminnan ja investointien rahavirta	928 357	-1 497 372	-2 395 989	-1 683	-1 063	-2 538	-1 598	
Rahoituksen rahavirta	-928 357	1 497 372	2 395 989	1 683	1 063	2 538	1 598	
Lainakannan muutokset								
Liittymismaksujen muutos								
Pitkäaikaisten lainojen muutos								
Lyhytaikaisten lainojen muutos								
Muut maksuvalmiuden muutokset								
Vaihto-omaisuuden muutos	16 575							
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-1 973 555	697 372	1 595 989	883	263	1738	798	
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	1 028 623	800 000	800 000	800	800	800	800	
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.		0		0				

Tuloslaskelma

Rahoituslaskelma

Talousarvion 2018 tuloslaskelma (kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä)

Toimintatulot

Toimintatulot kasvavat 2,6 milj. euroa 2017 ennusteeseen (osavuosisikatsaus 2 / 2017) verrattuna (lisäystä 1,0 milj. euroa talousarvioon 2017). Toimintatulojen kasvua vähentävät työterveyshuollon yhtiöittäminen (vaikutus 0,6 milj. euroa) sekä vuonna 2017 tapahtunut perustoimeentulotuen rahoituksen siirto Kelalle (toimeentulotuen valtionosuuden ja takaisinperinnän maksujen loppuminen, vaikutus – 0,2 milj. euroa). Toimintatulot sisältävät myös sisäisten palveluiden myynnin ja kiinteistöjen vuokratuotot kunnan sisällä, kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen välillä sekä kunnan ja seudullisten yksiköiden välillä. Sisäisten toimintatulojen määräksi on yhteensä budjetoitu 28,0 milj. euroa, josta sisäisten kiinteistövuokrien osuus on 18,6 milj. euroa. Suurin osa palveluiden myynneistä on lakisäateistä toimintaa, joiden hinnoitteluun kunnat eivät voi vaikuttaa.

Myyntivoittoja omaisuuden myynnistä on budjetoitu 12,0 milj. euroa. Myyntivoittojen ennakoidaan nousevan selvästi kuluva vuodesta, kun Puustellinmetsän sekä Lahe-lanpelto II:n tontit tulevat myyntiin.

Toimintamenot

Toimintamenot kasvavat 3,7 milj. euroa (1,4 %) 2017 ennusteeseen verrattuna. Vuoden 2018 toimintamenojen pientä kasvua selittävät osaltaan työterveyshuollon yhtiöittämisen vaikutus sekä toimeentulotuen siirto Kelalle 1.1.2017, menovähennykset yhteensä 1,3 milj. euroa. Toimintamenojen kasvu on merkittävä kasvatus- ja sivistystoimialalla (vertailukelpoinen ulkoisten toimintamenojen kasvu 1,8 milj. euroa), jossa toimintamenoja kasvatavat mm. panostukset ennaltaehkäisevään oppilaan tukeen ja ohjaukseen sekä koulujen väistötilojen kustannukset. Toimintamenojen kasvun pysyvä hidastaminen vaatii kunnan toimintojen tuottavuuden parantamista; palvelurakenteita ja -verkkoa kevennetään ja kunnan palvelujen järjestetään uusin tavoin, esimerkiksi digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen.

Toimintakate

Vuoden 2017 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on -189,0 milj. euroa. Toimintakate kasvaa ainoastaan 1,0 milj. euroa vuoden 2017 ennusteen nähden. Vuoden 2018 toimintakatetta parantavat edellä kerrottujen toimintojen siirtojen/ulkoistusten ohella budjetoitujen myyntivoittojen kasvu 1,9 milj. euroa talousarvioon 2017 verrattuna.

Korkotulot ja -menot

Korkotuotot ja muut rahoitustuotot

Kunnan korkotuotot koostuvat pääosin vesihuoltoliikelaitoksen ja HUS-kuntayhtymän peruspääoman korosta. Kunnan muut rahoitustuotot ovat lähinnä eri yhtiöiden osinkotuottoja sekä tytäryhtiöiden maksamia takauspalkkioita.

Korkomenot

EKP:n ennustetaan jatkavan mittavaa lainanosto-ohjelmaansa, eikä elvyttävään rahapolitiikkaan odoteta merkittäviä muutoksia vuoksi suunnitelmakauden 2017 - 2021 korkotason ennustetaan säilyvän historiallisen alhaisella tasolla ainakin vuoden 2018 loppuun. Kunnan tulevien vuosien korkomenojen arviointia vaikeuttaa poikkeuksellinen korkoympäristö sekä osin lyhyisiin korkoihin sidottu lainasalkku. Vuoden 2018 korkomenoissa on varauduttu nykyisten kiinteäkorkoisten lainojen osalta 1,5 %:n keskikorkoon, uusien pitkäaikaisten lainojen osalta 1,5 %:n keskikorkoon ja kuntatodistusten osalta 0,0 % korkotasoon. Kiinteiden korkojen tai korkosuojausten osuus lainoista pidetään vähintään 50 %:ssa koko lainakannasta. Kunnan korkomenojen arvioidaan kasvavan suunnitelmakauden 2018 - 2022 aikana lainamäärän kasvun sekä korkotason nousun vuoksi.

Muut rahoituskulut

Muihin rahoituskuluihin sisältyvät korkosuojauksista maksettavat korot, verotilityskorot, viivästyskorot, takaus- ja luottotappioprosivit ja rahoitusmenoissa ovat kurssitappiot, laina-saamiset ja erilaiset arvonalentumiset. Tuusu-

lan vesihuoltoliikelaitoksen peruspääomakorvaus näkyy tässä erässä liikelaitoksen kuluna (vrt. vastaavasti kunnan muut rahoitustuotot).

Vuosikate

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Näiden jälkeen muodostuva vuosikate on 14,0 milj. euroa, joka on 2017 ennusteeseen verrattuna 2,3 milj. euroa suurempi.

Tilikauden tulos

Poistojen määräksi arvioidaan 13,6 milj. euroa ja vuosikate riittää kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Tilikauden ylijäämäksi muodostuu noin 0,4 milj. euroa.

Talousarvion 2018 rahoituslaskelma (kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä)

Toiminnan rahavirta

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä vuosikate on 14,0 milj. euroa. Tulorahoitus on yhteensä 2,1 milj. euroa, kun vuosikatteesta on vähennetty omaisuuden myyntivoitot 12,0 milj. euroa. Investointien aiheuttama rahoitustarve on 41,1 milj. euroa. Kun investoinneista on vähennetty tulorahoituksen ohella niihin saadut rahoitusosuudet (4,2 milj. euroa) ja omaisuuden myyntitulot (13,4 milj. euroa), saadaan toiminnan ja investointien rahavirta. Toiminnan ja investointien rahavirta muodostaa negatiivisen rahavirran 22,2 milj. euroa, jonka kunta joutuu kattamaan lainarahoituksella.

Lainakannan muutokset 2018

Kunta ottaa uutta lainaa noin 19 milj. euroa ja kunnan lainamäärä kasvaa noin 110 milj. euroon. Pitkäaikaisia lainoja ei eräänny takaisin maksettavaksi vuonna 2018. Talousarvion lainamäärän mahdollisiin budjetista poikkeavaan muutokseen vaikuttavat keskeisesti tulorahoituksen (vuosikate) ja nettoinvestointien toteutuminen talousarvion tavoitteisiin näiden.

Lainakannan muutokset suunnitelmakaudella 2018 - 2022

Pitkäaikaisten lainojen määrä kasvaa vuosina 2018 - 2022 keskimäärin noin 20 milj. euroa vuodessa kuitenkin niin, että lainamäärän kasvu hidastuu suunnitelmakauden loppupuolella. Suunnitelmakauden investoinnit kohoaavat huomattavan korkeiksi; koulu- ja päiväkotiverkon uusimista joudutaan vauhdittamaan sisäilmaongelmien vuoksi samalla kun kunta rakentaa Rykmentinpuistoa ja muita uusia asuinalueita, Focus-alueita sekä parantaa liikenneväyliä. Taloussuunnittelun lähtökohdana on, että kunnan käyttöomaisuusinvestointien määrä saadaan asteittain alhaisemmalle tasolle taloussuunnitelmakauden lopussa. Vuoden 2016 joulukuussa valtuuston asettamasta 150 milj. euron luovutaan toistaiseksi. Vuoden 2018 aikana tehdään kokonaisarvio kunnan 10 vuoden investoinneista sekä keinoista velkaantumisen taittamiseksi. Tehtävän kokonaisarviointiin pohjalta velkakaton määrää tarkastellaan vuoden 2019 talousarvion yhteydessä.

Kunta ilman liikelaitosta (VOS ennuste 10/2017, Verotuloennuste 10/2017)

Uusi kunta ilman liikelaitosta, sosiaali- ja terveystoimea, pelastustoimea ja seudullista ympäristöterveydenhuoltoa

Laskelma huhtikuussa 2017 valtion julkistamien alustavien rahoituslaskelmien ja lakiluonnoksen perusteella

Asukasmäärä	Vanha Tuusula								Uusi Tuusula		
	38595	39069	39069	39212	39535	40031	40716	41419	40031	40716	41419
Vuosi	TP 2016	TA 2017	OVK II Enn. 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Veroprosentti	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	7,03	7,03	7,03
Varsinainen toiminta	euroa	euroa	euroa	euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa
Myyntivoitot	7 114 278	10 085 680	8 478 800	11 950 804	9 680	9 680	9 680	9 680	9 680	9 680	9 680
Toimintatulot	59 843 421	56 952 973	56 925 200	56 020 850	56 469	56 921	57 376	57 835	44 229	44 583	44 940
Sisäiset toimintatuotot *	29 430 738	27 426 398	27 418 304	28 032 859	28 257	28 483	28 711	28 941	24 820	25 019	25 219
ympäristökeskus/ympäristöterveydenhuolto	365 656	318 711	318 711	367 528					-376		
sosiaali- ja terveystoimi	0	0	0	0					-3 287		
Ulkoiset toimintatuotot	30 412 684	29 526 575	29 506 896	27 987 991	28 212	28 438	28 665	28 894	19 409	19 564	19 721
ympäristökeskus/ympäristöterveydenhuolto	1 488 118	1 590 572	1 590 572	1 504 779					-1 478		
sosiaali- ja terveystoimi	11 505 782	10 588 772	10 570 872	9 511 127					-7 325		
Valmistus omaan käyttöön	85 582	0	0	0							
Toimintamenot toimialat	-253 707 942	-254 900 096	-256 420 240	-259 740 301	-262 338	-264 961	-267 611	-270 287	-145 569	-146 502	-147 967
Sisäiset toimintamenot *	-29 442 446	-27 187 080	-27 178 986	-27 811 103	-28 089	-28 370	-28 654	-28 940	-24 953	-25 203	-25 455
ympäristökeskus/ympäristöterveydenhuolto	-7 600	-19 000	-19 000	-21 818					11		
sosiaali- ja terveystoimi	-3 497 093	-3 366 214	-3 298 737	-3 405 996					3 406		
Ulkoiset toimintamenot	-224 265 496	-227 713 016	-229 241 254	-231 929 198	-234 248	-236 591	-238 957	-241 346	-120 098	-121 299	-122 512
ympäristökeskus/ympäristöterveydenhuolto	-1 846 175	-1 909 282	-1 909 282	-1 850 489					1 843		
sosiaali- ja terveystoimi	-112 559 995	-113 708 027	-117 774 240	-110 787 240					11 895		
pelastuslaitos	-2 571 826	-2 592 658	-2 592 658	-2 755 142					2 755		
TOIMINTAKATE	-186 664 660	-187 861 443	-191 016 240	-191 768 647	-196 189	-198 360	-200 555	-202 772	-91 660	-92 239	-93 347
T-tulojen (ei myyntiv.) kok.muut.-% edell.v. tal.arvioon	0,99	-1,92	-1,97	-1,64	0,80	0,80	0,80	0,80	-21,68	0,80	0,80
toimintakateen muut.-% edell.v. tilinpäätökseen	1,90	0,64	2,33								
toimintakateen muut.-% edell.v. talousarvioon		-0,48	1,20	2,08	2,30 %	1,11 %	1,11 %	1,11 %	-53,28	0,63	1,20
T-menojen kok.muut.-% edell.v. tilinpäätökseen	1,80	0,47	1,07								
Sis. t-menojen muutos-% ed. v. tilinpäätökseen	0,17	-7,66	-7,69								
Ulk.t-menojen muutos-% ed.v. tilinpäätökseen	2,01	1,54	2,22								
T-menojen kok.muut.-% edell.v. talousarvioon		0,72	1,32	1,90	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	-44,51	0,64	1,00
Sis. t-menojen muutos-% ed. v. tal.arvioon		-0,38	-0,41	2,30	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	-11,16	1,00	1,00
Ulk.t-menojen muutos-% ed.v. tal.arvioon		0,85	1,53	1,85	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	-48,73	1,00	1,00
T-menojen kok.muut.-% ennusteeseen -17				1,29							
Sis. t-menojen muutos-% ennusteeseen				2,33							
Ulk.t-menojen muutos-% ennusteeseen				1,17							
Verotulot	176 514 419	174 328 000	176 328 000	179 763 000	186 056	193 270	197 389	201 603	90 761	84 983	86 885
Kunnallisverot	161 187 951	157 685 000	159 267 000	162 206 000	167 918	174 528	178 019	181 579	74 427	68 129	69 491
Yhteisöverot	6 531 288	6 796 000	7 214 000	7 662 000	8 045	8 447	8 870	9 313	6 439	6 761	7 099
Kiinteistöverot	8 699 568	9 847 000	9 847 000	9 895 000	10 093	10 295	10 501	10 711	9 895	10 093	10 295
Muut verotulot	95 612										
muutos-%		-1,24	-0,11	3,12	3,50	3,88	2,13	2,13	-51,22	-6,37	2,24
Valtionosuudet	23 061 344	22 452 878	23 248 378	23 183 329	23 183	23 183	23 183	23 183	14 243	15 016	16 023
Valtionosuudet, siirtymätasau huomioiden									14 243	15 016	16 023
Valtionosuudet ilman siirtymätasau									16 645	17 825	17 825
Peruspalvelujen valtionosuus	37 475 473	36 048 827	36 514 614	36 244 637	35 927	36 264	36 264	36 264	17 875	19 828	20 835
Peruspalvelujen valtionosuus				36 244 637	36 245	36 245	36 245	36 245	21 457	21 457	21 457
Siirtymätasau									-2 402	-1 629	-621
Valtionosuusjärjestelmän muutoksen rajoitin									-1 180	-1 180	-1 180
Verotulojen tasaus	-9 171 058	-9 525 214	-9 581 928	-9 377 000	-9 403	-9 740	-9 740	-9 740	52	52	52
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-5 243 071	-4 070 735	-3 684 308	-3 684 308	-3 684	-3 684	-3 684	-3 684	-3 684	-3 684	-3 684
Muutos ed. vuoteen euroina									-8 941	773	1 007
muutos-%		-2,64	0,81	3,25	0,00	0,00	0,00	0,00	-38,56	5,43	6,71
Verorahoitus yhteensä	199 575 763	196 780 878	199 576 378	202 946 329	209 239	216 453	220 572	224 786	105 004	99 999	102 909
verorahoituksen muutos-%		-1,40	0,00	3,13	3,10	3,45	1,90	1,91	-49,82	-4,77	2,91
Rahoituserät yhteensä	831 903	516 286	623 286	586 350	360	75	-144	-153	-101	-577	-734
Korkotulot	247 116	250 000	357 000	250 000	250	250	250	250	150	150	150
Muut rahoitustulot	497 271	450 000	450 000	490 000	490	490	490	490	220	220	220
Korvaus liikelaitoksen peruspääomasta	487 500	487 500	487 500	487 500	488	488	488	488	488	488	488
Korkomenot	-387 754	-571 214	-571 214	-591 150	-818	-1 102	-1 322	-1 331	-909	-1 385	-1 542
Muut rahoitusmenot	-12 230	-100 000	-100 000	-50 000	-50	-50	-50	-50	-50	-50	-50
VIKOSIKATE	13 743 005	9 435 721	9 183 424	11 764 032	13 410	18 168	19 873	21 861	13 242	7 183	8 827
muutos-%	69,75	-31,34	-33,18	24,68					-1,25	-45,76	22,89
Toimintatulot/toimintamenot %	26,39	26,30	25,51	26,17	25,22	25,14	25,06	24,98	37,03	37,04	36,91
Vuosikate % verorahoituksesta	6,89	4,80	4,60	5,80	6,41	8,39	9,01	9,73	12,61	7,18	8,58
Vuosikate euro/asukas	354	242	235	300	339	454	488	528	331	176	213
Vuosikate % poistoista	123,75	79,04	76,92	96,73	99,99	135,62	137,97	159,76	114,01	53,80	74,10
Kertynyt yli/alijäämä, euroa/asukas	1 066	994	987	974	966	1 073	1 189	1 433	994	826	738
Suunnitelmapoistot (SuMu)	-11 105 742	-11 938 385	-11 938 385	-12 161 782	-13 411	-13 396	-14 404	-13 684	-11 615	-13 351	-11 913
Arvon alentumiset	-2 184										
TILIKAUDEN TULOS	2 635 080	-2 502 664	-2 754 961	-397 750	-1	4 772	5 469	8 177	1 628	-6 168	-3 085
Poistoeron vähennys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojen lisäys/vähennys	-135 353	-200	-200	-200	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 499 727	-2 502 864	-2 755 161	-397 950	-1	4 772	5 469	8 177	1 627	-6 168	-3 086
Asukkaat 31.12.	38 785	39 069	39 069	39 212	39 535	40 031	40 716	41 419	40 031	40 716	41 419
kasvu-%	0,87	0,73	0,73	0,37	0,82	1,25	1,71	1,73	1,25	1,71	1,73

* Sisäiset erät sisältävät vuokrat, siivouskulut, ruokapalvelumaksut ja erillisyksikköjen hallintopalvelukulut

RAHOITUSLASKELMA

20.11.2017

Kunta ilman liikelaitosta (VOS ennuste 10/2017, Verotuloennuste 10/2017)

Uusi kunta ilman liikelaitosta, sosiaali- ja terveystoimea, pelastustoimea ja seudullista ympäristöterveydenhuoltoa

Laskelma huhtikuussa 2017 valtion julkistamien alustavien rahoituslaskelmien ja lakiluonnoksen perusteella

Sis. + ulk.	Vanha Tuusula								Uusi Tuusula		
	TP 2016	TA 2017	OVK II Enn. 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	euroa	euroa	euroa	euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa
TOIMINNAN RAHAVIRTA											
Tulorahoitus	6 877 816	-674 959	679 624	-211 772	3 705	8 438	10 143	12 131	3 558	-2 533	-897
Vuosikate	13 743 005	9 435 721	9 183 424	11 764 032	13 410	18 168	19 873	21 861	13 263	7 197	8 833
Tulorahoituksen korjauserät	-6 865 190	-10 110 680	-8 503 800	-11 975 804	-9 705	-9 730	-9 730	-9 730	-9 705	-9 730	-9 730
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-6 865 190	-10 085 680	-8 478 800	-11 950 804	-9 680	-9 680	-9 680	-9 680	-9 680	-9 680	-9 680
Varausten muutokset		-25 000	-25 000	-25 000	-25	-50	-50	-50	-25	-50	-50
Investointien rahavirta	-17 008 550	-21 321 797	-23 110 000	-19 623 000	-35 320	-29 360	-23 625	-6 600	-27 395	-21 010	-6 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-25 210 115	-32 782 797	-32 753 000	-36 401 000	-46 820	-40 860	-34 825	-17 800	-38 895	-32 510	-17 200
Rahoitusosuudet investointimenoihin	884 718	0	8 000	3 400 000	500	500	200	200	500	500	200
Käyttöomaisuuden myyntitulot	7 316 847	11 461 000	9 635 000	13 378 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 130 734	-21 996 756	-22 430 376	-19 834 772	-31 615	-20 922	-13 482	5 531	-23 837	-23 543	-6 897
Rahoituksen rahavirta	14 408 595	21 955 000	21 479 000	19 800 000	31 600	20 900	13 500	-5 500	23 900	23 600	6 900
Antolainauksen muutokset *	-276 591	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	19 230 686	20 800 000	20 324 000	17 800 000	30 600	19 900	12 500	-6 500	22 900	22 600	5 900
Pitkäaikaiset lainat	25 000 000	17 000 000	17 000 000	4 000 000	18 000	10 000	6 000	0	10 000	13 000	2 000
Lyhytaikaiset lainat	-5 769 314	3 800 000	3 324 000	13 800 000	12 600	9 900	6 500	-6 500	12 900	9 600	3 900
Oman pääoman muutokset	-612 306	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset **	-3 933 194	1 155 000	1 155 000	2 000 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
RAHAVAROJEN MUUTOS	4 277 861	-41 756	-951 376	-34 772	-15	-22	18	31	63	57	3
Lainat euroa/asukas	1 788	2 307	2 315	2 764	3 522	3 980	4 222	3 992	4 055	4 547	4 613
Lainamäärä 31.12., euroa	69 338 222	90 138 222	89 662 222	107 462 222	138 062 222	157 962 222	170 462 222	163 962 222	160 962 222	183 562 222	189 462 222

* sis. vesihuoltoliikelaitokselle annettavat sisäiset lainat

** sis. konserniyhteisöjen ja liikelaitoksen kassavarojen sijoitukset kuntaan

Kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä

Tunnuslukuja

Veroprosentti	19,5
Verorahoitus, milj. eur	202,9
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. eur	41,1
Vuosikate, milj. eur	14,0
Vuosikate % poistoista	102,8
Lainat, milj. eur	109,8
Lainat, eur/asukas	2 824
Toimintamenojen kok. muutos % TA 2017	1,9 %
Toimintamenojen kok.muutos % TP 2016	2,6 %
Toimintamenojen kok.muutos % ovk2 2017 ennuste	1,4 %

Yhdistelty tuloslaskelma TA 2018

Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

Sisältää ulkoiset ja sisäiset erät, kunnan ja liikelaitoksen keskinäiset erät eliminoidaan.

	Kunnan tuloslaskelma- osa talousarviossa	Liikelaitoksen tuloslaskelma- osa	Eliminointi- ja oikaisukirjaukset		Kunnan tuloslaskelma talousarviossa	
			kunta	liikelaitos		
Toimintatuotot	67 971 654	6 620 500	-372 916	-387 000	73 832 238	
Myyntituotot						
Ulkoiset	8 323 678	6 201 000			14 524 678	
Sisäiset	9 556 564	355 000	1), 2)	-300 706	-355 000	9 255 858
Maksutuotot						
Ulkoiset	14 008 777	30 000			14 038 777	
Sisäiset						
Tuet ja avustukset	820 727				820 727	
Sisäiset (kunnalta)						
Vuokratuotot						
Ulkoiset	4 186 949	2 500			4 189 449	
Sisäiset	18 595 455		4)	-72 210		18 523 245
Muut toimintatuotot						
Ulkoiset	12 479 504				12 479 504	
Sisäiset		32 000	2)		-32 000	0
Valmistus omaan käyttöön		84 000			84 000	
Toimintakulut	-259 740 301	-3 948 689	387 000	372 916	-262 929 074	
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-77 554 989	-747 080			-78 302 069	
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-17 855 410	-123 473			-17 978 883	
Muut henkilösivukulut	-3 543 793	-33 720			-3 577 513	
Palvelujen ostot						
Ulkoiset	-102 414 095	-1 449 700			-103 863 795	
Sisäiset	-9 492 857	-268 706	2)	237 000	268 706	-9 255 857
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ulkoiset	-11 871 955	-1 149 500			-13 021 455	
Sisäiset	-150 000	-32 000	1)	150 000	32 000	0
Ostot tilikauden aikana						
Varaston muutos						
Avustukset	-11 180 875				-11 180 875	
Sisäiset (liikelaitokselle)						
Vuokrat						
Ulkoiset	-6 267 308	-48 300			-6 315 608	
Sisäiset	-18 523 246	-72 210	4)		72 210	-18 523 246
Muut toimintakulut						
Ulkoiset	-885 773	-24 000			-909 773	
Sisäiset						
Toimintakate	-191 768 647	2 755 811	14 084	-14 084	-189 012 836	
Verotulot	179 763 000				179 763 000	
Valtionosuudet	23 183 329				23 183 329	
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	250 000				250 000	
Sisäiset (liikelaitokselta)						
Muut rahoitustuotot	490 000				490 000	
Sisäiset (liikelaitoksen korvaus peruspääomasta)	487 500		3)	-487 500	0	
Korkokulut						
Ulkoiset	-591 150				-591 150	
Sisäiset						
Korvaus peruspääomasta		-487 500	3)		487 500	0
Muut rahoituskulut	-50 000				-50 000	
Vuosikate	11 764 032	2 268 311	-473 416	473 416	14 032 343	
Poistot ja arvonalentumiset					0	
Suunnitelman muk. poistot	-12 161 782	-1 486 309			-13 648 091	
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
Tilikauden tulos	-397 750	782 002			384 252	
Poistoeron vähennys						
Rahastojen lisäys	-200				-200	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-397 950	782 002	-473 416	473 416	384 052	

Vientiselitteet:

1) Eliminoidaan liikelaitoksen ja kunnan muiden yksiköiden välinen sisäinen myynti ja sisäiset ostot.

2) Eliminoidaan sisäisten palvelujen ostot ja myynnit

3) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman korkotuotto

4) Eliminoidaan sisäiset vuokrat

Tuusulan vesihuoltoliikelaitoksen eliminoitu tulos ilman kuntaa 308 586

Tuusulan kunnan eliminoitu tulos ilman vesihuoltoliikelaitosta 75 466

Eliminoitu tulos yhteensä 384 052

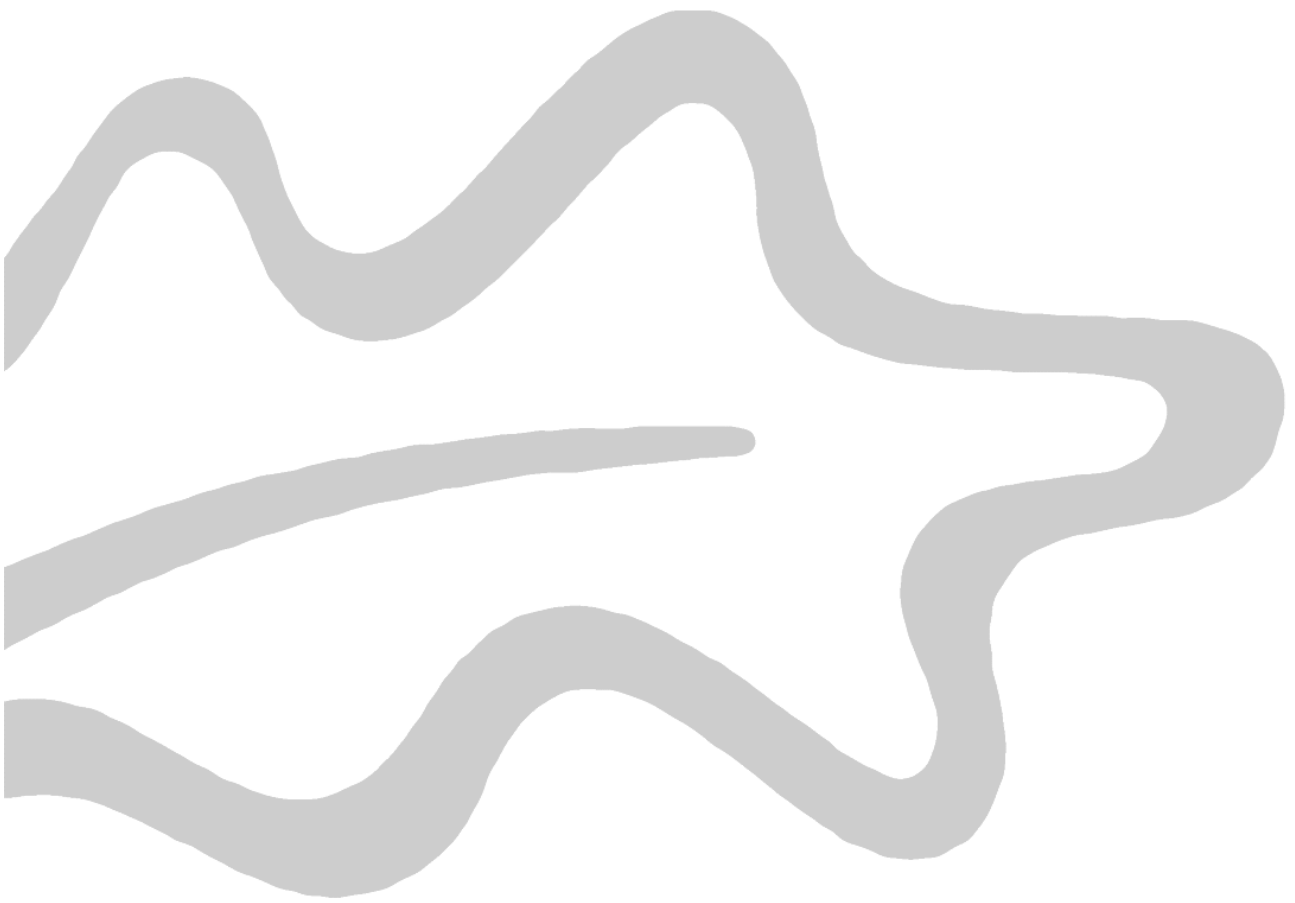
RAHOITUSLASKELMA -YHDISTELY

Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Kunnan osa- rahoitus- laskelma	Liikelaitoksen rahoitus- laskelma	Eliminointikirjaukset		Kunnan kokonaisrahoitus- laskelma
			kunta	liikelaitos	
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus	-211 772	2 268 311			2 056 539
Vuosikate	11 764 032	2 268 311 ¹⁾	-473416	473416	14 032 343
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset	-11 975 804				-11 975 804
Investointien rahavirta	-19 623 000	-4 664 300			-24 287 300
Investointimenot	-36 401 000	-4 664 300			-41 065 300
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 400 000				3 400 000
Käyttöomaisuuden myyntitulot	13 378 000				13 378 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 834 772	-2 395 989	-473416	473416	-22 230 761
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	0	0			0
Antolainasaamisten lisäykset/vähennykset					
Lainakannan muutokset	17 800 000	1 595 989			19 395 989
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000 000				4 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 800 000	1 595 989			15 395 989
Oman pääoman muutokset	0	0			0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 000 000	800 000			2 800 000
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos					
Korottomien velkojen muutos	2 000 000	800 000			2 800 000
Liittymismaksujen muutokset					0
Rahoituksen rahavirta / Vaikutus	19 800 000	2 395 989	0	0	22 195 989
Rahavarojen muutos	-34 772	0	-473416	473416	-34 772

1) Eliminoidaan sisäisten erien vaikutus vuosikatteeseen

Väestösunnite

TUUSULAN VÄESTÖSUUNNITE VUOSILLE 2017 - 2041

Tuusulassa otettiin vuonna 2013 käyttöön Venni-väestöennustejärjestelmä. Tuusulan väestösuunnitetta pystytään tarkastelemaan koko kunnan tasolla tai tarkentuen valittuihin aluekohtaisiin suunnitteisiin.

Väestöennustejärjestelmä mahdollistaa myös ikäryhmäkohtaiset tarkastelut. Venni laskee kunnalle kolme eri väestöennustetta: trendiennusteen, tavoite-ennusteen ja nopean kasvun ennusteen. Trendiennusteen kasvu perustuu aiempien vuosien kehitykseen ja se ei huomioi kunnan tulevaisuuden suunnitelmia. Tavoite-ennusteessa huomioidaan kunnan tahtotila kasvaa uusien asuinalueiden siivittämänä. Nopean kasvun ennuste näyttää väestönkasvun kehityksen tilanteessa, jossa kunta kasvaa hyvin nopeasti. Tuusulan väestösuunnitteena on käytetty tavoite-ennustetta.

KEHITYS VUONNA 2016

Vuonna 2015 Tuusulan väestönkasvu näytti piristymisen merkkejä (261 henkeä, 0,7%) monen heikon kasvun vuoden jälkeen, mutta vuonna 2016 kasvu hidastui jälleen. Väestö kasvoi vain 129 hengellä eli 0,3%. Vuonna 2014 Tuusulan väestönkasvu jäi erittäin alhaiseksi, ollen 0,2% (73 henkilöä). Väestönkasvussa tapahtui käänne vuonna 2012, jolloin kasvussa jäätiin ensimmäistä kertaa viiteentoista vuoteen alle yhden prosentin. Tätä aiemmin, vuosina 1996-2012, väestönkasvun keskiarvo oli 1,6%. Suurinta kasvu oli vuosina 1999-2001 (2,5-3%).

Vuonna 2012 alkanut syntyvyyden määrän lasku on edelleen jatkunut. Vuonna 2016 Tuusulassa syntyi vain 339 lasta (2015 374 lasta), mikä on 35 lasta vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Syntyneiden lasten määrä on ollut yhtä pieni viimeksi vuonna 1998. 2000-luvulla lapsia on vuodessa syntynyt keskimäärin 412, enimmillään 467 lasta vuonna 2004. Kuolleiden määrä 242 oli samaa tasoa kuin vuonna 2015 (243 henkilöä), mutta enemmän kuin sitä edeltävinä vuosina. 2000-luvun keskiarvo on ollut 200 kuollutta vuodessa.

Vuoden 2016 muuttoluvut poikkeavat pitkän ajan trendistä sekä tulomuuton että lähtömuuton osalta. Vuonna 2016 Tuusulaan muutti 2614 henkeä ja täältä muutti pois 2621 henkeä. 2000-luvulla tulomuuttoa on saatu keskimäärin 2494 hengen verran ja lähtömuutto on ollut keskimäärin 2314 henkeä. Vuonna 2016 muuttotappiota kertyi -7 hengen verran. Väestötilastojen ennakkotietojen mukaan muuttovoittoa olisi ollut 1 hengen verran, mutta lopullisiin tietoihin luku päivittyi. Vuonna 2015 Tuusula sai nettomuuttoa 64 asukkaan verran, mutta myös vuonna 2014 Tuusulalle kertyi Suomen sisäistä muuttotappiota -132 henkilöä ja vuonna 2013 -29 henkilöä.

Maahanmuuton määrä on Tuusulassa ollut hienoisessa kasvussa. 2000-2010 välillä nettomaahanmuuttoa tuli kuntaan alle 30 henkilöä vuosittain, kun puolestaan 2010-luvulla nettomaahanmuuttoa on tullut keskimäärin 57 henkilöä vuodessa. Vuonna 2015 maahanmuutosta kertyi Tuusulalle muuttovoittoa 25 henkilöä.

Kunnassa oli vuoden 2016 lopussa **38 588** asukasta.

Vuoden 2016 väestösuunnitteen toteutuminen ikäryhmittäin

Ikäryhmä	Trendi-ennuste 31.12.2016	Tavoite-ennuste 31.12.2016	Toteuma 31.12.2016	Toteutuman ja tavoite-ennusteen ero
0-2v	1228	1238	1196	-42
3-6v	1983	1996	2003	+7
7-12v	3359	3368	3386	+18
13-15v	1690	1690	1716	+26
16-18v	1564	1561	1552	-9
19-24v	2149	2147	2043	-104
25-64v	20403	20483	20433	-50
65-74v	4007	4010	3984	-26
75-84v	1748	1750	1750	0
85v-	518	519	525	+6
Yhteensä	38649	38762	38 588	-174

Väestösuunnite eli tavoite-ennuste vuodelle 2016 oli 174 henkeä suurempi kuin toteuma. Suurin ero ennusteen ja toteutuneen välillä oli 19-24 vuotiaiden määrässä. Ennuste arvioi nuoria aikuisia asuvan kunnassa 104 henkeä enemmän kuin todellisuudessa asui. Trendiennuste oli 61 henkeä suurempi kuin toteuma.

Tuusulan väestönkasvun kehitys vuosina 1996-2016

Vuosi	Asukasluku	Väkiluvun muutos (hlöä)	Kasvu% *)
1996	29.349	558	1,9
1997	29.957	608	2,1
1998	30.404	447	1,5
1999	31.168	764	2,5
2000	31.957	789	2,5
2001	32.915	958	3,0
2002	33.377	462	1,4
2003	33.952	575	1,7
2004	34.513	561	1,7
2005	34.890	377	1,1
2006	35.434	544	1,6
2007	35.968	534	1,5
2008	36.386	418	1,2
2009	36.766	380	1,0
2010	37.214	448	1,2
2011	37.667	453	1,2
2012	37.926	259	0,7
2013	38.125	189	0,5
2014	38.198	73	0,2
2015	38.459	261	0,7
2016	38.588	129	0,3

*) Keskimäärin väestönkasvu on ollut 1,4% vuosina 1996-2016.

VÄESTÖSUUNNITE 2017 JA LÄHTÖTIEDOT

Tuusulan kunnan väestösuunnite 2017-2041 on laadittu Venni-väestöennustejärjestelmällä.

Väkiluvun ennuste perustuu ns. kohortti-komponenttimalliin. Kohortti tarkoittaa samana vuonna syntyneitä ja samaa sukupuolta olevia kuntalaisia. Komponentteja ovat hedelmällisyys, kuolleisuus, sekä tulo- ja lähtömuutto, joita koskevat kertoimet malli laskee kaikille kohorteille. Hedelmällisyyskertoimet, kuolleisuuskertoimet, maiden välinen muuttoliike ja syntyneiden lukumäärä sukupuolittain on otettu mallin tausta-aineistoksi Tilastokeskuksen laskemista kuntakohtaisista tilastoista.

Väestösuunnitteessa kuntien välistä tulomuuttokerrointa on kasvatettu Tilastokeskuksen malliin verrattuna. Perusteena tälle nähdään Tuusulan Rykmentinpuiston alueen kehitysnäkymät. Rykmentinpuiston rakentamisen ja asuttomessujen 2020 myötä kuntaan uskotaan muuttavan paljon uutta väestöä. Suunnitteen suurin väestönkasvu osuu niille alueille, joissa rakentaminen on kunnan tekemän rakentamisennusteen mukaan kiivainta.

Osa-alueittaisten suunnitteiden lähtökohtana on alueella laskentavuoden alussa asuva väki, jonka kehitystä tutkitaan kohortti-komponentti-menettelyn avulla. Väkiluvun ennustettu kokonaiskasvu jakautuu kunnan eri

osa-alueille sekä aiempien vuosien osoittaman trendin perusteella että kunnan oman rakentamisennusteen osoittamien rakentamisen painopisteiden mukaisesti.

Kunnan rakentamisennusteessa ei osoiteta uutta rakentamista haja-asutusalueille ja se on huomioitava osa-alueittaisia ennusteita tarkasteltaessa.

SUUNNITE VUOSILLE 2017-2041

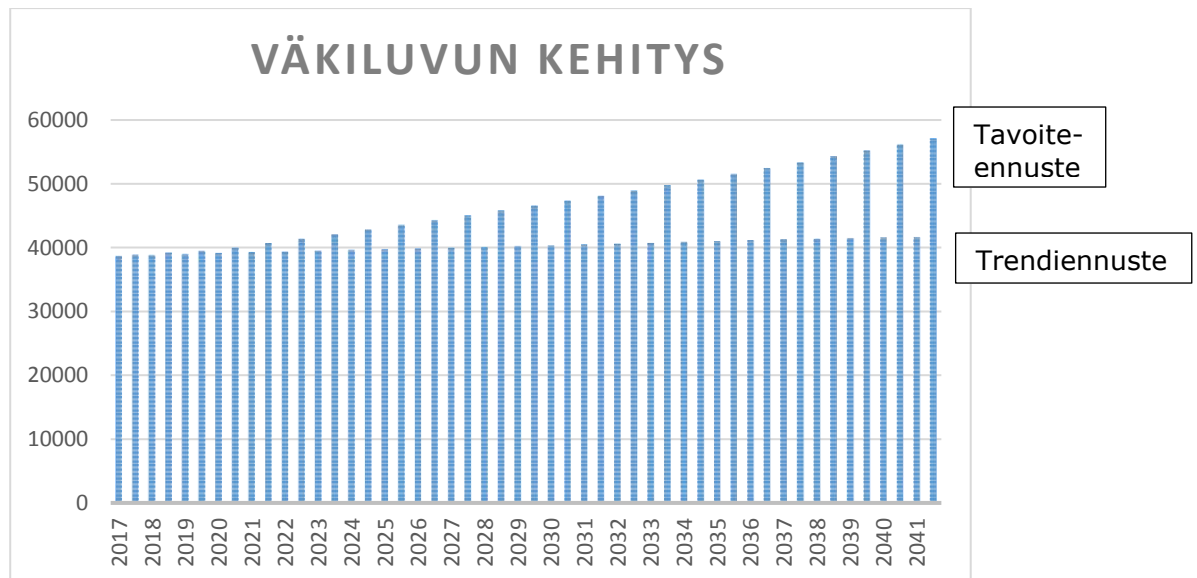
Tuusulan väestön ennustetaan kasvavan vuosien 2017-2026 välisellä kymmenvuotiskaudella noin 5375 asukkaalla (vuoden 2016 ennusteessa 5474, 2015 ennusteessa 5980) asukkaalla. Seuraavalla kymmenvuotiskaudella 2027-2036 kasvun ennustetaan olevan noin 8046 (vuoden 2016 ennusteessa 7672, 2015 ennusteessa 8953 asukasta). Ennustekauden viiden viimeisen vuoden aikana 2037-2041 väestön arvioidaan kasvavan 4652 hengellä (vuoden 2016 ennusteessa 4397).

Vuonna 2041 Tuusulassa asuu suunnitteen mukaan 56 659 asukasta. Trendiennusteen mukaan asukasluvu olisi vuonna 2041 41 696. Tilastokeskuksen vuonna 2015 tekemän ennusteen mukaan Tuusulassa asuu vuonna 2040 44 409 henkeä.

Väestösuunnite vuosittain: Väkiluku, asukasmäärän kasvu ja kasvu%

Väestön vuosittainen kasvuprosentti vaihtelee suunnitteessa 0,38 prosentin kasvusta 1,77 prosentin kasvuun, ollen keskimäärin 1,55 prosenttia.

Vuosi	Väkiluku	Kasvu (henkilöä)	Kasvu%
2017	38733	147	0,38
2018	38885	152	0,39
2019	39203	318	0,82
2020	39693	490	1,25
2021	40372	679	1,71
2022	41070	698	1,73
2023	41781	711	1,73
2024	42504	723	1,73
2025	43235	731	1,72
2026	43961	726	1,68
2027	44699	738	1,68
2028	45455	756	1,69
2029	46214	759	1,67
2030	46977	763	1,65
2031	47747	770	1,64
2032	48544	797	1,67
2033	49374	830	1,71
2034	50234	860	1,74
2035	51103	869	1,73
2036	52007	904	1,77
2037	52922	915	1,76
2038	53843	921	1,74
2039	54775	932	1,73
2040	55717	942	1,72
2041	56659	942	1,69

Lasten ja nuorten määrän kehittyminen suunnitteessa

Suunnitteessa päiväkotikäisten ja alakouluikäisten lasten määrässä tapahtuu lähivuosina hieman laskua. 0-2 vuotiaiden määrä näyttäisi ennusteen valossa kasvavan koko ennustekauden. Syntyvyys on kuitenkin ollut poikkeuksellisen alhaista vuoden 2016 ja 2017 aikana, joten 0-2 –vuotiaiden määrän kehitystä on syytä tarkkailla. Yläkouluikäisten määrän ennustetaan lähivuosina hieman kasvavan ja

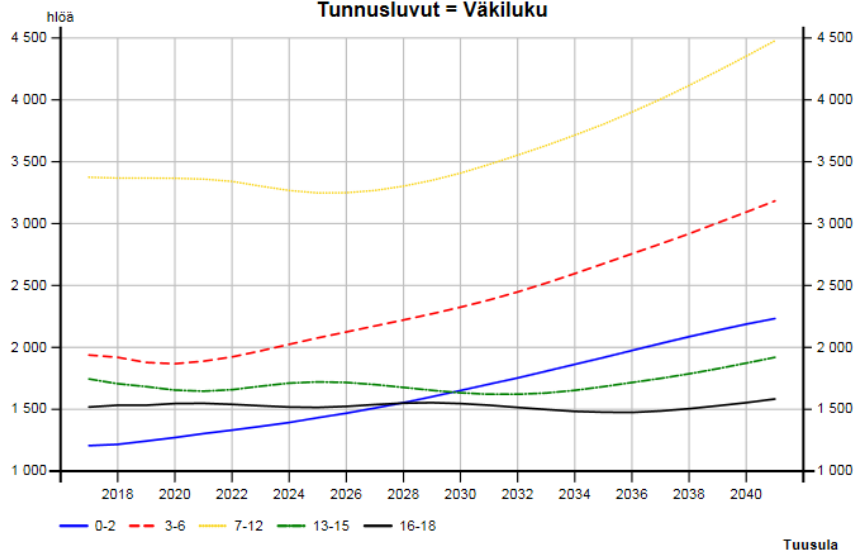
sitten taas laskevan. 16-18-vuotiaiden määrän ennustetaan hieman kasvavan lähivuosina. 2020-luvulla lasten määrän ennustetaan kääntyvän nousuun 3-6 –vuotiaiden ikäluokassa. 2020-luvun viimeisinä vuosina myös alakouluikäisten määrä kääntyy kasvuun. 2030-luvulle tultaessa 13-15 –vuotiaiden määrä kääntyy hienoiseen kasvuun. 16-18-vuotiaiden ikäluokan ei ennusteta kasvavan suunnitteen aikana.

Väestöennuste, lukumäärät komponenteittain

Sukupuoli = Sukupuolet yhteensä

Väestöennuste = B Tavoite

Tunnusluvut = Väkiluku

Tuusula

Ikääntyvien määrän kehittyminen suunnitteessa

Ikääntyvien määrä kasvaa suunnitteessa nopeasti. Jo lähivuosina 65-74-vuotiaiden määrässä ja 75-84-vuotiaiden ikäluokassa

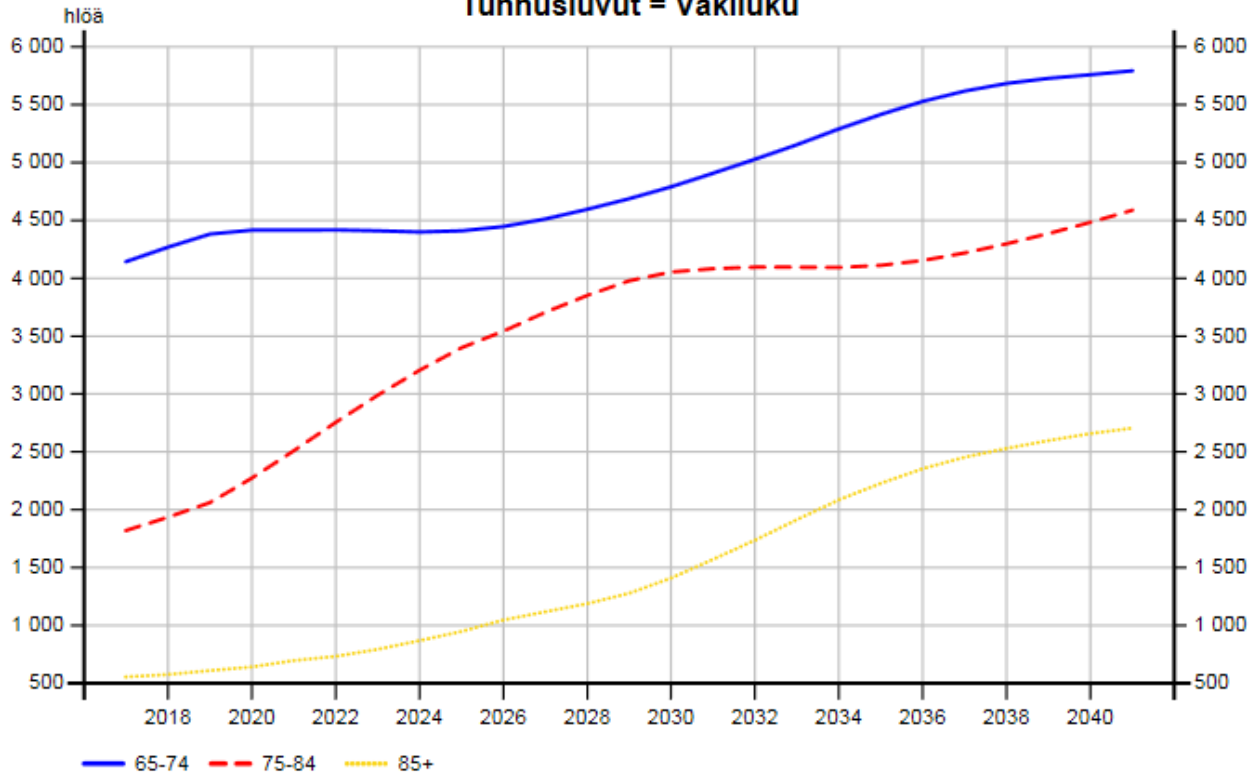
ennustetaan selvää kasvua. 2020-luvulla myös yli 85-vuotiaiden määrä alkaa kasvaa nopeasti.

Väestöennuste, lukumäärät komponenteittain

Sukupuoli = Sukupuolet yhteensä

Väestöennuste = B Tavoite

Tunnusluvut = Väkiluku

Tuusula

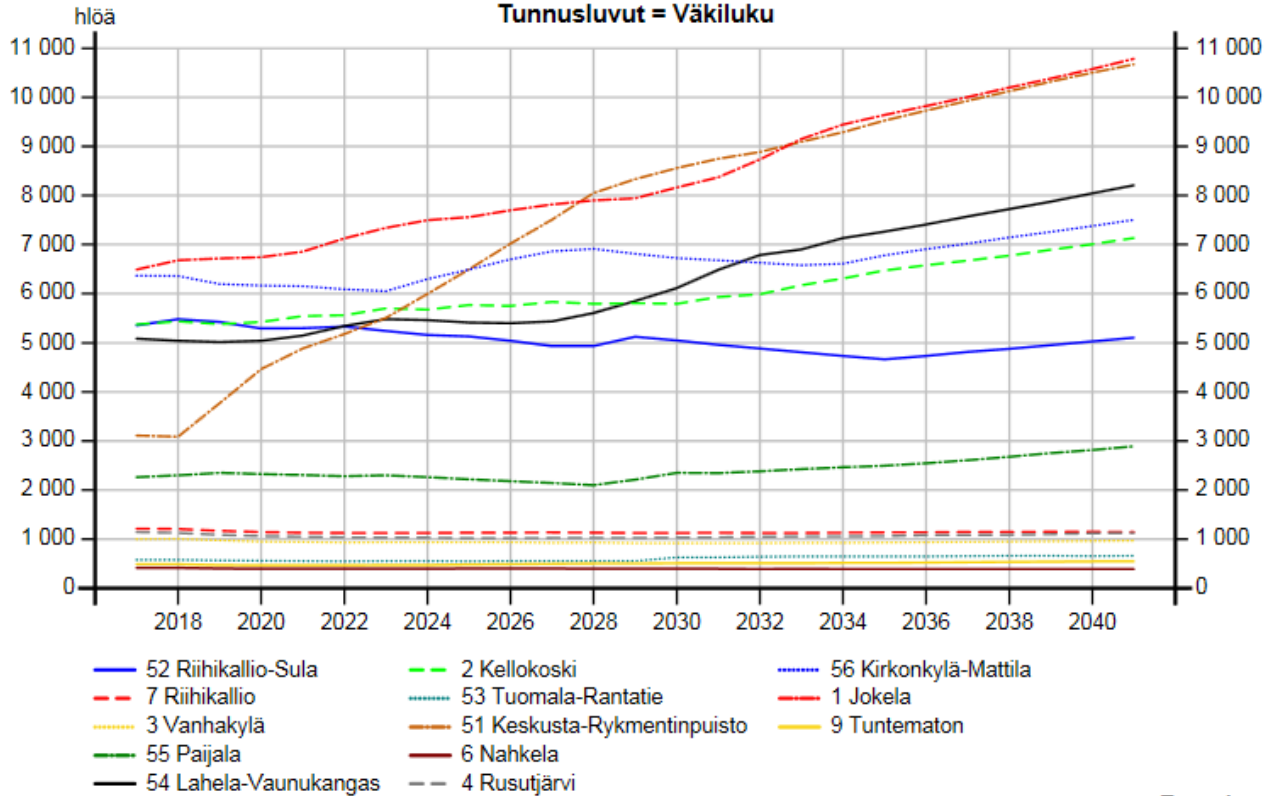
Väkiluvun kasvu suunnittelualueittain

Kun katsotaan väkiluvun kehittymistä Tuusulan eri suunnittelualueilla, suurin kasvu keskittyy Keskusta-Rykmentinpuiston ja Jokelan alueille.

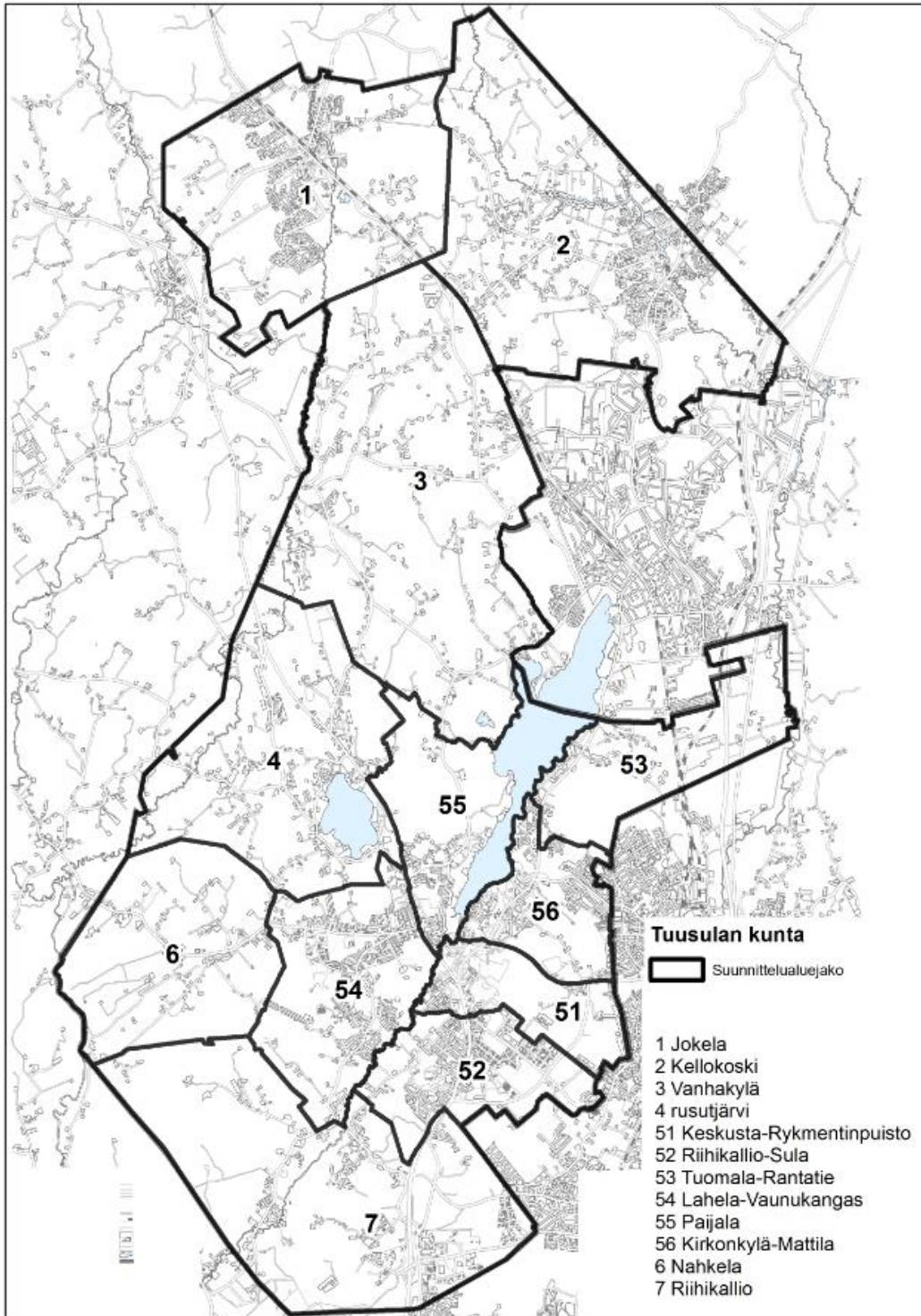
Myös Lahela-Vaunukankaan ja Kellokosken alueilla ennakoidaan vahvaa kasvaa. Muilla alueilla muutokset ovat maltillisia.

Osa-alueittainen väestöennuste komponentteittain

Ikävuosi = Ikävuodet yhteensä
 Väestöennuste = B Tavoite
 Asuntoennuste = A Ennuste
 Tunnusluvut = Väkiluku

Tuusula

Kuva: Tuusulan suunnittelualueet kartalla.

Liitteet

Kohderahoitteisia tehtäviä hoitavat yksiköt

Ruokapalvelut	(1000 €)		euro TA 2018	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017		2019	2020	2021	2022
TULOSLASKELMA							
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	6 041	5 953	6 015 502	6064	6112	6161	6210
Maksutuotot							
Tuet ja avustukset	6	1	1 000				
Muut toimintatuotot	1						
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 048	5 954	6 016 502	6064	6112	6161	6210
Valmistus omaan käyttöön							
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-1 768	-1 835	-1 723 585	-1741	-1762	-1779	-1797
Henkilösivukulut				0	0	0	0
Eläkekulut	-429	-407	-293 137	-296	-299	-302	-305
Muut henkilösivukulut	-115	-86	-80 019	-81	-82	-82	-83
Palvelujen ostot	-455	-445	-455 000	-460	-464	-469	-473
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-1 634	-1 866	-1 916 000	-1935	-1955	-1974	-1994
Avustukset				0	0	0	0
Vuokrat	-579	-550	-521 839	-528	-533	-539	-544
Muut toimintakulut	-18	-21	-21 000	-21	-21	-22	-22
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4998	-5210	-5 010 580	-5062	-5116	-5167	-5219
TOIMINTAKATE	1 050	743	1 005 922	1002	996	994	992

KUNTAKEHITYS JA TEKNIikka	TILAKESKUS				euro TA 2018	TS (1000 €)			
	(1000 €) TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018		2019	2020	2021	2022
TULOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	3 045	3 117	3 117	3 158	3 157 500	3 183	3 208	3 234	3 260
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	31	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	19 288	19 121	19 113	19 308	19 308 455	19 463	19 619	19 776	19 934
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	22 364	22 238	22 230	22 466	22 465 955	22 646	22 827	23 009	23 194
Valmistus omaan käyttöön	34								
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-2 252	-2 417	-2 417	-2 486	-2 392 666	-2 417	-2 441	-2 465	-2 490
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-526	-530	-530	-532	-401 542	-406	-410	-414	-418
Muut henkilösivukulut	-143	-112	-112	-114	-109 610	-111	-112	-113	-114
Palvelujen ostot	-3 776	-4 069	-4 069	-4 743	-4 606 009	-4 652	-4 699	-4 746	-4 793
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 483	-3 616	-3 616	-3 643	-4 143 200	-4 176	-4 218	-4 260	-4 303
Avustukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat	-184	-152	-152	-171	-171 300	-173	-175	-176	-178
Muut toimintakulut	-13	-29	-29	-15	-15 300	-15	-16	-16	-16
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-10 377	-10 925	-10 925	-11 705	-11 839 628	-11 950	-12 069	-12 190	-12 312
S * TOIMINTAKATE	12 022	11 314	11 306	10 761	10 626 327	10 696	10 758	10 820	10 882

* S = Sitova

KUNTAKEHITYS JA TEKNIikka	Rykmäntinpuisto				euro TA 2018	TS (1000 €)			
	(1000 €) TP 2016	TA 2017	MTA v.2017	TAE 2018		2019	2020	2021	2022
TUOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön									
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-180	-272	-272	-346	-346 019	-349	-353	-357	-360
Henkilösivukulut								0	0
Eläkekulut	-35	-59	-59	-74	-57 612	-58	-59	-59	-60
Muut henkilösivukulut	-9	-13	-13	-16	-15 727	-16	-16	-16	-16
Palvelujen ostot	-163	-317	-317	-337	-337 084	-340	-344	-347	-351
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-10	-4	-4	-11	-10 500	-11	-11	-11	-11
Avustukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat	0	-9	-9	0	-32 607	-33	-33	-34	-34
Muut toimintakulut	-5	0	0	-33	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-403	-673	-673	-815	-799 549	-808	-816	-824	-832
TOIMINTAKATE	-403	-673	-673	-815	-799 549	-808	-816	-824	-832

INVESTOINNIT 2018 - 2022

Rykmäntinpuisto (luvut sisältyvät kunnan investointiohjelmiin)

HANKERYHMÄ TOIMIELIN/ TOIMIALA	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kunnallistekniikka	-3 650 000	-3 950 000	-5 000	-1 550	-2 200	
Muut pitkävaikutteiset menot	-300 000	-800 000	-320	-200	-200	-600
Tuusulan vesi	-1 360 000	-2 247 000	-1 990	-1 245	-665	
MENOT	-5 310 000	-6 997 000	-7 310	-2 995	-3 065	-600
TULOT		5 120 000				
RAHOITUSOSUUDET		1 500 000				
NETTO	-5 310 000	-377 000	-7 310	-2 995	-3 065	-600

Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut (1000 €) TP 2016 TA 2017	euro TA 2018	TS (1000 €)					
		2010	2020	2021	2022		
TULOSLASKELMA							
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	436 444	450 716	454	458	462	465	
Maksutuotot	510 495	510 000	514	518	522	527	
Tuet ja avustukset							
Muut toimintatuotot	1	1 200					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	947 940	961 916	968	976	984	992	
Valmistus omaan käyttöön							
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-535 -568	-598 051	-604	-610	-616	-622	
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-125 -123	-127 085	-128	-130	-131	-132	
Muut henkilösivukulut	-33 -26	-27 181	-27	-28	-281	-283	
Palvelujen ostot	-43 -55	-59 156	-60	-60	-61	-62	
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-6 -10	-10 500	-11	-11	-11	-11	
Avustukset			0	0	0	0	
Vuokrat	-28 -30	-49 964	-50	-51	-51	-52	
Muut toimintakulut	-3 -6	-6 356	-6	-6	-66	-66	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-773 -817	-878 293	-887	-896	-1217	-1229	
TOIMINTAKATE	174 122	83 623	81	80	-233	-237	

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (1000 €)			euro TA 2018	TS (1000 €)			
	TP 2016	TA 2017		2019	2020	2021	2022
TULOSLASKELMA							
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	313	300	290 305				
Maksutuotot							
Tuet ja avustukset							
Muut toimintatuotot							
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	313	300	290 305	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön							
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-276	-275	-272 020				
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-47	-47	-45 600				
Muut henkilösivukulut	-18	-16	-12 100				
Palvelujen ostot	-30	-35	-31 180				
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-4	-4	-2 630				
Avustukset							
Vuokrat	-55	-43	-43 262				
Muut toimintakulut	0	-3	-2 000				
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-430	-422	-408 792				
TOIMINTAKATE	-117	-122	-118 487	0	0	0	0

Tuusula liittyi 1.1.2013 Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen, jonka isäntäkuntana on Mäntsälä. Tuusulan kuntaosuus v. 2018 on 52 660 euroa.

TUUSULAN KUNTA

VUOKRA-ASUNTORAHASTON TALOUSARVIO 2018

RAHASTON PÄÄOMA 1.1.2018 **4 801 733**

Käytettävissä oleva pääoma 1.1.2018 **466 322**

Rahaston tapahtumat vuonna 2018

Vuoden 2018 aikana selvitetään mahdollisuudet purkaa vuokra-asunto-rahasto ja vahvistaa Tuusulan Kunnan Kiinteistöt Oy:n omaa pääomaa riittäväälle tasolle.

Rahastosta myönnettyjen lainojen korkotuotot v.2018

- Tukuki/Vuokratalo Kulkijantaival	5 776
- Tukuki/Vuokratalo Halkivaha 2	25 200
- Tukuki/Vuokratalo Aurinkopuisto	5 000
- Tukuki/Vuokratalo Tolkinoja 2	1 680
- Tukuki/Vuokratalo Ritariperhonen	25 800
- Tukuki/Vuokratalo Yliverstaankuja 4	4 000
- Tukuki/Vuokratalo Omenalahti	11 080
- Tukuki/Vuokratalo Iltalenkki	6 000
- Tukuki/Vuokratalo Pellavamäenpuisto	7 600
- Tukuki/Vuokratalo Kotikontu	4 800
- Tukuki/Vuokratalo Nokelanvatro 2	8 000
- Tukuki/Vuokratalo Mahlamäenpuisto	7 040
- Tukuki/Vuokratalo Nokelanvatro	6 000
- Tukuki/Vuokratalo Orasmaa	10 000
- Tukuki/Vuokratalo Kustaa	2 988
- Tukuki/Vuokratalo Luontolankuja	4 387
Korkotuotot yhteensä	135 351

Rahastosta myönnettyt lainat

Myönnetty laina v. 2004	-144 410
Myönnetty laina v. 2007	-630 000
Myönnettyt lainat v. 2008	-812 000
Myönnettyt lainat v. 2009	-837 000
Myönnettyt lainat v. 2010	-376 000
Myönnettyt lainat v. 2011	-250 000
Myönnettyt lainat v. 2012	0
Myönnettyt lainat v. 2013	-150 000
Myönnettyt lainat v. 2014	-365 000
Myönnettyt lainat v. 2015	-195 000
Myönnettyt lainat v. 2016	-500 000
Myönnettyt lainat v. 2017	0
Myönnettävät lainat v. 2018	0
Myönnettyt lainat yhteensä	-4 259 410

Käytettävissä oleva pääoma 31.12.2017 **601 674**

RAHASTON PÄÄOMA 31.12.2018 **4 937 084**

Tytäryhtiöt

TUUSULAN KUNNAN KIINTEISTÖT OY

Perustettu vuonna 1989, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy on asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja suunnitelmallisesti toimiva vuokrataloyhtiö. Palveluhenkisyys ja kehitysmyönteisyys sekä kiinteistöomaisuuden hyvä hoito takaavat tyytyväiset asukkaat ja pitkäaikaiset asiakassuhteet.

Yhtiön toimiala on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja maa-alueita samoin kuin omistaa osakkeita ja arvopapereita sekä käydä sanotulla omaisuudella kauppaa. Yhtiö voi myös harjoittaa rakennuttamista, vuokraustoimintaa sekä isännöintiä.

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy tuottaa asiakkail-

leen kohtuuhintaisia, laadukkaita ja turvallisia asumispalveluja omarahoitteisesti ja kannattavasti. Yhtiön arvoja ovat asiakaslähtöisyys, taloudellisuus, yhteisöllisyys, ympäristövastuu ja kehitysmönteisyys.

Tavoitteet 2018

Kiinteistöpidon tunnuslukutavoitteita:

- käyttöaste 98,5 %
- vaihtuvuus max 25 %
- tyhjänäolo max 0,06 €/m²/kk
- vuokrasaavat 31.12.2018 max 1,20 €/m²
- luottotappiot 31.12.2018 max 15 000 €
- korjauskulut €/m²
- lainamäärä €/asm²

Kiinteistöpidon tunnusluvut						
	2018 tavoite	2017 arvio	2016	2015	2014	2013
Käyttöaste %	98,5	98,0	98,0	99,5	99,5	99,2
Vaihtuvuus %	max 25	max 30	30	20,6	19,9	22,2
Tyhjänäolo €/m ² /kk	0,06	max 0,06	0,07	0,06	0,06	0,09
Vuokrasaavat per 31.12. €/m ²	1,20	1,20	1,20	1,11	1,29	1,48
Luottotappiot € per 31.12.	15.000,-	15.000,-	max 15.000	15.907,-	12.205,-	18.578,-
Korjauskulut €/m ²	30,00	30,00	30,00	33,69	25,86	34,89
Lainamäärä €/asm ²	1000	990	960	991	943	913

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	100	100
Nettotulos %			9,63
Omavaraisuusaste %	2,7	2,5	2,2
Suhteellinen velkaantuneisuus %	735	735	735
Lainamäärä/asukas €	1000	1100	1050

KIINTEISTÖ OY HYRYLÄN OSTOSKESKUS

Perustettu vuonna 1983, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön omistaa Tuusulan kunta. Yhtiö omistaa kunnantaloa vastapäätä olevan liike- ja toimistokiinteistön, joka purettaneen 5-10 vuoden aikajänteellä kaavoituksen valmistuttua.

Tavoitteet vuonna 2018

Kiinteistö pidetään toimintakunnossa.

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100,0	100,0	105,0
Nettotulos %			
Omavaraisuusaste %	100,0	100,0	100,0
Suhteellinen velkaantuneisuus %	5,5	5,6	4
Lainamäärä/asukas €	0,0	0,0	0,0

KIINTEISTÖ OY RIIHIKALLION LÄHIPALVELUKESKUS

Perustettu vuonna 1976, kunnan omistusosuus 100 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö omistaa KOy Riihikallion palvelukeskuksen osakkeita, jotka oikeuttavat hallitsemaan ko. palvelukeskuksessa sijaitsevia liiketiloja. Lisäksi yhtiö omistaa KOy Riihikallion Palvelukeskuksen kortteli alueella tontteja. Yhtiön toiminta-ajatuksena on omistaa ja hallita kyseistä tonttiomaisuutta sekä omistaa ja vuokrata kyseisiä liiketiloja kannattavasti.

Tavoitteet vuonna 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	58,7	29	112
Nettotulos %	-80,5		
Omavaraisuusaste %	11,8	15	12
Suhteellinen velkaantuneisuus %	3 048,7	56,5	950
Lainamäärä/asukas €		108,8	98

KIINTEISTÖ OY RIIHIKALLION PÄIVÄKOTIKESKUS

Perustettu vuonna 2011, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Koy Riihikallion Päiväkotikeskuksen toiminta-ajatuksena on vuokrata ja hallinnoida omistamansa kiinteistön toimitiloja päiväkotia Pellavan, perhekeskuksen, nuorisotilan ja Tuusulan seurakunnan tarpeisiin. Tehtävänä on huolehtia

käytönaikaisesta ylläpidosta, kiinteistöhuollosta ja kunnossapitotoiminnasta käyttäjien tarpeet, energiatehokkuus-, ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

Tavoitteet 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %		512,7	515,5
Nettotulos %		51,8	47,2
Omavaraisuusaste %		4,5	0,06
Suhteellinen velkaantuneisuus %		1116,8	734,3
Lainamäärä/asukas €		148,9	150,5

TUUSULAN KANSANOPISTON OY

Perustettu vuonna 1908, kunnan omistusosuus 84,7 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnan ja yksityisten henkilöiden omistama yhtiö on vuokrannut tilansa Keudan Pekka Halosen akatemialle. Vuokratuloilla yhtiö pitää huolta omistamistaan rakennuksista (historiallinen puinen päärakennus rakennettu vuonna 1908).

Tavoitteet vuonna 2018

Varmuus vuokrasuhteen jatkumisesta. Rakennuksen korjauksia jatketaan perinteitä kunnioittavasti.

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	107,0	95,0	108
Nettotulos %			
Omavaraisuusaste %	94,3	94,3	136
Suhteellinen velkaantuneisuus %			
Lainamäärä/asukas €	1,28		1,28

KELLOKOSKEN JÄÄHALLI OY

Perustettu vuonna 1998, kunnan omistusosuus 74,3 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö tarjoaa mahdollisuuden harjoittaa jääurheilutoimintaa monipuolisesti ja monille erilaisille harrastajille Tuusulan Kellokoskella sisältäen runsaan koulu- ja yleisöliikunnan.

Tavoitteet vuonna 2018

Yhtiön talousarvio vuodelle 2018 tehdään marraskuussa: 11/2017 arvion mukaan toiminta ja talous säilyvät vuoden 2017 tasolla. Perustason takaavat pitkäaikaiset sopimukset.

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	105	105
Nettotulos %	1		
Omavaraisuusaste %	100	100	100
Suhteellinen velkaantuneisuus %	0		
Lainamäärä/asukas €	0		

KIINTEISTÖ OY TUUSULAN VANHA KUNNANTALO

Perustettu vuonna 1995, kunnan omistusosuus 67 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön pääosakkaat ovat Tuusulan kunta ja Tuusulan seudun vesilaitoskuntayhtymä. Vuonna 1995 perustettu yhtiö omistaa ja hallitsee Vanhaa kunnantaloa, jossa toimii vesilaitoskuntayhtymä ja Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto.

Tavoitteet vuonna 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	100	100
Nettotulos %			11,4
Omavaraisuusaste %	99,5	99,5	99,5
Suhteellinen velkaantuneisuus %	0	0	0
Lainamäärä/asukas €	0	0	0

KIINTEISTÖ OY TUUSULAN LAHELANKANKAAN TOIMITALO

Perustettu vuonna 2003, kunnan omistusosuus 62 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan ja seurakunnan yhteinen keskinäinen kiinteistöyhtiö omistaa ja hallitsee Lahelankankaan toimitaloa rakennuksineen. Yhtiö voi harjoittaa vuokraustoimintaa ja isännöintiä.

Toimitalossa ovat kunnallinen päiväkotiki, päiväkerhotilat, seurakunnan toimitilat ja seurakuntasali sekä kunnan ja seurakunnan yhteiskäytössä olevat nuorisotilat.

Tavoitteet 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	100	100
Nettotulos %			0,017
Omavaraisuusaste %	100	100	100
Suhteellinen velkaantuneisuus %	5	5	7
Lainamäärä/asukas €	0	0	0

KIINTEISTÖ OY KERAVALA-TUUSULA PALOASEMA

Perustettu vuonna 2015, kunnan omistusosuus 60 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö toimialana on omistaa ja hallita Tuusulan kunnassa sijaitsevaa paloasemakiinteistöä, jonka rakennus vastaanotettiin 28.6.2017. Paloasemalla on vuokralaisina Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja toiseksi käyttäjäksi tulee Tuusulan VPK.

Paloasemarakennuksen kustannusarvio oli 9,4 milj. € ja parhaillaan on käynnissä taloudellinen loppuselvitys.

Tavoitteet 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	100	0
Nettotulos %	0	-22,06	0
Omavaraisuusaste %	0,01	0,01	0
Suhteellinen velkaantuneisuus %	100	100	0
Lainamäärä/asukas €			

TUUSULAN TENNISKESKUS OY

Perustettu vuonna 1979, kunnan omistusosuus 52,6 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tenniskeskuksen tarkoituksena on järjestää Tuusulassa hyvät ja edulliset harrastusolosuhteet tenniksen, sulkapallon, squashin, pöytätenniksen ja salibandyn pelaajille.

Tavoitteet vuonna 2018

Hallin laajennus kahdella täysimittaisella salibandykentällä ja kolmannen tenniskentän

saneerauksella on todettu onnistuneeksi investoinniksi toiminnan kehittämässä ja harjoitusmahdollisuuksien tarjonnan laajentamisessa. Toiminta vuonna 2018 tulee keskittymään näiden pelipaikkojen edelleen hyödyntämiseen ja markkinointiin. Yhtiön talous pyritään pitämään samalla vakaalla pohjalla kuin aikaisemminkin.

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	132	137	122
Nettotulos %	6	5	5
Omavaraisuusaste %	23	22	24
Suhteellinen velkaantuneisuus %	222	240	301
Lainamäärä/asukas €	30	33	33

TUUSULAN JÄÄHALLI OY

Perustettu vuonna 1996, kunnan omistusosuus 51,5 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön osakkaat ovat Tuusulan kunta, Tuuskiekko ry, Tuusula Ringette ry ja Tuusulan Luistelijat ry.

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita jäähallia ja tuottaa jääurheiluseuroille hyvää ja laadukasta jääaika. Yhtiö tuottaa käyttäjilleen laadukasta jääaika ja pyrkii olemaan kannattava ja omarahoitteinen.

Tavoitteet vuonna 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	81,6	113	124,3
Nettotulos %	- 23,3		
Omavaraisuusaste %	68,6	69,5	98,2
Suhteellinen velkaantuneisuus %	108,8	108,6	6,2
Lainamäärä/asukas €	5,75	5,12	

JOKELAN TEKONURMI OY

Perustettu vuonna 2011, kunnan omistusosuus 51 % A-osakkeista, 3 % kokonaisuusosakemäärästä

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Jokelan Tekonurmi Oy on vuonna 2011 perustettu osakeyhtiö, jonka omistavat Tuusulan kunta ja Jokelan Kisa ry. Yhtiön osake-enemmistö on Tuusulan kunnalla. Yhtiön toimialana on jalkapallokenttien ja niillä käytettävien laitteiden ja

rakenteiden rakentaminen, omistaminen ja hallinta sekä kenttävuorojen myynti ja markkinointi, mainosten myynti ja tapahtumien järjestäminen, myynti ja markkinointi. Yhtiön asiakkaita ovat alueella toimivat jalkapalloseurat.

Tavoitteet vuonna 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %		107	109
Nettotulos %			
Omavaraisuusaste %		35	34
Suhteellinen velkaantuneisuus %		138	147
Lainamäärä/asukas €		2,1	2,4

TUUSULAN TEKONURMI OY

Perustettu vuonna 2006, kunnan omistusosuus 51 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan Tekonurmi Oy on vuonna 2006 perustettu osakeyhtiö, jonka omistavat Tuusulan kunta ja Tuusulan Palloseura ry. Yhtiön osake-enemmistö on Tuusulan kunnalla. Yhtiön liiketoiminta on Tuusulan urheilukeskukseen rakennetun

lämmitettävän tekonurmikentän käyttövuorojen myynti. Yhtiön asiakkaita ovat alueella toimivat jalkapalloseurat. Tuusulan Palloseura ry on yhtiön suurin asiakas.

Tavoitteet vuonna 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %		140	120
Nettotulos %			
Omavaraisuusaste %		10,4	17
Suhteellinen velkaantuneisuus %		410	120
Lainamäärä/asukas €		8,6	2,1

Tilivelvolliset Talousarvion täytäntöönpano

3.4 Tilivelvolliset

TILIVELVOLLISET kuntalain 75 §:n mukaan vuonna 2018

Tilivelvollisella tarkoitetaan ao toimialan ja toimielimen tehtäväalueen johtavaa viranhaltijaa, jolle myönnetään vastuuvapaus.

Koska tarkastuslautakunnalla toimielimenä ei ole johtavaa viranhaltijaa, jää tilivelvollisen johtavan viranhaltijan nimi tästä kohdasta pois.

Tilivelvolliset 1.1.2018 päiväyksen mukaan koskien johtavaa viranhaltijaa tai hänen sijaistaan.

TOIMIALA toimielin	tulosalue	johtava viranhaltija	1.1.2018 nimi
-----------------------	-----------	----------------------	------------------

YLEISJOHTO- JA KONSERNIPALVELUT

kunnanhallitus	kunnanviraston johto henkilöstö- ja tukipalvelut hallinto talous- ja tietohallinto ympäristökeskus	kansliapäällikkö henkilöstöjohtaja kunnansihteeri talousjohtaja ympäristökeskuksen johtaja	Harri Lipasti vs. Tanja Rontu-Hokkanen Tuula Hyttinen Markku Vehmas Risto Mansikkamäki
----------------	--	--	--

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMIALA

sosiaali- ja terveystoimenjohtaja Pirjo Vainio

sosiaali- ja terveyslautakunta	sosiaalipalvelut terveyspalvelut sairaalapalvelut vanhus- ja vammaispalvelut kehittämisen- ja hallinto- palvelut	sosiaalipalvelujen päällikkö johtajaylilääkäri johtajaylilääkäri vanhus- ja vammaispalvelu- jen päällikkö hallinto- ja kehittämis- päällikkö	Marja-Liisa Palosaari Susanna Pitkänen Susanna Pitkänen Jari Luoma Päivi Klami
--------------------------------	---	--	--

KASVATUS JA SIVISTYSTOIMIALA

kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja

Virpi Lehmusvaara

kasvatus- ja sivistyslautakunta	kasvun ja oppimisen palvelut kehittämisen- ja hallinto- palvelut	opetuspäällikkö kehittämisen- ja hallinto- päällikkö	Markus Torvinen Jari Wäre
kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	kulttuuripalvelut vapaa-aikapalvelut	vt. kulttuuri- ja museotoi- menjohtaja vapaa-aikapalveluiden päällikkö	Jaana Koskenranta Risto Kanerva

KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIIKAN TOIMIALA

kuntakehitysjohtaja

Marko Härkönen

kuntakehitys- lautakunta	kuntakehitys kuntasuunnittelu hallinto- ja asiakaspalvelu	elinkeinopäällikkö kuntasuunnittelupäällikkö talous- ja asiakaspalvelu- päällikkö	Marko Kauppinen Asko Honkanen Jussi Rantala
- rakennus- valvontajaosto	rakennusvalvonta	johtava rakennustarkastaja	Kaisa Seuna
tekninen lautakunta	yhdyskuntatekniikka tilakeskus	yhdyskuntatekniikan päällikkö tilakeskuksen päällikkö	Petri Juhola Ritva Lappalainen
Vesihuoltoliikelaitos		Liikelaitoksen johtaja	Jukka Sahlakari

VUODEN 2018 TALOUSARVION TÄYTÄNTÖÖNPANOSÄÄNTÖ

1. TALOUSARVION KÄSITTEET

Tulosalue

Tulosalue on luottamushenkilötoimielimen vastuulla oleva toiminnan alue käyttötalousosassa.

Talousarviossa tulosalueelle on

- määritely todennettavissa olevat toiminnalliset tavoitteet suoritteina ja tunnuslukuina tai sanallisena arviona sekä hyväksytyt määräraha ja tuloarvio.

Hanke

Hanke on toimielimen vastuulla oleva käyttöomaisuuden hankinta- tai perusparannuskokonaisuus investointiosassa. Hankkeen osalta talousarviossa on hyväksytyt määräraha ja tuloarvio. Kun on kysymys yksittäisestä uudisrakennuksesta tai perusparannuksesta, siitä esitetään kustannusarvio ja aikaisemmin myönnettyt määrarahat sekä hankkeen vaikutus käyttötalouteen. (Ks. tilahankkeiden toteuttamisohje)

Tavoite

Toiminnallinen tavoite johdetaan kunnan strategiasta. Tavoite asetetaan kriittiselle menestystekijälle toimielimittäin. Tavoite esitetään joko tunnuslukuina tai sanallisesti. Valtuusto päättää toiminnallisista tavoitteista vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Taloudellinen tavoite muodostuu määrärahoista ja tuloarvioista.

Tavoitteet on asetettava niin, että niiden toteutumista voidaan arvioida eivätkä toimielinten ja tulosalueiden tavoitteet saa olla ristiriidassa koko kuntaa koskevien tavoitteiden kanssa.

Määräraha

Määräraha on valtuuston antama määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen tulosalueelle tai hankkeelle.

Tuloarvio

Tuloarvio on valtuuston tulosalueelle tai hank-

keelle asettama tulotavoite.

Toimielin

Toimielimellä tarkoitetaan luottamushenkilöistä koostuvaa monijäsenistä päätöksentekuelintä.

Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma kertoo miten toimielimen tavoitteita toteutetaan suunnittelukaudella annettujen määrärahojen sekä tuloarvioiden puitteissa.

Vastuuhenkilö

Vastuuhenkilö on viranhaltija, joka on tulosalueen/tulosyksikön esimies ja joka johtaa sen toimintaa sekä huolehtii tavoitteiden saavuttamisesta hyväksytyjen määrärahojen, ohjeiden ja määräysten puitteissa.

Tilivelvollinen

Kuntalain mukaan valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta niitä ovat kunnan muiden toimielimien jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tulosalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvolliset viranhaltijat hyväksytään talousarvion käsittelyn yhteydessä erillisessä liitteessä.

2. KÄYTTÖSUUNNITELMIEN KÄSITTEET

Käyttösuunnitelma

Käyttösuunnitelmassa kerrotaan tulosalueiden ja yksiköiden talousarviovuoden toiminnasta. Se on toimielimen hyväksymä talousarvioon sisältyvän tulosalueen tai hankkeen tavoitteet sekä määrärahojen ja tuloarvioiden jaon sisältävä asiakirja. Mikäli käyttösuunnitelma jaetaan tulosyksikköä pienempiin osamäärärahoihin, on myös viranhaltijan hyväksyttävä sitä koskeva käyttösuunnitelma (viranhaltijapäätös).

Tulosyksikkö

Tulosyksikkö muodostuu viranhaltijaorganisaatioyksiköstä tai sen vastuulla olevasta toiminnasta, jolla on

- oma tehtäväalue

- todennettavissa olevat tavoitteet
- osamäärärahat ja osatuloarviot, joista tulosyksikön esimies vastaa.

Tulosyksiköt koostuvat yhden tai useamman toiminnallisen kokonaisuuden muodostamasta ryhmästä. Kustannuspaikka on ryhmään sisältyvä toiminnallinen yksikkö. Kirjanpidolliset menot ja tulot kirjataan kustannuspaikoille.

Kohde

Kohde on käyttöomaisuuden hankinta- tai perusparannuskokonaisuus, joka on osa investointihankkeesta. Kohteella on omat osamäärärahat ja osatuloarviot, joista ao. toimielin vastaa.

Osamääräraha

Osamääräraha on tulosyksikölle tai kohteelle valtuustoa alemman toimielimen antama määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen ja on osa valtuuston tulosalueelle tai hankkeelle hyväksymää määrärahaa.

Osatuloarvio

Osatuloarvio on tulosyksikölle tai kohteelle valtuustoa alemman toimielimen hyväksymä tulotavoite, joka on osa valtuuston tulosalueelle tai hankkeelle hyväksymää tuloarviota.

3. TALOUSSUUNNITELMAN JA TALOUSARVION RAKENNE

Yleisperusteluissa valtuusto hyväksyy strategiasuunnitelman, talousarviovuoden tavoitteet ja taloussuunnitelman talusperusteet.

Käyttötaloussosassa valtuusto hyväksyy toimielinten tulosalueille eli varsinaiselle toiminnalle tavoitteet sekä myöntää tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja vahvistaa tuloarviot.

Tuloslaskelmaosaan kootaan yhteen käyttötaloussosan määrärahojen ja tuloarvioiden toimintatulot ja -menot sekä esitetään niiden lisäksi määrärahat ja tuloarviot sellaisista tuloslaskelmaan kirjattavista eristä, jotka ovat eri toimielimille ja tulosalueille yhteisiä. Tuloslaskelma osoittaa kuinka tulot riittävät palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Useamman vuoden aikana toteutettava investointihanke jaetaan eri vuosille arvioidun toteutusaikataulun mukaan. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille. Tuloarvio esitetään sille vuodelle, jolloin oikeus rahoitusosuuteen syntyy tai käyttöömaisuuden myynti tapahtuu. Hankkeet kootaan investointiosaan hankeryhmittäin ja toimielimittäin.

Rahoitusosassa kerrotaan, kuinka tulo-rahoitus riittää varsinaisen toiminnan ja investointien rahoitukseen sekä mahdollisesti tarvittava lainarahoitus.

4. TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET

Valtuuston toimielinten tulosalueille hyväksymiä tavoitteita ja määrärahoja voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä. Toimielimet ja tulosyksiköt ovat vastuussa talousarvion menojen toteutumisesta siten, että valtuuston hyväksymät tavoitteet saavutetaan.

Valtuuston sitovin perusteluin hyväksymiä määrärahoja ei saa käyttää ilman valtuuston lupaa muuhun tarkoitukseen.

Tulosaluepäällikkö saa kohdentaa päätöksellään osamäärärahoja tulosalueen tulosyksiköiden kesken tulosalueen määrärahaa ylittämättä.

Tulosyksikön esimies voi kohdentaa päätöksellään osamäärärahoja vastuualueensa yksiköiden kesken tulosyksikön määrärahaa ylittämättä.

Tuloslaskelmaosan määrärahoista ja tuloarvioiden toteutumisesta sekä rahoitusosan lainanottoa ja lyhennystä koskevista määrärahoista vastaa kunnanhallitus.

Lisähenkilökunnan palkkaamisen osalta on noudatettava toimintavaltuuksien kohdan 7 ohjeita.

Hankkeiden ja hankeryhmien kokonaiskustannuksiin myönnettävien määrärahojen sitovuustasot ovat seuraavat (Taloussuunnitelman investointiosassa on myös kuvattu muiden toimielinten ja viranhaltijoiden päätösvallassa olevat hankkeet.):

INVESTOINTIHANKKEET

Aineettomat hyödykkeet

4.1. Tietokoneohjelmistot Käyttöoikeudet

Valtuusto päättää toimitelimitäin hankekohtaisesti yli 200.000 euron hankintojen määrärahoista.

Kunnanhallitus päättää toimitelimitäin hankekohtaisesti 100.000 – 200.000 euron hankintojen määrärahoista.

Hankkeesta vastaava toimitelin päättää alle 100.000 euron hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa (toimivaltuuksien kohta 12).

4.2. Muut pitkävaikutteiset menot Kunnan kustannusosuudet Tiehallinnon (TL) ja Ratahallintokeskuksen (RHK) rakennushankkeista

Valtuusto päättää yli 1.000.000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimitelin päättää 1.000.000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista.

Kunnan rahoitusosuudet kiinteistöyhtiöiden käyttöomaisuuden hankintamenoista

Valtuusto päättää yli 1.000.000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimitelin päättää 1.000.000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista.

Aineelliset hyödykkeet

4.3. Maa- ja vesialueet

Valtuusto päättää kiinteistöjen ostojen ja myyntien määrärahoista. Kunnanhallituksella on oikeus tehdä asuin-, liike- ja työpaikkarakentamistonttien myyntipäätökset kun valtuusto on hyväksynyt tonttien vähimmäis-

hinnat tai hinta on vähintään ARA:n määrittämä vyöhykekohtainen enimmäishinta.

4.4. Rakennukset

Valtuusto päättää toimitelimitäin yli 1.000.000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimitelin päättää 1.000.000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti.

4.5. Kiinteät rakenteet ja laitteet

4.5.1. Tiet, liikenneväylät sekä vesi- ja viemäriverkosto

Valtuusto päättää toimitelimitäin yli 1.000.000 euron hankkeiden määrärahoista. Hankkeesta vastaava toimitelin (tekninen ltk) päättää työohjelmassa myönnettyjen määrärahojen jaosta kohteittain. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa (Toimivaltuuksien kohta 12).

4.5.2. Muut kiinteät rakenteet ja laitteet

Valtuusto päättää toimitelimitäin yli 200.000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti.

Hankkeesta vastaava toimitelin päättää 200.000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa.

4.6. Koneet ja kalusto

4.6.1. Liikennevälineet ja muut liikkuvat työkoneet

Valtuusto päättää yli 400.000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimitelin päättää 400.000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista.

4.6.2. Kalusto

Valtuusto päättää yli 200.000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti.

Hankkeesta vastaava toimitelin päättää 200.000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa (ks. toimivaltuudet).

4.6.3. Atk- ja puhelinverkot

Valtuusto päättää yli 100.000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti.

Hankkeesta vastaava toimitus päättää 100.000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa (ks. toimivaltuudet).

4.7. Muut aineelliset hyödykkeet

Valtuusto päättää yli 100.000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti.

Hankkeesta vastaava toimitus päättää 100.000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa.

SIJOITUKSET

4.8. Osakkeet ja osuudet

Valtuusto päättää määrärahoista toimituslaitoksen. Toiminnasta ja hankinnasta vastaava toimitus päättää sille myönnettyjen määrärahojen jaosta kohteittain. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa (ks. toimivaltuudet).

5. KÄYTTÖSUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN JA MUUTTAMINEN

Sen jälkeen kun valtuusto on hyväksynyt talousarvion, toimituslaitokset päättävät talousarvion käyttösunnitelmista.

Mikäli hyväksytty käyttösunnitelma muuttuu olennaisesti sisällöltään ja tarvitaan samalla määrärahojen kohdentamista on toimituslaitosten tehtävä asianmukainen muutos käyttösunnitelmaan.

6. LASKUJEN HYVÄKSYMINEN JA MAKSATUS

Laskujen hyväksymisessä ja maksatuksessa tulee noudattaa valtuuston hyväksymän kunnan hallintosäännön taloudenhoitoa koskevia määräyksiä sekä kunnanhallituksen ja talousjohtajan ko. johtosäännön perusteella antamia ohjeita.

Hankintatilauksia ei voi tehdä eikä laskuja voi

hyväksyä varmistamatta sitä että asianomaiset määrärahat em. mainittujen säännösten mukaan ovat olemassa.

7. TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN, TYÖOHJELMIEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN SEURANTA

Tulosyksiköiden tulee laatia ennakoarvio rahanmenoistaan ja tuloistaan perustuen toteutuvaan toimintaan ja työohjelmiin. Toimialojen on huolehdittava siitä, että laskenta-, kirjanpito- ja maksuliikennepalvelut -yksiköllä on maksuvalmiussuunnittelua varten aina ajan tasalla oleva tieto tulevasta rahankäytöstä.

Seuranta:

Toimituslaitosten ja tulosalueiden/-yksiköiden vastuhenkilöiden tulee systemaattisesti seurata investointien, käyttösunnitelmien, tavoitteiden ja työohjelmien toteutumista.

Tulosyksiköiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan toimituslaitoksille tammi-huhtikuulta ja tammi-elokuulta osavuosikatsauksissa sekä koko vuosi tilinpäätöskäsittelyssä. Osavuosikatsauksissa esitetään tilinpäätösennuste määrärahojen ja tuloarvioiden osalta sekä kerrotaan miten tavoitteet ovat toteutuneet.

Tulosalueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle tammi-huhtikuulta ja tammi-elokuulta osavuosikatsauksissa sekä koko vuosi tilinpäätöskäsittelyssä toimituslaitoksittain ja tulosalueittain. Osavuosikatsauksissa esitetään tilinpäätösennuste määrärahojen ja tuloarvioiden osalta sekä kerrotaan miten tavoitteet ovat toteutuneet. Mikäli tavoitteisiin tulee talousarviovuoden aikana muutostarpeita, kunnanhallituksen on saatettava muutokset valtuuston käsiteltäviksi.

Tarkastuslautakunta antaa mahdollisen lausuntonsa tavoitteiden toteutumisesta kunnanhallituksen vahvistamasta toimintakeromuksesta ja tilinpäätöksestä.

Yksiköiden työohjelmia seurataan samanaikaisesti toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden yhteydessä ja niistä raportoidaan

sille toimielimelle, joka on ne hyväksynyt.

Toimielinten ja tulosalueiden/-yksiköiden tulee järjestää palvelut sekä kehittää toimintaansa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Palvelutoimintojen kehittämishankkeita toteutetaan projekteina, joiden onnistumista yhteistyökomitea seuraa.

Kunnan johtoryhmä (JR) seuraa talousarvion toteutumista kuukausittain.

8. TOIMIKUNTIEN JA TYÖRYHMIEN ASETTAMINEN

Kunnanhallitus päättää toimikunnista ja luotamushenkilöitä sisältävistä työryhmistä. Viranhaltijatyöryhmien asettamisessa noudetaan kunnan hallintosääntöä.

Lautakunta voi perustaa tilapäisiä työryhmiä omalla toimialallaan.

9. HENKILÖSTÖN JA LUOTTAMUSHENKILÖIDEN KOULUTUS

Määrärahat vahvistetaan kunkin toimielimen käyttösuunnitelmassa.

Yksiköiden tulee tehdä ohjeelliset henkilöstön kehittämissuunnitelmat helmikuun loppuun mennessä. Koulutuksen toteutumista raportoidaan henkilöstökertomuksessa.

Viranhaltijain ja työntekijäin työmarkkinakoulutusta koskevat palkalliset virkavapaudet (työjakso ei keskeydy) myöntää henkilöstöjohtaja ao. esimiesten esityksestä. Palkkaus ja sijaisuuskustannuksista vastaa se yksikkö, johon koulutettava kuuluu. Työmarkkinakoulutuksesta aiheutuvat kustannukset (ateriakorvaus, päiväraha, majoittumiskorvaus) kirjataan yhteistoimintajärjestelmien laskentayksikölle.

10. URAKKA- JA SUUNNITTELU SOPIMUKSISTA PÄÄTTÄMINEN

Urakka- ja suunnittelusopimuksista päättää

kunnanhallitus, lautakunta tai viranhaltija. Päättäntävaltuudet ilmenevät tämän talousarviokirjan kohdasta "Kunnanhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuudet".

11. HANKINNAT

Hankinnoissa noudatetaan kunnanhallituksen hyväksymiä yleisohjeita sekä tämän talousarviokirjan kohdassa "Kunnanhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuudet" esitettyjä ohjeita ja muita kunnanhallituksen antamia hankintatoimen määräyksiä.

12. TALONRAKENTAMINEN

Teknisen lautakunnan tulee yhteistyössä toimialojen kanssa tehdä seurantakauden työohjelmat, tammikuussa alkuvuonna ja syyskuussa loppuvuonna suoritettavista kunnan talonrakennustöistä ja toimittaa ne kunnanhallitukselle tiedoksi. Samassa yhteydessä tulee tehdä selvitys edellisen kauden toteutumisesta.

Talonrakennushankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa noudatetaan kunnanhallituksen 6.9.2004 § 401 hyväksymiä ohjeita.

13. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

Tekninen lautakunta hyväksyy alkuvuoden rakentamissuunnitelman tammikuussa ja loppuvuoden syyskuussa sekä saattaa päätöksensä kunnanhallitukselle tiedoksi. Samassa yhteydessä tulee kunnanhallitukselle antaa selvitys edellisen kauden toteutumisesta.

14. KIINTEISTÖJEN SEKÄ LIIKENNE- JA MUIDEN YLEISTEN ALUEIDEN KUNNOSSAPITO JA HOITO

Teknisen lautakunnan tulee talousarvion hyväksymisen jälkeen vahvistaa kiinteistöjen, liikenne-, puisto- ja muiden yleisten alueiden hoidon ja kunnossapidon taso-ohjeet talousarviomäärärahojen puitteissa.

Palveluyksiköiden, joiden käytössä on rakennuksia ja muita kiinteistöjä, tulee olla yhteistyössä teknisen toimen kanssa. Kiinteistöjen hoitoon liittyvistä asioista antaa ohjeet tekninen lautakunta ja tilakeskus.

15. OSAYLEIS- JA ASEMAKAAVOITUS

Kuntakehityslautakunta hyväksyy alkuvuoden työohjelman tammikuussa ja saattaa päätöksensä tiedoksi kunnanhallitukselle.

Kaavoituksen työohjelman toteutuminen raportoidaan osavuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa.

16. KOKOUS- YM. PALKKIOIDEN MAKSAMINEN

Kokous- ym. palkkiot ja korvaukset maksetaan pääsääntöisesti neljännesvuosittain. Toimielimen, jolla on vain joitakin kokouksia vuodessa, kokous- ym. palkkiot ja korvaukset on tarkoituksenmukaista maksaa vain kerran vuodessa.

17. MAKSUT JA TAKSAT

Kunnanhallituksella on oikeus tehdä taksatarkistuksia valtuuston antamien ohjeiden ja päätösten antamissa rajoissa siten, että toimielimille valtuuston vahvistamat tulot toteutuvat.

18. JATKODELEGOINTI

Valtuusto oikeuttaa vahvistettujen määrärahojen ja ohjeiden puitteissa toimielimet käyttösunnitelmiaan hyväksyessään antamaan käyttösunnitelman toteuttamista varten alaisilleen viranhaltijoille tarpeelliset toimivaltuudet.